Преподобни ЈУСТИН Ћелијски (Поповић)
ТУМАЧЕЊЕ СВЕТОГ ЕВАНЂЕЉА ПО ЈОВАНУ

Глава прва

БОЖАНСТВО ОВАПЛОЋЕНОГ БОГА ЛОГОСА

"**У почетку бјеше Логос (Ријеч), и Логос бјеше у Бога, и Логос бјеше Бог**." (1:1)

Ако је *почетак* празан и пуст, какво ли ће тек бити оно што произилази из њега и долази из њега? Ако је *у почетку* испред ових почетака ништа, онда из ништа може произаћи само ништа.

Наша људска мисао која уопште мисли у категорији: почетак, трајање, завршетак, не може ни о овету, ни о бићу, ии о постојању да мисли без почетка. Полазећи од себе као од прве непосредне стварности своје ка ономе што је на њеноме почетку она се природом свога бића мора питати: шта је *почетак* свих почетака, почетак испред свих почетака, па и почетак саме људске мисли? Јер чим мисао људска почне да мисли, она већ у самом акту мишљења има почетак. Тако има *почетак* и у самом бићу, постању и постојању свом.

А када мисао људска обухвати овај видљиви свет, она се с правом природно и логично пита: шта је почетак овоме свету, шта је пре почетка овога света, јер је очигледно да овај свет има почетак, кад и ја, мисао људска, имам почетак?

Христовођена и богонадахнута мисао Светог Еванђелиста Јована вида тај први *почетак*, прапочетак, почетак свију почетака, сав испуњен *Логосом*, Богом: Он је *почетак*, Он испуњује сав почетак, Он је "*у почетку*".

На *почетку* свега, испред свих почетака, као почетак и бића, и постојања, и света, и живота, стоји *Бог Логос*: Творац свега што је почело и постојањем траје. Овај Свепочетак је тиме Свепочетак што нема почетка; он је у непрекидном трајању; и Он даје силе свима почецима у створеном свету да постојањем трају, и развијају се, и одвијају се у најразноазрсније облике постојања и збивања. Зато је и изречена ботомудра реч која значи не само трајање већ светрајање: = *беше*. Али овај глагол је пуста граматичка схема ако није испуњен Логосом = Мудрошћу, Речју, Богом.

Трага ли радознала људока мисао за *почетком* тог Свепочетка за почетком *Логоса*, ево њега: "*И Логос беше у Бога*". Његов почетак је у Бога, значи: Он и нема почетка; сав је у Бога, па ипак самосталан, ипостасно самосталан, не обезличен неком обезличујућом погруженошћу у Богу. Људска мисао, када мисли о Богу, не може друкче а да и почетак Његов не замишља беспочетним. За њу је и најприродније и најлогичније да Бога замишља бескрајним и бесконачним у сваком погледу, па и у логледу почетка: *почетком* је Он бескрајан, бесконачан, беспочетан. Да, то је једини беспочетан почетак.

Зато је *Логос* свим бићем Својим сав "у Бога"; а то значи: сав бескрајан, са сваке стране бескрајан и безграничан. Иако је "*у Бога*", Логос није ништа мањи од Бшта: сва су божанска савршенства у Њему као и у Богу, те је и Он по свему и свачему Бог, и то *Бог Логос*, зато је и речено Духом Светим преко светог тајновидца и боговидца: "*и Бог беше Логос*".

Значи: Бог Логос је посебна Личност у Богу, друго Лице Свете Тројице. Тако: *у почетку* испред свих почетака сгоји и постоји Пресвета Тројица. Јер Бог Логос никада није одвојен од Бога Оца; Он је стално и вечито "у Бога". Он "*нема почетка*" (1 Јн. 2,19).

Богомудри Свети Кирило Александриски благовести: Блажени Еванђелист Јован под почетком означава овде Бога Оца, да би се Божанска природа јавила изнад свега, имајући под својом влашћу сву твар. Нема ничег старијег од *почетка*. Употребљена реч "*беше*" означава превечни *почетак* Бога Логоса, и води мисао човекову ка дубоком непостижном, неизрецивом и ванвременом рођењу. Еванђелист благовести: "*И Логос беше у Бога*", и тиме указује на Ипостас Бога Оца и на Ипостас Бога Сина. [1]

"**Он бјеше у почетку у Бога**" (1:2)

Да је Логос - Бог, и да је Бот заиста Света Тројица казује нам следећа благовест новозаветног громовника богочовечанске истине: "*Логос беше у почетку у Бога*" - "*Логос беше Бог*" (ст. 1).

Значи: Бог Логос ни по чему није мањи од Бога Оца, нити је Он по почетку постојања каснији од Бога Оца, па макар творевина "пре свих векова", како су то учили христохулни и богохулни Аријанци.

Он ни у ком смислу није створење, већ у свему и по свему, свагда. и увек вечити Бог Логос, увек "*беше у Бога*", "*код Бога*", окренут "*к Богу*" - никада, ни по чему мањи од Њега, па ни по почетку свога бића и постојања. Логос "*беше у почетку*".

Али да ко не би помислио да тај почетак има почетка, и да Логос није прави и истинити Бог, по свему раван Богу Оцу, свети благавесник и додаје: "*Он беше у почетку у Бога*". Тако света логика еванђелског богословља не допушта ни помисао да је Бог Логос ма по чему нижи и мањи од Бога Оца.

Свети Златоуст благовести: Син грома има кључеве неба. Он је обучен у Христа. Поприште његове делатности јесте васцело небо, гледалиште - васељена. Гледаоци и сви анђели и од људи они који су слични анђелима или желе да постану такви. Еванђелиста Јована окружују вишње силе, дивећи се племенитости душе његове и красоти врлине његове, којом је он привукао себи и Самога Христа и добио духовну благодат. Стога обратимо ову пажњу не на рибара, не на сина Зеведејевог, него на онога који зна дубине Божије, дубине Духа Светога. Он нам ништа људско неће говорити, већ све што нам буде рекао биће из дубине Духа Светога, из оних тајни које чак ни анђели нису знали пре но што су се збиле. То нам је открио Апостол Павле рекавши: "*Да се кроз Цркву сад обзнани поглаварствима и властима на небу многоразлична премудрост Божија*" (Еф. 3,10).

Значи, анђели заједно с нама научили су се ономе што раније нису знали. Еванђелист Јован удостојио се проникнути у најнеприступачније тајне, и имајући у себи говорећег Самог Господа, није подлегао никаквим људским слабостима...

Еванђеље је не властити производ Светог Еванђелиста Јована, него дело божанске силе која је делала у души његовој... Еванђелист нам доноси тако узвишене догмате, тако превасходна правила живота и такву мудрост, какви су могуће само ономе који благовести из саме дубине Светога Духа, и објављује као онај који тек што је сишао са самих небеса. Кроз Еванђелиста благовести сам Бог роду људском. [2]

"**Све кроз Њега постаде, и без Њега ништа не постаде што је постало**" (1:3)

Ево почетка свима почетцима; ево Свеизвора из кога је потекло све што постоји: сви потоци постојања истичу из њега разграњавајући се у безброј поточића и поточићи у безброј још ситнијих поточића, па кроз капиларе до у атоме, електроне, фотоне, праелектроне.

Кроза све то струји једна једина, нека чудесно диференцирана и разливена и разграната и размрежена Логосова стваралачка сила: "*Све кроз Њега постаде што постаде*": све од највећег до

најмањег, од највидљивијег до најневидљивијег, све што видимо на кори света и све што не виимо под том кором.

То Логосово "*све*" ко зна у какве се све димензије пружа, ко зна где су му и какви су му крајеви, какве запремине, какве дубине, ширине, висине! Нема сумње да се то "*све*" не може измерити никаквом људском мером, никаквом људском мишљу. У том Логосовом створеном "*све*" колики је безброј ствари које ми људи својим органом вида не видимо, а колики ли тек које превидимо.

Само у Богу Логосу "*све што постаде*", тј. сви светови видљиви и невидљиви јесу и претстављају једну органску целину, логосну и логичну целину. Само полазећи из Њега, и вођена Њиме људска мисао може то наслутити, назрети, и људско осећање осетити; а само освећена и просвећена Њиме људска мисао може то јаоно сагледати и сазнати, и људско срце - очигледно дознати и схватити. Да би постао један камен, колико је силе потребно, и какве? Сигурно силе несравњено веће него што су људске, јер ниједна људска сила не би могла створити из ничега и један најмањи каменчић. А, камоли - створити сунце, месец, небеса, земљу, човека, душу, мисао, осећање, савест.

О, за све то неопходне су силе несравњено веће од људских, силе Бога Логоса. Зато је и речено: "*И без њега ништа не постаде што постаде*" (ст. 3). Значи: у постојање се улази само помоћу Бога Логоса; нема другог улаза, нема других врата помоћу којих би се могло ући у царство постојања. И у овом погледу важе оне божанске речи огааплоћеног Бога Логоса: "Ја сам врата" (Јн. 10,9).

Нема твари, нема трунчице која постоји, а да није постала Богом Логосом. На свему, по свему и у свему је Његов ствараласки дах, Његова свествараласка сила. Када би људкжа мисао могла да до краја разгрне атом и сунце, нашла би ту логосну силу и у једном и у другом. По пореклу свом ове је логосно. Отуда сва твар, сва творевина и јесте прво Еванђеље Божије, прво праеванђеље о Богу Логосу, Творцу и Сведржитељу свега што постоји.

У ствари, сав створени овет, ове видљиве и све невидљиве васионе јесу своје врсте богојављење, христојављење. Само површно и површинско, само кокошије чепркање мишљу људском по храпавој кори, по површинској прашини васионе, не проналази то и не види то. Чим људска мисао озбиљно крене кроз овај свет, она свуда, у срцу сваке твари наиђе на божанску логосну силу која све што постоји, води тајанственим путевима постојања ка богоодређеном свецињу васионе (ср. Кол. 1,16; Јевр. 2,10).

Све што постаде са божанским циљем постаде, јер све *Богом Логосом постаде*. Нема ничег случајног у Божијем овету; најмање

је случај створио ишта у овоме свету. Нема случаја, нема ничег случајног, јер има Бога Логоса, који је и Свемудрост и Свелогика, и Свесила овега постојећег, и усто: Свепромислитељ, јер је Свестваритељ.

А ђаво? Зар је и он "*Њиме постао*"? Да, само је Бог Логос створио њега као светог и светлог анђела. Он је ушао у такво постојање. Ђаволом је постао, јер је, вођен и завођен својим гордим самољубљем, зажелео да потисне Бога, и сам постане Бог. Тако је он злоупотребом своје слободне воље, својим гордим самољубљем претворио себе из светог и светлог анђела у ђавола: у биће противбожно, зло, грешно и свемрачно.

У ствари, ђаво зида себе на небићу, на сенкама свога уображења да је он нешто велико и огромно. Но он и јесте тиме ђаво, и тиме лудило, што хоће да царство свога постојања, свога бића заснује не на Богу Логосу, већ на својој фантастичној гордости и безразложном самољубљу. Суштина је ђаволове трагедије у томе, што на небићу хоће да заснује своје биће.

У томе је трагедија и ђаволовог зла и ђаволовог греха, па и људског зла и људског грвха: хоће да заснује своје биће, своје постојање на нечему што нема у себи Бога Логоса, што нема истинитог Бога. А то значи: што хоће своје биће да заснује на небићу. А у томе је прва ђаволова лудост, у томе и све ђаволско лудило људско, које у својој грозници држи природу људску која се добровољно определила за грех и зло.

Богомудра мисао Светог Григорија Ниског казује ову тајну зла и философије греха. Ево ње: "зло има своје биће у небићу".

Свети Кирил Александриски благовести: Бог Логос као Јединородни Син очигледно све ради уз сарадњу и у саприсуству Оца и Свегога Духа. А Сину саприсуствује Отац не као немоћноме да ишта уради од постојећег, него као сав будући у Сину истоветношћу суштине. Пошто, дакле, Један постоји у Другоме природно и неопходно, те кад ради Отац очигледно ради и Син као Његова природна, сушташтвена и ипостасно постојећа Сила. Исто тако када ради Син, ради и Отац као извор стваралачког Логоса, природно присутан соиственом Породу, као што је огањ присутан у топлоти која происходи из њега. [3]

Свети Златоуст богомудро објашњава тајну Бога Логоса. Речи блаженог Еванђелиста: "*У почетку беше Логос*" означавају не што друго него биће вечно и безгранично... Није речено: беше у Богу, већ: "*беше у Бога*" шго означава вечност Бога Логоса по ипостаси. Логос је ипостасно биће које је бестрасно произашло од самога Оца. [4]

Блажени Теофилакт Охридски богомудрује: Еванђелистове речи: "*Логос беше у Бога*" показују да је Син савечан Оцу и да Отац никада није био без Сина. Реч је о две Личности, али и о једној природи и о једном Божанству. Логос се никада није одвајао од Бога Оца и појавио као неки антибог. [5]

"**У Њему бјеше живот, и живот бјеше светлост људима."** (1:4)

Не само постање света већ и само постање живота, сав живот у неизмерној тајанствености овојој дошао је од Бога Логоса, и сав "*беше у Њему*". Нема сумње, живот није нешто што је само од себе постало у већ постојећој творевини, у утроби природе; нити је "*оно што постаде*" могло да само од себе створи, произведе живот.

Очигледно је: сав живот у свој целини својој, и у свима чудесним појединостима својим, води порекло непосредно од Бога Логоса. Све што у створеном свету постаде, па и сам живот - "*Њиме постаде*"; и за све живо важи ово: "*без њега ништа не постаде што постаде*" живо (ст. 3).

Силе и границе живота су у Богу Логосу. Зато је сав живот, и све што живи, еванђеље о Богу Логосу, проповед, благовест о Њему. Зато је тајна живота тако божански узвишена, сложена и дивна, јер је у њој - сав Бог Логос, који кроз њу и по њој разлива своја божанска тајиства и силе. Тако је и *живот*, од врха до дна, од почетка до краја, овоје врсте богојављење, христојављење. Све што живи, самом природом својом објављује Христа Бога Логоса. Зато се живот и појава живота у "мртвој" природи ничим не може објаснити до Богом Логосом. Пошто *живот* бићем својим тоне и извире из Бога Логоса и његових савршенстава, то и све његово у суштини има логосни карактер.

У тој логосности живота садржи се права логика живота. Логос и јесте једина божанска логика живота, зато се Он и назива "*Логос живота*" (1 Јн. 1,1). У ствари, без Христа, без те Логике, божанске Логике живота, нема једине божанске виодикеје, и сав живот постаје бесмислица, страшна и душеубиствена. Чим човек хоће да без Бога Логоса објасни, осмисли, оправда живот, већ је закорачио и ступио на клизаву литицу алогичности којом се отискује у потпуни хаос и смрт духовну. Јер шта је то смрт?

Смрт је хтети бити жив без Бога Логоса. А она наступа чим човек хоће то да оствари. Први је са тим почео праотац Адам: хтео је да живи, али не Богом већ грехом. А то значи: хтео је да небићем изграђује овоје биће. И тако је смрт ушла у људску природу. А смрт? исте је природе и логике које и ђаво и грех и зло.

Или боље, једно је тројство: грех, смрт и зло; тројство - нераздвојно и једносушно. Оно и хоће да на призрацима, на привидима, на привиђењима зида себе, гради себе, заснива себе.

Чим људска мисао крене у грех, већ је ступила путем у духовну смрт. А духовна смрт настаје у души људској када се она одвоји од Бога Логоса, када неће да живи Њиме, када неће да верује у Њега, и најзад - када Га одриче и пориче, и тврди: нема Бога. То је врхунац смртности, она "*друга*" смрт (Откр. 21,8), која и јесте најпакленији пакао за боголику душу људску, њен вечни пакао.

У тој другој смрти за душу човекову заиста нема Бога, заиста не постоји Бог, јер Га она неће у себи, неће његове животворне, светле и свете силе. А Бог се никоме не намеће насилно. Тако душа, која стварно живи само Богом Логосом и од Њега добија ове што је живо у њој, чим гресима и неверјвм потисне из себе Бога Логоса осгаје по инерцији жива, и у греху и у смрти жива. А живот, чија је једина суштаственa и радосна сила и једини логички бесмртни смисао - Бог Логос, чим изгуби Бога претвара се у смрт, у бесмислицу, у пакао, у ужас, у страшило, у наказно привиђење које лудачки проглашује себе за све и сва у свима световима. Тако душа саму себе мучи вечним мукама. А то и јесте пакао, који почиње у овом, да се, при непромењеној садржини душе, вечито продужи у оном овету. Пример? Богаташ у причи о богаташу и Лазару (Лука 16,19-31).

Живот је по себи логосан, а то значи: божански логичан. Отуда: живети значи логосовати, логосне божанске силе и особине остваривати. Ући у *живот* значи: ући у све што је Логосно, Божије: у Његову *светлост*, истину, правду, доброту, љубав, бесмртност, мудрост. А пошто је Бог Логос - вечна божанска *Светлост*, то живети у ствари и није друго до светлети. И још: живети значи бити у светлости. Само као жива бића људи могу у светлости живота сагледати свој вечни, божански, логосни смисао.

Живети за човека значи: душу, која је логосном светлошћу запаљена, одржавати у светлењу и горењу оним што је логосно, божанско, бесмртно. И све што живи у човеку, види свој прави пут само у светлости Бога Логоса. И што живи - Њиме живи. Зато што је свим бићем својим у Богу Логосу, *живот* и јесте живот и у исто време *светлост*. Бог Логос преко живота светли, и дарује светлост. А без тога и око тога је тама. Стога је тама синоним смрти, и сама смрт.

Зато свети Еванђелист благовести: "*и живот беше светлост људима*" (ст. 4). *Живот - светлост*, живети=светлети, и то светлети Богом Лотооом. То је првобитна, божанска, бесмртна, неугасива

светлост. И Она се сва оваплоћењем Бога Логоса уселила у човека, Она - "*Истинита Светлост*" (Јн. 1,9). И отуда Богочовекова благовест: "*Ја сам светлост света*" (Јн. 8,12).

Живот из прасуштине своје зрачи логосном *светлошћу*; отуда и материја од које је тело људско, састоји се из фотона, из светлосних зрнаца. Све што улази у живот људски саткано је од светлости, од светлосних сила и светлосне материје.

"**И Свјетлост свијетли у тами, и тама је не обузе**" (1:5)

Живот? - Сав је у Богу Логосу и од Бога Логоса. Све што није од Њега и у Њему - *у тами је*. А то? - у смрти је. Јер је смрт оно што нема Бога Логоса, и што је изван Њега. А то је? - грех, и зло, и ђаво.

Ово троје. Али је све то троје - једна смрт. А смрт - то је непрекидна *тама*, вечна тама и мрак. Само та *тама* не шкоди Богу Логосу, не смањује, нити гаси Његову вечну и неугасиву *Светлост*, коју он пали животом и по људима. Она као и да не постоји, јер где логосна *светлост светли* тамо нема таме нити је може бити.

Зато свети Благовесник благовести: "*И светлост се светли у тами, и тама је не обузе*" (ст. 5). *Тама* је нешто ограничено, јер долази од сазданих бића; а *светлост* Бога Логоса је безгранична, зато је *тама обузети не може*. Она је безгранична и у људском животу као логосној творевини. Зато ни њега тама обузети не може све док *светли* Богом Логосом и зрачи његовим животворним силама.

Основно је хришћанско искуство из живота и рада Богочовека Господа Христа: "*Бог је светлост, и таме у њему нема никакве*" (1, Јн. 1,5). Љубав је Светлост, мржња је тама: "који љуби - у светлости живи; који мрзи - у тами је (1 Јн. 2,10,11). Новозаветно је начело: Свака еванђелска врлина је светлост; сваки порок је тама.

И светлост се светли у тами. Свети Златоуст богомудрује: *Тамом* се овде назива и смрт и заблуда. Вештаствена светлост светли не у тами, већ када нема таме; међутим еванђелска проповед *светлила* је у сред мрака заблуде која све опседа. Ова *светлост* прониче и у саму омрт и иобеђује је. Према томе, пошто ни смрт ни заблуда не савлађују ову *светлост* већ она свуда блиста и светли сопствеиом снагом, то Еванђелист и вели: "*и тама је не обузе*". Да, она је несавладљива, и не воли обитавати у душама које не желе просветљење...

Бог се не приближава нама силом, против наше воље, него по нашој вољи, по нашој жељи и благорасположењу. Не закључавај

врата овој *светлости*, и доживећеш велику насладу. Ова пак *светлост* долази нам помоћу вере; и дошавши, веома просвећује онога који је прима. И ако јој ти понудиш чисти живот, она ће стално обитавати у теби. [6]

Свети Кирил Александриски вели: Син није створен; напротив, Он је Бог и стога *живот* по природи... Он је живот по природи, као Бог из Бога и живот из живота ... Бог и Отац је све у свему кроз Сива у Духу... По човекољубљу Бога твари имају *светлост*, и уједно са својим прелазом у биће доносе са собом као неку стављену у њих силу разума. [7]

"**Би човјек послан од Бога, по имену Јован. Овај дође за свједочанство, да свједочи о Свјетлости, да сви вјерују кроз њега. Он не бјеше свјетлост, него да свједочи о свјетлости. Бјеше Свјетлост Истинита која обасјава свакога човека који долази на свијет. У свијету бјеше, и свијет кроз Њега постаде, и свијет Га не позна. Својима дође и своји Га не примише**."

(1:6-11)

Свака стварчица, свако биће зрачи, светли Логосом, логосном светлошћу, јер је у томе суштина постојања и бића. Исто тако сва творевина скупа зрачи, светли логосном светлошћу. Али, да би то човвк могао угледати и сагледати, потребно је да има здраве очи душе, здрав вид ума, чисто срце. Јер греси су као скрама која падне на очи, те не виде светлост, иако она постоји свуда наоколо, и у вис до у бескрај, и на ниже до у бескрај, и са свих страна до у бескрај.

Највидовитији од људи до Христа у том погледу јесте Свети *Јован* Крститељ. Сва је његова мисија у томе: открити људима *истиниту светлост*. Он само о томе и сведочи као очевидац који ту *светлост* непрестано гледа и као богоосетљивац који ту светлост живо осећа.

Упоређен са том *истинитом светлошћу*, Свесветлошћу - Богом Логосом, и он није светлост, иако у човечанском свету светли шојом светлошћу и праведношћу као сунце. Иако је он, по речи Самога Спаситеља, био "*највећи између рођених од жена*", свети Еванђелист вели за њега: "*Он не беше светлост, него да сведочи за светлост*" (ст. 8).

Ма колико били "*светлост света*" (Мт. 5,14) Свети Апостоли и остали Светитељи, њихова светлост је увек позајмљена од Бога светлости; они оу само преноситељи божанске Логосове оветлости. Циљ је њиховог доласка у овај свет, као и Претечиног: "*да сведочи*

за светлост, да сви верују кроз њега" (ст. 7). Значи: он је само пут и прелаз и пролаз ка Истинитој Светлости - Богу Логосу. "*Кроз њега*" - Богу Логосу. То је целокупна проповед његова.

Та Свесветлост није нешто страно и туђе људском бићу; њу ће пронаћи сваки човек у свакој твари само ако иде до њенота дна, до њенога срца: јер ту су и разливена безбројна зрнца Логосне светлости. А најпре, ту Свесветлост, њене најјаче одразе наћи ће у себи самом, у најтајнијој суштини свога људског бића. Јер са том светлошћу Бог Логос и шаље *свако људско биће* у овај наш земаљски свет. Та светлост и јесте суштина боголикости човечије. Она му је светлост у тами постојања.

Главна, неугасива светлост. Зато је за човека и природно и лотично да верује у ту Лопосову Светлост, у Бога Логоса, у ту истиниту Светлост. То казују свете речи богонадахнутог Еванђелиста: "*Беше светлост истинита која обасјава свакога човека који долази на свет*" (ст. 9). "*Свакога човека*" без изузетка, био Хришћанин или нехришћанин. Јер та *светлост* и чини *човека* човеком, и људско биће људским бићем. То значи: *сваки је човек* по души логосан, по души Хришћанин; сваки је човек по природи својој христоносац, светлоносац. У томе је вечна вредност сваког човека. У томе је божанско величанство сваког човека.

Долазећи на свет, сваки човек већ доноси у души својој мало Христово Еванђеље; сваки еванђелист, сваки - богослов, сваки - Христослов, сваки - христообјавитељ, сваки христопроповедник, сваки - богојавитељ.

Стога, у основи нема нико од људи изговор за свој нехришћански живот у свету, нико, поготову хришћани, јер они бар ,по природи" својој треба да чине срж Христова Еванђеља. Утолико пре што је та логосна *светост* - логосна Светлост разливена по овима тварима и бићима. Све гласи, све громогласи Христа Бога Логоса; све што постоји слива се у једно огромно богојављење, христојављење: "*у свету беше, и свет кроза њ постаде, и свет га не позна*" (ст. 10), па и боголика круна света - човек. Па ипак: "*свет га не позна*" (ст. 10). Зашто? По слободи својој, по нежељи својој, по добровољно изабраном злу свом, богоборачком и христоборачким.

Зловољом својом, као неким свеобухватним црним звоном, људи су покрили све логосне светлости света, погасили све свеће, све лампе Божије у свету, и залетели се кроз своју таму у мрак и хаос. И тако се у њему стално копрцају и даве, еда би у своме мраку удаљиле све што их потсећа на Бога, на Христа.

Људи, због логосне светлости коју са собом у природи својој доносе у овај свет, по природи су *"своји"* Христу, али по својој злој

вољи су отуђени од Христа, као да му нису никакав род. Зато еванђелист и пише: "*К својима дође, и своји га не примише"* (ст. 11). Повучена је овде врло танана разлика између људи као својих Христу, и осталих бића као својих Њему. Он је дошао *"својима"* обухвата сва бића, све твари овога света, и људе са њима, јер да се односи само на људе, еванђелист би рекао: "само људима". Но пошто су људи одбили да приме оваплоћеног Бога Логоса, а друге тварр остале уз Њега (камење, црквена завеса, земља, сунце=сва природа сем човека), то је свети еванђелист издвојио људе, а на челу свих људи - Јевреје, који су у најпотпунијем смислу били - *своји*.

"**А онима који Га примише даде власт да буду чеда Божија,**

онима који верују у Име Његово."

(1:12)

Све то знак је бескрајне слободе људске: да се људи односе према Богу по своме слободном личиом нахођењу. У том погледу не постоји никакво насиље од стране Бога и Господа Христа према људима. Васцело Еванђеље његово је засновао на тој слободи, на том слободном самоопредељивању за и против Христа.

"Ако хоћеш", то је Христово руководно начело у проповедању и придобијању за Еванђеље. Најочигледнији пример: Дванаесторица Апостола. Сви су они били очевидци Хриотових дела, чудеса, дотађаја, учења, па се ипак Јуда по овојој слободи определио против Христа, а Једанаесторица, исто тако по својој слободи, за Христа. А за њима - безброј других све до данас; а и за Јудом многи - све до данас.

Но тако ће бити и од данас до Страшнога суда. Који се год определе за Господа Христа, додају својој већ урођеној логосној светлости још много светлости и силе Христаве; они у светлости својој виде светлост Христаву; и она кроз веру и остале еванђелске врлине овим бујицама силази у душе њихове; и они лостају силни до непобедивости и свемоћи.

Они непрекидно помоћу тих логосних оила "*расту растом Божијим*" (Кол. 2,19) "у човека савршена", охристовљују се и постају синови Божји. То значе Еванђелистове речи: *"А који га примише даде им власт да постану неда Божја који верују у име његово"* (ст. 12). Свима *који верују у име Његово* даје се та свемоћна *власт* која биће људско преображава у сина Божјег, у наследника Божјег, коме као сунаследнику Богочовековом припадају сва блага и сва савршенства Божија.

"**Који се не родише од крви, ни од жеље тјелесне, ни од жеље мужевљеве, него од Бога**".
(1:13)

То човеково *рађање,* то његово развијање има ове одлике духовног *рођења* од Богоочовека и узрастање Богочовеком: "*у човека савршеиа, у меру раста висине Христове*" (Еф. 4,13). Такав човек, такви људи свим бићем се *рађају од Бога:* сву своју вољу, све своје мисли, сва овоја осећања, сва своја расположења, сав свој живот изводе из Бога, из Његових светих заповести, и своде на Бога, на његове свете заповести. Они ове своје толико предају Богу, толико препуштају Богу да их Бог испуњује својом божанском љубављу, божанском Истнном, божанском Правдом, божанском Светлошћу, те они помоћу ових светих божанских сила прерађују себе у *синове Божје,* те љубе и творе све што је Божије, а презиру ове што је ћавоље.

Отуда онолико опитне истине у речима светог Богослова: "*Који је год рођен од Бога не чини греха, јер његово семе стоји у њему, и не може грешити, јер је рођен од Бога*" (1 Јн. 3,9). Тако у душама оних *који верују* у Христа све се непрекидно *рађа од Бога;* они све своје изводе из Бога: и мисли, и осећања, и расположења, и речи, и дела. Све од њих бива по Богу, ништа по човеку. Истинита је реч богонадахнутог еванђелиста о њима: *Који се не родише од крви, ни од воље телесне ни од воље мужевље, него од Бога* (ст. 13).

Где је онда њихова *воља?* Сва у њиховој *вери,* у њиховој љубави, у њиховом богољубљу, у њиховом Христољубљу, у њиховом еванђелском животу, у њиховом живљењу Христом, и у Христу, и ради Христа; сва им је воља потчињена Богочовеку испуњавајући Његове свете заповести кроз подвизавање светим еванђелским врлинама и служење светим еванђелским истинама.

"**И Логос постаде тијело и настани се међу нама, и видјесмо славу Његову, славу као Јединороднога од Оца, пун благодати и истине**"
(1:14)

"И Логос постаде тело" (ст. 14): сав Бог *Логос постаде човек.* А раније је на други начин био присутан у *телу,* у човеку; и опет још на друкчији начин у осталим бићима и тварима. Сада? Сав Бог *Логос,* са свима божанским савршенствима *"постаде тело",*

вештаство, и кроз *тело* показа Себе целог, показа ову пуноћу овога Божанства (ср. Кол. 2,9). *Поставши човек* Бог *Логос* је на најприснији и најпотпунији начин сјединио Себе са људском природом, и кроз своје посебно *тело* - са целокупном природом људском. Зато Еванђелист додаје: *"и обитаваше међу нама"* (ст. 14). Као човек, Он није само за себе човек већ је то ради нас и за нас, и зато *"међу нама".* Он *"постаде тело"* да би показао како је и тело ради Бога и за Бога; како је и оно позвано, и има за циљ да се испиуни Богом Логосом; да живи Њиме и ради Њега и у Њему, да се сво испуни Богом, да оваплоти у себи Бога.

Мало људско *тело* - сместило у себи целог Бога *Логоса.* Да, у томе је света тајна, и света истина, и света стварност: *тело* је храм Бога, обиталиште Бога, дом Бога. Малецно *тело* људско смешта у себи Несместивог. Како?

Ено стварности у Светој Богородици Дјеви: Она Духом Светим зачиње, носи и рађа несместивог Бога Логоса. Да, необјашњиво али истинито. Да је истинито, показује касније целокупна историја на звмљи Богочовека Христа, Сина Свете Дјеве. Целокупним својим животом и радом на земљи Он је показао да је Бог, и тиме да је Света Дјева, Богородица, јер је родила Бога и Господа Исуса Христа.

Сва божанска савршенства која је Бог Логос донео и унео у тело поставши тело богомудри Еванђелист назива *благодаћу* и *истином.* Он благовести: Бог *Логос, поставши тело, обитаваше међу нама "пун благодати и истине"* (ст.14). А сва та божанска савршенства, ову ту *благодат* и *истину,* Богочовек је показао кроз дела своја и речи своје, кроз свој богочовечански домострој спасења света *"и видесмо славу Његову, славу као Јединороднога од Оца"* (ст. 14).

"Видесмо" ми, не само ја, један у неком углу неког маленог града галилејског или засеоку јудејском, већ *ма,* сви ми људи, савременици Његови за жнвота Његова на земљи. *"Видесмо"* ову *славу* Бога и силу Божју у телу људском у телу Исуса Назарећанина, Јединородног Сина Божјег.

"**Јован свједочи о Њему и виче говорећи: Ово је Онај за кога рекох:**

који за мном долази испред мене, јер прије мене бјеше.

И од пуноће Његове ми сви примисмо, и благодат на благодат. Јер се Закон даде преко Мојсеја, а благодат и истина постаде кроз Исуса Христа. "

(1:15-17)

Први сведок Богочовека, његове силе и славе - Свети Јован Претеча. Он не само *сведочи за* Њега него и *"виче"* да би га сви чули и разумели. Шта *сведочи* Јован?

Сведочи: да је Исус - Бог у телу; порекло његово је не у свету човечанском, јовановском; иако рођењем у телу долази иза Јована, Он као Бог Логос беше пре њега: *"Овај беше онај за кога рекох: који за мном иде преда мном бејаше, јер он пре мене беше"* (ст. 15).

Али у томе се и састоји изузетни значај Исусов у овом свету: што Он - Вечни - обитава у ограниченом телу људском, Он - Непролазни - у пролазном телу, Он - сав Бог, сва Истина Божја, сва Доброта, сва Љубав, сва Мудрост живи у мајушном телу људском.

И то тако да *"ми сви од пуноће Његове примисмо и благодат на благодат"* (ст. 16), *примисмо:* од његове божанске Љубави, и сад знамо њу, јер њоме живимо; *примисмо и* од Његове божанске Доброте, и од његове божанске Истине, и од његове божанске Мудрости, и од свеколике његове божаноке пуноће; и све то сад знамо, и све то сад имамо, јер тиме и живимо у његовом Богочовечанском Телу - Цркви.

А све то по богатству своме, по новини својој, по истинитости својој, по бескрајности, безграничности, неизмерности својој толико превазилази оно што смо имали и знали о томе у Закону и природи, да се заиста може рећи да је све то тек са *Исусом постало,* и да свега тога раније као да није ни било.

То значе речи светог Еванђелиста: *Јер се Закон даде преко Мојсија а благодат и истина постаде кроз Исуса Христа* (ст. 17).

Христос и *Истина,* Христос и *Благодат* су толико једно, да пре Христове појаве у телу, њих као да није било у овоме свету. *Благодат* означава сва божанска савршенства и све божанске силе које Бог Логос доноси у наш земаљски свет оваплотишши се, поставши човек. А сва та божанска савршенства, све те божанске силе биле су у старозаветном свету присутне преко својих сенки; једино оваплоћени Бог Логос даје их роду људском у потпуној божанској и човечанској стварности и пуноћи: свестварности и свепуноћи.

После Њега и помоћу Њега ми имамо и знамо: савршену божанску *Истину,* савршену божанску Правду, и остала божанска савршена својства и силе; имамо их у њиховој божанској безграничности и савршености и вечности, али и у њиховој савршеној земаљској остварености и стварности, зато је охристовљени Еваиђелист у потпуном праву када тврди да *"благодат и истина постаде кроз Исуса Христа".*

"**Бога нико није видио никад;**
Јединородни Син који је у наручју Оца, Он Га објави."
(1:18)

Да је тако, да Исус Христос заиста доноси сва божанока савршенства, и оличава и показује васцелог Бога са свима Његовим својствима, силама, савршенствима, доказују даље речи боганадахнутот благовесника: "*Бога нико није видео никад: Јединородни Син који је у наручју Очеву, Он га објави"* (ст. 18). - Да, "*Бога нико није видео никад",* али ови могу да Га виде у Исусу: Он *објављује* Бога целокупним својим бићем, сваким својим поступком, осећањем, речју, мишљу, делом, и то *објављује* васцелог у свој пуноћи Његовој.

"*Ми сви примисмо благодат на благодат*" (ст. 16): примисмо све Христове врлине једну за другом, љубав за правдом, истину за љубављу; шта више: примисмо, и примамо васцелог Бога кроз свето Причешће. И Њиме постојимо; и Њиме живимо. И све што је Христово доживљујемо као своје, наше, људско, богочовечанско. И кроза све то видимо Јединог Истинитог Бога и Господа - Богочовека Исуса Христа.

И још ова благовест над благовестима, радост над радостима: "*Бога нико не виде никад: ако имамо љубав међу собом, Бог у нама стоји, и љубав је његова савршена у нама*" (1 Јн. 4,12). Што важи за Христову божанску љубав, важи и за његову божанску Истину и Правду, и Доброту, и Мудрост, и Живот. Све је то оно "*што чусмо, што видесмо очима својим, што расмотрисмо и руке наше опипаше*" у оваплоћеном Богу Логосу - Богочовеку Господу Исусу (1.Јн.1,1), Једином Спаситељу човека и света.

Ово еванђелско учење о Богу Логосу потпуно је самостално и опитно, засновано на живом историском искуству. Ту нема ничег из оне апстрактне философске логосологије, од оних учења о Логосу: александриског, платоновоког, стојичког, неоплатоновског, филоновског.

Ови философски логоси су увек, више или мање, трансцендентна бића, или силе, или појмови, или идеје, али никада личност, најмање савршена божанска Личност, Бог Логос, а још мање и од најмањег: Бог Логос који се оваплотио, постао човек и делао као жива и стварна човечанска личност у извесном периоду људске историје.

Свети Златоуст благовести: Ако Бог Логос, та "*истинита светлост обасјава свакога човека који долази на свет*", откуда онда толики људи остају необасјани, непросветљени. Свакако отуда што сви нису познали веру Христову. А како Он "*просветљује свакога*

човека"? - Сразмерно пријемљивости свакога. Ако неки, по својој вољи, затворивши очи ума свога, не желе да приме зраке те светлости, онда њихово помрачење произлази не од природе саме светлости већ од злоће тих људи који својевољно лишавају себе дара.

Благодат се излива на све; она није туђа ни Јеврејину, ни Јелину, ни Варвару, ии Скиту, ни слободњаку, ни мужу, ни жени, старцу ни младићу; она је свима подједнако блиска и све равноправно призива. Оне пак, који не желе да се користе тим даром, они правично сами себи дужни су приписати тако ослепљење. И они гину не од чега другог већ од своје сопствене порочности. [8]

Тајна живота, тајна светлости, тајна вере је у Богу Логосу. А кроз Бога Логоса у Светој Тројици. По благовести светог Кирила Александриског: Све је од Оца кроз Сина у Духу Светом... Бог Логос обитава међу тварима као међу својима. Разуме се, свет је свој Богу по творевини и превођењу ка Њему и кроз Њега. Тако, получивши најзад поново првобитну красоту своје природе и иреображени сходно оној божанственој природи побеђујмо зло које нас сналази.

Стога, дакле, узлазимо у надприродно достојанство кроз Христа, и будимо и ми синови Божији, не без икакве разлике с Њим. Подражавајмо Му по благодати. Он је истинити Син од Оца, истина изражена у речима: "*Рекох: богови сте и синови Вишњега сви*" (Псал. 81,6). Ми смо синови по усиновљењу и подражавању, а Он по природи и истински. Кроз веру у Христа ми постајемо заједничари Божје природе и називамо се богови по благодати. [9]

ПРВО СВЕДОЧАНСТВО СВЕТОГ КРСТИТЕЉА О МЕСИЈИ : ГОСПОДУ ИСУСУ

"**И ово је свједочанство Јованово кад послаше Јудејци из Јерусалима свештенике и левите да га запитају: Ко си ти? И призна и не пореч е; и призна де: Ја нисам Христос**."
(1:19-20)

Сведочанство Светог Претече месијанског карактера. Као пророк Божји, као анђео Божји, као Претеча Христов, он Богом зна какав треба да је *Месија=Христос.* Иако "*највећи између рођених од жена*", тј. највећи човек, он изјављује питачима: *"ја нисам Христос".* То не може нико од људи ни бити. Богоучени *Јован* то јасно зна и осећа, јер *Христос* је Месија чије се месијаисшо састоји у томе да род људски ослободи греха, смрти и ђавола. Зар онда

може човек бити *Месија,* па макар тај човек био "највећи између рођених од жена" - Свети Јован Крститељ?

Зашто Свети Претеча на питање свештеника: *"ко си ти?"* - одговара *"ја нисам Христос".* Зато што он зна да они желе да сазнаду да ли је он *Месија.* То је било доба нарочите духовне узбуђености, месијанске узнемирености, када се *Месија* грозничаво очекивао од стране јврејског народа. Шта више, Претеча са осећањем, и убеђењем, и одлучношћу исповедника изјављује да није Христос: *"исповеди".* И та реч два пута се понавља у истој реченици, да не би било двоумице код учених и лукавих питача јерусалимских.

"**И упиташе га: Шта дакле? Јеси ли ти Илија? И рече: Нисам.**

Јеси ли ти пророк? И одговори: Не."

(1:21)

И остала питања јерусалимских пигача су месијанског карактера. Зачуђени првим одговором Претечиним, они настављају: *"ко си онда?"*

По свему, као да веле; ти личиш на Месију: по животу, по учењу, по испосништву. Ако ти ниси Христос, ко онда може бити? *"Јеси ли Илија?"* питају они даље. Јер по светим пророштвима старозаветним *Илија* се има на известаи начин јавити као Претеча Месије. Крститељ одлучно одговара: *"Нисам".* И треће питање којима се затвара круг месијанских питања: *"Јеси ли пророк?"*

И опет одлучан одговор: *"Нисам".* Зар свети Претеча није *пророк*? - Јесте и већи од свих пророка, по речима Спаситеља, само он није онај *пророк* о коме је боговидац Мојсије пророковао као о Месији, Спаситељу. Богомислилац и провидац: до дна провиди у душе питача, и својим одгавара на оно главно питање које се скрива ита свих њихових обилазних питања, на питање: Јеси ли ти Христос?

"**А они му рекоше: Ко си? Да одговор дамо онима који нас послаше: Шта кажеш о себи самом? Рече: Ја сам глас вапијућег у пустињи: Поравните пут Господњи, као што каза Исаија пророк**."

(1:22-23)

Стога је њихово последње питање искрено и јасно: *"Ко си? да можемо одговорити онима што су нас послали: шта кажеш о себи*

самом?" Нема сумње, целокупном појавом својом свети Претеча је поставзвао собом месијансже проблеме, и изазивао их, и распиривао их; он је сав у тим проблемима; зато је и Богом послан да их решава, и коначно реши указавши иа Месију - Богочовека Христа. У земаљском свету, који је пустиња греха и смрти, свети Претеча је свеснији од ових скупа и од свакога посебно, опустошености природе људске, васцелог рода људског, грехом и смрћу. Зато је он ваистину пустињак, изузетан по свему, и мисија његова заиста пустињачка и изузетна. Стога и одговара на последње питање речима: *"Ја сам глас онога који виче у пустињи: Поравните пут Господњи; као што каза пророк Исаија"* (ст. 23).

Од муке људске, свељудске; од греха људског, свељудског; од смртности људоке, свељудске, човек се сав, свим бићем својим претворио у *глас, вапајни глас,* који се разлеже бескрајном *пустињом* људског живота, људских душа, и сваке људске душе посебно. Зар није свако од њих и све оне скупа, *пустиња,* у којој све што је божанско и бесмртно, превија се, мучи, обамире, издише и умире од греха и смрти? Нема пута Господњег у *пустињи* живота људскгаг. Пут од душе до Бога сав је пороцима излокан, испроваљиван, упропашћен. Ко може по њему поћи и до Бога доћи? Ове што је људско, толико је опусшшеио грехом и смрћу, да беспомоћно умире у оромној *пустињи* својој.

Зато нема људима спасења од греха које би оии сами измислили и остварили. Спасење им може доћи од Онога који је Безгрешан и Бесмртан, и стога моћан и силан да сатре и грех и смрт.

Па ипак, ви људи можете да у томе нешто учините: освестите се, дођите к себи и сагледајте и своју и свеопшту грешност; будите колико толико свесни својих и свеопштих грехова људских, који су вас затворили у безизлазну тамницу смрти, и нека се то излије у покајничко расположење, и тим покајањем ви ћете *поравнити пут Господњи,* и Он ће њиме доћи у живот ваш, у душу вашу, ући у опустошени и опустињени свет ваш.

"**А изасланици бијаху од фарисеја. И запиташе га и рекоше му: Зашто, дакле, крштаваш кад ти ниси Христос, ни Илија, и пророк? Одговори им Јован говорећи: Ја крштавам водом, а међу вама стоји кога ви не знате. То је Онај што долази за мном, који преда мном би,коме ја нисам достојан одријешити ремена на обући Његовој**".

(1:24-28)

Зато свети Претеча и *крштава "крштењем покајања".* Он већ Духом Светим види Месију међу људима, готовог да спасава свет од греха, смрти и ђавола, зато и позива људе покајању, *крштењу покајања,* и тако их припрема за долазак Спаситељев и за Његов спаситељски рад. А то је баш оно што учени јерусалимски питачи не разумеју, те и даље питају отворено: *"Зашто, дакле, крштаваш кад ти ниси Христос, ни Илија, ни Пророк?"* (ст. 25). Јован им онда јасно одгавара и указује на природу свога крштења, и на природу и личност Месије: *"Ја крштавам водом, а међу вама стоји кога ви не знате. То је Онај што долази за мном, који беше преда мном; коме ја нисам достојан одрешити ремена на обући Његовој"* (ст. 25-26).

Људска природа је толико обесцењена и осрамоћена грехом и смрћу, да је бескрајно удаљеиа од Бога. Тога је жеравично свестан и "*највећи између рођених од жена*", зато сматра и свенародно објављује, и тиме се за сав људски род каје: *"ја нисам достојан одрешити ремена на обући"* Богочовековој Меоијиној.

Ако ико, Претеча је и за себе и за сав род људски поравнио пут Господњи, по коме Спаситељ може несметано ући у свет душа људсжих. Објашњавајући благовест: "*Бога нико није видео никад*" (Јн. 1,18) Св. Златоуст примећује: А шта ћемо рећи на речи громогласног пророка Исаије: "*Видех Господа где седи на престолу висаку и преузвишену?*" (Ис. 6,1). Шта ћемо рећи о сведочанству самога еванђелиста Јована о овим речима када је ввдео славу Господњу (Јн. 12,41). Шта ћемо рећи на речи пророка Језекиља? Гле, и он је видео Бога где седи на херувимима. Шта ћемо рећи на речи пророка Данила? И он вели: "*И Стари данима седе*" (Дан. 9,7). А шта на речи Мојсијеве: "*Покажи ми пут твој, да Те поанам и да Те видим*" (*2* Мојс. 33,13). А Јаков је и назив добио од тога, то јест био је назван Израиљ, а Израиљ значи: Боговидац.

Тако дакле, видели су Бога и други. Због чега је, онда, Еванђелист Јован рекао: "*Бога нико није видео никад?*" (ст. 18). Да би показао, да је све то било дело снисходљивости а не виђење саме Суштине Божанства.

Јер да су они видели само биће, видели би га не на разне начине. Божанство је просто, безоблично, непроменљиво, неописиво, не седи, не стоји, не хода. Све је то својствено само телима.

Али како Бог постоји, то Он једини зна, и то је објавио сам Бог Отац преко пророка: "*виђења умножих и у рукама пророчким уподобих се*" (Ос. 12,10-11), то јест, ја сам се спустио, јавио се, али не оним што ја јесам. А пошто је Син Његов имао да се јави

нама у стварном телу, то је Он испочетка припремао људе за созерцање бића Божјег, колико им је било могуће видети.

Али шта је Бог Сам по Себи, то нису видели не само пророци, него и анђели и арханђели; и ако би их ти питао о томе, ти у одговору не би чуо ништа о суштини него само певање: "Слава иа висинама Богу, и на звмљи мир, међу људима добра воља" (Лк. 2,14).

Ако би ти пожелео да што о томе сазнаш од херувима и серафима, овда би чуо Трисвету песму тајанствену и да су небо и земља пуни славе Његове (Ис. 6,2). Тако, дакле, самога Бога Оца види само Син и Дух Свети. [10]

ДРУГО СВЕДОЧАНСТВО СВЕТОГ КРСТИТЕЉА О МЕСИЈИ: ГОСПОДУ ИСУСУ

"**А сутрадан видје Јован Исуса гдје долази к њему, и рече:**

Гле, Јагње Божије које узима на се гријехе свијета!" (1:29)

Какво је узбуђење и усхићење морао осећати свети Крститељ, свестан свегрешности и свесмртности људске, *гледајући Исуса где долази к њему.* На свима људима, од ггрвог до последњег, он је видео само грех, грех, грех, и само омрт, смрт, смрт, а ево *Исуса,* ево човека, ево првог човека у роду људоком у коме нема ни греха ни смрти, ни грешног, ни смртног. Али Претеча види да је баш тај безгрешни *Исус* који *узима на Себе грех света: "Гле, Јагње Божје које узима на себе грех света"* (ст. 29): *"грех света"* - сав *грех,* тај један једини свеобухватни *грех света,* из кога се изводе и на који се своде ови *греси света.*

Свети Златоуст блатовести: Сви су пророци и апостоли проповедали Христа у Његовом отсуству: једни - до Његовог доласка у телу, други - по Његовом вазнесењу; једини Јован је проповедао о Њему у Његовом присуству. Стога се он и назива пријатељем Женика што је он једини присуствовао на свадби; он је све то устројио и обавио; он је поставио почетак томе. *"И угледавши Исуса где иде к њему, рече: Гле, Јагње Божије, које узима на себе грех света"* (ст. 29). Он говори то показујући да сведочи не само глаоом иего и очима. Он се дивио Христу у радости и усхићењу; показује свима и дар са којим је Христос дошао и начин искупљења. Реч *"јагње"* означава и једно и друго. Јер Јован није рекао: који ће узети, или који је узао грехе света,

него: *који узима грех света,* и тиме показао да Христос чини то свагда. У самој ствари, Он је *примио на Себе грех света* не само онда када је пострадао, него и од тога времена па све до сада *узима на Себе грехе, не* тако као да је свагда био распињан. Он је једном принео жртву за грехе, и том једном жртвом Он свагда очишћује грехе. [11]

То понети на себи и ослободити сав род људски и сав свет од тог свеубилачког чудовишта могло је само свемоћно и у исто време бескрајно човекољубиво биће као што је Исус Богочовек. Ту жртву могло је принети само кротко и незлобиво *Јагње Божије:* да, *Јагње Божије:* јер у Њему нема нимало гордости шго оно врши тако свеспасоносни подвиг. Кротошћу, смиреношћу и свежртвеном љубављу *Јагње Божије* спасава род људски од основног *греха* људског: гордог самољубља.

Значи: *Јагње Божје* Исус долази у свет људски, у свирепу и стравичну пустињу греха и смрти, долази јагањачки кротко и смирено, не да осуди, него да милује. Јер да није дошао као *Јагње Божје* већ као судија који истражује, ко би од људи остао, ко не би с правом сто пута на смрт осуђен био? Али, у томе је дирљива величина Христова што Он у вучји свет људски долази као кротко и смерно Јагње Божје свежртвено.

"**Ово је Онај за кога ја рекох:**

За мном долази човјек који преда мном би, јер прије мене бјеше."

(1:30)

Зато Претеча понавља своју похвалу о Њему: *"Ово је Онај за кога ја рекох: За мном иде Човек који ме претече, јер пре мене беше"* (ст. 30). *"Човек" = Јагње* Божје: у томе и јединствена величина Исусова, што је *човек,* и као такав "Јагње Божје": сав без греха и смрти, и стога сав кротост и жртвеност.

Човек међу људима, Он стога не плаши већ привлачи; безгрешан и бесмртан и бесмртан, Он тиме лечи и спасава. *"Човек"* без греха и смрти, да би се људима показало да се такав *човек* може бити и у овом земаљском свету. А такав *човек* и јесте прави човек, потпун човек, савршен човек.

Такав је био Адам пре греха и смрти, такав је Исус у сред греха и смрти.

"**И ја га не знадох, али да се јави Израиљу, зато дођох ја да крштавам водом**."

(1:31)

Исус, по свему човек, само без греха, тешко га је познати, открити у Њему Спаситеља и Месију, Бога и Господа. То је истина и за самог "Претечу" и "анђела" Месијиног Јована Крститеља. Он се не стиди да то јавно призна: *"И ја га не знадох"* (ст. 33). Али, како Га онда познаде? - По откривењу Божјем. Јер се само Богом може дознати да је Исус - Месија и Спаситељ. Бог се косне душе човекове, и она прогледа, и у Христу Бога и Спаситеља угледа.

Претечина месијанска делатност сва је у завионости од личности Месије Исусу. Он и *крштава водом* да би на тај начин *објавио* људима да је Месија дошао, да је већ ту: да *крштење* почиње, и да је циљ крштења привести људе Месији, који ће крштавати Духом Светим; а то значи: крштењем у коме се опраштају греси, убија смрт, уништава ђаво.

Али и *Дух Свети* је за Месијиног Претечу нешто видљиво, стварно, и то у нашем човечанском свету.

"**И посвједочи Јован говорећи:**

Видио сам Духа гдје силази као голуб са неба и остаде на Њему."

(1:32)

И Претеча нам *сведочи* о томе из свог личног искуства, као очевидац, као духовидац: *"Видех Духа где силази с неба као голуб и остаде на Њему"* (ст. 32). - *"Видех Духа",* - то је лично и ново, новозаветно искуство.

У томе и најубедљивије сведочанство да је Исус заиста Месија који ће крстити *Духом Светим* који је сишао на Њега као на човека, и остао на Њему као на човеку, иако је Он вечно и једносушно са Њим као са Другим Лицем Свете Тројице.

"**И Ја Га не знадох, али Онај који ме посла да крштавам водом Он ми рече: на кога видиш да силази Дух и остаје на Њему то је Онај који крштава Духом Светим**. **И ја сам видио и засвједочио да је Он Син Божији**."

(1:33-34)

Свети Претеча не престаје наглашавати ту чињеницу: *"И ја га не знадох, али Онај који ме посла да крстим водом он ми рече: На кога видиш да силази Дух и остаје на њему*, *то је онај који крштава Духом Светим, И ја видех и посведочих да је овај Син*

Божји" (сг. 33-34). *"И ја видех и посведочих".* - На том личном искуству је заснована сва месијанска делатност Претечина. То је основно начело новозаветног христопознања: *видети* и *сведочити* о виђеном.

Зато су новозаветни проповедници првенствено очевидци = сведоци = апостоли: они су послани да као очевидци *сведоче* само оно што сами *видеше* и чуше, што очима својим видеше и расмотрише, што ушима својим чуше, пгго рукама својим опипаше (1 Јн.1,1). Сведочансгво Светог Претече о Исусу:

1) Исус је "човек" (ст. 30);

2) На Њега, човека, сишао је Дух Свети;

3) Исус је Син Божји;

4) Исус=Син Божји, као Јагње Божје узима на себе грех света, и

5) Исус крштава Духом Светим.

ТРЕЋЕ СВЕДОЧАНСТВО ПРЕТЕЧИНО О МЕСИЈИ И ПРВИ УЧЕНИЦИ ХРИСТОВИ

"**Сутрадан опет стајаше и Јован и двојица од ученика његових.**

И угледавши Исуса гдје иде, ређе: Гле, Јагње Божије!"

(1:35-36)

Трећег дана - треће Јованово сведочанство. Сада, Претеча као да на Исусу види само Његаву огромну жртву за спасење света од греха: Исус=*Јагње Божје",* и на Њему сви греси света од памтивека. Заиста, све што је Исус Богочовек учинио за спасење света јесте једна беспрекидна жртва за свет: од Рођења па до Вазнесења.

Гледајући Га где се у пећини рађа од Дјеве, чавек мора Претечински узбуђено узвикнути: *"Гле, Јагње Божје!"*

Гледајући Га где од гњева Иродова бежи у Мисир, опет то исто осећање потреса душу: *"Гле, Јагње Божје!"*

Гледајући Га где као дрводеља ради и живи у свету Он, Творац и Сведржитељ свих безбројних светова, из душе се невољно отима уздах: *"Гле, Јагње Божје!"*

Гледајући Га где пости, где се моли, где плаче, где страда, где пати, где умире на крсту, где кротко подноси и пљување и исмевање и шибање, из душе се отима дирљиви крик за криком: *"Гле, Јагње Божје!"*

И када се сав његов Богоочовечански подвиг на земљи обухвати једним свеобухватним погледом, и овда човек мора свим срцем, свом душем, свом мишљу својом завапити: *"Гле, Јагње Божје!"*

"**И чуше га оба ученика кад говораше, и отидоше за Исусом. А Исус обазревши се и видјевши их, гдје иду за Њим, рече им: Шта тражите? А они Му рекоше: Рави, што преведено значи: учитељу, гдје станујеш? Рече им: Дођите и видите! И отидоше, и видјеше где станује; и остадоше код Њега онај дан. А бијаше око десетога часа. А један од двојице који чуше од Јована и одоше за Њим бијаше Андреј, бтрат Симона Петра.**"

(1:37-40)

У овим простим речима Претечиним морало је бити нечег божански дирљивог и привлачног. Сведоци? - *Два* Претечина *ученика* који оставише свог учитеља, човека "највећег између рођених од жена": *"и отидоше за Исусом"* (ст. 37).

Ради чега? - Сигурно да лично испитају и извиде ко је тај Исус пред којим се до прашине и праха смирава и понижава њихов велики учитељ, пустињак, испосник и пророк. И они би хтели да насамо разговарају са тим "Јагњетом Божјим", Коме њихов знаменити учитељ није достојан одрешити ни ремена на обући његовој.

То нам казује њихов одговор на Исуоово питање: *"Шта тражите?"* - *"Учитељу, где станујеш?"* - и прост одговор: *"Дођите и видите". - "И отидоше и видеше где станује; и осташе у њега онај дан"* (ст. 38-39). Да чудесног и невиђеног на земљи разтовора! Зацело, *два ученика* они осетили нису време у присуству Вечнога.

Устрептале душе, жедне божанскога, бесмртнога, идеалнога, морале су од усхићења и радости занемети, слушајући насамо божанске речи Јагњета Божјег. Тада се у њима саткало у души убеђење да је Исус - заиста Син Божји, заиста - Јагње Божје, заиста - Спаситељ света. Несумњиво тако. То се и види из онога што та два ученика чине.

"**Он нађе најприје брата својега Симона, и рече му: Нашли смо Месију, што преведено значи: Христос. И доведе га Исусу. И Исус погледавши на њега рече: Ти си Симон, син Јонин; Ти ћеш се звати Кифа, што значи Петар**."

(1:41-42)

"Ми нађосмо Месију" (ст. 41), - то је све што они у узбуђењу, од радости могу да откликћу. У њиховим речима нема ни трунке колебања, двоумљења. То је нешто толико сигурно и несумњиво, да Петар без речи полази за својим братом Андријом који је био један од двојице сређника и ту вест и новост и саопштио овоме брату.

"И доведе га к Исусу" (ст. 42): *доведе* као дете, толико је Андрија понесен био љубављу и одушевљењем за Исуса да је Петра *"довео"* к Исусу, а не да је сам Петар ишао и да су они дошли к Исусу.

У души Петровој се морало дешавати нешто необично: нове мисли, слатка очекивања, устрептала осећања. Све је то вихорило у њему, стапало се у неки хаас, мили хаос, у чијим се врелим дубинама рађало нешто ново за Петра, неки нови свет, нови живот, нешто ни налик на све дотадашње.

Све је то благи Спаситељ прочитао и у души и на лицу детињски узбуђеног и усплахиреиог Петра и због те унутрашње промене која се у њему збивала, променио му одмах име као Авраму што је променио име када му је обећао да ће постати отац многим народима.

Еванђелист пише: "*Исус погледавши на њега рече: Ти си Симон, син Јонин; ти ћеш се звати Кифа што значи Петар"* (ет. 41). *Петар* - камен, камен на камен ће се изградити иов духовни свет, не само његов, него и многих, многих других који као он буду променили себе Богочовеком, његовим Еванђељем.

Као да сав овет добија ново име због многозначајне *Петрове* промене, *Петровог* обраћења Христу.

"**Сутрадан хтједе Исус изићи у Галилеју, и нађе Филипа, и рече му: Хајде за Мном!**"
(1:43)

"Хајде за мном!" - и Филип дође за Њим, не упитавши: Зашто? Ко си ти? Шта хоћеш ти од мене? Зашто да Тебе ради оставим све своје на дому, и дом и имање? - Шта је то било у Исусу што је толико привлачило к Њему те су људи остављали све и одмах полазили, и за навек одлазили за Њим?

Сигурно се кроз Његово свето лице и тело изливала и по душама људским на тајанствен начин разливала чудесна сила и светлост Бога Логоса.

И иоле боготражљиве и богочежњиве душе приањале су за Њега свим бићем. И налазиле у Њему свога Месију, свога Господа, свој живот, своју бесмртност и вечност.

Да, у Њему су налазиле све оно најузвишеније, најсветије, најбожанскије, најбесмртније, најмоћније што су Месији приписивали и од Месије очекивали сви свети Божји људи.

"**А Филип бјеше из Витсаиде, из града Андрејева и Петрова. Филип нађе Натанаила и рече му: Нашли смо Онога за кога писа Мојсеј у Закону и Пророци: Исуса, сина Јосифова, из Назарета.**"

(1:44-45)

То се десило и са *Филипом.* Пошао је за Њим, и одмах свим бићем открио, пронашао да је *Исус* - Месија.

Пронашао, да! јер је тражио, истраживао, на Исуса примењивао све што су *Мојсије и Пророци писали* о Месији и пронашао да је *Исус* тај божански Месија, Спаситељ. Зато и изјављује своме пријатељу *Натанаилу,* кога је потражио да подели са њим своју радост и саопшти му свој проналазак: *"Нађосмо онога за кога писа Мојсије у закону и Пророци: Исуса, сина Јосифова, Назарећанина"* (ст. 45).

Боготражљивој души *Филиповој* није било потребно да дуго испитује *Исуса:* он је применио иа Њега месијанско мерило *Мојсијево и пророчко,* и овим бићем се убедио и пронашао да је то заиста Месија.

"**И рече му Натанаило: Из Назарета може ли бити шта добро?**

Рече му Филип: Дођи и види!"

(1:46)

Учени *Натанаило* је опрезан, а и помало сумњалица. Месија - *"из Назарета?" "Из Назарета може ли бити што добро?"* (ст. 46). - То је пророчки оправдано питање. Из *Назарета може ли бити што добро,* а камоли највеће добро - Месија? *Филип* овим као да је нешто збуњен, или не жели да се упушта у дуге расправе о таме, јер је сав препун и осећања и убеђења да је Исус - Месија.

И зато сву своју апологију и апологетику своди на две речи: *"дођи и види"* (ст. 46). *Дођи и види* Исуса, и отпашће све сумње, сва провериличка питања. Јер *видети* Њега, значи *видети* Месију,

сем ако човек намерио не ослепи све очи душе своје, да не би *виделе* и откриле у Њему Месију и Бога. Пример: *Натанаило.*

"**А Исус видје Натанаила гдје долази к Њему и рече за њега: Ево правог Израиљца у коме нема лукавства. Рече Му Натанаило: Откуда ме познајеш? Одговори Исус и рече му: Прије него те позва Филип, видјех те кад бијаше под смоквом**."

(1:47-48)

Његов сусрет са Исусом, заиста је сусрет правога Израиљца са Месијом: *"Ево правога Израиљца у гсоме нема лукавства"* (ст. 47), говори *Исус* за *Натанаила* тек што је са Филипом дошао и још ни једну реч изустио, и кога Исус први пут види. *Исусове* речи хвале опрезност *Натанаилову; Натанаила* изненађује то откуда га *Исус познаје.* Он и даље душом својом иде по колосеку своје сумњалачке опрезности: проверава Филипово тврђење и своје сумње.

Тада му Исус открива делић свога Божанства: свезнање, свевиђење: *"Пре но што те позва Филип видех те кад беше под смоквом"* (ст. 48). - На таквој даљини? Како је то могуће? Не, то не може *видети* обичан човек, па ни највећи човек; то може видети само Син Божји, Месија, Бог.

"**Одговори Натанаило и рече Му: Рави, Ти си Син Божији, Ти си цар Израиљев**"

(1:49)

И *Натанаило,* као што је искрено посумњао, тако је искрено и поверовао, и признао Исуса за Месију: *"Рави, Ти си Син Божји, Ти си цар Израиљев"* (ст. 49). Јер иза твога свезнања ко стоји ако не свезнајући Месија? Филип је у праву: доћи и видети Исуса, то је све, сва апологија, сав метод христопознања.

Само треба доћи у лични додир с Њим, прићи Му отворено, испитивачки, проверилачки искрено, и Он ће души богочежњивој показати да је Месија, Спаситељ, Бог. Све се ту заснива на личном, непролазном искуству. Од човека се тражи само искреност, онда Господ Исус казује Себе, показује да је заиста Месија, заиста Бог и Господ.

"**Одговори Исус и рече му: Зато што ти казах да те видјех под смоквом, вјерујеш? Видјећеш више од овога. И рече му:**

Заиста, заиста вам кажем: од сада ћете видјети небо отворено и анђеле Божије како узлазе и силазе на Сина Човјечијега."

(1:50-51)

Натанаило је видео само једно својство Христова Божанства: свезнање. Али, то није у *Исуса* неко тренутно, шророчко свезнање, које се Њему, као и осталим пророцима даје за извесно време. Не, *Исус* није само пророк, Он је Бог пророка.

То Натанаило још не зна, не увиђа. Иза свезнања, и око свезнања Исусовог, стоје и сва остала, засада невидљива, божанска својства и савршенства, стоји: "*сва пуноћа Божанства телесно*" (Кол. 2,9): ту су иза Њега и сва небеса, и сви *анђели* који Му данонoћно невидљиво служе као Богу и Господу. Богочовечанска је истина: *"Од сада ћете видети небо отворено и анђеле Божије где се пењу и силазе на Сина Човечијег"* (ст. 51).

"Од сада" је *небо отворено* над земљом преко Богочовека Господа Исуса: Бог је на земљи, Његов силазак је ова *небеса отворио* над земљом; и сва *небеска војска силази к Њему* и опет *узлази* на небо. *"Од сада ћете видети"* ... сви који желите *небо* и сва богатства неба.

Ето их иа земљи у Исусу Месији, Сину Човечијем, Богочовеку, у коме је "*сва пуноћа божанства телесно*".

Небо је већ на земљи, анђели су Божији већ на земљи, јер је Сам Бог већ на земљи у Богочовеку Исусу.

НАПОМЕНА:

1. Свети Кирил Александриски, Тумачење Светог Еванђеља по Јовану, књига I, 1 и 2 (руски превод).
2. Беседа I, 1-2 на Еванђеље Јованово; Migne, PG 59, 25-31
3. Тамо, књига 1, глава 5.
4. Беседа II, 4; тамо, стр.34; беседа III, 3; стр. 40; беседа IV, 1: стр. 47.
5. Тумачење Светог Еванђеља (руски превод)
6. Тамо, беседа V, 3-4; стр. 58
7. Тамо, књига прва, глава 6, 7.
8. Тамо, беседа VIII, 1; стр. 65.
9. Тамо, књига II, глава 9, 10.

10.Тамо, беседа XV, 1; стр. 97, 98
11.Тамо, беседа XVIII, 2; стр. 115-116.

Глава друга

ИСУС НА СВАДБИ У КАНИ ГАЛИЛЕЈСКОЈ

"**И у трећи дан би свадба у Кани Галилејској, и ондје бјеше Мати Исусова.**

А позван бјеше и Исус и ученици Његови на свадбу."
(2:1-2)

Чудо Исусово - на *свадби,* на сиромашној свадби. Несумњиво сиромашној чим им је недостало вина. *Исус* је *позван са ученицима:* обичан човек међу обичним људима. Али баш тај обичан истински, прави човек *Исус* чини нешто бескрајно необично, чини божанско чудо: претвара воду у вино. И то чини на један беспримерno прост начин. Чини невиђено чудо, и опет остаје човек, сав човек, истински човек.

Ваљда тако и треба да буде: да Бог живи и дела у човеку и из човека као нешто сасвим природно; да човек буде природно обиталиште Бога, његов дом, његов храм, његово тело. У Богочовеку тако и јесге: Човек је постао и јесте тело Бажје. И ове што чини у човеку, да човека, помоћу човека, чини на природаи и нормалан начин. Природво је богочовечанско јединство у човеку, богочовечански живот, богочовечанска делатност.

"**И кад неста вина, рече Мати Исусова Њему: Немају вина. А Исус јој рече: Шта хоћеш од Мене, жено? Још није дошао час Мој.**"
(2:3-4)

И пре првог чуда на свадби у Кани Галилејској једно људско биће зна тајну Исуоову. То је Пресвета *Богомајка.* А и ко би знао главну тајну овога детета ако не *мајка.* У овом случају - чудесна *Богомајка.* Од Њењог божаноког зачећа, од те прве благовести, па кроз Његово чудесно рођење, и надаље: Она слаже у срцу свом тајну на тајиу "чуваше све" то "у срцу свом" (Лк. 2,5), док се ове то

није стопило у једио осећање, у једно јасно сазнање: да је Исус - оваплоћени Бог.

Да, тајну оваплоћеног Бога прва је сазнала Она од које се Он и оваплотио. Она је прва и сазнала за Његову божанску свемоћ, али и за Његову божанску смерност. Стога Му Она опрезно и неприметно сапшитава да *"немају вина".* А затим? Он у бескрајном човекољубљу свом знаће шта треба да чиии.

А Он, свесмирени, жели да им помогне али тако да то буде неупадљиво и ненаметљиво, већ природно и нормално.

"**Рече Мати Његова слугама: Што год вам рече учините.**" (2:5)

Божанска Посредница зна шта треба људи да чине да би изазвали смернога Исуса на чудотворну делатност: *"Што год вам рече учините"* (ст. 5). То је Њен проналазак који је постао вечио начело у људком обраћању Богочовеку за помоћ, за спасење, за заштиту.

Свемилостива, тиме нам је указала божанску свемилост: открила сав пут оваком човеку, пут спаоења, пут еванђелског живота, и радости, и утехе: *"што год вам рече учините".* То је наш удео у Богочовечанскам еванђељу, у Богочовечанском подвигу спасења. А све остало је Богочовеково.

"Што год вам рече", па макар то било нешто најнеобичније, најневероватније. А Богочовек неће тражити од вас ништа што не можете учинити, ништа што не би водило вашем спасењу, вашој бесмртности, вашем рају.

"**А ондје бјеше шест камених судова за воду, постављених по обичају јудејског очишћења, који хватаху по двије или по три мјере**. **Рече им Исус: Напуните судове водом. И напунише их до врха. И рече им Исус: Захватите сад и носите пехарнику. И однесоше**." (2:6-8)

И они учинише по савету Богомајке. Да није било Ње, зар би учинили? Сигурно не би. И *напунивши судове водом, захватише и однесоше куму* уместо вина воду. Ко би испунио такво наређење Исусово, иапунио када Он још није био познат ни као пророк, а камоли као Син Божји и Бог?

Зато је дирљиво посредништво Бошмајке уствари половина првог чуда Исусовог. То је знамење за сва времена и за сва чудеса Исуоова у свима временима? Богамајка посредује, а Он чудотвори.

"**А кад окуси пехарник вино које је постало од воде, и не знађаше откуда је, а слуге знадијаху које су захватиле воду, позва пехарник женика**. **И рече му: сваки човек најприје добро вино износи, а када се опију, онда лошије; а ти си чувао добро вино до сада**."

(2:9-10)

Кумов суд о *вину "које је постало од воде"* значајан је: он се чуди женику што је *"добро вино чувао до сада"* (ст. 10). Да, јер Богочгавек даје укус *вину,* укус свему у свету. Без Његовог божанског посредовања све обљутави. Његова божанока сила и у виновој лози претвара воду у вино; само ми то не видимо и не знамо; а чудо у Кани Галилејској је и учинио да то увидимо и сазнамо.

Та овај наш земаљски свет и није друго до раскошна изложба све самих таквих *чудеса* Божијих, Гле, ко то у љубичици, у босиљку, у рузмарину претвара у мирис воду, ваздух, топлоту, земљу? Ко то у шљиви, у јабуци, у трешњи претвара ваздух и светлост у род њихов? Ко то онако мајушно зрно пшенично у утроби земљиној иретвара у клицу која расте, класа и род доноси? Ко, ако не Онај исти што је у Кани Галилејској воду у вино претворио.

"**Овим, у Кани Галилејској, учини Исус почетак знамења, и показа славу Своју; и вјероваше у Њега ученици Његови**."

(2:11)

"Ово учини Исус почетак чудесима у Кани Галилејској" (ст. 11): *почетак* који објашњава сва потоња *чудеса* Исусова. *"Учини",* да би преко *чуда* поверовали у чудотворца Богочовека, јер је у тој вери спасење људи. А спасење је циљ целокупне делатносги Богочовекове на земљи, па и свих његових *чудеса* од првог до последњег.

Посебан смисао првог *чуда* Исусовог: брак добија свој божански, бесмртан смисао тек са благословом Христовим који долази од Његавог присусгва. А присутан је Он увек у Цркви Својој. И *прво чудо* Своје Спас је учинио на свадби, да би показао колико је освећење брака важно за род људски.

Од светог брака - света породица, свет породични живот; благословен брак - благословена породица, благословен сав брачни живот. А брак постаје божанска збиља и радост када супрузи стално испуњују божански савет Богамајкин: "*што год вам рече учините*". А то што је чудесни Господ рекао, и увек говори свима супрузима и овима људима налази се у његовом светом Еванђељу, а оно у Светој Цркви Његовој.

Свети Златоуст благовести о овом *чуду:* Исус је био најпознатији у Галилеји. Зато Га и зову на свадбу, и Он долази. Он није гледао на своје достојанство, него на нашу корист. Он, који се није одрекао узети на себе обличје слуге, утолико пре није могао одбити да присуствује на свадби слугу и да буде међу званицзма на свадби. Разуме се, они који су Га звали на свадбу нису тачно знали ко је Он, нити су Га звали као великог човека, већ просто као обичног човека и познаника.

На то донекле и указују речи светог Еванђелиста: беше онде мати Исусова и браћа Његова (ст. 1), то јест Исуса оу позвали као и Матер Његову и браћу. И кад нестаде вина, рече Мати Исусова Њему: "*Немају вина*" (ст. 3). Овде треба скренути пажњу откуда Матери Његовој тако узвишена мисао да тамо што велико помисли о Сину овом, када до тога времена Он иије учинио био још никакво чудо. Јер Еванђелист вели: "*Овим учини Исус почетак чудесима у Кани Галилејској"* (ст. 11).

Ако пак ко рече да ту још нема довољно доказа да је чудо у Кани било *почетак чудесима,* пошто додатак: *"у Кани Галилејској"* показује да је ово чудо било *прво "у Кани",* а ие уопште *прво* од свих *чудеса* Христових; јер вероватно је Хрисгос и раније у другим местима чинио чудеса; ... овда треба рећи оно што је Јован рекао, а то је: ‚Ја Га не знадох, него да се објави Израиљу" (Јн. 1,31)...

То јест, Он је овим *чудом* почео да бива свима познат. [1]

ИСУС ИЗГОНИ ИЗ ХРАМА ТРГОВЦЕ

"**Потом сиђе у Капернаума, Он и Мати Његова и ученици Његови, и ондје остадоше не много дана. И близу бјеше Пасха јудејска, и отиде Исус у Јерусалим. И нађе у храму оне што продају говеда и овце и голубове, и мјењаче новца гдје седе. И начинивши бич од узица, изагна све из храма, и овце и говеда; а мјењачима просу новац и столове испретура. И рече онима што продају голубове: Носите то одавде! Не правите од дома Оца Мога дом трговине."**

(2:12-16)

Храм? - Дом Божји: *дом* Божји: *"дом Оца Мога",* изјављује Господ Исус. У *дому* Божјем живе деца Божја, породица Божја; они - "*домаћи Богу*" (Еф. 2,19). Живећи *трговци,* са свима својим *"воловима", "овцама", "голубовима", тезгама, новцима,* они *дом* Божји претварају у *дом трговачки.* А то - у дом хајдучки. За све њих кротки Господ Исус има само *бич.*

Ни за кога, само за њих. *"Изгна све из храма"* (ст. 15), *мењачима просу новце и столове испретура"* (ст. 15). Сигурно, никада Господ није био гневнији иего овом приликом. "Јагње Божје" се разгаевило.

Такав гњев је иајстрашнији, јер најоправданији. Да се јагње изазове на гњев, и то "Јагње Божје", треба учинити изузетно богомрско дело. А таква су дела и по среди. *"Дом Божји"* је тиме Божји што у њему живи Бог и Његови домаћи; а домаћи опште са Оцем: молитвом, љубављу, вером, смерношћу, кротошћу, послушношћу.

А *трговци* у дому Божјем све то замењују својим хајдучким сребролубљем, самољубљем, сластољубљем, блатољубљем. Зато за те ниске душегубне страсти Господ има *бич.*

У духовном смислу: душа је - *храм* Божји, *дом* Божји. Не живи ли се у њој молитвом, вером, љубављу, смиреношћу, гле, она се претвара у *дом трговачки* у коме страст страсти продаје и предаје човека, и грех греху, и смрт смрти, и ђаво ђаволу.

"**А ученици се Његови сјетише да је написано: Ревност за дом Твој изједе Ме**."
(2:17)

Онда у такву душу Господ обично улази са бичем болести, страдања, карања, искушења. Јер је Господ увек пун *ревности* за *дом* Божји: *"ревност за дом твој изеде ме".*

А *дом* је твој: и човек, и храм, и љубичица и крин, и свет, и васиона, и сва сазвежђа. Јер у свима њима: оно шго је ло госно сачињава твој престо: у логосном је и обиталиште Логоса. А то: у сваком цвету, у свакој звезди, у свакој твари, у сваком сунцу, у сваком атому. Зато, у свету се непрекидно врши богослужење, христослужење.

"**Јудејци пак одговорише и рекоше Му: Какав нам знак показујеш да то чиниш? Исус одговори и рече им: Развалите овај храм и за три дана ћу га подићи. А Јудејци рекошше: четрдесет и шест година зидан је овај храм, а ти ћеш за три**

дана да га подигнеш? А Он говораше о храму тијела Својега. Када пак устаде из мртвих, сјетише се ученици Његови да ово говораше, и вјероваше Писму и ријечи коју рече Исус."
(2:18-22)

Све је у овом свету - *храм* Божји. А на првом месту човек, *тело* човечије. То је оно што фарисеји и садукеји не разумеју. И када посгављају Господу питање каквом влашћу Он истерује трговце из храма, Он им и објашњава да је човек - главни *храм* Божји у свету. А пре свега - Богочовек.

Тело човечије је *храм* - опогањеи и разрушен грехом и смрћу. То је најтужнија рушевина у овом свету. Ту *рушевину* може поиово подићи у велелепни *храм* Божји само Богочовек *васкрсењем из мртвих* безгрешног *тела* свог. И тиме дати залог и првину и почетак за *васкрсење тела* људских из смрти: за обновљење свих тих *храмова* Божјих које је смрт грехом порушила.

Тек у *васкрсењу* себе Христом човек постаје величанственим и неразоривим *храмом* Божјим, у коме се непрекидно врши богослужење дивно, сво сачињеио из хорова еванђелских врлина и са њима свих Небеских сила. Јер тек у *васкрсењу тела* Христовог постаје очигледан божански циљ *тела* људског уоиште: вечно служити Богу и бити вечно светим *храмом* Божјим.

"**А када бјеше у Јерусалиму о празнику Пасхе, многи вјероваше у Име Његово, видећи знаке Његове које чињаше. А Сам Исус не повероваше себе њима, јер их је Он знао све. И не требаше да Му ко свједочи за човјека; јер Сам знадијаше шта бјеше у човјеку.**"
(2:23-25)

Вера и поверење: *"Многи вероваше у Име Његово, видећи чудеса Његова која чињаше"* (ст. 23). А Исус? - *"Не повераваше себе њима, јер их знађаше све. И не требаше Му да ко сведочи за човека, јер сам знађаше шта беше у човеку"* (ст. 24,25).

Вера, изазвана само *чудесима,* а не и љубављу према Господу Исусу, и жељом за спасењем од греха и зла, није постојана, не заснива се на неразоривом темељу. *Вера* у Христа, то је пре свега, бескрајно поверење у Њега: да Он има излазе за све људске муке, да Он има одговоре за сва људска питања, да Он има утехе за сва људска страдања.

На такву веру, засновану на потпуном поверењу у Христа, Христос одговара Својим поверењем: открива верујућем Себе,

Своје тајне, Своја савршесства, Своја Божанска богатства, Своје Царство Небеско. Дотле, Он је неповерљив према човеку због зла христоборског што је у њему, због греха богоиздајничког.

Јер Он, као свезнајући, сам *зна "шта је у човеку"* уолште, затим *шта* и у сваком *човеку* посебно: самољубље, и у њему отровно грехољубље. А томе поверавати бесмртна блага значи давати их блудном сину или лењом слузи; дати му рај да би га обесветио, загадио.

Обратити пажњу: Господ "*ученицима особито казиваше све*", - ето коме Он повераваше Себе и све тајне на Тајној вечери, а "онима споља" све бива у причама, у сликама, у алегоријама.

Јер богопознање, јер христопознање даје се *вери.* "Вером сазнајемо" (Јевр. 11,3), вером схватамо, вером разумевамо све што се односи не само на Бога него и на свет. То је основни гносеолошки критеријум новозаветни и начело. Јер *вера,* шта је?

Она је најпре духовно сједињење верујућег са Оним у кога верује, Господом Христом. Из тог духовног јединства истиче заједница живота, истине, осећања, срца, ума ("*ми ум Христов имамо*" - 1 Кор. 2,16); једном речју: облачење у Христа, ухрисговљење, охристовљење: органско сједињење човека са Богочовеком, попут лозе на чокоту (Јн. 15,1-5); из чега логички и природно следи основни закон еванђелског живота, живота у Христу: човек не може чинити ништа без Христа: "*без мене не можете чинити ништа*" (Јн. 15,5).

А ово се односи на сва људска бића у свима световима, јер без Христа људи не могу чинити ништа истински добро, божанско, бесмртно, непролазно, вечно.

Сва њихова делатност без Христа потапа њихово биће кроз грех у смрт, кроз зло у пакао, јер грех не може одвести Безгрешном, и зло - у рај.

НАПОМЕНА:

1. Беседа на Еванђеље Јованово, , 21, 1-2; Migne PG 59, 129-130.

Глава трећа

РАЗГОВОР ГОСПОДА ИСУСА СА НИКОДИМОМ

Никодим, учени фарисеј и кнез јеврејски, учи се вери. Јер је вера наука, и то најтежа наука. Најтежа стога што она учи како се човвк опредељује за Бога, духовно сједињује са Ботм, испуњујући Његово еванђеље, и непрекидно живи Богом у свима световима и у свима својим животима.

А све то значи: поновно духовно рођење човека Богом помоћу Духа Божјег који се сав разлива по бићу човековом и својим божанским силама преображава човека у сасвим ново биће, у биће - "*рођено од Духа*", које и живи вечито по вечним законима Духа.

"**А бијаше човјек међу фарисејима, по имену Никодим, кнез јудејски. Он дође Исусу ноћу и рече Му: Рави, знамо да си учитељ од Бога дошао; јер нико не може ова знамења творити која Ти твориш ако није Бог са њим**."

(3:1-2)

Никодим приступа Господу Исусу као *учитељу,* не као Богу: *"ти си учитељ од Бога"* (ст.2). Још нешто: за њега је Госгод Исус *учитељ* са којим је Бог. То је све у духу старозаветног општења Бога са људима: преко светих Пророка. Са човеком може бити Бог као што је био са Мојсијем, са Илијом, са Исаијом; али да човек буде Бог, то је ново и несхватљиво.

А *Никодим* се баш и нашао пред новим бићем, новом стварношћу. Како то биће схватити? Старозаветним видом оно се не може сагледати, ни старозаветном мером мерити, ни старозаветним умом схватити. Ту се са човеком мора десити нвшто ново: он просто мора добитии нов вид, нов слух, нова чула, нов ум, нову душу да би могао схватити ново биће = Богочовека Исуса. Он се просто мора *наново родити* не само делимично обновити.

"**Одговори Исус и рече му: Заиста, заиста ти кажем: ако се ко не роди одозго, не може видјети Царства Божијега**."

(3:3)

О томе Господ Исус и говори Никодиму: *"Ако се човек не роди наново (не роди одозго), не може видети царства Божјега"* (ст. 3). А *родити се наново,* то је *родити се одозго:* свим бићем својим полазити из оног света, свим мислима, свим осећањима, свим расположењима; је ли мисао нека буде с неба, нека буде корењем на небу; је ли осећање, је ли дело, нека такође буде с неба.

Одакле ти је мисао? - *одозго,* с неба. Одакле осећање, одакле савест, одакле жеље? - с неба, с неба, с неба. А ти сам одакле си, човече? - с неба. Ништа твоје нека не буде од земље и са земље. Ти си нови човек тиме што си с неба, што си небо снео на земљу, што на земљи живиш небом. А очи твоје, навикнуте на небо и саме небеског порекла, умеће пронаћи и видети самога Господара неба, и распознати Га свуда ма где Он био, распознати Га и у Исусу.

Пошто си као боголико биће с неба, ти си већ видео царство небеско, царство Божје. А на земљи ено васцелог царства Божјег у Господу Исусу.

То не виде они који се нису *родили "одозго",* него оу свим бићем "одоздо" са земље, у земљи, на земљи.

"**Рече Му Никодим: Како се може човјек родити кад је стар?**

Еда ли може по други пут ући у утробу матере своје и родити се?"

(3:4)

Такав је стари човек, старозаветни човек. Типолошки је дат у *Никодиму: "Како се човек може родити кад је стар? Еда ли може по други пут ући у утробу матере своје и родити се?* (ст. 4). - Да, то је тако кад је реч о телу и телесном *рођењу.* Али дух, како се дух *рађа?* Ено мисао се *рађа* из духа, и осећање, и хтење. А дух, како се он *рађа?* Одкуда он? Овакав какав је он се сигурио *родио.* А кад се једном *родио,* зашто се не може поново *родити,* препородити?

Једну мисао ти много пуга са муком рађаш у духу, из духа свог? То је могуће, зар не? А дух, зашто се дух не би могао по друга пут *родити?*

"**Одговори Исус: Заиста, заиста ти кажем:**

ако се ко не роди водом и Духом, не може ући у царство Божије."

(3:5)

То Спаситељ и објављује Никодиму: *"Заиста, заиста ти кажем: ако се човек не роди водом и Духом, не може ући у царство Божје"* (ст. 5). Родити се *"од воде и Духа"? Дух* Божји, *Дух* Свети - родитељ *човека. Човек* се од њега *рађа* када свим бићем погрузи себе у Њему, када се крсти Њиме, и узаживи Њиме свим бићем: свим срцем, свом душом, овом мишљу, свом снагом: када Истина "Духа Истине" постане његовом Истином; када светост *Духа*

Светога постане његовом светошћу; када дарови *Духа* Светога постану његовим даровима; када сав дух свој изводи из *Духа* Светога и своди на Њега.

А то и јесте најсвакодневнија стварност Хришћана, духоносаца; "*Не живимо по телу него по Духу*" (Рм. 8,4). "*Ви нисте у телу него у Духу јер Дух Божји живи у вама*" (Рм. 8,9). Стога што им је све од Духа Светога, апостол и назива хришћане духовнима (1 Кор. 2,12-16). И све што се у душама њиховим рађа, *рађа* се *од Духа* Светога, од блатодати Његове.

Пример, свепример: Силазак Светога Духа на дан Свете Педесеинице. Ето апостола Петтра, и осталих; ето шта значи *родити* се одозго; *родити* се наново=крстити се *Духом* Светим. Да је све то тако физички, очигледан дскказ? - Света *вода,* јер њу *Дух* Свети силом својом осењује, и тако освећује, и од кварежи избавља. Тело се и само "поново рађа" у светој *води* очишћујући се од свакога греха.

То је физички доказ да тако бива и духовно *рођење* = крштење *Духом* Светим. Тако удуховљен и одуховљен чавек једино и *"може ући у царство Божје"* и "видети царство Божје". То је оно "ново рухо" без кога се не може бити на "свадби" Сина Божјег, у *царству* Божјем.

"**Што је рођено од тијела, тијело је; а што је рођено од Духа, дух је.**

Не чуди се што ти рекох: ваља вам се родити одозго." (3:6-7)

Но све то у своме божанском реду и поретку: *тело,* његово духовно рођење остаје у границама своје телесности; *дух, наново рођен,* остаје у границама Духовданске духовности. Отуда је у човека *наново рођеног* све по новом: на нов начин он и мисли, и осећа, и живи, и види, и чује. У њега су и нове очи и нов уши, и нова чула, јер је у њега нов дух, нова душа, ново срце.

У човека нерођеног наново - све је старо и све по старом: *све* је остарело грехом и састарело смртношћу: стара душа, старе очи, старо срце, и сав духовни живот изнемогао, обогаљио, оболестжо. Под тим теретом старости и греховности, осмрћености су ови људи, зато Спас одлучно препоручује свима: *"треба вам се наново родити"* (ст. 7)

"**Дух дише гдје хоће, и глас Његов чујеш, а не знаш откуда долази и куда иде:**

тако је сваки који је рођен од Духа".

(3:8)

Какве су особине човека рођеног *"од Духа",* рођеног *"одозго"?* Све је у њега бескрајно и бесконачно: и мисли, и осећања, и расположења, јер их све обрађује и прерађује Духом Светим: свака мисао његова постаје духомисао; и осећање - духоосећање. А *Дух* има ли краја?

"*Бог не даје Духа на меру*" (Јн. 3,34). Зато је у духоносног човека све бездано, бескрајно, бесконачно. На свему његовом је "печат Духа Светога": духоносци су "запечаћени" *Духом* Светим (Еф. 1,13; 4,30).

"**Одговори Никодим и рече Му: Како може то бити? Исус одговори и рече му: Ти си учитељ Израиљев, а то ли не знаш? Заиста, заиста ти кажем да оно што знамо говоримо и што смо видјели свједочимо, и свједочанство наше не примате**."

(3:9-11)

Није чудо што *Никодим* то не разуме, јер све то "*треба да се духовно разгледа*" (1. Кор. 2,14), мада је у Старом Завету јављено о томе преко светог пророка, што *"учитељ Израиљев" Никодим* треба да зна. То је очигледна истина и стварност не само за Исуса него и за свете пророке, који о духовним истинама гаворе на основу личног искуства, личних виђења и упутстава од Духа Светога. Зато Спас у Име Своје и Његово говори о томе: *‚Заиста, заиста ти кажем да ми говоримо и сведочимо што видесмо*, *и сведочанства нашега не примате"* (ст. 11).

Свети Златоуст благовести: Спаситељ говори: "*Ако се ко не роди одозго"* (сг. 3) и не добије тачно познање о предметима вере, лутаће далеко ван царства небеског. Под *царством небеским* Господ Исус разуме овде себе сама; показује да је Он не само оно што они виде у Њему, већ да су им потребне и друге очи да би они видели у Њему Месију = Христа.

Не треба Биће безгранично потчињавати слабим умовима људским. Знајући то, немојмо својим умом испитивати Божанске тајне, нити их подводити под ток обичних ствари и подчињавати их законима природе, него примајмо и са вером што је речено у Светом Писму.

Ништа не производи толико мрака, колико ум људски који о свему расуђује по земаљски и не прима просветљење одозго. Земне помисли садрже у себи много нечистоте. Зато су нам и

потребна небеска просветљења да униште блато духа нашег, и он узнесен горе прими небеско учење. А то може бити онда када ми покажемо у себи и душу добромислећу и живот прави, јер душа предана страстима не може постигнути ништа велико и благородно. [1]

"**Када вам казах оно што је земаљско па не вјерујете, како ћете вјеровати ако вам кажем оно што је небеско? И нико се није попео на небо осим Онај Који сиђе с неба, Син Човјечији Који је на небу**."

(3:12-13)

Све довде речено Спас назива *земаљским,* тојест све то још није она највећа и најтајанственија тајна коју Богочовек Исус Собом доноси и има да објави: поновно рођење "од воде и Духа" и све што је са тим у вези збива се на земљи и *"земаљско"* је.

Али, када се Богочовек буде телом узнео *на небо,* када тело човечије буде показао васкрслим, бесмртним, духовним, вечним, како ће онда веровати у то, у то - што је по свему и свачему толико невероватно, јер су тела људска смртна, сва смртна. То је оно *"небеско"* што Богочовек, има да открије овету својим Еванђељем. То је врхунац Богочовечанског домосгроја спасења света; то завршно откриће последње тајне.

"Небеско" је и све оно што је уследило за вазнесењем Богочовековим на небо: Силазак Светога Духа на Апостоле, на Цркву, и сва делатност њихова и њихових наследника у свету. То је све у истини *"небеско",* и веродостојно само за оне који су рођени "одозго" с неба. Уствари, све је у Цркви *"небеско"* и *"земаљско"* уколико се све у Цркви држи истинитим телом Богочовека Христа, и уколико се у њој спасава и тело, вештаство, материја. У истини: *"Нико се не попе на небо од људи",* осим Богочовека *"који сиђе с неба"* (ст. 13), и као Бог узнесе тело у божанску беомртност и вечност.

Тек у лицу вазнесеног Богочовека човек је стварно први пут *узшиао на. небо,* и остао *на небу.* И тек тада тиме показао да је "*и тело за Господа*" (1 Кор. 6,13), за његову бесмртност и вечност, и да је човек заиста небеско биће, а само привремено земаљско. Тиме је откривена целокупна тајна човекова бића.

"**И као што Мојсеј подиже змију у пустињи, тако треба да се подигне Син Човјечији.**

Да сваки који верује у Њега не погине, него да има живот вјечни."

(3:14-15)

Змија - уводитељ греха и смрти у човечански свет; она - нешто најодвратније за људско сазнање и осећање. Но сила Божја и човекољубље Божје и сам лик *змије* претвара у средство спасења; тако било у *пустињи:* ко *с вером* погледао у *змију* бакарну, спасавао се смрти.

Значи: *вера* нешто заиста надљудско: спасава оним чиме човек убијен, и усмрћеи и умртаљен. Тако и Господ Христос: спасава оним чиме су људи хтели да га убију и за навек осрамоте: Крстом. Зато Спас о томе овоме подизању на крст говори као о нечем што *"треба"* да буде. Ради чега? *"Да ниједан који верује у њега не погине, него да има живот вечни"* (ст. 15). *Вера* у крст, - то је подвиг за људско сазнање и осећање, зато спасава и даје *живот вечни.* И то стога што ће се крст, то оруђе срама и злочинства, због распећа на њему Богочовека Христа, претворити у оруђе вечне славе и вечнога живота.

"Сваки који верује" у Распетог Богочовека, као у Победитеља смрти васкрсењем, *"има вечни живот".* Људско биће гине (ван *вере* и крста, ван Богочовека, јер је ван Њега - царство греха и смрти, а грех убија људско биће, умртвљује га за оно што је вечно, што је Божје, и тако још на земљи врлинама еваиђелским стиче и има живот вечни.

Откуда та сила Крсту? Од све љубави Божје у њему: јер у крсиој смрти Боточовековој врхуни божанска љубав према роду људском: смрћу спасти од смрти, сав ући у њу, у њене страхоте, у агонију, у ропац њен, са човеком и ради човека, и сиих људи, осетити и доживети до краја све њене страхоте, и из свега тога изаћи васкрсењем као победитељ, и са Собом изнети род људски, - ето, то је заиста љубав, заиста свељубав Божја према роду људском уопшге, и према сваком људском бићу посебно.

А и све што је у Богочовековом животу претходило крсту - спасоносно је, јер је од Спаситеља, а све што је од Спаситеља - спасава. Свељубав од Бога, вера од човека, - ето пгга спасава и даје живот вечни човеку. Или: човекољубље Божје и богољубље човеково, - ето шта спасава чоовека од сваке смрти и сваког греха и даје му живот вечни.

"**Јер Бог тако завоље свијет да је Син Својега Јединороднога дао, да свакки који вјерује у Њега не погине,**

него да има живот вјечни.Јер не посла Бог Сина Својега на свијет да суди свијету, него да се свијет спасе кроз Њега."
(3:16-17)

То нам казују речи Спасове: *"Јер Богу тако омиле свет да и Сина свог Јединородног даде, да ниједан који у Њега верује не погине, него да има живот вечни"* (ст. 16). Овим Еванђелист као да објашњава претходни стих: крст је примио Син Божји не зато што је морао него из човекољубља. Јер да није тог безмерног човекољубља Божјег, зар би Син Божји дошао у земаљски свет смрти да смрћу својом спасава свет од смрти? Не, Он би дошао као Судија, и то праведни, да суди и осуди свет због страшног греха његовог и смрти његове, због безбројмих грехова његових и безбројних смрти његових.

Међутим Он је дошао *"да се свет спасе Њиме (кроза Њ)"* (ет. 17), *спасе* у Богочовечанском телу Његовом које је Црква: *спасава* се сав *свет* пролазећи *кроз Њега,* живећи *у Њему,* остајући *у Њему;* јер осгаје у Безгрешноме, који једини *спасава* од греха, осгаје у Бесмртноме, који једини *спасава* од смрти. Сваки човек који остане изван Њега, остаје у греху и смрти, и зато гине. Само је Он очишћење од грехова људских, очистилиште. Човек се *спасава* ако свим бићем кроз *веру* уђе у Њега, остане у Њега, живи у Њему. Истинита је благовест Спасова: "*Ја сам врата, ко уђе кроза Ме спасће се*" (Јн, 10,9).

Спасење је Спасителјем; *спасење* је у Спасителју; мора се бити у Њему и живети *Њиме,* да би се човек спасао од греха, смрти и ђавола. Другог пута нема. Зато "*нема ни у једноме другоме спасења*"; зато и "*нема другога Имена под небом данога људима којим би се могли спасги*" (Д.А. 4,11-12).

Свети Златоуст благовести: Два највећа добра: крсно Распеће Спасово н Света Тајна Крштења показују боље од свега неисказану љубав Господа Христа за род људски: Он је и пострадао за непријатеље и умро за непријатеље и у Крштењу иам даровао потпуни опроштај грехова. Но да не би ко рекао, како се могу спасти они који верују у Распетога када је и Он сам био савладан смрћу, Он нам наводи пример из старе историје: бакарну *змију.*

Када су се Јевреји у *пустињи* спасавали од смрти погледом иа бакарну змију, утолико пре могу добити огромно добро они *који верују* у Распетога. Распеће се збило не по немоћи Распетога, и не по томе што су Јевреји однели победу над Њим, већ што *"Бог заволе свет"* (ст. 16). Разлог због кога је телесни храм Спасов подвргнут распећу јесте: *да ниједан који верује у њега не погине, него да има живот вечни"* (сг. 15). Ето шта је крст и спасење које

Он даје. Видиш ли подударност између праслике и стварности? У пустињи се Јевреји спасавају само од привремене смрти; а овде *који верују* - од вечне смрти.

Тамо окачена *змија* исцељује од уједа змија; овде Распети Исус лечи од уједа духовне змије. Тамо који гледа телесним очима добија исцељење; овде који гледа душевним очима ослобађа се од свих грехова. Тамо је окачен бакар који има обличје змије; овде - тело Господа, образовано Духом Светим. Тамо је змија уједала, змија и лечила; тако и овде: смрт је погубила, смрт и спасла. Али змија, која је погубљивала имала је отров, а која је спасавала није имала отрова; тако и овде: смрт која је погубила имала је грех, као змија отров, а смрт Господа била је слободна од свакога греха, као бакарна змија - од отрова. Речено је за Господа: "*Он греха не учини, нити се превара нађе у устима Његовим*" (1. Петр. 2,22). [2]

"**Који у Њега вјерује не суди му се, а који не вјерује већ је осуђен, јер није вјеровао у Име Јединороднога Сина Божијега. А ово је суд што је свјетлост дошла на свијет, а људи више заволеше таму неголи свјетлост; јер њихова дела бијаху зла**."

(3:18-19)

Љубав, не *суд,* - то је сав Богочовек. Ту је и *суд,* али не *суд* којим Бог *суди* човека, већ *суд* којим сам човек *суди* себи. И то *суди* побуђен Христовом љубављу, Христовим човекољубљем. Јер шта је *вера* човекова у Господа Исуса, кроткога, благога и многострадалнога Спаситеља? Нипгга друго него човекова осуда својих грехова, своје палости и пропалости, своје смрти и смртности. Поверује ли човек у Богочовека, поверовао је зато и тиме што је осудио своје грехе и своју погибао, и помоћу Њега и Његове љубави спасава себе од греха и погибли.

Ко пак не верује у Богочовека, већ је *осудио* себе на смрт, осудио грехом и грехољубљем који увек воде у смрт, а тиме *осудио* себе и на пакао где је вечно царство греха и смрти. Тако је човек сам себи страшни и коначии судија: или *вером* у Богочовека стиче живот вечни, или неверјем у Њега *осуђује* себе на вечне муке. То значе Спасове речи: *"Који верује у њега не суди му се; а који не верује већ је осуђен, јер не верова у Име Јединороднога Сина Божјега"* (ст. 18).

Јер Бог Логос = Светлост, дошавши на свет осветљава до дна свако људоко биће, ове његове тмине и дубине, и сваки човек може у светлости Богочовека видети свега себе: све грехе своје, све смрти своје, и у њима и иза њих и сав пакао свој.

А када људи и поред тога, и пошто сагледају сву палост и пропалосг своју, одбацују Богочовека и остају при својим гресима, одбацују Његову светлост и тиме сами остају при својој тами, онда су сами криви и за своју смрт и за свој пакао, јер су већма волели таму него светлост, смрт него бесмртност, пакао него рај.

То јасно благовести Спас: *"Ово је суд: светлост дође на свет, и људи заволеше већма таму него ли светлост, јер дела њихова беху зла"* (ст. 19).

"**Јер сваки који чини зло мрзи свјетлост и не иде ка свјетлости,**

да се не разоткрију дела његова, јер су зла."

(3:20)

Који год зло чини себи чини, јер њиме одређује своју вечну судбу, њиме осуђује себе на вечну смрт, на вечни живот у греху и злу. У ствари, нико другоме не може учинити зла, макар му и убио тело, јер само грех убија душу у човеку, и баца је у пакао. Значи: само грех и јесте зло; само грех и јесте "*човекоубица од искони*" (Јн. 8,44).

Грех пак човек чиии из сластољубља, из грехољубља. А греховне сласти вуку и маме човека из греха у грех, из смрти у смрт, из пакла у пакао (Јак. 1,14-15). Кроз сваки овој грех човек повећаиа у себи грехољубље, јер се оно грехом храни, јача и расге. А грехољубив увек мрзи све оно што му спречава и онемогућава греховне страсти. Грех мрзи врлину; зло мрзи добро; тама мрзи светлост. Отуда грехољубиви људи не трпе Господа Исуса; често неће ни да чују за Њега; и увек Га гоне, тајно или јавно.

За сва времена истинита је реч Спасова: *"Сваки који зло чини мрзи светлост и не иде к светлости да се не открију дела његова, јер су зла"* (ст. 20). Све док *"зло чини",* док је *"злочинитељ",* човек *мрзи светлост, мрзи* Бога, *не иде* к Богу, бежи од Њега кроз свако своје зло; јер свако *учињено зло* - удаљује од Бога; велико зло - удаљује га много - а највеће - највише.

Отуда правило; рђави људи не верују у Бога, мрзе Бога. Ако по каткад и не изгледају рђави, јер - или се тајно у себи боре против зла или зло још није потпуно овладало њиховим срцем и сазнањем, али и у том стадијуму они су добровољни кандидати за рђаве људе, за зле људе, богоборце и ботомрзитеље.

"**А ко истину твори, иде ка свјетлости, да се виде дјела његова,**

јер су у Богу учињена."

(3:21)

Јер је речено: *"Сваки који зло чини",* сваки без изузетка, *"мрзи светлост и не иде к светлости да се не открију дела његова, јер су зла"* (ст. 20). Насупрот злу, које одводи од Бога стоји *истина* која приводи Богу.

То бива када човек *"чини истину", твори истину,* живи њоме, а не посматра је из далека као неку теорему, као неку логичку схему, као неки апстрактни логични појам. *Истина* се живи, доживљује, и само тако, и само тада постаје жива сила у човеку која га ослобађа зла и одводи Богу. По Спасовом Еванђељу *истина* је врлина која се *твори, чини; "који чини истину"* (ст. 21).

Као што сваки сунчев зрак води сунцу, тако и свака остварена еванђелска *истина* одводи Господу Христу, Који је оличење и вечност свих еванђелских истина, јер је Сам Спаситељ објавио ту чудесну благовест: "*Ја сам Истина*" (Ју. 14,6). А када се та *Истина* преведе у речи добија се Христово Еванђеље. Онда ове речи Спасове: *"чини Истину"* значе испуњује Еванђеље.

Свака испуњена еванђелска заповест и јесте *"учињена"* божанска *истина* која одводи самој Свеистини: Господу и Богу Исусу Христу. Свака доживљена еванђелска *истина* орођује човека са Богом, потапа га у *светлост* Божју. И човек *истином* поотаје *светлост.* Он *творећи истину* светли, јер оу *истина* и *светлост* у Богу једно, као што су зло и тама у ђаволу једно, а и у човеку једно.

Ако си далеко од Бога *"твори" истину,* и она ће те приближити Богу, Који је сав Истина и Свеистина. *"Ко твори истину"* воли Бога и све што је Божје, и живи и дела Богом и у Богу. Кроз *творење истине* човек *"иде к светлости",* путује к *светлости:* Богу; свим бићем својим он стално кроз *истину* путује Богу, Који је вечна Истина, бескрајна са сваке стране. Не твори ли истину, човек остаје у тами, не миче се из ње, јер му недостаје силе која вуче к светлости, која *"иде к светлости".*

А када човек загледа у дела своја учињена еванђелском истином и ради еванђелске истине он види да су "*у Богу учињена",* Богам учињена. То значе Спасове речи: *"А ко истину твори иде к светлости да се виде дела његова, јер су у Богу учињена"* (ст. 21).

ПОСЛЕДЊЕ СВЕДОЧАНСТВО СВ. ЈОВАНА КРСТИТЕЉА О МЕСИЈИ - ИСУСУ

"**Потом дође Исус и ученици Његови у јудејску земљу, и ту борављаше с њима и крштаваше. А и Јован крштаваше у Енону близу Салима, јер ондје бјеше много воде; и долажаху те се крштаваху. Јер још не бијаше Јован бачен у тамницу. Тада настаде распра међу ученицима Јовановим и неким Јудејцем око очишћења. И дођоше Јовану и рекоше му: Рави, онај што бјеше с тобом преко Јордана, за кога си ти свједочио, ено крштава, и сви иду Њему. Јован одговори и рече: не може човјек ништа примати ако му не буде дано с неба**."

(3:22-27)

Велики Претеча, први сведок о Богочовеку и први Апостол Његов, мора да брани Господа *Исуса* од слабосги својих *ученика.* Њих збуњује и онерасположује, и у завист доводи што *Исус крштава.* И они са болом говоре своме учитељу: *"Рави, сви иду к Њему"* (ст. 26), а тебе и нас са тобом, већ напуштају.

А *рави* гледа *Исуса* и Његова дела с неба, са висине Његове божанске мисије у свету: *Не може човек,* такав човек као што је Исус, *узимати* на себе нешто *ако му не буде дано с неба.* Он је сав *с неба,* и посао који врши - сав је *с неба.*

"**Ви ми сами свједочите да рекох: Нисам ја Христос, него сам послан пред Њим. Ко има невјесту Женик је, а пријатељ Жеников стоји и слуша Га, и радошћу се радује гласу Женикову. Ова, дакле, радост моја испуњена је**."

(3:28-29)

Ја сам толико пута и пред вама *сведочио* за себе и за Њега: *"ја нисам Христос, него сам послан пред њим"* (ст. 28). Зар нисам *сведочио* да је Он - Син Божји, Христос = Месија? Моје је то, саамо то, да Њега покажем свету; и кад Њега покажем свету, Њега - Сунце, шта ће онда моје и ваше свећице? Ко пали свеће када сунце блиста на земљи? А сада још и хода по земљи. *"Радост моја испуни се"* (ст. 29): Месија је дошао, Он је ту, у свету, а ја сам само слуга његов. О! и каква радост: *"пријатељ"* Његов. Он је дошао у овај свет као небески *Женик* по Невесту; а *Невеста* је Црква којом ће Он спасавати људе од греха, смрти и ђавола. Ја сам *пријагељ* Његов који то објављује свету *"који стоји и слуша га, и радошћу се*

радује гласу Женикову" (ст. 29). Он је тек почео своје огромно богочовечанско дело, које има да узрасте у све бескрајности божанске као ниједно дело људско на земљи.

"**Он треба да расте, а ја да се умањујем. Који одозго долази над свима је. Који је са земље од земље је, и од земље говори; а који долази с неба над свима је**. **И што је видио и чуо, то свједочи; и свједочанство Његово нико не прима**."

(3:30-32)

Зато: *"Он треба да расте, а ја да се умањујем"* (ст. 30). Све што је људско треба да се *смањује* пред Њим, повлачи, смирава, у пепео претвара због свеопште греховности људске. Њега чини бескрајно великим и недосежним Његова безгрешност, а нас људе, све људе чини бескрајно малим наша грешност.

Нико од људи није велики пред Њим. То је сазнање и осећање "*највећег између рођених од жена*". Зашто? Зато шго је Он - сав с неба; а људи, сви су људи *са земље* и *од земље.* Све што је људско - заудара на земљу; све што је Христово - мирише на небо. Он *долази "одозго",* а људи - одоздо, од земље. *"Који одозго долази над свима је; који је са земље од земље је, и од земље говори; који долази с неба над свима је"* (ст. 31).

Ко је *са земље,* мали су видици и његових мисли, и његових телесних очију, и његових речи. А Месија=Исус долази *с неба,* види сву земљу као зрно песка, и зна шта јој треба. Када говори Он у ствари: *сведочи о ономе што види и што чује,* што види својим божанским видом ишто чује својим божанским слухом: *"и сведочанство Његово нико не прима"* (ст. 32); нико од оних што су са земље и од земље.

"**Који прими свједочанство Његово, потврди да је Бог истинит**."

(3:33)

Али то *сведочанство* примају они који се добровољно смањују пред Његовим божанским величансвтом који смерно признају своју људску сићушност и ништавност пред Њим - свевеликим Богом и Спаситељем.

И тиме *потврђују* да је *Бог истинит:* у свима обећањима и речима, и делима својим; нарочито у свима обећањима, речима и делима Христовим. Без Богочоввка=Месије, нити је Бог истинит,

нити човек. Јер без Њега, како би Бог могао доказати људима да је Он: Истина, Љубав, Правда, Милост, Доброта, Бесмртност, Рај, Живот Вечни?

Без Богочовека Бог је тиранија, а човек - сићушна играчка њена.

"**Јер кога Бог посла, онај ријечи Божије говори:**
Јер Бог Духа не даје на мјеру."
(3:34)

Људи "од земље", говоре ,од земље"; Исус Богочовек - *"речи Божје говори"* (ст. 34), јер је *послан од Бога.* У таме је сва разлика између човечијег и Богочовечијег. Нема *речи* Христове која није *Божја,* и у њој - сав Бог, сав Дух Божји: *"јер Бог Духа нг даје на меру"* (ст. 34): *"јер Бог Духа не даје на меру"* најпре Њему - Исусу = Човеку = Богочовеку, а преко Њега и свима људима.

Ништа Божје није остало што Бог није дао Богочовеку Исусу, ништа небеско, зато што је као Јединородни Син Божји у свему једнак са Богом Оцем у свему послушан Њему. Јер Очинском љубављу својом Отац Себе, све своје даје Сину, а Син Му исто тако свега Себе, све Своје узвраћа љубављу.

"**Јер Отац љуби Сина, и све је дао Њему у руку. Ко вјерује у Сина, има живот вјечни; а ако је непослушан Сину, неће видјети живота, него гњев Божији остаје на њему**."
(3:35-36)

"Јер Отац љуби Сина, и све даде у руке његове" (ст. 35). *Даде* Му као човеку у Богочовеку, као савршеном човеку.

Даде Му *све:* и небо и земљу, и човека и сав род људски, и спасење света и суд над светом. Зато што је Богочовек ималац свега Божјег, и што је Бог Син: што је људима донео, показао и дао сва савршвнсгва Божја, све дарове Божје: *"Ко верује у Сина, има живот вечни",* још овде на земљи има; *"а ко не верује Сина, неће видети живота, него гњев Божји остаје на њему"* (ст. 36).

Зашто *неће видети живота?* Зато што је сав, са свих страна опкољен и затворен смрћу, коју око њега и у њему луче греси, и претварају је у његову безпрозорну и бездверну тамницу. То значи: он се добровољно изједначио са грехом и злом, одбацио је све Божје; и на њему *почива гњев Божји,* јер је боголику слободу злоупотребио, и на грех употребио, не на божанско добро.

Нема живота где нема Бога и добра Божјег, где нема Богочовека, јер је ван Њега - све сам псевдоживот, назовиживот, фалсификат живота, смрт која себе проглашује за живот, сенке и сновиђења који лудују и себе у лудилу проглашавају за стварност и јаву.

Стога, мртве душе су сви *који* у Христа *не верују;* они *"неће видети живота",* а камоли имати га.

НАПОМЕНА:

1. Беседа на Еванђеље Јованово 24, 2-3. стр. 146. и беседа 25, 3; стр. 147.
2. Тамо, беседа 37, 1-2; PG 59, 158-159.

Глава четврта

ГОСПОД ИСУС И ЖЕНА САМАРЈАНКА

"**Када, дакле, сазнаде Господ да су фарисеји чули да Исус више ученика задобија и крштава него Јован - иако Сам Исус не крштаваше него ученици Његови - остави Јудеју и отиде опет у Галилеју. А ваљало Му је проћи кроз Самарију. Тако дође у град самаријски звани Сихем, близу села које даде Јаков Јосифу, сину својему. А ондје бјеше извор Јаковљев. Исус пак уморан од пута сјђаше тако на извору; бјеше око шестога часа**."

(4:1-6)

Како је веродостојан сведок Свети Еванђелист Јован? Заиста је руководно начело његово при писању Еванђеља да бележи оно што види и што чује (1 Јн. 1,1). Ево, он види *Исуса уморна,* и пише: *"Исус уморан од пута сећаше на извору"* (ст. 6). - Шта говориш Јоване?

Зар *уморан Исус* чудотворац, *Исус* коме велики Претеча није достојан да одреши ремена на обући Његовој? Да, Он како Га

видиш, такав и јесте. А да није такав, зар би био прави човек, зар би знао шта је у човеку и шта сачињава главну муку његову? Он то не скрива, чак ни од *жене Самарјанке.* Он јој изјављује да је жедан, и моли је да му да воде да пије. Реците, зар није прави човек? Он је не само уморан, него и жедан.

"**Дође жена из Самарије да захвати воде. Рече јој Исус: Дај ми да пијем. Јер ученици Његови бијаху отишли у град да купе хране. Рече Му жена Самарјанка:Како ти, који си Јудејац, тражиш од мене жене Самарјанке да пијеш? Јер се Јудејци не друже са Самарјанима. Одговори Исус и рече јој: Кад би ти знала дар Божији, и ко је Тај који ти говори: дај ми да пијем, ти би тражила од Њега и дао би ти воду живу. Рече Му жена: Господе, ни ведра немаш, а студенац је дубок; одакле ти онда вода жива? Еда ли си ти већи од оца нашега јакова, који нам даде овај студенац, и он из њега пијаше и синови његови и стока његова?**

(4:7-12)

Жеђ? - Слабост правог човека, а не човека са привидним телом. Ту слабост своје људске природе Господ Исус искоришћује и употребљује као средства спасења за Самарјанку: говари јој о *води живој. Вода жива?* То збуњује жену и она с правом пита: *"одакле ти имаш воду живу"* (ст. 11). Њу није имао велики *праотац Јаков,* а ти?

Ко си ти? и шта је то *"вода жива"?*

Свети Кирил Александриски вели: *"Водом живом"* Спаситељ овде назива благодат Светога Духа. Ко се ње удостоји, имаће у себи постојани извор божанских учења. [1]

"**Одговори Исус и рече јој: Сваки који пије од ове воде, опет ће ожедњети. А који пије од воде коју ћу му Ја дати неће ожедњети довијека, него вода коју ћу му Ја дати постаће у њему извор воде која тече у живот вјечни**."

(4:13-14)

Спаситељ јој објашњава: *"Сваки који пије од ове воде, опет ће ожеднети"* (ст.13): *"сваки",* и ти, и ја, и сви. Ти то већ знаш; *"а који пије од воде коју ћу му ја дати, неће ожеднети никад; него вода коју ћу му ја дати биће у њему извор воде која тече у живот вечни"* (ст. 13-14).

А та жива *вода* јесте Дух Свети: "*Ко је жедан нека дође к мени и пије. Који верује у мене, као што Писмо рече: "из његава тела потећи ће реке воде живе*" (Јн. 7,37-38; Ис. 12,3; Јоиљ 3,18). И богонадахнути Еванђелист убрзо објашњава ову Спасову благовест: "*А ово рече за Духа кога су имали примати они који верују у Име Његово. Јер Дух Свети још не беше дат, јер Исус још не беше прослављен*" (Јн. 7,37-39). Осим телесне *жеђи* постоји духовна *жеђ: жеђ* боголике душе човекове, *жеђ* богочежњива: та *жеђ* хоће бесмртност и *живот вечни* и све што томе води.

А то може дати само Бог, само Дух Свети, само Божанска Тројица, која је и "створила човека тројицеликим = триадоликим, по лику Своме, да би он само у Њој могао наћи вечну пуноћу и вечну оствареност овога тројицеликог бића. Дух Свети, када уђе у човека кроз свето крштење, Он Своје божанске и свете силе разлива по боголиком бићу човековом помоћу светих еванђелских врлина. Јер свете врлине и јесу свете божанске силе које испуњују човека свим оним што је свето, божанско, бесмртно, вечно. Само се даровима Духа Светога утољује *жеђ* душе људске за бесмртношћу и вечношћу.

Они се путем подвига толико сједине са човеком, са сушитном његовог бића, толимо постану његови, да се у њему претварају у непресушни *"извор воде која тече у живот вечни"* (ст. 14); која све што је његово, цело биће његово преображава у вечно и бесмртно; кроз њих, и помоћу њих, он стално: свим мислима, свим ооећањима, свим расталожењима *"тече у живот вечни".* Све то лично даје Богочовек за веру у Њега.

А вера? - Сав се поверити, свим се бићем својим предати Господу Христу, да Он начини од тебе што хоће. А Он хоће свима људима једно: да се сви спасу од греха, смрти и ђавола, и постану божански бесмртна бића, добију живот вечни. Кроз сваку свету врлину човек отиче душом својом у живот вечни; а кроз сваки грех отиче у смрт, у смртно, у муку вечну. Тако човек непрестано или увећава своју бесмртност или своју смртност.

И до Страшнога Суда сваки ће човек или сав *отећи у живот вечни* или сав отећи у смрт вечну.

Свети Златоуст благовести: Бог нас је увео у овај живот и удахнуо нам душу да бисмо ми користили не само овај свет, него ради тога да бисмо радили све ради будућег живога; само су неразумна створења саздана једино за земаљски живот. [2]

"**Рече Му жена: Господе, дај ми ту воду да не жедним и не долазим овамо да захватам. Рече јој Исус: иди, зови мужа својега, и дођи овамо. Одговори жена и рече: Немам мужа.**

Рече јој Исус: Добро каза: немам мужа; јер си пет мужева имала, и сада кога имаш није ти муж; то си право казала. Рече Му жена: Господе, видим да си ти пророк."

(4:15-19)

Отвореној и радозналој Самарјанки: *"Господе, дај ми те воде",* Господ јој заиста и даје мало - мало: открива јој Своје божанско свезнање, и тиме целом бићу њеном отвара пут ка Богу живом и истинитом. Она кроз то откривење види у Исусу најпре *пророка* Божјег, весника истине. Али, Он је Јеврејин, а она Самарјанка; међу њима је вечити спор.

"**Оци наши клањаху се Богу на гори овој, а ви кажете да је у Јерусалиму мјесто гдје се треба клањати. Рече јој Исус: Жено, вјеруј ми долази час када се нећете клањати Оцу ни на гори овој ни у Јерусалиму. Ви се клањате ономе што не знате; а ми се клањамо ономе што знамо; јер је спасење од Јудејаца. Али долази час, и већ је ту, када ће се истински богомољци клањати Оцу у духу и истини, јер Отац тражи да такви буду они који Му се клањају**. **Бог је Дух; и који Му се клањају, у духу и истини треба да се клањају**."

(4:20-24)

Ваљда ће га он - Свезналац - решити: где се треба молити Богу? Ко је у праву: ми или ви, Јевреји? *"Спасење је од Јевреја"* (ст. 22), јер је Спаситељ од њих. Од њих, али не само и за њих, већ за све људе.

Јер су сви људи у Адаму једно, у греху и смрти једно, тако треба да буду и у Спаситељу једно, у спасењу и бесмртности једно. Када се то зна, оида нема осметње за спасење никоме. То сазнање је основ богопоштовања, богамољства: *"Иде време и ввђ је настало, кад ће се прави богомољци молити Оцу духом и истином, јер Отац тражи такве богомољце"* (ст. 24).

Прави *богомољци,* Духоносци. Молити се Богу *"духом и истином". Дух* Свети је Дух *Истине.* Ко има Њега има *истину;* и *молећи* се вођен Њим, он се *моли Духом и Истином.*

Дух људски без Духа Светога нити може познати Бога нити Му истински служити. Дух Свети је тај који "*нам помаже у нашима слабостима, јер не знамо зашто ћемо се молити као шгго треба, него сам Дух моли се за нас уздисањем неисказаним*" (Рим. 8,26). Само који има Духа Светог "зна" шта је *богомољство,* зна шта је *молитва* и "*по вољи Божјој моли се*" (Рм. 8,27).

Само налазећи се у *Духу* Светом дух људски налази се у *истини,* живи њоме, мисли њоме, осећа њоме; а без Њега он је у лажи, или на путу који води лажи. Само духоносац служи Богу истински, јер свим бићем својим истинује; а истина и није друго него знати истинитог Бога и живети Њиме: *"Бог је Дух; и који му се моле, духом и истином треба да се моле"* (ст. 24).

Свети Златоуст вели: Дух Свети се назива огњем - ради означења топлоте благодати коју Он изазива, и истребљења грехова; а водом - да се изрази чистота и обновљење које Он даје душама које Га примају. [3]

Наводећи Спаситељеве речи: *"Бог је Дух; и који му се моле, духом и истином треба да се моле",* Свети Златоуст вели да је ту реч о Цркви: "јер је њој својствено истинско и достојно Бога поклоњење Богу".[4]

То још значи: Христом треба да се моле, јер је Христос - Истина (Јн. 14,6), и који Њиме живи - живи Исгиием, и тако цео живот свој претвара у служење Богу истином, у богослужење истином. Све што је требало да у речима остави од овоје Истине, Христос је оставио у светим речима свога Еванђеља. А себе цела оставио Цркви, и ко у Цркви живи - Њиме живи, Њиме који је истина и живот.

"**Рече Му жена: Знам да долази Месија звани Христос; кад Он дође, објавиће нам све. Рече јој Исус: Ја сам - Који говорим с тобом. И утом дођоше ученици Његови, и зачудише се што са женом разговара, али ниједан не рече: шта тражиш, или што говориш са њом? А жена остави свој крчаг и отиде у град и рече људима: Ходите да видите човека који ми каза све што сам учинила. Да није он Христос? Изиђоше, дакле, из града и пођоше Њему.**"
(4:25-30)

Самарјанка је осетила да Исус говори о нечем *месијанском,* о нечем новом, али очекиваном само од *Месије.* Она зна да је прва одлика *Месије* свезнање: *"Када Христос (=Месија) дође, казаће нам све"* (ст. 25).

Она то говори као да продужава Спасово месијанско благовешће о правим богомољцима. Зато Спас и открива прво њој сву истину о себи: *"Ја сам (Месија) који говори с тобом"* (ст. 26).

То Господ не откри ни ученом Никодиму, ни мудром Натанаилу, већ простој богољубивој жени, која је срцем осетила Еванђеље *Месије,* и прву истину његову, истину о правим богомољцима. И са том истином, понесена њоме, *оставила своје*

судове и похитала у град и рекла људима: "Хајдете да видите човека који ми каза све што сам учинила: да није то Христос?" Проверите и ви, браћо Самарјани (ст. 29).

"**А у међувремену мољаху Га ученици Његови говорећи: Рави, једи! А Он им рече: Ја имам јело да једем за које ви не знате. Тада ученици говораху међу собом: Да Му неко не донесе да једе? Исус им рече: Јело је Моје да вршим вољу Онога Који Ме је послао и извршим дјело Његово. Не кажете ли ви да су још четири мјесеца па ће настати жетва? Ето, велим вам: подигните очи своје и видите њиве како се већ жуте за жетву. И који жање прима плату, и сабира род за живот вјечни, да се радује заједно и који сије и који жање**."
(4:31-36)

За то време *ученици моле* свог гладног, и жедног, и уморног *Учитеља да једе.* А Он им, потстакнут тиме, говори о својој тајаиственој *храни* којом он храни Своје чавекољубиво биће. А то је? - Спасење људи. То је *посао* његов у овету; вршећи га Он храни себе. До малочас, разговарајући са Самарјанком о спасењу света и спасавајући њу лично, нахранио себе, док су ученици ишли у град по храну. А то је *посао* у који треба да уђу и ученици као што су пре њих улазили Пророци.

"**Јер у томе је истинита ријеч, да је други који сије, а други који жање. Ја вас послах да жањете гдје се ви нсте трудили; други су се трудили, а ви сте у труд њихов ушли**."
(4:37-38)

То је *"посао"* Месије у свету, то и храна за све његове сараднике. Кроз Пророке је Месија припремао свет за спасење света од греха, смрти и ђавола; а сада је Сам дошао да тај посао обави, и у њега уведе Своје ученике. У целокупном том послу ради се једно: *сабира се род за живот вечни:* спасавају се душе од смрти и преводе у *живот вечни.*

Сваки Пророк и сваки Апостол ради један те исти Месијин посао: *"сабира род за живот вечни"* (ст. 36). Свако људско биће, спасено Месијом, јесте *род (плод)* који земља даје *за живот вечни.* Земља! - какво достојанство има у васиони: рађа *род за живот вечни;* расадник је бесмртнога и вечиога; расадник бвомртника и вечника.

Она је Божји рукосад.

"**А из града онога многи од Самрјана повјероваше у Њега за ријеч жене која је свједочила: Каза ми све што учиних. Када, дакле, дођоше к Њему Самарјани, мољаху Га да остане код њих; и остаде ондје два дана. И много их више вјерова за ријеч Његову. Те жени говораху: Сад не вјерујемо више због твог казивања, јер сами смо чули и знамо да је ово заиста Спаситељ свијета, Христос**."
(4:39-42)

Ево првих родова за живот вечни: *Самарјани* многи обраћају се Христу и примају Га као Спаситеља света. Проверили су Самарјанкин исказ и *уверили* се да је Исус заиста Спас свету, Христос=Месија. Стога и говоре жени: *"Сад не верујемо више за твоју беседу, јер сами чусмо и познасмо да је овај заиста Спаситељ света, Христос"* (ст. 42). - Какво ретко исповедништво! и колико у њему искрености, простоте, силе! *"Сами чусмо и познасмо да је овај заиста Спас света, Христос":* то је наше лично искуство.

"Спас света" - целога *света,* не само Самарјана, не само Јевреја, већ свих људи скупа, и још: целога *света* што постоји, миче се и живи. Јер све то стење у оковима преха и смрти, "*уздише и тужи*" (Рм. 8,22): чекајући спасења од Спаоитеља света. *"Сами чусмо и по знасмо",* - то је најсигурнији начин да се Христос упозна.

Треба сам доћи у лични додир са Њим; сам Му постављати питања, и добијати од Њега одговоре. И ако човек није с предумишљајем и с предубеђењем пришао Исусу, мора открити у Њему и Спаситеља свога и Спаситеља света. Увек један и за све један, категорички еванђелски императив христопознања: "*дођи и види*" (Јн.1,46; ср. Јн.1,39).

ИСЦЕЉЕЊЕ СИНА ЦАРЕВОГ СЛУЖБЕНИКА

"**А послије два дана изиђе оданде, и отиде у Галилеју. Јер Сам Исус посвједочи да пророк у својој постојбини нема части. А када дође у Галилеју, примише Га Галилејци, који бијаху видјели све што учини у Јерусалиму о Празнику, јер и они дођоше на Празник.Исус пак дође опет у Кану Галилејску, гдје претвори воду у вино. И бјеше неки царев човјек чији син боловаше у Капернауму. Овај чувши да је Исус дошао из Јудеје у Галилеју, отиде к Њему и мољаше Га да сиђе и да му исцијели сина, јер бијаше на самрти. Каза му, дакле, Исус: Ако не видите знаке и чудеса, нећете да**

поверујете. Рече Му царев човјек: Господе, дођи док није умрло дијете моје. Рече му Исус: Иди, син твој је жив. И вјерова човјек ријечи коју му рече Исус и пође. А већ док он силажаше, гле, сретоше га слуге његове и јавише му говорећи: Дијете је твоје живо. Тада их упита за час у који му би лакше; и казаше му: Јуче у седми час пусти га грозница. Тада разумје отац да то бјеше у онај час у који му рече Исус: Син твој је жив. И вјерова он и сва кућа његова.Ово је опет друго знамење које учини Исус дошавши из Јудеје у Галилеју."

(4:43-54)

Нема сумње, у овог *царевог човека* посреди је мука која га гони к Исусу, а не нека одређвна вера у Исуса као Спаситеља света. Та се вера у њему образовала тек пошто је Спас учинио чудо. Еванђелист благовести: *и верова он и сва кућа његова* (ст. 53).

И још ово: Спаситељ га кори: *"Ако не видите знаке и чудеса, не верујете"* (ст. 48). И још треће, што сведочи да *царев човек* није веровао да је Исус Спаситељ од смрти: *"Господе, дођи док није умрло дете моје"* (ст. 49). А ако умре, значи непотребан је Исус јер је немоћан да подигне из смрти. И на ту полуверу и почетну веру човекољубиви Господ одговара: *"Иди, син је твој здрав"* (ст. 50).

Самарјани су се на основу разговора са Исусом убедили да је Исус - "Спас света", Месија; поверовали у Њега као таквог, а Јевреји знаке ишту.

Зато их Спаситељ са тугом кори.

НАПОМЕНА:

1. Тумачење Светог Еванђеља по Јовану.
2. Беседа на Еванђеље Јованово, 31 ,5; стр.182.
3. Тамо, беседа 32, 1; стр. 183.
4. Беседа 33, 2: стр. 190

Глава пета

ГОСПОД ИСУС И ЧУДО У БАЊИ ВИТЕЗДИ

*"***Потом бјеше празник јудејски, и изиђе Исус у Јерусалим. А у Јерусалиму код Овчијих врата постоји бања, која се јеврејски зове Витезда, и има пет тријемова. У њима лежаше велико мноштво болесника, лсијепих, хромих, сухих, који чекаху да се вода заталаса. Јер анђео Господи силажаше и узбуркаваше воду; и који би први ушао у воду пошто се узбурка вода, оздравио би, ма одкакве болести бјеше болестан. А ондје бијаше неки човјек који тридесет и осам година бјеше болестан. Кад видје Исус овога гдје лежи и разумије да је већ много година болестан, рече му: Хоћеш ли здрав да будеш? Одгоори му болестан: Господе, човјека немам, да ме спусти у бању када се узбурка вода; а док ја дођем, други сиђе прије мене. Рече му Исус: Устани, узми одар свој и ходи! И одмах оздрави човјек, и узе одар свој и хођаше. А тај дан бјеше субота***.***"***

(5:1-9)

Витезда - болница; "*анђео Господњи*" исцељује помоћу *замућене воде* и то само једнога болесника годишње. На меру исцељење и под меру исцељени. *Замућена вода* - символ воде крштења; "анђео *Господњи"* - предвесник Светога Духа. У ширем смислу: *Витезда = сав* свет, у коме лежи *"мноштво болесника, слепих, хромих, сухих".* Греси повалили и свалили у неизлечиве болести сав род људски; само један тренутак у години - непосредна веза са Богом, и то преко *анђела* и *воде;* а ове остало време потопљено у мрак, у смрт, у ванбожје. И тај тренутак, тај пут између неба и земље, Бога и рода људског - од милости Божје, не по заслузи људској. Појава Богочовека у свету, у тој огромној *Витезди,* све мења из основа: свима и свакоме пружа се могућност исцељења, оздрављења од греха и смрти. И то: преко Светог Крштења водом и Духом. Пример: исцељени *тридесетосмогодишњи болесник.* Спас као да свакога пита, свакога болесника, - а то сваки човек: *"хоћеш ли да будеш здрав?"*

И ко одговори: *"да, Господе";* одмах бива исцељен од греха и смрти. Јер није више *анђео Господњи* посредиик између, и то једанпут годишње, између Бога и људи, већ је сам Бог сишао међу људе са свима својим силама и непрекидно борави међу људима као Црква, исцељујући од сваке болести и немоћи, а претходно од сваког греха, који и јесте једини извор људских болести и људске смрти. *"Али, - немам човека".* Да; али имаш Бога. *Човек* и не може

спасти. А и кад спасава, обично спасава преко *човека.* - Још: *Витезда* је свака душа људска, јер је у свакој *"мноштво болесника, слепих, хромих, сухих,"* = мисли, осећања, жеља. Уђе ли у њу Господ Христос помоћу ма које Свете Тајне или ма које Свете Врлине, она се намах исцели, од свих болести исцели.

"**Тада говораху Јудејци исцијељеном: Субота је, није ти допуштено да носиш одар. Он им одговори: Који ме учини здравим он ми рече: Узми одар свој и ходи. А они га запиташе: Ко је тај човјек који ти рече: Узми одар свој и ходи? А излијечени не знађаше ко је; јер се Исус бјеше удаљио због многог народа на ономе мјесту. Потом га нађе Исус у храму и рече му: Ето постао си здрав, више не гријеши, да ти се што горе не догоди.**"
(5:10-15)

Откуда болести у роду људском? - Од греха. То је истина коју нам откри Богочовек Господ Христос када рече иецељеноме од тридесетосмогодишње болесгга: "*Ето си здрав, више не греши, да те не снађе што горе"* (ст. 14). Значи: од греха долази и најтежа болест; од греха и оно_што је *"горе"* и од ње саме. А то је? - Губљење душе, омрт душе=пакао. Тако Спас и говори свакоме по крштењу: *"Ето си здрав, више не греши да те не снађе што горе".* - И заиста крштеноме бива *горе* када се ода греху и пороцима, те тако бисер баца предс. О томе овети Апостол Павле благовести јасно: Јевр. 6,4-6. А такви су обично богохулници и духохулници. Они упорно, свесно и "рационално" остају при својим гресима и прљавштинама.

ГОСПОД ИСУС О СЕБИ КАО МЕСИЈИ

"**И зато гоњаху Јудејци Исуса, и гледаху да га убију, јер чињаше то у суботу.**
А Исус им одговори: Отац Мој до сада дјела и Ја дјелам."
(5:16-17)

Проблем *суботе. Субота* је дан одмора и празновања. Када човек све своје посвећује Богу, проверава Богом и освећује Богом. Све што томе служи - од Бога је; све супротно томе, не служи Богу а тиме ни човеку. Законски циљ *суботе:* освећење човека Богом, исцељење, оздрављење од свих духовних болести. Зиачи: *"субота је човека ради".* А чим то није, она постаје идол човеков, опасан и

душегубан као и сваки духовни идол. Спаситељ и у *суботу* исцељује људе, оздрављује са тим циљем: јер Божје добро је увек потребно човеку кроз сва времена, и кроз све мене дана и ноћи. Јевреји хоће да убију Исуса што исцељује људе у суботу.

А Он? Он им одговара: *"Отац мој до сада дела, и ја делам"* (ст. 17). Ко *ради* кроз сунце и у суботу све греје и животвори вас и земљу вашу, ако не Он - Бог, и ја са Њим? Ко *ради* и у суботу кроз земљу вашу, њене усеве, њено биље, њене животиње, те све то постоји и живи, ако не Бог Својом божансжом силом? Ко одржава звезде, небеса, сва бића и све твари, непрестано па и у суботу, ако не Бог Својом промислитељском и сведржитељском силом? Бог непрестано *ради* кроз сва бића и кроз све твари. Ко даје силе срцу нашем те оно непрекидно ради и дању и ноћу, и у суботу, и у сваки други дан, ако не Бог. Ко такву исту силу даје и осталим нашим унутрашњим органима те раде и мимо наше свести и мимо наше воље и у суботу и у сваки други дан, ако не Бог?

Бог не престаје чинити људима Своја божанска добра никада, па и у суботу. Бог Логос = Господ Исус Христос *ради* непрекидно кроз сву творевину Своју, *ради* на видљив и невидљив начин, више на невидљив него на видљив. Зато одлучно изјављује: *"и ја радим"* (ст. 17): и у суботу *радим* чинећи божанска добра. Нема одмора, нема "суботе", за Божје добро; оно увек ради, увек дела, увек дејствује.

"**И зато још више тражаху Јудејци да га убију, не само зато што нарушаваше суботу, него што и Бога називаше Својим Оцем градећи се једнак Богу**."

(5:18)

Да, откривен је главни "грех": Исус *гради се једнак Богу.* То Јевреји не могу да опросте. А како они објашњавају дела Исусова; да ли су она *"једнака"* Божјим? Ето, Његово најновије дело: исцељење болесника у Витезди. Ко може то чинити, зар човек? Нема таквог човека. Нема сумње ово дело спада у божанска дела. А Онај који га је учинио зар није *"једнак Богу"?* Сетимо ое месијанских пророштава: Сва она говоре о томе, о таквим делима која ће громовито јављати: "*с нама је Бог=Емаиуил*" (Мт. 1,23). Зиачи: ви сте одбацили месијанока пророштва и браните своје изуме, своје "обичаје", своје грехе.

"**А Исус одговори и рече им: Заиста, заиста вам кажем: Син не може ништа чинити сам од себе него што види да Отац чини; јер што Он чини, то исто чини и Син. Јер Отац**

љуби Сина, и све Му показује што Сам чини; и показаће Му већа дијела од ових да се ви чудите."

(5:19-20)

Ако иоле непристрасно расудите о Исусовим *делима* видећете да су сва месијанска. Онда, зар Он није Месија? Ако брижљиво исиитате стваралачке силе које чине та *дела,* ви ћете на диу сваке пронаћи: Божанство, и то и *Оца и Сина.* Сва та *дела* показују да је и сила у њима и начин на који су учињена - божански. Ако хоћете гледати непристрасно, ви ћете видети у њима *Оца* небеског, а у Њему - *Сина* Његовог, који све ради са Оцем и у Име Оца.

У погледу делатности међу Њима нема никакве разлике, јер нема ни у погледу супгпине и бића Њиховог. Једносушни међу собом, једносушна су им и *дела.* Свако *дело* Сиа указује на Оца, и свамо дело Оца указује на Сина: *"Заиста, заиста вам кажем: Син не може ништа чинити сам од себе него што види да Отац чини; јер што он чини, то исто чинп и Син"* (ст. 20).

Чега је то знак? - Бескрајне божанске љубави, јер је љубав та сила која сачињава једносушност Њихове природе и Њихове делатноети. Та љубав све зна, све открива Очево Сину, Сину који је постао човек, а својсгвено је људској природи не зиати све: њој се открива од Бога оно што је Божје. И то се открива кроз нарочита дела; и кроз *"већа дела од ових",* да се људско сазнање мора *чудити.* Чему? Божанствености тих *дела.* Јер се ни на који начин не могу свести на човека, на људске стваралачке силе; све у њима, и све из њих указује на Бога, сведочи о Богу. Када то не би било тако, христоборачки људи би их могли лако одбацити и порицати, овако им остаје једно: да им се *чуде.* Видели сте иацељење болеоника у Витезди. То је мало дело.

"**Јер као што Отац подиже мртве и оживљава, тако и Син које хоћео живљује. Јер Отац не суди никоме, него је сав суда дао Сину. Да сви поштују Сина као што поштују Оца. Ко не поштује Сина не поштује ни Оца који Га је послао**."

(5: 21-23)

Ево и *већих дела: васкрсење мртвих,* суд над свима. Сигурно, то су *дела* Божја, не људска. Али, она су подједнако и Очева и Синовљева. Јер једна иста божанска воља *подиже мртве* и кроз Оца и кроз Сина. Јер су им и воље једносушне. Син, иако у телу, иако човек, има ту свемоћну божанску вољу, којом и *"које хоће оживљује"* (ст. 21). А његова човечанска воља радосио сарађује Његовој Божанској вољи, и свим бићем својим учествује у њеним

делима. Поставши човек, Бог Логос је на известан начин "*умањио себе*" (Еф. 2,7), поиизио себе из свог бескрајног човекољубља. Зато Бог Отац *"сав суд даде Сину"* (ст. 22). *Даде* Њему Који је као човек прошао кроз мучилиште и патилиште људског живота. Јер је тиме стекао право да с правом *суди* људима. Живео је са њима у истим условима, али није злрешио. Тиме је стекао право и пред васкрслим родом људским да му *суди,* због греха. Јер Њему нико од људи неће моћи с правом рећи и пребацити иа страшном *суду:* Да си ти био човек, и живео у околностима у којима су живели људи на земљи, и ти би згрешио, зато немаш права да иам судиш, јер ниси живео на земљи као човек, на том грешилишту и мучилишту. А да си живео и ти би згрешио.

Али баш тиме, баш том својом човечанскам безгрешношћу на земљи, Син Човечији показује да је *"једнак Богу"* (ст. 18), да је Богочовек, и да заслужује божанско богопоштовање као и Бог Отац. То порећи Сину значи бити богоборац и незнабожац. Јер је одлучна и јасиа реч Спасова: *"Ко не поштује Сина, не поштује ни Оца који га је послао"* (ст. 23). Цео Стари Завет пун је дела које је најочигледније чинио Бог Отац; зато га људи с правом *поштују* као Оца; а Нови - пун је дела која најочигледније чини Бог Син, зато и Њега треба људи да поштују као и Бога Оца. А дела Његова нису ли равна Очевим делима, па и *већа од њих* (ст. 20).

"**Заиста, заиста вам кажем: ко Моју ријеч слуша и вјерује Ономе који Ме је послао, има живот вечни, и не долази на суд, него је прешао из смрти у живот**."
(5:24)

Вера у Месију? - То је стицање *вечнога живота. "Ко верује... има живот вечни"* (ст.24), *има* још сада на земљи. Јер има Бога Оца и Бога Сина; а у њима је *живот вњчни. Вером* отвара човек све своје биће к Богу, призива га себи: и Он улази, усељује се у њега "*вером*" (Еф. 3,17); гради у њему обитавалиште Своје, и усељује се у њега Света Тројица (Јн. 14,23). А где је Света Тројица ту нема места омрти већ свуда и у свему *живот вечни.* Ко *слуша* еванђеље Богочовеково, и прима га у душу, и живи његовим божанским силама, он на тај начин потискује из себе све грешно и смртно, *прелази* свим бићем из смрти у бесмртност, *из смрти у живот,* и *"има живот вечни"* (ст. 24), то јест *живот* иза кога и у коме нема *смрти.* А *вера* у Еванђеље Богочовекојво, *вера* је у Самог Бога Оца Који је и послао Сина са тим Еванђељем у наш земаљски свет. То казује благовест Спасова: *"Заиста, заиста вам кажем: ко моју реч слуша и верује Ономе који ме је послао, има живот вечни, и не*

долази на суд, него је прешао из смрти у живот" (ст. 24). - *"И не долази на суд",* јер је сам покајањем својим осудио грехе своје, па и саму смрт своју осудио на смрт покајањем и еванђелским врлинама, које су по себи свете божанске бесмртне силе и убијају све смрти и све њихове претече и доводитеље: грехе.

Постоје две смрти: смрт душе и смрт тела, зато постоје и два васкрсења: Васкрсење душе и васкрсење тела. Васкрсење душе бива вером, и осталим врлинама које су од ње; васкрсење тела - неиосредним дејством силе Божје.

"**Заиста, заиста вам кажем, да долази час, и већ је настао,**

када ће мртви чути глас Сина Божијега, и чувши га оживјеће."

(5:25)

Васкрсење душе предвесник је и огласитељ васкрсења тела. И његов доказ. Васкрсење душа збиовало се на земљи већ око Богочовека Господа Христа: васкрсли су душом Његови ученици, па Никодим, па Натаиаило, иа Самарјанка, па ови они који су поверовали у Њега као у Сина Божјег и Бога. *"Заиста, заиста вам кажем: иде час и већ је настао кад ће мртви чути глас Сина Божјега, и чувши оживети"* (ст. 25). - *"И већ је настао"*: јер мртви душом већ васкрсавају, а ено и мртви телом: Лазар, син Наинске удовице, Јаирова кћи.

"Кад ће мртви чути глас Сина Божјега", мртви душом на првом месту, они чују *глас* Његов кад се разбуде на покајање и принуде себе на еванђелске подвиге; они и живе вечним животом; то казују речи: *"и чувши - оживеће".* Чим човек *"чује глас Сина Божјега";* а он га *чује* чим почне да извршује заповести Његове; и тако одмах из греха, из смрти устаје, и новом се животу предаје.

"**Јер као што Отац има живот у себи, тако даде и Сину да има живот у себи**"

(5:26)

Да се не би Исусу рекло: па ти си човек, како нам можеш дати живот вечни, Он и указује на Своју једнакост са Богом Оцем и у *животу.* Бог Отац је једно биће које "има *живот у себи"*; као Бог Логос то исто има и Син, само је то добио од Оца да *има* и као човек, те да као човек даје људима тај исти *живот.* Сва друга бића: и анђели и људи, и све што живи и дише, добија живот од њих: од

Бога Оца преко Бога Логоса (Јн. 1,4). Зато Спас и објављује благовестну истину: *"Као што Отац има живот у себи, тако даде и Сину да има живот у себи"* (ст. 26). И ко је у Њему, у Исусу, у Њему је и вечни *живот* са свима својим бесмртним силама које спаљују сваку смрт и *све* што је смртно. Зато што је Богочовек донео људима живот вечни, и све што он укључује, Богочовек и зна да сваки човек може стећи тај живот, и тиме избећи *суд* и осуду за грех и смрт. И стварно, ко *"има живот вечни"* тај *"и не долази на суд"* (ст. 24), јер је сатро и уништио у себи оно због чега се иде пред Богочавека *на суд,* а то је: грех, смрт и ђаво.

"**И даде Му власт и да суди, јер је Син Човјечији**."
(5:27)

Зато што је као човек дао људима све што им је потребно за победу над грехом, смрћу и ђаволом; зато што је Он као човек, у име свих људи, за све људе и место свих људи победио и грех и смрт и ђавола, и дао људима пример и силе како се та победа постиже, Он је и *добио* од Оца *"власт да и суд врши"* (ст. 27). *Добио је суд* над светом и људима, јер је као човек, као нови Адам, живео у свету греха, а није згрешио. То што се није ни с једним човеком десило. О томе сведочи безгрешна благовест еванђелска: *"И даде му власт да и суд врши, јер је Син Човечији"* (ст. 27). А *Син Човечији* је тиме *Човечији* што је све човечије, све људско проживео од врха до дна, па ипак није згрешио. *То* сведочи: грех, и са њим смрт, није нешто неопходно, ни природно, ни логично у човеку и његовом животу, већ ствар слободне воље човекове, јер је човек својом добровољом увео грех у овај свет, а са њим и за њим - смрт. За све човечанске светове свеистинита је благовест Светог философа Максима Исповедиика: "Грех је злоупотреба слободне воље човекове".

"**Не чудите се томе, јер долази час у који ће сви који су у гробовима чути глас Сина Божијега, и изићи ће они који су чинили добро у васкрсење живота, а они који су чинили зло у васкрсење суда.**"
(5:28-29)

"Не чудите се овоме" (ст. 28), тојест томе што Син Човечији има живот вечни и *васкрсава* мртве, јер је то природно за њега пошто је Он Бог Логос; и томе што је Бог Отац *"сав суд"* дао Сину Човечијем, јер је и то природно пошто је Он - прави човек, али човек без греха те има природно право да суди грехе. *"Не чудите*

се овоме, јер иде час у који ће сви који су у гробовима чути глас Сина Божјега, и изићи ће који су чинили добро у васкрсење живота а који су чинили зло у васкрсење суда (ст. 28-29). *"Сви који су у гробовима чуће глас Сина Божјега": сви* без изузетка. И по дејству Сина Божјега *сви који су у гробовима чуће глас* Његов и васкрснуће. Васкрсење је обавезно за све: јер је и у Адаму и у Христу човек створен за бесмртност и живот вечни. У Адаму је то изгубио грехом и смрћу; у Христу се то повраћа човвку као човеку, као Адаму, и то Спасовом безгрешношћу и васкрсењем. И то зато што је Бог Логос = Христос у исто време Син Човечији, и све Његово прелази на људску природу.

Васкрсење, иако је природно и абавезно за свако људско биће, оно је двоструко: једни ће васкрснути *за васкрсење живота,* а другпи *за васкрсење суда.* И то: *који су чинили добро - за васкрсење живота, а који су чинили зло - за васкрсење суда. Добро* је у суштини вечно, и зато уводи у живот вечни, јер је пореклом и свим бићем својим од Бога; *зло* је по природи, и по пореклу, и по васцелом бићу свом од ђавола, и природно - одводи њему, али кроза *суд* Сина Божјег. Јер на *суду* биће потуно јасно и онима *"који су чинили зло"* зашто одлазе у пакао и огањ вечни. *Зло* само себи суди, јер само себе води своме творцу и оцу; и сви они који су се изједначили с њим: *"који су чинили зло",* иду са њим и за њим. Кроз васкрсење улазе у живот вечни и *добри* и *зли:* само *добри* улазе у *живот* Вечнога Добра - Бога, а *зли* - у *живот* вечнога зла - ђавола. Ту је сва разлика, разлика између *добра* и *зла* између Бога и ђавола. Нема ничег заједничког међу њима, ни икакве компромисне симбиозе, саживота.

"**Ја не могу чинити ништа сам од себе; Како чујем онако судим, и суд је Мој праведан јер не тражим вољу Своју, но вољу Оца који Ме је послао. Ако Ја свједочим сам за себе, свједочанство Моје није истинито. Други је који свједочи за Мене; и знам да је истинито свједочанство којим свједочи за Мене**."

(5:30-32)

Суд Сина Човечијег, да ли је *праведан?* Несумњиво, јер иако је по људској природи Син Човечији, Он је по Личности Својој Божанској, Син Божји, Друго Лице Свете Тројице, и све што *чини* и као човек, *чини* као Богом Оцем, *чини* својим безгрешним и свеправедним Божанством. Он је толико једно и по бићу и по вољи са Богом Оцем да *не може ништа чинити сам од себе,* ни судити; у свему и све Он *чини* са Оцем и кроз Оца, па и у суду над људима

"који су чинили зло": *"Ја не могу ништа чинити сам од себе како чујем онако судим, и суд је мој праведан; јер не тражим вољу своју но вољу Оца који ме је послао"* (ст. 30-31). - Не мислите: Исус је човек те и *суд* његов подлеже слабостима и неправдама људским. Иако сам човек, Ја сам увек по Божанству: свеправедан Син Божји и Бог. Најзад, и кад одбаците *мој суд,* Моје сведочанство о Мени зато што сам човек, ево Бога Оца који сведочи за Мене; а шта ћете са Њим и са Његовим сведочанством? Не можете га одбацити као човечаиско, као човечански погрешиво и неправедно, јер је у свему и по свему божанско, и божански свеправедно и безгрешно. Ако хоћете да будете еванђелски правични и искрени, ви ћете у Његовом сведочанству видети сву истину о Мени.

Ено те истине у Претечином сведочанству. Ко њему откри да сам Ја Син Божји ако не Отац Бог, који га и посла да крсти крштењем покајања? А и ви, чиме ћете објаснити дело Моје, чудеса Моја која надмашују све шго је људско, све силе људске? Сведочанство Бога Оца је сво исковано од истине Његове и стварности Моје. Али све што људи могу сведочити о мени мало је, премало. Па чак и Јован Крститељ, као човек, шта би и са којом силим могао сведочити за мене, за истину Моју?

"**Ви сте послали к Јовану, и он је свједочио за истину.**

А Ја не примам свједочанство од човјека, него ово говорим да се ви спасете."

(5:33-34)

"Ја не примам сведочанство од човека" (ст. 34). *Сведочанство човека о* Богочовеку? Није ли свако раслабљено грехом, или бар свеопштом људском греховношћу? *Човек,* остајући сав у себи, затворен у своју људску природу, у своју човечјост, људскост, није ли слепи сведок о Богу? Зар *човек* није одавно, испочетка, узео грех, и наочаре греха за вољу визију Бога и за своје сведочанство о Богу? Све што је човечије опосредовано је грехом, зато *"ја не примам сведочанство од човека"* (ст. 33), већ од Бога и оних људи које Бог очисти и освети те кроз њих и из њих Он Сам говори.

"**Он бјеше свјетиљка која гораше и свијетљаше; а ви хтједосте мало времена да се радујете светлости његовој. Али Ја имам свједочанство веће од Јованова; јер дјела која Ми даде Отац да их свршим, ова дјела која Ја чиним свједоче за Мене да Ме је Отац послао**."

(5:35-36)

У тој светлости Божјој "говораше и светљаше" Јован, и осветљаваше Мене и пут Мој и дело Моје: *"али ви се хтедосте мало времена радовати његовом светљењу"* (ст. 35). Но његово *сведочанство* је пролазно; само је једно *сведочанство* о мени непролазно и необесциво: *сведочанство* Бога Оца. Ево њега у свима делима Мојим, у свима речима, у свима осећањима, у васцелом бићу Мом Богочовечанском. Ви сте људи, волите земаљоку стварност: дела. Ето дела Мојих, разгледајте их. Зар у овима не видите Њега - Бога Оца? Зар она не *"сведоче за мене да ме Отац посла?"* (ст. 36).

"**И Отац ко Ме посла, Он је и посвједочио за Мене. Нити сте глас Његов икада чули ни лице Његово видјели. И ријеч Његову немате да обитава у вама; зато што ви не вјерујете Ономе кога Он посла**."
(5:37-38)

А када бисте истински били Божји, истински били Израиљци, ви бисте и осетили и видели да *"Отац који Ме посла Сам сведочи за Мене"* (ст. 37). Али ви *"ни гласа Његова кад чусте ни лица Његова видесте"* (ст. 37). Све што је Његово, ви сте одбацили, па ето одбацујете и Мене који сам сав Његов. Када би ма која реч *Његова* била у вама, ви бисте помоћу ње осетили Мене и *видели* да Ме Он *посла.* Али *Његове* речи, говорене у Закону и Пророцима, за вас нису живе те ви не осећате Бога живог и истинитог ни у Њему ни у Мени. Када би те речи *"стајале у вама",* живеле у вама, светлеле и гореле, ви бисте веровали Ономе кога Он *посла.* Јер све оне сведоче о Њему и воде Њему. Ви сте књижевници, хвалите се Божјим Писмом, Светим Писмом.

"**Истражујете Писма, јер ви мислите да у њима имате живот вјечни; а баш она свједоче о Мени.**
И нећете да дођете к Мени да имате живот."
(5:39-40)

"Истражујте јер мислите да у њима гшате живот вечни; а баш она сведоче за мене" (ст. 39). *"Живот вечни"* је нешто што је и шире и бескрајније од ових писаних речи; он је по свему и свачему - Бог; и ако озбиљно испитате Овето Пиомо, ви ћете видети да је *вечни живот* о коме оно говнри - Сам Бог Логос; Син Божји, оваплоћени: Христос Спаситељ. Речи Светога Писма су знаци и

кажипрсти који указују на *Живот Вечни:* Бога. А оне су по себи "*дух и живот"* (Јн. 6,63). Ако живите по њима ви ћете бити одведени Ономе, Ко их је изрекао и преко Светмх људи Духом Својим Светим записао... и у Светим Књигама оставио као сведочанство о Себи. Али ви уиорно остајете при своме мртвилу, при својим мртвим обичајима; нећете да оживите себе духом и животом речи Божијих, јер би вас то одвело Богу живом и истинитом: Мени - Месији. Ви сте се скаменили у своме лицемерју и човекопоклонству, заљубили у своје самољубље, зазидали себе смрћу са свих страна: *"и нећете да дођете к мени да имате живот"* (ст. 40).

Коме је стало до *живота* може га са сигурношћу наћи једино у Боточовеку Господу Христу, јер у Њему нема трага ни од смрти духовне ни од смрти телесне. А који се окрећу од Њега и траже *"живот"* и "живо" изван Њега, они у смрти траже *живот,* и не налазе, јер смрт је тиме смрт што убија *живот* и све живо. А људи то чине зато што свесно неће Христа. Отуда и Спасова благовест: *"И нећете да дођете к Мени да имате живот"* (ст. 40). - Људи то чине као да се у њима воља за *живот* претворила у вољу за смрт. Оно уствари тако и јесте: јер волети грех и хтети грех, то је волети и хтети смрт, пошто ,*грех учињен рађа смрт*" (Јак. 1,15).

"**Него вас познајем да љубави Божије немате у себи**" (5:42)

Зашто људи не желе и неће да иду Господу Христу? Зато што *немају љубави Божје у себи. Љубав* Божја хрли и отима се ка свему Божјем. Богољубље је супротна сила грехољубљу. Оно увек воли добро, и иде к њему; а идући к њему оно иде само извору добра: Богу, Христу. Љубав је увек богочежњива, богоцентрична; кроз све што је њено она водн Богу. Ниједна сила није тако богочежњива као љубав; ниједна тако стваралачка, сјединилачка, животворна, боготворна, исцељујућа, обожујућа. Насупрот њој, грех је разједињујућа, злотворна, смртотворна, ђавотворна, ођавољујућа сила. А човек између њих, увек слободан да буде са једном или са другим. Нико није дошао у овај свет са толико божанске љубави као Господ Христос.

"**Ја сам дошао у Име Оца Својега и не примате Ме; ако други дође у име своје, њега ћете примити**." (5:43)

Он је просто дошао у Име Ње, *"у име Оца"",* а људи Га *непримају,* јер су грехољубиви и ђавопоклоници. Да, ђавопоклоници, јер сваки грех и јесте клањање ђаволу, метанисање ђаволу, обожавање ђавола. Христос = Месија сав долази у *име* Бога *Оца,* јер је Сам Бог; а људи Га не признају због грехољубља свог. С правом вели Спаситељ: *"Ако други дође у име своје, њега ћете примити"* (ст. 43).

И много их је дошло и долази их *"у име своје",* и несретни људи трче за њима. Колико је самозваиих вођа и спасилаца човечанства, и увек се нађе лакомислених људи који иду за њима. Зашто? Зато што они обично обећавају лако спасење, лако избављење људи, рода људског. И то избављање од малих иевоља и зала свакодневног живота. А онај који долази да спасе људе од главних мука и зала: греха, смрти и ђавола, - тражи од њих напор, покајање, самоосуду, умртвљење самољубља и сластољубља. Томе се људи, по грехољубивом атавизму и навикнутости не одазивају, и ретко следују; јер се за тим може ићи само ако се човек одрекне себе, свог греховног самољубља, и узме крст, и распне на њему своје грехољубиве сласти и страсти.

"**Како ви можете вјеровати када примате славу један од другога,**

а славу која је од јединога Бога не тражите? Славу од људи не примам."

(5:44, 41)

Испитајте и проверите: све што је добро у човеку, води порекло од самога Бога: све што је велико, бесмртно и вечновредностно. За све то припада *слава* Богу; а човеку, уколико прославља Бога оним што је добро, свето, бесмртно, вечио. Шта је то пгго треба хвалити и славити у човеку, а да га није добио од Бога? Разуман човек то увиђа и осећа, зато сву славу за сва славна дела људска приписује Богу. Само људи ситних ћуди, спарушеиих осећања, кратких мисли, приписују људима славу због њихових дела. Њу и упорно траже. А у роду људском славно је, у ствари, само оно што је божанско, бесмртно, и вечно. Све друго јесте или убрзо постаје срамно.

Човек славан само Богом, само Богочовеком. Јер му само Он даје и бесмртност, и вечност, и истину, и љубав, и правду, и мудрост - оно што га чини славним пред Богом. А то: што га чини вечито славним. Зато Богочовек, у Име Своје и свих Својих правих следбеника одлучно изјављује: *"Ја не примам славе од људи"* (ст. 41). А тражи ли човек *славу од људи* то црв од црва тражи

црвоточину - шта ће му онда Господ Христос? Шта ће му вера у Њега? Та он не може ни да верује у Господа Христа. Самољубље и јвсте главна сметња за веровање у Богочовека, самољубље човекоугодничко. Угађа ли човек људима, живи ли за *људску славу,* већ је онеспособио себе за веру у Бога и Божје: Божју Истину и Правду и Живот. Зато Спас с правом пита такве: *"Како ви можете веровати када примате славу један од другога, а славу која је од јединога Бога не тражите?"* (ст. 44).

"**Не мислите да ћу вас Ја тужити Оцу; има који вас оптужује, Мојсеј, у кога се ви уздате. Јер да вјеровасте Мојсеју, веровали бисте и Мени; јер он писа о Мени. А кад његовим Писмима не вјерујете, како ћете вјеровати Мојим речима**?"

(5:45-47)

Славни боговидац *Мојсије* сву је *славу* своју и народа свога и свих људи видео у Богу и Његовом Месији. Свака његова *реч* је читав пожар ревности за Бога и оно што је Божије. Ако истражујете истину његових речи, шта је она ако не Бог и Његов Месија? Мојсије није друго ни радио него *"писао за Мене"* (ст. 46). Када бисте правилно схватили Мојсија[1], ви бисте преко њега поверовали у Месију о коме он *писа.*

Упоредите Моје речи и Мојсијеве, ви ћете пронаћи да кроз њих путује једна иста Истина Божја, једна иста Правда, иста Љубаав, иста Мудрост, иста Доброта. И све оне воде и криводе Богу а иза Њега и кроз Њега - Мени. Мислите да вас Ја корим и тужим самовољно и безразложно, не ослањајући се на Мојсија и његов Закон? Та погледајте у његове речи; о, како вас оне туже и оптужују што Мене, Месију не примате!

НАПОМЕНА:

1. Довде је стигла рука Аве Јустин, у подне: на Св.Апостола Аристовула (четвртак 29/16. марта 1979.), јер поподне је већ осетио тегове око срца и после 10 дана преминуо - на Благовести када је и рођен. Одавде надаље преписујемо сами из његове бележнице из 1945. године - прим. Уредн.

Глава шеста

ОДЛАЗАК ХРИСТОВ У ГАЛИЛЕЈУ И
ЧУДЕСНО НАХРАЊЕЊЕ НАРОДА СА ПЕТ ХЛЕБОВА И ДВЕ РИБЕ

"**Послије тога отиде Исус преко Галилејског, Тиверијадског мора. И за Њим иђаше мноштво народа, јер гледаху знамења Његова која чињаше на болесницима. А Исус изиђе на гору, и ондје сјеђаше са ученицима Својим**."
(6:1-3)

Божански пустињак: Господ *Исус*; и Његови ревносни сапустињаци: богочежњиви *ученици*. Пример како се теба удаљавати *у гору*, и тамо боравити: ради усредсређеног богомислија и молитве; ради неометаног решавања животних питања. Насамо са природом која упућује Богу. Она у многоме бољи посредник између човека и Бога, неголи људи. Мање греха на њој, и у њој него у човеку и на човеку; јер човек измислио и увео грех у њу, и наметнуо јој га, поробио је греху и смрти (Рм. 8:19-22). Овде видимо и Спаситеља Божанског где проводи 40 дана у пустињи, живећи "са зверињем" (Мк. 1:13) мирно и пријатељски; и оно Му је чак служило. А људи? - исмевали, пљували, тукли, били и убили. Није ли звериње несравњено боље, питомије, богољубивије од људи?

"**Подигнувши Исус очи, и видјевши да мноштво народа долази к Њему, рече Филипу: Одакле да купимо хлеба да ови једу? А ово говораше кушајући га, јер сам знађаше шта ће чинити. Одговори Му Филип: Ни за двјеста динара хљеба није им доста, да свако до њих само мало добије. Рече Му један од ученика Његових, Андреј, брат Симона Петра. Овдје има једно момче које има пет хљебова јечмених и двије рибе. Али шта је то на толико мноштво?**"
(6:5-9)

У пустињи чудо са *пет хлебова* и *две рибе*; људи око пет хиљада. Несумњиво и истинито све, јер ниоткуда у пустињи не би могли наћи толики *хлеб* и толике *рибе.* Зато Спас и пита Филипа *"кушајући га".* А Филип сав остаје при немоћи људској: *"где ћемо купити хлеба",* толико *хлеба?* Све шго његово ограничено и беспомоћно сазнање људско зна, то је да је за толики свет

потребно много, врло много *хлеба.* Таме се придружује и Андреја, још беспомоћнији: има *пет хлебова и две рибе "али шта је то на толики свет".* Значи: никаква људска средства и силе не помажу. Излаз: у Богочовека: *"сам знађаше шта ће чинити".* Шта? Божанском силом својом решити питање исхране толиких људи: умножити *пет хлебова и две рибе.*

"**А Исус рече: Реците људима да посједају. А бјеше траве много на ономе мјесту. Посједаше, дакле, људи на број око пет хиљада. А Исус узе хљебове и заблагодаривши, раздаде ученицима, а ученици онима који бијаху посједали; тако и од риба колико хтједоше. А када се наситише рече ученицима Својим: скупите преостале комаде, да ништа не пропадне. И сакупише, и напунише дванаест котарица комада од пет хљебова јечмених што преостаде иза оних који су јели**."

(5:10-13)

Он то и чини: *узима хлебове,* благосиља их и *даје ученицима, а ученици народу. Тако и рибе.* Ученици учествују заиста у једном божанском чуду: у њиховим рукама хлеб расте, умножава се, и уколико више дају народу утолико све више и остаје. Њих дванаесторица *накупише од комада дванаест котарица;* и то кад су људи не само јели него *"и наситили се".* Беспомоћне руке људске постају посредници умножења хлеба да би Спас показао њима да они могу божанском силом Његовом чинити и оно што је људима немогуће. Тако у свему, у свакој прилици. То и бива када се са потпуном вером и безграничним поверењем у Исуса врши све што Он наређује. У овом случају ниједан од дванаесторице није ое покавао ни маловеран, ни сумњало, јер ниједан од њихније рекао Исусу, који је је дао пет хлебова и две рибе: Шта то радиш? Како ћемо са *пет хлебова* нахранити *пет хиљада људи!* Та ми ћемо се осрамотити, јер ће хлеба битии за њих дваестину, и онда ће нам се они смејати и потсмевати! Не, ми то нећемо чинити, јер је неприродно и нелогично да тиме оволики свет нахранимо.

Још нешто: овим чудом Спас показао да је чудотворац зато што је Творац: Он је тај који умножава зрно пшенично и преображава га у многоплодни клас силом својом божанском преко "мртве" природе. Његове логосне силе, уњедреие још при стварању света у његову природу, стваралачки и животворно дејствују, и чудодејствују, творе, у ствари чудотворе. Разуман човек то чудо стално открива у природи, која није друго до

непокварљива радионица у којој непрестано раде животворне сале логосне.

"**А људи видјевши знамење које учини Исус говораху: Ово је заиста Пророк који треба да дође на свијет. А кад разумије Исус да хоће да дођу да Га ухвате и учине царем, Он отиде опет на гору сам**."
(6:14-15)

Људи који су доживели ово *чудо* с правом доносе закључак да је Исус *"Пророк који треба да дође на свет"* = Месија. Али са једним погрешним додатком: да га зато *учине царем.* Јер је у савременика Спасових Јевреја, било погрешно схватање да Месија треба да буде и земаљоки *цар.* А Спас сав остаје изнад тога, у чисто божаиском схватању Месије и његавог спасоносног дела у свету: спасење света од греха, смрти и ђавола. То се не постиже никаквим *"царским"* земаљским силама и средствима, већ једино божанским, богочовечанским. Да је то могао учинити *цар,* онда би спасење света било поверено тако славном цару кар што је Давид. Пошто све то није тако, Спаситељ се уклања: *"отиде опет у гору сам".*

ИДЕЊЕ ИСУСА ПО МОРУ

"**Када пак наста вече, сиђоше ученици Његови на море, и ушавпи у лађу пођоше преко мора у Капернаум. И већ бјеше пао мрак, а Исус не бјеше дошао к њима. А море се подизаше од великога вјетра. Пошто су, дакле, веслали око двадесет пет или тридесет стадија, угледаше Исуса како иде по мору и приближава се лађи, па се предадоше. А Он им рече: Ја сам; не бојте се! И хтједоше Га узети у лађу; и одмах се лађа обрете на земљи у коју иђаху**."
(6:16-21)

Заиста Исус влада целокупном природом: јуче умножава хлебове, ноћас *иде по мору* као по суву. За Њега је то сасвим природно, зато и вели ученицима, који се од тога беху уплашили: *"Ја сам; не бојте се".* Људи су дугом навиком, која је почела одмах после Адамовог пада у грех, изгубили власт над природом и контролу над њом. А имали су је од Бога у Његовом благослову: "рађајте се и множиге се, и напуните земљу, и владајте њоме". Како се влада земљом показује Богочовек: Њега безгрешног слуша

и земља и море; значи: тако је слушала и безгрешног Адама све до његовог грехопада. Људска природа, када је безгрешна, располаже божаноким силама помоћу којих она влада земљом и свим што је на њој; грех осакаћује, раслабљује, потискује те силе, и човек постепено губи власт над њом, док је потпуно не изгуби и постане роб природе, тј. роб свога некадашњег роба. На то робовање пирпди људц су се толико навикли, да су све то прогласили за природно, одговара "природиим законима". А уствари то је једино неприродно у природи. Позив је и назначење је природе да служи човеку, само Божјем човеку. И она заиста и служи: ено у Христу Багу најочигледније, а затим и осталим христоносцима. Колико је подвижника ишло по води као по суву, почеиши од Апостола Петра...

УЧЕЊЕ ХРИСТОВО О СЕБИ КАО ХЛЕБУ ЖИВОТА

"**Исус им одговори и рече: Заиста, заиста вам кажем: не тражите Ме што сте знамења видјели, него што сте хљеба јели и наситили се. Трудите се не за јело које пролази, него за јело које остаје за живот вјечни, које ће вам дати Син Човјечији, јер овога потврди Бог Отац**."

(6:26-27)

Шта је важније: питање хлеба или душе? Несумњиво душе. Спаситељ то наглашује. Када би људи хтели да нахране своје душе, они би у Чудотворца тражили такву храну. Чиме се душа храни? Истином Божјом, и Правдом, и Милошћу, и Добротом, и Мудршпћу. То је њен хлеб, њена храна, њено непролазмо јело, *"јело које остаје за вечни живот".* Или боље: неиролазна храна душе је све што је Христово, тј. најпре Он сам, па затим целокупно Његово Еванђеље. Хранити себе том храиом, треба да је главна брига човека у авом свету. Зато Спас и вели: *"Старајте се не за јело које пролази (=које пропада), него за јело које остаје за вечни живот, које ће вам дати Син Човечији, јер Овога потврди Бог Отац".*

Све што је Христово очувава, конзервира биће човеково *за живот вечни.* Хранећи себе Христовом Истином, Љубављу, Правдом, човек се одједном осети вечним бићем, беамртним бићем, коме никаква смрт наудити не може. Јер никаква смрт не може уништити, умртвити оио што је Христово. Да, само на томе треба радити: јер Христос све Своје нуди човеку, само је потребан лични напор човеков да оно што је Христово учини својим, претвори у овоје. Попут телесне хране: као што телесна храна треба да се

једе, свари, па тек онда пређе у крв и у животне сокове који одржавају тело, тако и духовна храна: Христова Истина, Правда = Његово Еванђеље, треба да се једе, да се постепено претвара у крв наше душе, у њене животне силе. А све то претпоставља дуг и напоран посао, саморадњу. И када човек оно што је Христово подвизима претвара у своје, оно, зато што је бесмртно и вечно, и самог човека испуњује бесмртним и вечним, и он *"остаје за живот вечни".*

Све што није Христово, а човек тиме храни душу, храни је пропадљивом храном, која и душу чиии пропадљивом, уваљује је у смрт. Уствари, хран и душу отровом.

"**А они Му рекоше: Шта да чинимо да бисмо творили дјела Божија?**

Одговори Исус и рече им: Ово је дјело Божије да вјерујете у Онога кога Он посла."

(6:28-29)

Захтев је Богочовеков: човек треба *да ради дело Божје* у овом свету. Али како? *"Шта ћемо чинити да радимо дела Божја"* сва *дела Божја* своди на једно *дело,* сведело: веру у Богочовека. Сва остала *дела Божја* еманирају се из Тог свеизвора. А та су *дела?* Љубав божанска, Правда божанска, Истина божанска, и све уопшге божанско, односно богочовечанско, односно еванђелско. *Дела Божја* су - Еванђеље, и оно што оно тражи од људи. Испуњавати Богочовеково Еванђеље, ето то је испуњавати *дела Божја.* А тиме води, и у то уводи, вера у Богочовека: *"ово је дело Божје да верујете у Онога кога од посла".*

"**А они Му рекоше: Каав, дакле, знак ти показујеш да видимо и да ти вјерујемо? Шта ти чиниш? Оцеви наши једоше ману у пустињи, као што је написано: Хљеб са неба даде им да једу. Тада им рече Исус: Заиста, заиста вам кажем: није вам Мојсеј дао хљеб са неба него Отца Мој даје вам истинити хљеб са неба. Јер хљеб је Божији Онај који силази са неба и даје живот свијету**."

(6:30-33)

Томе сведелу води цели Стари Завет, на челу са Мојсијем. Јер је сав он припрема за Богочовека, (=руководитељ ка Христу) (Гл. 3,24). А Христос, а вера у Њега, то је *"истинити хлеб с неба"; "хлеб Божји".* Њиме се храни оно што је Божје у човеку, и у свима

Божјим створењима. Али *"хлеб Божји"* на првом месту јесге Личност Богочовека Хрисга, оно пгго Он по себи јесте и што са Собом доноси и даје свету. У најразличтијим облицима даје Он преко *"хлеба Божјег"* живот свету. Њиме живи, и ради Њега живи, све што је живо у свету. Као што на свету живот Њиме постаде, као што "Он беше живот" (Јн. 1,4), тако Он и јесте живот, јер Он *"даје живот свету".*

Речју: Богочовек је *хлеб Божји,* и тиме живот свету: *"Јер је хлеб Божји онај који силази с неба и даје живот свету".* Значи: живот на земљи је сав с неба, сав пореклом одозго, од Бога, од Богочовека. Овде је и сва логика живота, и сва сила живота, и сва вечиост живота - Богочовек Христос.

"**А Исус им рече: Ја сам хљеб живота: који Мени долази неће огладњети,**
и који у Мене вјерује неће никад ожедњети."
(6:35)

Тајна живота је откривена цела по први пут у историји земље: *"Исус им рече: Ја сам хлеб живота" који Мени долази неће огладнети, и који у Мене верује неће никад ожеднети". Глад и жеђ* настаје за биће људско када се оно кроз грехе удаљује од Христа; удаљи ли се потпуно од Њега, та *глад и жеђ* изазивају смрт. А почетни грех је неверовање у Христа; из њега се разливају сви остали греси. Као што је *"дело Божје",* сведело - вера у Богочовека; таио је и дало ђаволье, сведело - неверје у Богочовека. Ђаво и смрт су синоними; Багочовек и живот су синоними. И још вера у Богочовека је живот; неверје у Њега је смрт трећега нити га може бити. И заиста, ко са ма којим проблемом живота приступи Богочовеку *вером,* налази у Њему потпуно и вечно решење, и занавек утољује ту *глад* своје душе. Тако и сваку духовну *жеђ* Богочовек гаси занавек. А та *глад и жеђ* духовна шгга су ако не: *глад и жеђ* душе људске за Правдом; Исшном, Љубављу, Добротом, Мудрошћу, бесмртношћу, вечношћу, блаженством, радошћу. Иако је Богочовек *"хлеб живота", "хлеб Божји" који силази с неба,* ипак Он никоме не намеће Себе, већ препушга то *глади и жеђи* људско, и слободи људској. Јер је ваистину велика и страшна слобода човекова: може слободно изабрати себи живот или смрт. И при свој очигледности да је Исус заиста Богочовек, заиста *"Хлеб живота",* људи по слободи својој одбацују Га, иако виде да је Он Богочовек.

"**Него вам рекох: и видјели сте Ме, и не вјерујете**."

(6:36)

Зато и вели Својим сабеседницима: *"Него вам казах да ме и видесте и не верујете". Видети* Бога и *невероватиу* Њега, то је чисто људска специјалност. Ђаволи га виде, верују и дршћу. *"Видесте мене"* Бога, хлеб живота, хлеб Божји, и *"не верујете".*

"**Све што Ми даје Отац Мени ће доћи;**
и онога који долази Мени нећу истјерати напоље."
(6:37)

"Све што мени даје Отац, к мени ће доћи". То се односи на људе, јер одмах иза тога, и у вези са тим, Спас говори о људима који долазе к Њему. Ово *(све)* односи се на сву твар, на творевину, на природу. У творевини је много логосног, али и ванлогосног: греха, зла, смрти. У суштини својој твар је хрисгочежњива, њу и *даје* Бог *Отац* своме Сину, као Сину Човечјему; Њему се, и кроз Њега, човеку, људима враћа твар, добровољно потчињава Њему, слуша га (као море, ветрови). То је васпостављање допадних (пре човековог пада) односа између човека и твари човека и природе. Сва твар, *"све"* иде ка Христу, вуиу је к Њему њене иманитне логосне силе. На крају историје, сва ће се логосна творевина потпуно вратиги Господу Христу. Када се стара небеса и стара земља спасе, тј. када се спале на њима сви греси, сва зла, све смрти. Из тога ће изаћи ново небо и нова земља, тј. небо и земља логосни, очишћени од греха и смрти. На њима ће вечно и живети правда Божја.

"И који долази к мени нећу га исгерати напоље" - Ја, Син Божји и Бог на видику сам свима; по делима мојим сваки може видети ко сам; и буде ли добровољно *дошао к Мени* као таквом, *нећу га истерати напоље.* То важи за ове. Спас прима свакога, *који му долази,* макар натоварен и претешким гресима. По делима мојим ви видите да сам Бог ("*видесте и не верујете*", ст. 36); као Бог ја имам све силе помоћу којих бих вас приморао да идете за мном, да верујете у мене. Али, вера је дело слободе човечје а не насиље оа стране Бога или ма кога. Вера је дело љубави према ономе што Ја као Богочовек доносим свету: Ко воли божанску Истину, божанску Мудрост, божанску Доброту, божанску Љубав, божански Живот, све што је Божје=Бога, тај се и одлучује на веру у Мене, као носиоца и раздаваоца свега тога. *"Нећу га истерати напоље":* и заисга; није *истерао* покајаног разбојника, ни блудницу, ни Закхеја, ни цариника, нити икога од наведених грешника: ни Марију Египћанку, ни Мојсеја Мурина разбојника, ни безброј

безаконика, блудника, лопова, сребролюбаца, гордељиваца. Зашто? Зато шго су добровољко приступили Њему. Како? Покајањем. Јер покајање и јесте дело, најинтимније дело вере, дело душе верујуће.

"**Јер сам сишао с неба не да творим вољу Своју, него вољу Оца, који Ме посла. А ово је воља Оца који Ме посла, да све што Ми је дао ништа од тога не изгубим, него да то васкрснем у посљедњи дан. А ово је воља Оца ко Ме посла, да сваки који види Сина и вјерује у Њега има живот вјечни; и Ја ћу га васкрснути у посљедњи дан**."
(6:38-40)

То што Син Божји ради: *не истерује никога који долази* к Њему, у пуној је сагласности са *вољом Бога Оца.* Много пута исмејан, поруган, гоњен, мучен, Исус је прави човек. Али, као човек, зар се не би могао због тога светити својим исмевачима, гониоцима*.,* мучитељима? Не, јер Он није допгао да суди свету, него да спасе свет од онога што исмева, ружи, гони, мучи, оно шго је Божје и Бога; а то чини из човека и кроз човека грех. Њему се као правом човеку могла приписивати пристрасност, грешност воље, да би и то отклонио, Он вели: *"Јер сиђох с неба не да чиним вољу своју, него вољу Оца који Ме посла".* А *воља Оца* је: *да ништа* Син *не изгуби* од онога *што му даде* Бог Отац, *него да васкрсне у последњи дан = спасе* од греха, смрти и ђавола. У односу према људима Отац је сав љубав, сав човекољубље. А Син? Тиме је Син што је исте природе са Оцем, исте воље, исте љубави, истог човекољубља: Он је дошао у свет да сваки који види Сина и верује у Њега, има живот вечни. Јер вера у Њега сједињује верујућег са Њим духовно, сједињује га са Његовим божанским силама, Исгином, Љубављу, Правдом, једном речју: са Његовим вечним животом. Те и верујући у Њега *"има живот вечни",* чим то доживи, још овде на земљи. Још нешто: Богочовек није своје Еванђеље спустио с неба на замљу, а Сам остао на небу, сакривен за очи људске.

У том случају људи би с правом одбацили Еванђеље као "књигу", као теорију, као збир мртвих прописа која није у стању да испуни земаљско биће као што је човек. Али супротно томе: Бог Логос је постао човек, постао видљив по животу земаљском, видљив по свима својим божанским савршенствима; људи у Њему, ако хоће могу да виде, и виде целога Бога, Његов вечни Живот, Његову Љубав, и Мудрост, и Свезнање, и Беомртност. И на основу виђенога, на основу онога што очима овојим расмотрише, и

видеше, и рукама опипаше (1. Јн. 1,1), они се и одлучују на веру у Њега. Зато Спас то и наглашава: *"сваки који види Сина = и верује у Њега, гша живот вечни":* тј. сваки има лично искуство, искуство и стварност моју му показују његове очи; а гледајући Исуса и Његова дела, шта људске очи могу *видети* у томе, ако не Бога и дела Божја? То Спас и хоће, да на томе, на *виђеноме* људи и заснивају своју *веру* у Њега као у Бога и Спаситеља. Али, људи, и *видећи* то својим рођеним очима, често пута не *верују* у Богочовека. То показује колика је слобода човвкова, и како је зла и богоборна. *Види* Бога, и неће га, одбацује га, не *верује* у Њега. А сваки који *види* Христа, и Бога и Спаса у Њему, и на томе заснива своју *веру* у Њега, и на тој вери свој живот у Њему, он заиста *"има живот вечни".* Никаква смрт већ нема власти над њим, нити ће имати. Зато Спас и вели: *"И ја ћу га васкрснути у последњи дан":* тј. и његово тело савладаће вечну смрт, "другу смрт", и постаће вечно, и *имаће живот вечни.* Тако заиста Син *"ништа"* људско неће изгубити, већ ће целога чавека спасти од сваке смрти: *васкрснути* целога човека у *последњи дан,* и увести у божански живот вечни.

"**Тада гунђаху Јудејци на Њега што рече: Ја сам хљеб који сиђе с неба. И говораху: Није ли ово Исус, син Јосифов, коме ми знамо оца и матер? Како, дакле, Он говори: С неба сам сишао? А Исус им одговори и рече: Не гунђајте међу собом. Нико не може доћи Мени ако га не привуче Отац који Ме посла; и Ја ћу га васкрснути у посљедњи дан. У Пророцима је написано: И биће сви научени од Бога. Сваки који чује од Оца и научи, долази к Мени. Не да је ко видио Оца, осим Онога који је од Бога: Он је видио Оца."**

(6:41-46)

Злољубиви савременици Господа Христа, и виде депа Његова, која су очигледно божанска, и не само не верују у Њега него *вичу на Њега што рече: ја сам хлеб који сиђе с неба.* Да су хтели, да ма које дело Христоо испитају до дна, они би на том дну наишли на самог Бога; и то би њихово срце окренуло Исусу. Али они својим пакосним христоборством одбацују себе далеко од Бога. А Спас? Он се труди да, показујући им дела Божја, помоћу тих дела их и *привуче себи,* и спасењу које Он доноси свету. Јер зашто је *Отац послао Сина* Свог у свет? - Да све *привуче* Себи, да свему на тај начин да живот вечни. Да помоћу божанских сила својих, које су у Сину Његовом, *привуче* све и Сину и Себи. Али богоборци то упорно неће, не желе. Зато Син и вели: *"Нико не може доћи к Мени ако га не привуче Отац Који ме посла". Привуче* помоћу бажанских блага и сила које *с*у у Сину тако очигледне за све људе,

пошто је Он постао човек, да би на човечански начин учинио приступачним људима оно што је Божје, и Бога Самог.

Питање и *роптање* Јевреја против Исуса је уствари *роптање* против старозаветних пророка, у које они тобож верују, јер: *"у пророцима стоји написано,* вели Спас: *и биће сви научени од Бога. Сваки који чује од Оца и научи, доћи ће к мени".* А сваки може чути од Оца *и научити* од Оца ко сам и шта сам преко *пророка,* преко светих и духоносних и богонаучених људи. Ко то *научи* - *"доћи ће к мени",* јер све то на разне начине доводи к мени. Сви виде Сина, јер је постао човек; *Оца* у суштини не *види нико,* само Син *"који је од Бога"* - Бог: *Отац* се да *видети* само у делима Својим и силама који су тако очигледни у Исусу Богочовеку. Али, то је доста за људско биће; То је максимум. Јер више од тога не би могла издржати, поднети људска природа.

"**Заиста, заиста вам кажем: Који вјерује у Мене има живот вјечни**."

(6:47)

Људи подносе визију Бога само опосредовану материјом. Тако и у Христу: Бога виде преко тела, преко материје, кроз "завесу" тела, не непосредно, јер је њихов вид неспособан да непосредно гледа Бога, суштиу Бића Његовог надбожанског. Бог се највише и најдубље може сагледати и видети само животом божанским, тј. ако човек живи божанском Истином, божанском Правдом, божаннском Љубављу, божанским Живогом=Богочовеком, Богочовековим Еванђељем. А таквом животу учи, у такав живот уводи, и кроз такав живот води само *вера* у Христа Бога, која значи апсолутно човеково поверење у Њега, предавање Њему свега себе са васцегаим делима, васцелим срцем, васцелом силом. Зато Спас не престаје одлучно тврдити: *"Заиста, заиста вам кажем: Који верује у мене има живот вечни". Вера* је сила која целога човека повраћа Христу Богу, преноси га у Бога, да Њиме и осећа и мисли и дела и живи.

"**Ја сам хљеб живота**"

(6:48)

Такав човек више није сам већ увек у Богу: његова мисао је богомисао, осећање - богоосећање, живот - богоживот. Мисао се храни Богом, увек корени Богом и врхуни Богом, зато се и претвара у богомисао; тако и осећање; тако и дела: тако сав *живот* човеков. Такав човек и осећа свим бићем да је Богочовек *"хлеб живота":* мисао човекова када се Њиме храни, не умире,

обесмрћује се, прешла је из смрти у живот, јер је постала богомисао; и њихово осећање исто тако, јер је посгало богоосећање; и њихов живот опет тако, јер је постао богоживот. Али све је то условљено Личношћу Богочовека Христа, не овим делом Његовим или оним; јер је *"хлеб живота"* Он Сам, у целокупној Својој Богочовечанској Личности, појави и стварности. Зато и изричито вели: *"Ја сам хлеб живота".*

"**Оци ваши једоше ману у пустињи и помријеше. Ово је хљеб који силази с неба: да који од њега једе не умре. Ја сам хљеб живи који сиђе с неба; ако ко једе од овога хљеба живјеће вавијек; и хљеб који ћу Ја да ти тијело је Моје, које ћу Ја дати за живот свијета**."
(6:49-51)

Сва је сила тога *хлеба живота* да лечи од - смрти, дајући живот вечни. Тога хлеба нема на земљи, смрт га је онемогућила; Он у личности Богочовека *"силази с неба"* са јединим циљем: *"да који од Њега једе не умре".* Бог је постао човек, да би као човек дао људама средства и силе да савладају и победе смрт, хранећи се вечним животом, *хранећи се хлебом живим.* А то значи: хранећи се и живећи Хрисгом Богом, Његовим богочовечанским силама; Његовим богочовечанским Еванђељем. Као шго *умире* онај који се храни грехом, тако *живи занавек онај који се храни* Христом. Али, да се не би људи одвратили од Христа мислећи да Он непрестано говори о невидљивој вечној храни, Он им открива коикретну тајну вечног живота: она је сва "материјализована", овештаствљена у светом и безгрешном, али видљивом и опипљивом, телу Његовом - светом Причешћу. *"Ја сам хлеб живи који сиђе с неба; који једе од овога хлеба живеће вавек, и хлеб који ћу Ја дати тело је Моје које ћу дати за живот света".* У Богочовеку, у телу Његовом је *"живот света",* а свуда наоколо је смрт света, агонија света, ропац и вечно умирање света без коначног издисаја.

"**А Исус им рече: Заиста, заиста вам кажем: ако не једете тело Сина Човјечијега и не пијете крви Његове, немате живота у себи. Који једе Моје тијело и пије Моју крв има живот вјечни; и Ја ћу га васкрснути у последњи дан**."
(6:53-54)

Конкретније средство за спасење света од смрти, и за *живот* света, нико није могао ни замислити, акамоли дагга, него што је то учинио Господ Христос. Бог и *живот* Божји се не може стварније

дата нето Божјом *крвљу* и Божјим *телом.* А то баш Богочовек и даје људима, да би победили смрт а стекли *живот вечни.* Шта је *живот* људски? *Храњење* себе Богам, *телом* Божјим и *крвљу* Божјом. Без тога, нема живота људима; у њима је смрт, смрт, и само смрт. *Тело и крв* Христа су *тело и крв Сина Човечјега,* оваплоћеног Бога Логоса, а тиме су *тело и крв* Самог Бога Логоса, јер је Он зато и постао човек да и *тело и крв* и душу људску учини својим. Тако је *тело* Његово - *тело* Божје, *крв* Његова - *крв* Божја, душа Његова - душа Божја. Али притом и *тело и крв* и душа остају у границама и природи људској, само су обожени. То нам Спас јасно казује: *"Заиста, заиста вам кажем; ако не једете тела Сина Човечјега, и не пијете крви његове, немате живота у себи".* И заиста ако човек не *храни* себе Господом Христом, ако не *живи* Њиме, нека уђе у себе и разгледа себе, и свуда ће у себи наићи на смрт, иа смртно, на пролазно. А почне ли себе хранити Господом Христом, Његовим светим *телом и крвљу,* светим силама и врлинама, осетиће како *живот* заструји у њему, и то *живот* вечни, у коме нема ничег смртног и који прогони сваку смрт из човека и све смртно и пролазно. "*Логос постаде тело*" (Ји. 1,14), зато да се Њиме и телом *хране* људи, и на тај начин стекну *живот* вечни. Логос постаде тело да би људи, причешћујући се тим *телом* Бога Логоса, и сами постали сутелесници Његови (Еф. 3,6), заједничари, причасници Његови: (Еф. 3,6): и тако сав *живот* добијали од Њега; а од Њега се добија само *живот* вечни. То је у исто време и залог нашег васкрсења, тј. последње и коначне победе и *тела* нашег над смрћу. Спас је јасан у томе: *"Који једе моје тело и пије моју крв, има живот вечни, и ја ћу га васкрснути у последњи дан".* А у томе је божански смисао и назначење људског бића, свих људи уопште. Зато је та богочовечанска *храна* уствари једина права *храна* човекова, и Његова *крв* - једино право *пиће* човеково. Ако није тако, која је онда то храна, и пиће, који ће учинити човека вечним бићем и победником смрти?

"**Јер тијело Моје истинско је јело, а крв је Моја истинско пиће.**

Који једе Моје тијело и пије Моју крв у Мени пребива и Ја у њему."

(6:55-56)

Зато је Спас у Божанском праву: *"Јер је тело моје право јело и крв моја право пиће*. Уствари свака друга храна је псевдохрана, и пиће псеудопиће, варљиви сурогати. Људи се хране њима, а хране

се сенкама. *Тело и крв* Христова сједињују човека са Самим Богочовеком толико и тако присно и потпуно: да Богочовек живи у човеку, и човек у Богочовеку. Личност човекова се не само не губи, него добија у Христу своју савршену пуноћу и самосталност, своју бесмртност и вечност, само све то прожето, освећено, обожено богочовечанским силама Христовим. Стога Спас и вели: *"Који једе моје тело и пије моју крв, обитава у мени и ја у њему"*. Увек се очувава начело богочовечанског саживота и сарадње: симбиозе и синергизма.

"**Као што Мене посла живи Отац, и као што Ја живим због Оца, и онај који једе Мене и он ће живјети због Мене**."
(6:57)

Сав је *живот* од Бога и ради Бога. А сва је смрт од ђавола и ради ђавола. То свим бићем осећа Христов човек. Јер он осећа свом душом својом да све што је *живо* у њему, вечно *живо* - живо је Христом и због Христа; а све што је мртво - мртво је грехом, помоћу кога ђаво и изазива смрт у њему. Ова природа, сва сила, сва логика живота је од Бога; тако и све појаве и варијанте живота. Али исто тако: сва природа, сва сила, ова логака смрти је од ђавола; тако и све појаве и варијанте смрти. *Живот* је у суштини теономан и теоцентричан; а смрт је сва - ћавономна и ђавоцентрична. Богочовек *живи "Оца ради",* јер потпуно испуњује вољу Оца; тако и човек *живи* Христа *ради,* ако испуњује вољу Његову. Један је циљ *живота* и извор: Бог; једно је средство и сила *живота:* Свето причешће, живо тело и жива крв вечног живога Богочовека. Уствари, сав се *живот* креће између Бога и Богочовека; Он, *у њима стоји,* у њима и постоји; ван њих је смрт.

"**Ово је хљеб који сиђе с неба: не као што оци ваши једоше ману, и помријеше;**
који једе хљеб овај живјеће вавијек"
(6:58)

Најзад је Спас открио сву тајну људског *живота;* она је у овоме: храна човекова је не само тело, и не само крв Христова, него Он сав као Богочовечанска Личност, јер Господ Христос вели: *"Који једе Мене, и он ће живети Мене ради".* Ово је еванђелски, богочовечански реализам. Од њега вема реалнијег ни емпиричнијег реализма. Богочавек је *"хлеб који сиђе с неба":* јер све што је Собом донео, храна је, вечна храна за боголико биће

људско: *"Који једе хлеб овај живеће вавек"*. Значи: Богочовек је овде, на земљи, да би Га људи претворили у свој *живот.* А претварају Га ако се *хране* Њиме кроз свете тајне и свете врлине. На тај начин људи постају "*уди тела Његова, од меса Његова, и од костију Његових*" (Еф. 5,30).

"**Ово рече у синагоги кад учаше у Капернауму. Тада многи од ученика Његових, чувпи то, рекоше: ово је тврда бесједа. Ко је може слушати**?"

(6:59-60)

До сада Спас открива тајну Богооваплоћења: шта значи она конкретно за спасење света од греха, смрти и ђавола: Бог Логос се оваплотио, да би се људи хранили Њиме, Његовом крвљу и телом, претворили их у своју природу, и тако Њиме - Вечним - потисли, савладали, сатрли у себи грех, смрт и ђавола, и тако стекли живот вечни. Нема сумње, ово је иовије од свега најновијег на *свој* планети. Али у томе се и састоји стварност спасења. У тој стварности је и апологија Богочовека, и Богочовечанског тела Његовог - Цркве. У томе је и изузетна, и сила, и свемоћ хришћанства. Јер је, по Њему, циљ и смисао: да сваки члан Цркве, човек, оваплоти у себи Бога хранећи се и живећи Њиме.

Увек је, стога, истинита философија хришћанска, православна, светоотачка, чија је новина и (врх: Бог постаде човек, да би човек постао Бог. Стога и рефрен светоотачке философије хришћанства: "хришћани су богови по благодати". Разуме се, ово је тешко и за схватање и за веровање, ако се човек свим бићем не погрузи у ову тајну. Пример су први - сами слушаоци овоог Спасовог учења, његови ученици: *"Ово је тврда беседа - Ко је може слушати?"*

"**А Исус, знајући у себи да ученици Његови ропћу због тога, рече им: Зар вас ово саблажњава? А шта ако видите Син Човјечијега да одлази горе гдје је прије био?**"

(6:61-62)

А Спас на то? Не отступа од онога што је рекао, нигги ублажује, нити мења. Нацротив, Он продужава своје Еванђеље боговаплоћења, а то је спасења. И излази пред ученике са завршном тајвом оваплоћеног Бога Лотоса: оне у вазнесењу човечјег тела на небо и у вечни живот тела човечјег с десне стране Бога Оца. Ово је, нема сумње, још несхватљивије од силаска Бога

Логоса у тело. Али сачињава једну живу целину са тим. Но, као пгго је очигледна сгварност: Син Човечји = Бог у телу, тако је круна те стварности: вазнесење Сиа Човечјег, тј. оваплоћеног Бога Логоса, на небо. Ту нема никакве *"саблазни"* за ум људски, ако хоће да дубоко размишља о основној дрироди и смислу бића људског и о основној тајни и циљу оваплаћења Бога Логоса. Али, то ум људски, и сав мислени апарат, може схватити, ако се одухови: ако пронађе прасуштину човековог духа: боголикост. Буде ли њу пронашао, и њоме размислио о главној тајни бића човекова, онда ће му јасно бити зашто се Бог Логос оваплотио, зашто је постао човек. А све док остане при чулности телесној, и све док буде човека и Бога мерио телесним мерилима, дотле му сва ова главна тајна остаје нејасна, *"тврда",* неусвојљива.

"**Дух је оно што оживљава, тијело не користи ништа. Ријечи које вам Ја говорим дух су и живот су. Али има међу вама неких који не вјерују, јер знађаше Исус од почетка који су то што не вјерују, и ко ће Га издати**."

(6:63-64)

То нам казују Спасове речи: *"Дух је оно што оживљава, тело не помаже ништа: Речи које вам рекох, дух су и живот су"*. *Дух је животворна* сила, тј. логосна сила од које и у којој је сав *живот* свега што *живи,* па и самог бића човечјег: и душе, и ума, и срца, и воље његове. Ако се сав човек не улогоси и ологоси, остаје и слеп и глув за оно што сачињава изворну силу живота, а то је: Бог Логос, Богочовек. Но тај *животворни дух* садржи се баш у речима о Светом Причешћу човека Богочовеком, о храњењу и вечном *живљењу* човека Богочовеком, и све што је Спас о томе овом приликом рекао (ст. 26-58). Те су речи истовремеио *"и дух и живот".*

Чиме ће то човек осетити, сазнати? *Вером* у Богочовека, тј. поверењем у Њега, Који је очигледно, то дела Његова доказују, Син Божји, оваплоћени Бог Логос. Ко то *не верује,* не може да схвати ни Исуса ни учење Његово; све Његово за таквог човека остаје "тврда беседа". Стога је *вера* главно и једино средство Христопознања. Ту не помаже никакво рационализирање, дијелектизирање, софистикација, јер све то бежи од основне свечовечанске стварности: Богочовека, оваплоћеног Бога Логоса; а *вера* почиње тиме, шго ту чињеницу прво прима, а за њом и све што она собом доноси и претставља.

"**И говораше: Зато сам вам рекао да нико не може доћи к Мени ако му не буде дано од Оца Мојега. Од тада многи од ученика Његових отидоше натраг, и више не иђаху с Њим**."
(6:65-66)

У тој чињеници, која је по своме значају и свеобимности божанској и човечанској, просто једина Свечињеница у роду људском, све је од Бога ра-ди човека; ту је присутно васцело Тројично Божанство свим својим божанским силама, јер се ради о смислу и свесмислу света, и у њему - човека, рода људског. На то указују речи Спасове: *"Зато вам рекох да ншсо не може доћи к мени, ако му не буде дано од Оца мога".* А *даје се* свакоме који хоће: ето и Јуди. Али, све зависи од слободне воље људске. Ево доказа: *"Од тада многи од ученика његових отидоше натраг, и више не иђаху за Њим". "Оти доше натраг"* - докле? До у своје раније ванхристовство, ванбоштво; а то - незнабоштво.

"**А Исус рече Дванаесторици: Да нећете и ви да одете? Тада Му одговори Симон Петар: Господе, коме ћемо отићи? Ти имаш ријечи живота вјечнога. И ми смо повјеровали и познали да си Ти Христос Син Бога живога**."
(6:67-69)

Колико све зависи од слободне воље људске показује пример *Дванаесторице:* Исус их пита: *"Да нећете и ви отићи?"* Тада *Петар одговори: "Господе, коме ћемо ићи? Ти имиш речи вечнога живота. И ми веровасмо и познасмо - да си ти Христос, Син Бога живога".* Откривена је сва тајиа христопознања: вера: *"ми веровасмо и познасмо". Поверовасмо* гледајући Тебе, твоја дела, и видесмо у њима нешто необично, божанско, надљудско; и идући за Тобом убедисмо се *да си Ти Христос-* = Месија=Спаситељ, *Син Бога Живога.* Ми смо људи, тражимо трајни, нетролазни, вечни смисао свога бића, свога живота; тражипио бесмртност и вечност, бесмртни и вечни живот. Гледајући твоја дела, ми смо увидели да је у Њима све божанско, бесмртно и вечно, и кроз њих смо Тебе *познали* и сазнали да си Ти - Бог, *Син Бога Живога,* заиста Месија и Спаситељ. И слушајући Твоје *речи,* осветљене онаквим божанским делима, ми смо осетили и увидели да *"Ти имаш речи вечнога живота".* У све то *"веровасмо",* и кроз све то *"познасмо"* Тебе, ко си и шта нам доносиш. Нико од људи не пружа ништа ни приближно слично. *Коме ћемо онда* другоме *ићи?* Кад човек тражи

бесмртни смисао овоме бићу, он мора доћи Теби и остати занавек са Тобом.

Без Тебе, ми смо људи - робље смрти, и гробље очајне бесмислености, безумља, лудила. Са Тобом, и уз Тебе, ми смо бесмртна, вечна, боголика бића, којима ни грех, ни смрт, ни ђаво, не могу наудити ништа. *Вера* у Богочовека увек се заснива само на чињеницама, ш "делима", и то Христовим делима; а њихова је стварност стварнија од сваке земаљске сгварности, и чињеничност животнија од свега живог. Апостол Петар, љубитељ чињеница, изјављује: "*Ми вам не показасмо силе и доласка Господа наишпа Исуса Христа по бајкама вешто измишљеним, него сами видесмо славу Његову*" (2 Петр. 1,16). А највећи тајнозналац, Св. Јован Богослов, изјављује: "*Сведочимо вам и јављамо вам оно што чусмо, што очима својим, што расмотрисмо и руке наше: Реч живота*", - а то је: "*живот вечни*". (1 Јн. 1.2.1). Значи: Наша се *вера* заснива на реалном и личном искуству, које је до сада опробано и посведочено од безброј Христових светитеља. Та *вера* проклијава, разлистава се, расцветава се у право христоиознање. Њоме *познајемо* уистини ко је и шта је Хрисгос. У хришћанској гносеологији увек врховно, руководно начело: *"веровасмо и познасмо".* Никако не обратно: познасмо па веровасмо. Ту чулни разум не помаже ништа. Ту се светлост богопознања запаљује и распаљује само личним доживљајима јеванђелских благовести. А доживљавање бива *вером,* која сва у поверењу према Христу: да Он има живот вечни, и стога има и *"речи вечнога живота".*

"**А Исус им одговори: Не изабрах ли Ја вас дванаесторицу? И један од вас је ђаво. А говораше за Јуду Симонова Искариота, јер он намјераваше да Га изда, иако бјеше један од Дванаесторице**."

(6:70-71)

Шта је у ствари човек који гледа божанска дела Христова и слуша божанске речи Његове, па ипак не верује у Њега, не признаје Га за Бога и Спаситеља? Ништа друго до *ђаво.* То није мој одговор, већ одговор самага Спаситеља. Јер он то вели за *Јуду.*

Али то што важи за *Јуду,* важи за свакога који свесно и намерно неће да верује у Христа као Бога и Спаситеља.

Глава седма

ОДЛАЗАК ХРИСТОВ У ЈЕРУСАЛИМ НА ПРАЗНИК СЈЕНИЦА

"**И послије тога хођаше Исус по Галилеји; јер по Јудеји не хтједе да ходи, пошто тражаху Јудејци да Га убију. Бијаше пак близу јудејски празник Сјеница. Тада Му рекоше браћа Његова: Отиди одавде и иди у Јудеју, да и ученици Твоји виде дјела Твоја која чиниш. Јер нико не чини нешто у тајности, а сам тражи да је познат. Када тако што чиниш покажи се свијету. Јер ни браћа Његова не вјероваху у Њега. Тада им рече Исус: Вријеме Моје још није дошло, а вријеме је ваше свагда спремно. Не може свијет мрзити вас; а Мене мрзи јер Ја свједочим да су дјела његова зла. Ви отидите на овај Празник; Ја још нећу ићи на овај Празник, јер се Моје вријеме још није испунило. Рекавши им ово, остаде у Галилеји. А кад отидоше браћа Његова, тада и сам оде на Празник, не јавно, него као у тајности. А Јудејци Га тражаху о Празнику и говораху: Гдје је онај? И бијаху о Њему многе препирке у народу: једни говораху да је добар, а други говораху: не, него вара народ. Али нико не говораше јавно о Њему због страха од Јудејаца**."

(7:1-13)

Колико је Спаситељ ненаметљив, колико жели да нико не поверује у Њега под притиском, или из страха, или механички, аутоматски, доказ су Његова браћа: "ни браћа Његова не вероваху у Њега". Он једино не жели: да учини насиље над слободом људском. Зато свакоме препушта да се слободно определи за или против Њега, и то на основу личног искуства. Свему има своје време. У божанском промишљању Свом о људима, Господ Христос устројава спасење људи на Своме човекољубљу и човековом христољубљу. Његово човекољубље увек бескрајно, увек ту, за свакога човека, али људи енмају потребно христољубље да би поверовали у Њега. Откуд то? Од злих дела. Зла дела људска израз су њиховог злољубља; а зло увек мрзи на добро; злољубље је сушти непријатељ христољубља, јер је христољубље - доброљубље. Господ Христос зна зашто свет који у злу лежи мрзи на Њега: *"Свет мрзи на мене, јер ја сведочим за њ да су дела његова зла".*

Чиме то Спас *сведочи?* Самом појавом Својом: јер тек у светлости Његовој види се сва пагубност зла и величанственосг добра. Томе додати још и учење Његово, Еванђеље Његово. И с правом се може рећи: до Богочовека Христа људи уствари нису тачно знали шта је добро а шта зло. Он је богочовечанском

светлошћу Својом први јасно осветлио граничну линију између добра и зла. Јер је демонска лукавост зла у томе што увек хоће да се ирокријумчари као добро, да се камуфлира, да се претстави као добро. И оно упорно и вешто брани себе. У свој светској изложби зла и добра, коју је Христос с краја на крај осветлио, људи су или уз добро или уз зло. Нарочито савременици Христови. Народ је у томе предњачио: осећао је да Хрисгос значи прелом и преврат у исгорији света, у исиорији живота. Отуда и толике *распре око Њега у народу.* Заиста се пророштво праведног Симеона испуњује на Њему: Он је "*знак против кога ће се говорити*" (Лк. 2,34).

ХРИСТОС У ХРАМУ

"**А већ у половини Празника дође Исус у храм и учаше. И чуђаху се Јудејци говорећи: Како овај зна књиге а није се учио? Тада им одговори Исус и рече: Моја наука није Моја, него Онога који Ме је послао. Ако хоће ко вољу Његову да твори, познаће да ли је ова нуака од Бога, или Ја сам од себе говорим**."

(7:14-17)

Откуда Христу онаква *наука?* Она ни по чему није школска, књижничка. Савременици су у недоумици, и у узбуђењу питају: *"Како овај зна књиге а није се учио?"* - Одговара им сам Господ: *"Моја наука није моја, него Онога који ме је послао".* Загледајте, да ли се разликује од *науке* Божје у Светом Писму. Зар не видите: она је сва од Бога. Ако је сва од Бога, онда: ко је Онај што је проповеда? Није ли посланик Божји, Месија? Није довољно само чудити се и дивити се Мојој *науци,* него треба пронаћи откуда Ми та *наука.* Да се то пронађе посгоји само један пут. А тај пут је *ово:* треба *творити вољу* Божју, и одмах ће ти се открити *је ли ова наука од Бога. Воља* Божја, ено је у Писму; хајде, *твори* је, и то ће те одвести сазнању, и ти ћеш *дознати* да је Моја *наука* заиста од Бога, заиста Божја по свему и свачему.

Све зависи од слободне воље човекове: само треба хтети. Да, само треба хтети *творити вољу* Божју и - све ће ти се откригги: *дознаћеш* сам својим личним опитом да је Моја *наука од Бога.* У свему Моме, и иза свега Мог, стоји Бог. Ништа Ја сам од себе не творим, већ што чујем од Оца: Он говори кроза Ме, и ја Њиме. У нас је једна суштина, једна воља, једна мудрост, једно еванђеље, једна истина, једна правда, једна наука. Све то проверити се може на један начин, на овај: *"Ко хоће његову вољу творити,* - сазнаће је ли *ова наука од Бога или Ја сам од себе говорим"".* Опет:

експериментални метод, опет пут личност опита и искуства; ништа се механички, аутоматски не намеће, најмање силом. *Твори и - дознаћеш.* Не твориш ли, увек остајеш у гробу мртвих теорија и бајки и претооставки: увек си онај мртвац кога треба осгавити мрттвима. И још: увек си, и остајеш, роб самољубља и славољубља.

"**Који говори сам од себе, своју славу тражи;**
а ко тражи славу Онога који га је послао, тај је истинит и нема у њему неправде."
(7:18)

А самољубље и славољубље не чине правде Божје. Они се чак и не хруде да то чине, јер је биће њихово: живети и наслађивати се сластима које су саткане све од самољубивих жеља. А у њима нема Бога ни правде Божје. Онда нема ни истине. Славољубац увек све *из себе* испреда, из свог самољубља. А све је то и трагично, и пролазно, и смртно, и неправедно, и лажно. И право води у погибао и душу и тело. Не води ли нека људска наука Богу, знај: нема истине у њој, истине која се може одржати и пред смрћу, и не издахнути. А зар је истина - истина ако се не може одржати пред смрћу? Само је оно истина што надживљује смрт, тј. само оно што савлађује и побеђује и уништава смрт. А то је Христос, и све што је од Њега.

Зато и нема истине ван Њега; зато је Он једини у роду људском смело и с правом објавио: "*Ја сам Истина*" (Јн. 14). Све што чини, чини Богом ради спасења људи; чини ове у *славу Божју,* зато *"Он је истинит, и нема у Њему неправде".* - *Истина и правда* су близанци; исто тако: лаж и неправда су близанци. Ко *славу своју тражи,* ко је славољубив, - нема *истине* Божје у њему, ни *правде.*

"**Није ли Мојсеј дао вама Закон? И нико од вас не извршава Закон. Зашто тражите да Ме убијете? Одговори народ и рече: Демон је у теби; ко тражи да те убије? Одговори Исус и рече им: Једно дјело учиних, и сви се дивите томе. Мојсеј вам је дао обрезање, не што је оно од Мојсеја, него од отаца, и у суботу обрезујете човјека. Ако у суботу човјек прима обрезање, па се тиме не нарушава Закон Мојсејев, зашто се на Мене гњевите што цијелога човјека излијечих у суботу? Не судите по изгледу, него праведан суд судите**."
(7:19-24)

А Ја шта тражим? сигурно не *славу своју,* и сигурно не славу од вас. Све што радим, радим у *славу Божју. Учиних једно дело* у славу Божју: *"свега човека исцелих у суботу",* а ви - *"тражите да ме убијете".* Јер не знате истине Божје и правде Божје: *субота* је човека ради а не човвк *суботе* ради. Ви се *обрезујете у суботу,* и то не сматрате за грех; а грех је за вас шго ја *исцелих човека у суботу. Обрезање* је само символ духовног обрезања; а ја то духовно обр-зање, спасавање људи од греха и страсти и смрти већ спроводим: одсецам и одбацујем од њих све што је грешно, смртно, нечисто. Зато: *"Не гледајте ко је ко кад судите, него праведан суд судите".*

"**Тада говораху неки од Јерусалимљана: Није ли то онај кога траже да убију? И гле, говори слободно и ништа Му не веле. Да стварно не познаше наши главари да је Он заиста Христос? Али овога знамо откуда је; а Христос када дође, нико неће знати откуда је. Тада Исус повика у храму учећи и говорећи: И познајете Ме и знате откуда сам; и сам од себе нисам дошао, него је истинит Онај који Ме посла, којега ви не знате. Ја Га знам, јер од Њега јесам, и Он Ме посла. Тада тражаху да Га ухвате, и нико не метну на Њега руку, јер још не бјеше дошао час Његов. А од народа многи повјероваше у Њега, и говораху: Када дође Христос, зар ће више знамења чинити него овај што учини?**"

(7:25-31)

Огреховљено људско сазнање се непрекидно труди да убеди себе како Исус није Христос, није Месија. Иако су Јерусалимљани из Пророка знали *откуда је Христос,* и откуда треба да буде, они тврде безочно како Исуса *знају откуда је, "а Христос кад дође нико неће знати откуда је".* Спас их онда упозорава на неистнитост њиховог тврђења. И додаје: да Он даје такве доказе о Себи које нико оспорити не може: Отац Га посла, Он је истинити = *истинит је Онај који ме посла,* и све је истина што је од Њега. Али они Га не примају због свог упорног грехољубља и злољубља. Јер Истинити се може познати и знати само Истином. Њега зна Онај који је од Њега: *"Ја га знам, јер сам од Њега".* Они који су себе отуђили од Њега гресима, не могу Га знати. А народ прости без лукаве софистике суди о Христу и Његовим делима; Он на основу дела Његогаих закључује да је Он Христос, *"и многи га вероваху, и говораху: Кад дође Христос еда ли ће више чудеса чинити него овај што чини?".*

"**Чуше фарисеји да народ о Њему тако говори, и послаше фарисеји и првосвештеници слуге да Га ухвате. Тада Исус рече: Још мало времена сам са вама, па идем Ономе који Ме је послао. Тражићете Ме и нећете Ме наћи; и гдје сам Ја ви не можете доћи. А Јудејци рекоше међу собом: Куда овај намјерава да иде, а да Га ми нећемо наћи? Не мисли ли ући у расијање јелинско и учити Јелине? Шта значи ова ријеч коју рече: Тражићете Ме и нећете наћи; и гдје сам Ја ви не можете доћи?**"

(7:32-36)

То је довољно, *"и послаше фарисеји и главари свештенички слуге да га ухвате".* Исус се не брани, али они ипак не могу да га ухвате, *"јер још не беше дошао час његов"* (сг. 30). Спаситељ им претсказује да ће им се и та жеља остварити, али не на њихову корист него у корист спасења света. Ухватићете ме, и убити Ме; али баш тада Ја ћу божанском силом Својом извршити спасење света: васкрснућу из мртвих и са телом узнети се на небо, тада: *"где сам ја ви не можете доћи".* Ви ме више нећете моћи убити.

"**А у посљедњи велики дан Празника стајаше Исус и повика говорећи: Ко је жедан нека дође Мени и пије! Који у Мене вјерује, као што Писмо рече, из утробе Његове потећи ће ријеке воде живе. А ово рече о Духу кога требаше да приме они који вјерују у Име Његово, јер Дух Свети још не бјеше дат, зато што Исус још не бјеше прослављен**."

(7:37-39)

Смрт је опустошила људску природу, претворила је у пустињу: све што је живо у њој заразила је собом, испила, сасушила, и људска природа, знала то или не, ничег није тако жељна и *жедна* као живота. Отуда код људи толики страх од смрти и толика одвратност према смрти. Смрт се многовековним царовањем у људској природи толико уживела и саживела са људском природом, и људским сазнањем, да они мисле и сматрају да је смрт нешто природно за људе. Господ је први и једини показао и доказао да је за људе смрт нешто неприродно и нељудско, а живот вечни нешто природно и људско, једино природно и људако. Човак је у овоме свету зато да из њега *теку реке воде живе.* А то бива када се човек испуни Богом, *Духом Светим.* Јер *Дух Свети* потискује из човека смрт, уништава у њему све смртно, и претвара

га у биће вечно и богочовечно, ради чега је човек и створен био од Бога.

А *Духом Светим* испуњује само *вера* у Христа Богочовека: у сав Његов богочовечански домострој спасења. *Вера* усељује Господа Христа у човека, а са Њим и *Духа Светог.* И заиста, онда *потеку* из човека *"реке воде живе",* тј. *Дух Свети* са Својом благодаћу и божанским даровима. И *потекле су те реке воде живе* на даи Свете Педесетнице из Светих Апостола, и непрестаио од тада теку из свих Христових духоносаца: светитеља и праведника; теку непрестано из Тела Богочовечанског Христовог: Цркве. Јер се од дана Свете Педесетнице *Дух Свети* налази у Цркви, и даје из Цркве и Црквом. Даје само онима који *верују* у Христа, по свеистинитој речи Спасовој: *"Који верује у мене, из његова ће тела потећи* (тачније: *тећи) реке воде живе".*

И поводом ових речи Спасових *"постаде распра у народу ради Њега": "подела"* у народу, подвојеност: једии тврде да је *пророк, други да је Христос,* а трећи да није ни једно ии друго. А наки чак *"хтедоше да га ухвате; али нико не метну руке на Њ".* Зашто?

"**Дођоше пак слуге првосвештеницима и фарисејима, и они им рекоше: Зашто Га не доведосте? Слуге одговорише: Никада човјек није тако говорио као овај човјек. Тада им одговорише фарисеји: Зар сте се и ви преварили? Вјерова ли ко у Њега од главара или фарисеја? Него народ овај који не зна Закон, проклет је! Рече им Никодим, који Му је долазио ноћу и бјеше један од њих: Еда ли Закон наш суди човјеку докле Га најприје не саслуша и дозна шта чини? Одговорише мму и рекоше: Да ниси и ти из Галилеје? Испитај и види да пророк из Галилеје не долази. И отидоше сваки дому своме**."

(7:45-53)

Казују нам саме *слуге главара свештеничких и фарисеја* који су били послани да га ухвате. Они су саслушали ове шта Исус *говори,* вратили се својим господарима и на њихово пиггање: *"зашто га не ухватисте"?* одговарају: *"Никада човек није тако говорио као овај човек".* Зиачи: и они су осетили ону божанску силу и моћ у речима Спасовим, којима се не може одолети, нити им се супротставити. О томе се у Еванђељу каже: "*Јер их учаше као онај који власт има, а не као књижевници*" (Мт. 7,29). Али фарисеји остају и даље уз своје пристрасне предрасуде о Исусу, које су прогласиле за истину о Исусу и одговарају слугама: "зар се и ви превариете?".

Само Никодим чини обазриви изузетак: треба саслушати сваког и дознати шта чини, па онда доносити завршни суд о Њему.

Глава осма

ХРИСТОС И ЖЕНА ГРЕШНИЦА

"**А Исус отиде на Маслинку гору. И ујутру опет дође у храм, и сав народ долажаше к Њему; и сједе и учаше их. А књижевници и фарисеји доведоше жену ухваћену у прељуби, и поставише је на средину. И рекоше Му: Учитељу, ова жена је ухваћена у прељуби на дјелу: а Мојсеј нам у Закону заповједи да такве каменујемо. Ти дакле, шта велиш? Ово пак рекоше искушавајући Га да би Га имали за што окривити. А Исус сагнувши се доље, писаше прстом по земљи. А кад Га упорно питаху, исправи се и рече им: Који је међу вама без гријеха нека први баци камен на њу. Па се опет саже доље и писаше по земљи. А они чувши то, и покарани од своје савјести, излажаху један по један, почевши од старјешина до посљедњих; и остаде Исус сам и жена стојећи на средини. А када се Исус исправи и не видјевши никога до саму жену, рече јој: Жено, гдје су они што те тужаху? Зар те нико не осуди? А она рече: Нико, Господе. А Исус јој рече: Ни Ја те не осуђујем; иди, и од сада више не гријеши**."

(8:1-11)

У једном догађају - целокупно Еванђеље. Претпоставимо: изгубили се и нестали су потпуно сви новозаветни списи, од Матејевог Еванђеља до Јовановог Откривења, а остало само ових 11 стихова из осме главе Јовановог Еванђеља, само овај догађај, па би то било довољно да нам покаже да је Исус - Богочовек, и да је на најсавршенији начнн решио најтежи проблем људске савести и сазнања. Проблем: треба ли човека убијати због греха или не. Спаситељ га је решио као нико никада: човека треба одвојити од греха, никада га не изједначавати са грехом, него осудити грех а помиловати грешника, убити грех а очувати у животу грешника. Ниједан грех не може да обухвати целог човека, и да убије у њему све што је боголико и бесмртно. И највећи грешник ипак није сав грешан. Само му треба приступити богочовечанском љубављу и саучешћем: одвојити у њему тананим маказама еванђелског човекољубља грех од његове душе, од његовог бића, удаљити грех

из њега, а њега третирати христовски нежно као реконвалесцента. А убијати грешника због греха, то је најзверскије решење проблема човека и греха.

У овом еванђелском догађају све је потресно и дирљиво: жену ухваћену у прељуби књижевници и фарисеји доводе пред Исуса: *"Мојсије нам у закону заповеда да такве камењем убијамо; а ти шта велиш?"* Кушање је јасно: изјасни ли се против Мојсија, значи: противник је Закона, и оптужићемо га због тога; а пристане ли да је каменујемо, онда - пропада ова Његова слава као свемилостивог човекољуупца и чудотворца.

У сваком случају: не може нам сад измаћи. А Исус? - *"Саже се доле и писаше прстом по земљи":* земља сте, као да им вели, од земље сте, од праха сте, и све је у вама прашинско и прашњаво; загледајте у своје порекло кроз све претке до у Адама: све прах и пепео; сваки својим гресима осудио себе на смрт, и убијао; и по праху и иловачи тела вашег гамижу само греси. Јесте ли себе огледали у огледалу *Мојсијевог Закона?* Огледајте се; ко онда не заслужује смрт? О, колико је грехова у свакоме од вас! Колико зрнаца прашине у овом песку по коме ја прстом пишем сад. Ако није тако: *"Који је међу вама без греха, - нека најпре баци камен на њу". "Па се опет саже доле и писаше по земљи":* ново еванђеље о односима према грешницима, а то значи: према свима људима. Ето, слободни сте: Каменујте је. Иако рекох што рекох, ја немам силе да вас натерам, нити хоћу, да учините по Мојим речима.

Да, али је у њима пробудио ону утрнулу божанску силу - савест, и она ево чини своје: *"А кад то чуше, и покарани будући од своје савести излажаху један за друггш почевши од старешина до последњих".* Загледани у своје грехе, заборавише на грешницу; можда је се и не сетише, можда је и не видеше више од греха свог. *"А Исус рече жени: Жено, где су они што те тужаху? Ниједан те не осуди? А она рече: ниједан, Господе. А Исус јој рече: Ни ја те не осуђујем, иди, и више не греши": не осуђујем тебе,* божанско створење са боголиком душам, али осуђујем твој грех: *"иди, и више не греши". "Ниједан те не осуди",* јер ниједан није без греха. Што важи за њих, важи за све људе: ниједан није без греха. Ново Еванђеље, новина Новог Завета у овоме: спасавати грешника од греха, а не убијати га због греха. А када би се усвојило начело: убијати грешнике због греха; онда нико од људи не би остао, пошто су сви са многим гресима. А највише они који би то начело спроводили. Та људи сваким својим грехом каменују себе, убијају себе, врше самоубиство, сами на себе навлаче вечну смрт.

А Христос сав у овоме: спасти људе од греха, као једине силе која производи и рађа смрт у свету човечанском. Спасавајући их од

греха, Он их истовремено спасава од смрти. *"Више не греши";* а то: обесмрти себе. Чиме? еванђелским врлинама, испуњавањем Божјих заповести. Јер више нећеш грешити ако душу испуниш богочежњивим осећањима, мислима, расположењима. Заволиш ли Бога, омрзнућеш грех. То је сигурно; то је најсигурније, и по томе ћеш познати да си на Еванђелском путу који кроз Истину води у бесмртност и живот вечни.

РЕЧ ХРИСТОВА О СЕБИ КАО ИСТИНСКОМ МЕСИЈИ

"**Исус им опет рече, говорећи: Ја сам свјетлост свету; ко иде за Мном неће ходити у тами, него ће имати свјетлост живота**."
(8:12)

Све даље у осмој глави није друго до Спасово објашњење Његовог поступка са блудницом: *"Исус им пак опет рече: Ја сам светлост света*, *ко иде за мном, неће ходити по тами, него ће имати светлост живота". "Светлост света"* обасјава све што је у свету од врха до дна; обасјава од врха до дна и свакога човека, и ове што је у њему; тек помоћу те *светлости* човек може сагледати рве што је у њему: и зло и добро, и смртно и бесмртно, и, ђаволско и божанско. А дотле, без те *светлости,* човек нити зна себе, ни свет сжо себе; нити види себе ни свет ако себе. Он заиста *ходи по тами.* Само *идући за* Христом човек види себе и свет. Јер када *"Светлост света"* уводи и води човека кроз свет, онда су све тајне свега откривене пред њим. Исто тако та *"Светлост"* уводи човека и у тајну живота и показује му је у свима њеним божанским бескрајностима. Само вером Личношћу Богочовека човек сазнаје прави смисао живота и види његов логосан, божански циљ, и дубине, и висине, и ширине. Зато је опет Богочовек и *"светлост живота".*

Све друге "вере" човечанства и човека, воде човека *"по тами",* којој нема краја и из које нема излаза. У тој *тами* се људа гуше, и слепе, и спотичу, и падају и у поноре пропадају. Само као вечни живот Богочовек је *"светлост живота",* коју никаква *тама* смрти не може ни обузети ни угасити. А *таму* лучи грех и разлива је по човековом бићу. Смрт пак, то је згуснут, сасирен, скамењен прех и греси. А иза њих стоји отац - ђаво. И као што Богочовек с правом вели за Себе: *"ја сам светлост света",* тако би ђаво могао с правом рећи: "ја сам тама света".

"**Тада Му рекоше фарисеји: Ти сам за себе свједочиш; свједочанство Твоје није истинито. Исус одговори и рече им: Ако Ја и свједочим за самога Себе, истинито је свједочанство Моје, јер знам откуда дођох и куда идем; а ви не знате откуда долазим и куда идем. Ви судите по тијелу, Ја не судим никоме. Али ако Ја и судим, суд је Мој истиит, јер нисам сам него Ја и Отац који Ме посла. А у Закону вашему стоји написано да је свједочанство двојице људи истинито. Ја сам Онај који свједочи за себе, и сједочи за Мене Отац који Ме посла**."

(8:13-18)

Фарисеји заиста гледају а неће да виде да је Христос ваистину светлост света и светлост живота. Да, злонамерно неће да виде када гледају поступак Исусов према блудници, - то громовско чудо, не само доказ, него и сведоказ и свесведочанство о Исусовом Божанству и Богочовечанству. Они и даље безочно говоре Спаситељу: *"Ти сам за себе сведочиш; сведочанство твоје није истиншо".* Они неће да виде: да ни у једном делу Свом Хрисггос *није сам;* нити је Он у личности у бићу Свом *сам,* већ увек *са Оцем* Својим, нераздвојан са Њим и по бићу и у акцији. Зато Он одлучно тврди: *"Нисам сам, него ја и Отац који ме посла".* Зато је и *сведочанство* Моје увек *сведочанство двојице,* и то какве двојице? *Двојице* од Свете Тројице. Зато је оно увек *истинито;* зато је и *суд мој - истинит*. Ви Мене не признајете; а Бога Оца признајете? Ако бисте Га признавали, ви бисте мене кроз Њега познали и признали, јер Он *"сведочи за Мене".*

"**Тада Му говораху: Гдје је Отац Твој? Исус одговори: Не знате ни Мене ни Оца Мојега; кад бисте знали Мене, знали бисте и Оца Мојега. Ове ријечи каза Исус код ризнице кад учаше у храму; и нико Га не ухвати јер још не бјеше дошао час Његов. А Исус им поново рече: Ја идем, и тражићете Ме; и помријећете у гријеху своме; куд Ја идем ви не можете доћи**."

(8:19-21)

"Тада му говораху: где је *Отац твој? Исус одговори: ни Мене знате ни Оца мога; кад бисте знали Мене, знали бисте и Оца Мога".* Пођите ма којим Мојим делом, или речју, или мишљу, свако је од њих пут који право води Оцу. Али ви баш то нећете, зато *не знате ни мене ни Оца мог.* Знање о једном одводи знању о другом. То је

двоје једно и једносушно. Али ви сте се заљубили у једну и, и заробили себе њоме; та је мисао како бисте ухватили и убили мене. Но то неће бити док не буде дошао час за то. Има један грех, у коме су присутне све смрти, то је христоборство. Тај грех је у вама, и ви у њему. Да, ви сте опкољени, обзидаии њиме као неотворивом тамницом: *"и помрећете у своме греху": помрећете у греху* христоборства, издајући и распињући Христа; и док будете мислили у својим злим душама да сте занавек убили Исуса, Ја ћу васкрсењем изаћи из овог и узнети се као вечно живи Богочовек у онај свет; тада: *"Куд ја идем ви не можете доћи",* - тада: *"тражићете ме и - помрећете у свом греху".*

*"***И рече им: Ви сте одоздо, Ја сам одозго; ви сте од овога свијета,**

Ја нисам од овога свијета*."*

(8:23)

Због свог главног греха свог: христоборства = богоборства, људи не осећају своје небеско порекло, заборавили су га; грех их је оземљио и уземљио; они су свим бићем *одоздо,* грех их је сатерао у земљу са свима њиховим особинама; постали су као гмизавци, изједначили се са оним што је ниско, што није небеског порвкла.

А Исус? Сав је одозго, с неба: *"Ја сам одозго"*. Бог који је сишао с неба, постао човек, али као човек остао Богом, и то показује и доказује делима својим. Људи су створени боголикима, да би живели у овоме свету, а били свесни да су од онога света, и да је тамо, у Богу, њихова главна и вечна отаџбина: на небу. А они су се гресима богоборним толико удаљили од неба и Бога, толико се зарили, загњурили у земљу, толико уземљили и оземљили, поиловачили, да су потпуно постали бића од овога овета, због чега им Спас и вели: *"ви сте од овога света".*

Овај *свет* су људи претворили у радионицу греха и смртти, и потпуно се посветили производњи греха и смрти. Фабрика греха и смрти, ето то је земља; а људи - фабриканти. Тиме је *овај свет* одвојен од *оног света,* прекинуто је између њих оно предгреховно логосно стање, и овај је свет утонуо у таму незнабоштва. А Исус? Ето тог предгреховног безгрешног света; сав је у јединству са оним светом, *"сав је од онога света".* Питаш ли: какав је био човек пре греха? Ето ти одговора: Исус. А свет? - Све оно што Исус чини, и како чини; Његов свет - то је предгреховни свет, у коме нема ни греха, ни смрти.

"**Зато вам и рекох да ћете помријети у гресима Својим; јер ако не повјерујете да Ја јесам, помријећете у гријесима својим. Тада Му говораху: Ко си ти? И рече им Исус: Почетак, што вам и кажем. Много имам о вама говорити и судити; али Онај који Ме посла истинит је, и Ја говорим у свјиету оно што чух од Њега**."

(8:24-26)

И људи ће непрестано уништавати сами себе гресима својим, и сатеривати у смрт док то не увиде: док се не обрате Исусу, и не пођу за Њим *вером* у Њега. А *вера* у Њега изводи кроз свете врлине еванђелске из свих грехова и из свих смрти и уводи у бесмртност и живот вечни. И тамо изводи из овог света и уводи у онај овет. Све док не *поверују* да је Исус - Богочовек и Спаситељ, људи ће умирати у гресима својим: *"јер ако не узверујете да сам Ја, помрећете у гресима својим". Поверују* ли у Њега као Богочовека и Месију, враћају се у онај почетни, предгрешни, божански свет: у *почетак.* И када Га питају: *"Ко си ти?"* Он им одговара: *"Почетак, како вам и кажем".* Све што су људи чинили и чине у својим гресима и грехољубивим расположењима толико је и по количини и по каквоћи да би и свезнајући Богочовек имао о томе *"много говорити и судити",* али сада се уздржаЈва од *суда,* јер није дошао да *суди* људима за грехе нњго да их спасава од греха. А оно што *говори, говори* као Син Бога Оца; и то *говори* само оно *што чује* од Оца. Јер у Њих је једно биће, једна воља, једно Еванђеље.

"**И не разумјеше да им говори за Оца. А Исус им рече: Кад подигнете Сина Човјечијега, онда ћете дознати да Ја јесам, и да ништа сам до себе не чиним; него онако како Ме научи Отац Мој онако говорим**."

(8:27-29)

Али људи то не разумеју, како да Он - Исус буде једно са Оцам небеским. Када ће разумети? Када Исус изврши богочовечанско дело спасења људи, када буде *уздигнут* на крст, и кроз васкрсење *узнет* са телом на небо. Онда ће *дознати* ко је Он и шта је Он: и да *ништа сам од себе не чини, "него како Ме научи Отац Мој онако говорим".* Разумети смерност Исусову: овде Он говори о својој човечанској природи која се увек учи од Бога свему, па и говорењу.

Спас стално наглашава да је Он уједно и Бог и човек, и да је као човвк нижи од Оца. Али, иако у телу људском, Исус је Бог

Логос, и пошто је такав, са Њим увек и Отац који га посла: *"Не остави Отац мене сама, јер ја свагда чиним што је Њему угодно".* У томе је и величина човека Исуса, што *свагда чини оно што је угодно* Богу Оцу. У томе је опет величина сваког човека уопште. Исус је пример и углед тога.

"**Кад Он ово говораше, многи повјероваше у Њега. Тада Исус говораше оним Јудејцима који су Му повјеровали: Ако ви останете у науци Мојој, заиста сте Моји ученици; и познаћете истину, и истина ће вас ослободити**."
(8:30-32)

Шта је то *веровати у Христа?* - Сав бити *у речи* Његовој, у Еванђељу Његовом: сав се обзидати том речју, *остати* у њој увек, живети њоме свагда. Таква вера, само таква преображава грехољубиво биће човеково у следбеника и ученика Христовог. Вера "на парче", вера на трненутак, вера условна - не спасава, нити човека преображава. Само вера овом душом, свим срцем, свом мишљу, свом снагом, - ето вере која спасава и потпуно човека преображава. Спас зато и вели онима који су *поверовали у Њега: "Ако ви останете у беседи мојој (у речи мојој), заиста сте моји ученици".*

Шта вам то доноси и дарује? - *Познање истине,* а *истина* даје слободу од греха и обмане и лажи. *Боравећи* у Еванђељу Спасовом, *у речи* Његовој, по човековом се бићу постепено разлива Божанска *Истина,* и потискује из њега све прехе и греховно, а то: све обмане и лажи, јер је грех отровна лаж, и сав на лажи стоји и у њој постоји: "бићете као богови". Кроз ту прву лаж демонску ушао је грех у људе и род људски. *Истина* Богочовекова *ослобађа* људе од преха, и тиме од свих лажи, на којима је човек градио овој живот у овоме свету. Само Истина Богочовекова доноси људима истинску *слободу:* слободу од греха. *Истина* и *слобода* су једносушни. То је једна од новина Новога Завета. Свака друга слобода уствари је назови слобода, псевдослобода.

"**Одговорише Му: Ми смо сјеме Авраамово, и никад никоме нисмо робовали. Како ти говориш: постаћете слободни? Исус им одговори: Заиста, заиста вам кажем да сваки који чини гријех роб је гријеху. А роб не остаје у кући вавијек, син остаје вавијек. Ако вас, дакле, Син ослободи, заиста ћете бити слободни. Знам да сте сјеме Авраамово; али тражите да Ме убијете, јер Моја ријеч нема мјеста у**

вама. Ја говорим што сам видио од Оца Својега, и ви, дакле, чините што сте видјели од оца вашега."
(8:33-38)

И када Јевреји одвраћају да су они семе Авраамово и да *ником нису робовали никад,* стога им Исусова слобода није потребна, Он им одговара: *"Заиста, заиста вам кажем да је сваки који чини грех роб греху. Грех поробљује* човека сластима, лишавајући га божанских и боголиких сила, или паралишући их. А кроз то, лишавајући га слободе у Богу. Јер само у Богу Истина нема граница, и слобода у њој. Јер само та слобода и та истина не умиру. Свака друга истина и слобода, као творевине људске, умиру и издишу заједно са човеком, или боље: умиру и издишу кроз сваки његов *грех* и порок. *"Роб греха"* - човек *гре-ха,* одбегао је од Бога, иселио се кроз грехе из дома Божјег; престао је бити *домаћи Богу* (Еф. 2,19), и сав ушао у дом ђавољи, јер *грех* је *дом* ђавољи у свету, и постао домаћи ђаволу. *Грех* одузима човеку његово богосиновство; све до предавања греху, човек је син Божји, и као син Божји *остаје у дому* Божјем: у царству Божјем, у царству Његове вечне Истине, вечне Правде, вечне Љубави, вечне Силе.

Чим се ода греху, *пороби греху,* он престаје бити Божји син, и као такав исељује ое из дома Божјег, из царства Божјег, као блудни син. А Исус је вечни Син Божји, и као такав враћа свакоме човеку изгубљено синовство, ослобађајући га греха. Зато и вели: *"Ако вас дакле Син ослободи, заиста ћете бити слободни" - стварно слободни,* не привидно.

"**Знам да сте сјеме Авраамово; али тражите да Ме убијете, јер моја ријеч нема места у вама. Ја говорим што сам видио од Оца Својега, и ви, дакле, чините што сте видјели од оца вашега. Одговорише и рекоше Му: Отац наш је Авраам. Исус им рече: Да сте дјеца Авраамова, чинили бисте дјела Авраамова. А сада тражите да убијете Мене, човјека који сам вам казао истину, коју чух од Бога. То Аваам није чинио.**"
(8:37-40)

Сва разлика између Христа и христобораца: Он *говори* и чини *што види у Оца свога,* а они опет *чине што виде у оца свога,* тј. ђавола (ст. 44). Он је веран Син Богу Оцу, а они - верни синови ђаволу. Волећи и чинећи грехе људи постају и остају вврни синови ђаволу. Чији су синови, људи показују својим делима. Христоборци Јевреји били би *деца Авраамова,* када би *чинили дела Авраамава.*

Чинећи пак дела неавраамовска, они показују да су деца ђавола. А главно њихово неавраамовско дело је шго *хоће да убију* Богочовека који им је као човек, на човечански приступан начин казао истину коју је чуо од Бога. Спас нарочито лодвлачи да је Он стварни човек: *"гледате да убијете мене, човека који вам истгшу казах коју чух од Бога".* Чинећи то ви се јављате као отворени богоборци: *"тако Авраам није чинио".*

"**Ви чините дјела оца својега. Тада Му рекоше: Ми нисмо рођени од блуда, једнога оца имамо - Бога**." (8:41)

Пред човеком стаје само два пута: пут ка Богу и пут ка ђаволу. Човек је по створењу од Бога: и тело и душа постали су му од Бога; а по својој вољи он постаје од ђавола: кроз грехе. Богољубље је природан, нормалан, логичан пут човеков у свету; грехољубље је неприродан, ненормалан, нелогичан. Чини ли рђава двла, има ли рђаве мисли, рђава осећања, човек је на путу грехољубља, који кроз грехе води ђаволу, а и све грехе из ђавола доводи и уводи у човека. Јер сваки грех рађа се посредно или непосредно од ђавола. Нема греха да није од њега. Кад је тако, онда је грехољубив човек од њега, од ђавола, јер се миолима својим, жељама својим, осећањима својим рађа од њега. А то опет значи: он се сазнањем и самосазнањем, рађа из њега; душом се рађа. И људи онда свесно или несвесно *чине дела оца свога* - ђавола.

"**А Исус им рече: Кад би Бог био отац ваш, љубили бисте Мене; јер Ја од Бога изиђох и дођох; јер нисам дошао сам од себе, него Ме Он посла. Зашто не разумијете говор Мој? Јер не можете да слушате ријеч Моју?**" (8:42-43)

А човек који стоји на путу богољубља свим мислима, свим осећањима, свом душом, свим срцем, свом снагом извире из Бога и увире у Бога. Сав се рађа *од Бога,* сваког дана и сваке ноћи кроз *све* нове и нове богољубиве мисли, богочежњива осећања, божанска дела. И на тај начин постаје син Божји, и Бог - *Отац његов.* Син личи на Оца духовним ликом својим, боголиким. Ко је на путу богољубља одмах сазнаје да је Христос - савршени, вечни Син Божји. И љубав га односи Христу, и кроз веру и остале еванђелске врлине потпуно предаје Христу. И он се осећа

христовски у целом бићу свом. И проверава *себе* Њиме: све мисли своје, и сва осећања, и ова расположења, и сва дела своја проверава Њиме да ли су *од Бога.* Јер све што Христос не би примио за Своје, није *од Бога,* недостојно је човека, недостојно и његове боголике душе и његовог богозданог тела.

Али христоборни, грехољубиви људи баш зато и неће Христа. Њихово грехољубље је увек огледало греха, а Христос је сав против греха, стога и устају на Њега, и неће да Га *слушају и разумеју.* Грех који се размилео и разлио по њиховом срцу и души смета им да схвате Христа, и Његово човекољубље. Огреховљена природа људска ништа тако не воли као сласти греховне. Зато је упорно против Христа. Нападајући Њега, она брани своје сласти греховне, своје грехољубље.

"**Вама је отац ђаво, и жеље оца својега хоћете да чините; он бјеше човјекоубица од почетка, и не стоји у истини, јер нема истине у њему; кад говори лаж, своје говори, јер је он лажа и отац лажи**."

(8:44)

Христоборци, знате ли откуда сте, и откуда ваше христоборсгво? - *Од ђавола.* Да, од њега. Јер је он једини прави *отац* христоборства и свега грехољубља. Немојте мислити да сте у томе оригинални проналазачи, аутохтони и самостални. Не, ви сте просто деца оца свакога греха и зла - ђавола, а на првом месту оца највећег греха и највећег зла - христоборства. И све док уживате у сластима греховним, све док волите грех и чините сласти његове - једини *ваш отац* духовни је *ђаво.* Али, он је *човекоубица од искони.* Јер је он први измислио средство како да *убије човека:* грех. Он грехом *убија* свакога *човека.* Грешиш ли, то те ђаво убија, наноси ти смрт, најпре духовну, па онда физичку. Ти сумњаш у то? Теби грех не изгледа страшан. Баш у томе је све лукавство греха и ђавола: да учине да они не изгледају страшни. Управо: ђаво вешто скрива од очију људских своје одвратно лице, али се зато труди да сваки грех претстави као нешто привлачно, слатко, мило, да га маскира. *Лаж* му је сва апологија греха. Лажно претставивши грех људима, то је сав посао лукавога.

И у томе је ненадмашно довитљив: даје лажи хиљаде и хиљаде саблажњивих ликова, само да би што више људи саблазнио. И показао како је лаж нешто природно, па чак и неопходно, и мило, у човечанском свету. Притоме, он је врло одушевљен и речит, јер *кад говори лаж, своје говори,* себе говори: износи из себе своје мисли, своје биће, *јер је лажа и отац лажи.* То

је све отуда што *у њему нема истине* ни трунке истине, јер *нема у њему* Бога који је једина Истина, и - Свеистина.

Целокупно његово биће је ван Истине, зато је сав Неистина, сав - *лаж, и отац лажи.* То је јединствено биће у свима световима Божјим које *нема* нимало *у себи Истине,* које се драговољно потпуно одрекло Истине, испало из Ње, удаљило од Ње, и тако себе претворило у лаж и у оца сваке лажи. Једино биће које *"не остаде у истини"*, него васцело испаде из ње, васцело изађе из Ње, отпаде од Ње, и паде у своју бескрајну гордост, у свет фиктивног бића, у ствари: у не-биће. То је смисао Спасових речи: *"Ваш је отац ђаво, и жеље оца свога хоћете да чините; - он је човекоубица од почетка*, *и не остаде у истини, јер нема истине у њему; кад говори лаж, своје говори: јер је лажа и отац лажи."*

"**А Мени не вјерујете, јер Ја истину говорим**."
(8:45)

Зашто христоборци *не верују* Христу? Зато што сав *Истина,* Свеистина, и што *Истину говори.* А у њима нема љубави према Истини. У њима стално ради и дела лаж, са свима својим претечама и следбеницима. Ма како дијалектички разрађене и логички обрађене, философије греха и апологије греха, увек су на крају крајева философије лажи и апологије лажи. Али то христоборци не виде, јер су отшколовани у лажи и навикнути на лаж као на атмосферу своје логике и регулатора својих мисли.

У њих заиста и мисао и логика диригована лажју и грехом. Зато су без икаквог контакта са Истином, нити је познају, нити је желе, јер *"нема истине у њима".* А истина се познаје Истином; Истина се привлачи Истином. Зато Спас и упућује христоборцима ове речи: *"Мени не верујете, јер ја истину говорим".*

"**Који Ме од вас кори за гријех?**
Ако ли истину говорим, зашто Ми ви не вјерујете?"
(8:46)

Ево питања које никада нико од људи није могао поставити људима: *"Који ме од вас кори за грех?"* Поставио га је само безгрешни човек Господ Исус. Да су ови Његови непријатељи приметили ма какав *грех на Њему,* о! раструбили би га у све могуће светове. А најпре, ухватили би Га, и судили Му, или бар компромигговали пред народом. Овако, они су постиђени, и заливени муклим и подмуклим ћутањем. Они, неуспаађиви

вребачи и шпијуни свега Христовог, јер им је главни посао био да га ухвате у речи, кад већ нису могли у делу. Ово је доказ безгрешности Христове и свегрешности људске.

Јер, иако су овим питањем доведени у положај да јавно признају безгрешност Исусову, они ипак, по свегрешности својој, *неће да верују* у Њега. Стога је у праву Господ када их одмах пита: *"Ако ли истину говорим, зашто ми не верујете?"* Не зато ли што сте свесни и добровољни робови лажи. Јер само ђаволи виде *истину* Божју и упорно остају у својој лажи и безочно стоје за своју лаж. *Мени не верујете,* јер сте сву душу истрошили верујући лажи.

"**Онај који је од Бога, ријечи Божје слуша; зато ви не слушате, јер нисте од Бога**."

(8:47)

Свом душом својом христоборци се рађају од ђавола. То је осведочени еванђелски реализам. А то одређује боголику душу људску *од Бога,* од истине Божје, одузима јој богосиновство, а тиме богоосећање и богосазнање. И човек се осећа као да нема никакве везе са Богом, да није *од Бога* ни по створењу; осећа се као да и не треба му Бог, и најзад - као да и нема Бога. Да, и тврде: ми ниамо *од Бога,* јер нема Бога; ми смо од природе, од животиње, од биља, од траве, само не *од Бога.* Природно што такви људи не виде, нити хоће, и зато не могу да виде Бога ни у оваплоћеном Богу - Исусу Христу. И одбацују и Истину Његову и Еванђеље Његово. Јер неће Бога нити ишта Божје. Ни по чему *нису од Бога,* јер то сами желе, и сами су довели себе дотле: обезбожили су себе потпуно и у саанању и у осећању, па ни сазнањем не сазнају Бога, нити Га осећањем осећају.

Стога Спас свима христоборцима свих времена упућује ове речи: *"Ко је од Бога, - речи Божје слуша; зато ви не слушате, јер нисте од Бога".*

"**А Јудејци одговорише и рекоше Му: Не кажемо ли ми добро да си ти Самрјанин, и да је демон у теби? Исус одговори: У Мени демона нема, него поштујем Оца Својега, а ви Ме срамотите. А Ја не тражим славе Своје; постоји Онај који тражи и суди**."

(8:48-50)

Христоборци се лудо бране; бране се тиме што на ово одговарају Исусу: *"Не говоримо ли ми право... да је ђаво у теби"?.*

Ако је *ђаво* у Њему, зашто онда не наведете грехе Његове када вас је отворено питао пред свима мало час: *"Који ме од вас кори за грехе?"* Јер *ђаво* живи кроз грехе; и ако је у Исусу, мора се пројавити то борављење његово у Исусу кроз многобројне грехе Исусове. А ви сте сами сведоци да греха нема у Исусу. Звачи: ви намерно клеветате. Зато им Спас спокојно одгавара: *"У мени ђавола нема, него поштујем Оца свога, а ви мене срамотите".* Да, Спас, као безгрешан, одговара на очигледну клевету спокојно, јер *не тражи славу* од људи. Зна их: заљубљени у грехе, они само то и раде: хуле на Бога и на све Божје; срамоте Бога и све Божје. Но Исус је баш ради тога и дошао: да их спасе греха, тог творца свих богохулстава у души људској. А што се тиче *суда* над људима, Он ће доћи касније, много касније, када људи добровољно буду усвојили или одбацили средства спасења од греха која им нуди: Богочовек.

"**Заиста, заиста вам кажем: Ко одржи ријеч Моју неће видјети смрти вавијек**."
(8:51)

Шта је грех? Очигледна мала *смрт.* Јер у сваком греху таји се *смрт;* учини ли га човек, одмах се она кроз жаоку греха разлије по бићу човеково. Јер "*грех учињен рађа смрт*" (Јк. 1,15), одмах је рађа у души, одмах умртвљује један део душе у човеку. Багочовек је дошао да да људима лек, свелек, од *смрти,* од греха. То је: Он сам, Његово Еванђеље. Свака еванђелска врлина је лек од греха и *смрти.* Учини ли је човек, већ је убио у себи један грех, једну смрт, и оживео један део душе своје. Чини ли све врлине, убија у себи све смрти и све грехе, и васкрсава душу своју из мртвих, испуњујући је вечним животом. Тако, још за живота у овом свету Христов човек је прешао из *смрти у живот,* из свих *смрти* - у живот вечни. То нам казују Спасоове речи: *"Заиста, заиста вам кажем: Ко одржи реч моју, неће видети смрти до века" (никада).*

"**Тада Му рекоше Јудејци: Сада знамо да је демон у теби. Авраам умрије и пророци, а Ти говориш: ко одржи ријеч Моју неће окусити смрт вавијек. Еда ли си Ти већи од оца нашега Авраама, који умрије? И пророци помријеше? Ко се ти сам правиш?**"
(8:52-53)

Ове речи Спасове су толико несхватљиве за огрехованљену душу христобораца, да они имају на њих овај одговор: *"сад дознасмо да је ђаво у теби. - Авраам умре и пророци, а ти говориш: ко одржи реч моју неће окусити смрти довека. Еда ли си ти већи од оца нашега Авраама, који умре? И пророци помреше: ко се ти сам градиш?"* Тако говори потпуно огрехованљено сазнање, по коме је смрт разливена скраја накрај, и неуморно ради кроз смртне мисли и осећања. И брани себе као нешто најприроднije у природи људској, па био то *Авраам* или *пророци.*

"**А Исус одговори: Ако Ја прослављам смога себе, слава је Моја ништа. Отац је Мој Онај који Ме прославља, за кога ви говорите да је Бог ваш. И не познајете Га, а Ја Га знам. И ако речем да Га не знам, биђу лажа као и ви. Него Га знам, и ријеч Његову држим**."

(8:54-55)

Али баш у томе се и састоји слава Богочовекова, једина права слава на земаљском попришту смрти, што је Он необично показао и доказао да смрт ни по чему није природна за човека; напротив, она је потпуно неприродна, и сачињава главну срамоту природе људске. Људи, све док су слепи робови смрти, и стога упорни привржениці и браниоци идеје: смрт је неопходност у људском роду, - хвале највећу срамоту своју, славе најсрамније ропство своје, и не знају, заиста не знају да је једина слава људска: бесмртност бића људског. И још, због тога не знају, да је главна, и једина вечна и свеистинита идеја - водиља чрвекова, и рода људског, кроз све ноћи и поноћи, кроз све тмине и помрчине, кроз све смрти ове планете, ово: беомртност је неопходност људске лрироде, бесмртност коју само Богочовек даје и осигурава. У томе је једина права *слава човекова.* Јер она везује биће његово са извором сваке божанске и бесмртне *славе:* Тројичним Божанством. Сва Истина, сва Правда, сва Љубав, сва божанска савршенства, која су неопходна за живот људски на земљи, за човекову бесмртност и његову бесмртну бо жанску *славу* налазе се у Светој Тројици.

Један од Свете Тројице, Бог Логос, зато је и постао човек, да би нам то све предао на чисто човечански, људски начин. И Он целог Свог живота на земљи, само то и ради; а и по вазнесењу Свом Он и даље само то и ради кроз Цркву Своју и из Цркве Своје. Христоборци захтевају од Богочовека да се баш тога свега одрекне. Одрекне ли се тога, одрекао се Себе, престао је бити Богочовек, а то значи: престао је бити Спаситељ људи од греха и

омрти, постао је обичан човек, па макар био "највећи мудрац", ,,највећи философ", "најбољи човек". А баш то Богочовештво, то вечно Богочовештво и јесте оно чега се Исус не може одрећи, нити хоће.

Зато и вели христоборцима да они све што раде, раде што не познају правога Бога: *"И не познајете га, а ја га знам; и ако речем да га не знам, бићу лажа као и ви. Него га знам, и реч његову држим".*

"**Авраам, отац ваш, био је рад да види дан Мој; и видје и обрадова се. А Јудејци Му рекоше: Још немаш ни педесет година, а Авраама си видио? А Исус им рече: Заиста, заиста вам кажем: прије него Авраам настаде, Ја јесам**."

(8:56-58)

Ово што сам ја донео свету, желели су да виде и имају сви свети људи старога света, на челу са Праведним Авраамом. Али оно што ви због упорног грехољубља свог нећете да видите у Мени: сва вечна божандка савршенства која сам донео људској природи и оваплотио у њу, то из оног света види бесмртном душом својом Авраам, јер се испуни радост његова и очекивање њвгово: *"Авраам, отац ваш, био је рад да види дан мој; и виде, и обрадова се".*

"Дан мој" - време Мог оваплоћења, очовечења, и живљења међу људима ради спасења људи. Све то христоборци због грехољубља свог не виде, и намерно неће да виде, и протествују: *"Још ти нема педесет година, и Авраама ли си видео?"* А да су хтели погледати кроз безгрешност Исусову, коју су колико малочас ћутке признали, они би видели да је Исус старији од сваког човека у роду људском, јер је старији од греха, као предгрешан човек. И да су хтели да буду доследни, доследни самој огрехољеној логици својој, они би признали да је само Бог безгрешан; и када је то Исус, онда је несумњиво Бог. И као Бог, старији од Авраама. Стога им Господ и одговара, казујући ту божанску вечност Своју: *"Заиста, заиста вам кажем: ја сам пре него се Авраам родио".*

"**Тада узеше камење да баце на Њега;**

а Исус се сакри, и изиђе из храма, па прође између њих и тако отиде."

(8:59)

На то једини одговор који христоборци располажу, јесте: да *узму камење* и затрпају Исуса. Свети Еванђелист бележи: *"Тада узеше камење да баце на Њ; а Исус се сакри, и изиђе из храма прошавши између њих и отиде тако".* И тако им даје још један доказ Свога Божанства: Он се *скрива* на необичан начив: иако човек са телом реалним и видљивим и опипљивим, јер они не би потегли *камење* на привиђење, Он *пролази између њих,* а они Га не виде, не бацају камење на Њ. Зашто? Зато што још није био дошао час страдања и крсне смрти. А када је дошао, Господ је сам изишао пред оне који су дошли да Га ухвате, и рекао им: "*Ја сам*".

Тако у свему што Господ Христос чини продужава се од почетка до краја један промислитељски план о спасењу рода људског. Спаситељ га доследно и савршено остварује. Ту му нико није у стању сметати: ни људи, ни демони, ни ствари.

Глава девета

ХРИСТОС ИСЦЕЉУЈЕ СЛЕПОГА ОД РОЂЕЊА

"**И пролазећи видје човјека слијепа од рођења. И запиташе Га ученици Његови говорећи: Рави, ко сагријеши, овај или родитељи његови, те се роди слијеп? Исус одговори: Не сагријеши ни он ни родитељи његови, него да се јаве дјела Божија на њему**."

(9:1-3)

И смрт и болест ушли су у човека кроз грех. Других врата којим би оне ушле у род људски нема за њих. И смрт и болест су нешто наследно у људском роду, као и људска, адамовска природа. Наслеђујући људску природу, људи са њом наслеђују греховност, смртност и болесност. Али то не значи да је свака болест непосредан резултат личног греха човековог. Узрок многим болестима није ни у једном од догледних предака, али је сигурно тамо, у дубинама људске природе. То нам сведочи сам Спаситељ својим одгоором ученицима: *"Ни он сагреши ни родитељи његови".* Какав смисао онда имају болести уопште, и посебно болест овог слепорођеног? - *"Да се јаве дела Божја на њему".* - *"Дела Божја?* - Исцелење од болести, избављење од смрти, ослобођење од греха. За слепорођеног, и за грехорођеног, - а сваки је човек грехорођен, рођен у греху - то су *дела Божја;* а све што га задржава у болести, у греху, у смрти, то нису *дела Божја,* већ или људска или демонска.

"**Мени ваља чинити дјела Онога који Ме посла, док је дан.**

Долази ноћ када нико не може радити."

(9:4)

У роду људском само су дела Христова очигледно по свему дела Божја, јер је Он - Бог, Богочовек. А у свима делима људским греховносг присуствује макар као сенка, ако не као тешка масивна суштина и неуклоњива стварност. Иначе греховност је ноћ у коју је зашло човечанство и којој нема краја. Само спасење Боточовеком од греха увело је зору и дан у ту мрклу ноћ. Боточовек и јесте *"дан"* рода људског, јер је сунце безгрешности и бесмртности. Он је и зора и подне; то јест: незалазни дан. Свако негирање Богочовека у човечанском свету, свако одбацивање претставља и јесге помрачење рода људског, свега људског, а најпре савести и душе. А то помрачење је исто и ослепљење: савесг људска обневиди, те не види у Хрмсту ни Бога ни Спаситеља, ни у делима Његовим дела Божја. То је ноћ *"кад нико не може радити", - не може радити* ништа божанско, бесмртно, вечно, већ грех кроза њ ради само своје, и рађа само оно што је грешно, смртно, пролазно. А *дела Божја* се јављају у човеку *("да се јаве дела Божја у човеку"),* чим се у души његовој роди вера, љубав, молитша, пост, и остале еванђелске врлине. Све су оне саме по себи *дела Божја,* и у човеку су стваралачке силе божанске које га орасположују и оснажују да и сам може чинити дела Божја.

А *дела су Божја* - сва дела еванђелска. Сва она одводе Богу и долазе од Бога. Сва су од Христа, и сва воде Христу. Сва она осветљавају пут човеков од земље до у врх небеса, сав пут њихов од смрти у бесмртност, од небића у свебиће. Од њихове светлости и саливен је *"дан"* Христов, саливено је Сунце правде.

"**Док сам у свијету, свјетлост сам свијету**"

(9:5)

Док је тих дела у човеку, дотле је и дан Хрисгов у њему, и светлост Христова. Утоне ли човек у грехољубље, тоне у ноћ; нарочито утоне ли човек у христоборство, утоне у страшну помрчину: *"Док сам у свету светлост сам свету"*. Ово важи и у индивидуалном и у колективном смислу: док је Богочовек у свету, сав је осветљен божанском *светлошћу,* сав је у дану, и живи као по дану, видећи све путеве који воде човека кроз Истниу и Правду у

бесмртност и живот вечни; исто тако: *док је* Богочовек *у свету* људском - сав је свет у *светлости,* и иде божанским путевима, а не путевима греха, смрти и ђавола. А кад људи грехољубљем заволе више таму него светлост, онда устају на све што је Христово. Тако у души човековој: све док се држи Христа и Његовог светог Еванђеља, у души му влада светлост, безоблачни дан Христов; а појава греха то је појава облачка; сваки грех по облачак; заволи ли човак грехе и стане живети у њима, онда постепено настаје мрак, док се све не згусне у иоћ, и нестане из душе Христовог дана, Христове светлости. Тада човек не види, већ пипа као слепац. Уствари он рађа слепу душу у себи; он је - слепорођени. Тада му и очи душе не користе; као што не користе човеку ии телесне очи ако нема светлости.

"**Рекавши ово, пљуну на земљу и начини блато од пљувачке, и помаза блатом очи слијепоме. И рече му: Иди умиј се у бањи Силоамској, што преведено значи: послан. Он оде, дакле, и уми се, и дође гледајући**."
(9:6-7)

И *кал* (блато) у рукама Христовим постаје лек, лек који лечи од слепила. Заиста Христос светли и кроз оно што обично увећава мрак: заиста је светлост света, и кроз кал - светлост! Кал - преносителъ божанкже светлости! Не потсећа ли то на човеково стварање: у кал тела људског Господ је унео сунчани и светли лик Свој. "И светлост се светли у тами, и тама је не обузе". Кал зрачи, светли логосном светлошћу: као при стварању човека, тако и сада при исцелењу слепорођеног. А и једно и друго за сведочанство њима: да Логос светли из кала и кроз кал, а камоли из боголике душе. Само послушност Логосу - лечи од слепила духовног, на првном месту. Онда човек и у калу види логосну оилу; и грумен кала зрачи божанском светлошћу. И осећа, и види, како из целкоупног космичког кала струји и зрачи логосни смисао твари. То је осетно слепорођеии, и послушношћу дрема Господу Христу исцелио се: *"Отиде, и уми се, и дође гледајући".* Он се није чудио, нити питао Спаса: шта то радиш? Зар калом мажеш очи моје? Куда ме шаљеш? Него послушно чини ове што му Он ,каже. Да, то је услов при оваком чуду, као при првом у Кани Галилејској: "*што вам год рече учините*".

"**А сусједи и они који га бијаху видјели прије да бјеше слијеп говораху: Није ли ово онај што је сједио и просио? Једни говораху да је онм, а други да је налик на њега. Он**

говораше: Ја сам. Тада му говораху: Како ти се отворише очи? Он одговори и рече: Човјек који се зове Исус начини блато, и помаза очи моје, и рече ми: иди у бању Силоамску и умиј се. И кад отидох и умих се, прогледах. Тада му рекоше: Гдје је Он? Рече: Не знам. Онда њега, некадашњега слијепца, одведоше фарисејима. А бјеше субота кад Исус начини блато и отвори му очи. А фарисеји га тада опет питаху како прогледа. А он ми рече: Блато ми метну на очи, и умих се и видим. Тада говораху неки од фарисеја: Није овај човјек од Бога, јер не светкује сунботу. Други говораху: Како мопже човјек грјешан таква знамења чинити? И наста раздор међу њима. Опет ријекоше слијепцу: Шта ти велиш за Онога што отвори очи твоје? А он рече: Пророк је. Тада Јудејци не вјероваше за њега да је био слијеп и прогледао, док не дозваше родитеље тога што је прогледао. И запиташе их говорећи: Је ли ово син ваш за кога ви кажете да се роди слијеп? Како, дакле, сада види? А родитељи његови одговорише им и рекоше: Знамо да је ово син наш, и да се роди слијеп; а како сада види не знамо, или ко му отвори очи ми не знамо; сам је већ одрастао, питајте њега, нека каже сам за себе. Ово рекоше родитељи његови јер се бојаху Јудејаца; јер се Јудејци бијаху договорили да буде одлучен од синагоге ко год Њега призна за Христа. Зато рекоше родитељи његови: Одрстао је, њега питајте."

(9:8-23)

Инквизиција прва: фарисеји никако не желе да признају дело Божје у исцелењу слепорођеног. И ипак га одричу, одричу му божанско порекло. Њих буни начин: *"Како ти се отворише очи?"* Не желе да признају чудо; а прогледање слепорођеног се не може другче објаснити. Они се хватају и за суботу. *"Није овај човек од Бога, јер не светкује суботе".* Само не признати дело Божје у свету; и још: присуство Бога у свету. Лако би признали дела Божја у свету, када би признали присуство Божје у свету; нарочито: присуство оваплоћеног Бога. Овако, једно без другог се не може објаснити ни признати. Онда - боље одређи и само дело? Да, фарисеји *"не вероваше за њега да беше слеп и прогледа, док не доведоше родитеље"...*

Инквизиција над родитељима. Највештије организовано планско христоборсгво. Дијалектика зла на послу сва: *"Како сад види?"* - Да, *види,* али како прогледа - *не знамо.* Тајна је уопште како човек види. Поготову, кад је у питању слепорођени. Како окати виде, не знамо; како ћемо то знага за слепорођене?

"**Тада по други пут дозваше човијека који је био слијеп, и рекоше му: Подај славу Богу, ми знамо да је онај човјек грјешан. А он одговори и рече: Је ли грјешан, не знам; једно знам - да ја бијах слијеп, и сада видим. Тада му опет рекоше: Шта ти учини? Како отвори очи твоје? Одговори им: Већ вам казах и не слушасте. Шта опет хоћете да чујете? Да нећете и ви да постанете ученици Његови? Они га изгрдише и рекоеш: Ти си ученик Његов, а ми смо ученици Мојсејеви. Ми знамо да је Мојсеју говорио Бог; а овога не знамо откуда је. Одговори човјек и рече им: У томе и јесте чудо што ви не знате откуда је, а Он отвори очи моје. А знамо да Бог не слуша грјешнике; него ако ко Бога поштује и вољу Његову твори, тога слуша. Откако је вијека није се чуло да ико отвори очи рођеноме слијепцу. Кад он не би био од Бога, не би могао ништа чинити. Одговорише и рекоше му: Ти си се сав родио у гресима, па ти нас да учиш? И истјераше га напоље**."

(9:24-34)

У својој инквизицији фарисеји се служе лажју; лаж и јесте со христоборсже инквизиције: *"ми знамо да је човек овај грешан".* Доказе за то? Даје сам прогледали: *Бог не слуша грешнике,* ни у многим стварима; а камоли у овако једном огромном чуду, јер *"откако је света није се чуло да ко отвори очи слепоме од рођења";* а кад је он то учинио, сигургно је велики праведник Божји, јер, *"ако ко поштује Бога и вољу Његову твори онога слуша".* Ово је дело његово несумњиво од Бога, значи: и Он је сам од Бога: *"Кад Он не би био од Бога, не би могао ништа чинити".* Шта на то инквизитори? *"Истераше га напоље".*

"**Чу Исус да га истјераше напоље, па нашавши га рече му: Вјерујеш ли ти у Сина Божијега? Он одговори и рече: А ко је Он, Господе, да у Њега вјерујем? А Исус му рече: И видио си Га и Онај који говори с тобом, тај је. А он рече: Вјерујем Господе! И поклони Му се. И рече Исус: За суд ја дођох у овај свијет, да виде који не виде, и који виде да постану слијепи. И чуше ово неки од фарисеја који бијаху са њим, и рекоше му: Еда ли смо и ми слијепи? Рече им Исус: Кад бисте били слијепи не бисте имали гријеха; а сада кажете: видимо, тако ваш гријех остаје**."

(9:35-39)

Ево коме Спас открива божанску тајну Своје личнсоти: прогледаломе. То и стварност и символика. Прогледа онај ко у Христу упозна Сина Божјег, који брани Његово божанско порекло, божански карактер Његових дела. За мало - даје се све; ко поверује у мало, Спас му открнва сву тајну Своју. *"Ко је Син Божји? - Видео си га, и који говори с тобом, Он је". Говори с тобом* кроз Еванђеље, кроз светлост, кроз лишће, кроз ваздух, кроз сваку твар, кроз сву творевину, кроз науку, окроз Своје боговаплоћење, кроз тело човечје, кроз боголику душу људску. Слепорођени је заиста двоструко прогледао: и телесно и духовно; телесно - када му је Спас отворио телесне очи, духовно - када је поверовао у Исуса као Сина Божјег: *"верујем Господе! и поклони му се".*

Још једну истину открио нам Спас: показао ко су у људском роду прогледали, а ко слепи. Прогледали су они који *верују* у Христа као Сина Божјег; а слепи су, који то не верују. За ту протледалост вером, Спас је донео људима безброј божанских, богочовечанских чињеница, дела, сведочанстава, доказа. Па кад људи поред свега тога неће да верују у Њега као у Сина Божјег, заиста - постају слепи, заиста ослепе духовно; и тиме сами себе осуђују на вечне муке. А за човечје биће шта су вечне муке, ако не живот без Бога и против Бога.

Ко признаје да својим људским моћима, по грешној немоћи, не види ни смисао света, ни људи, нити може спасти себе од греха и смрти, и исповеда да заиста не види, опада у *"оне који не виде",* којима Спас због те смерности дарује духовни вид, веру и љубав, и они онда прогледају и виде да им Он - Спас - све то у изобиљу нуди и даје. А који осионо тврде да виде и знају, и без Бога, и без Христа, смисао света и људи, и да се без Христа могу ослободити свих зала, грехова и смрти, и презиру и душу и свет без Њега, они постају духовни слепци, обневиде, и тако ништа не виде како треба да виде, нити виде оно што треба да виде. На там пучу осионе ослепљености и заслепљености налазе се сви хуманисти, сви хоминисти и у философији, и у науци, и у уметности, и у религији. А тај пут води у све смрти...

На том путу су сви фарисеји свих времена, који мисле да без Богочовека знају све и имају све што људима треба: хуманисти окорели и човекопоклоници, тј. идолопоклоници. То су идолопоклоници најгоре врсте: обожавају човека, или човечанство, насупрот Богу: човеком замењују Бога*:* или човековим разумом, или људским чулима, или људском културом, техником, цивилизацијом, уметношћу. То је најтрајније идолопоклонство у историји рода људског, и стога највећи грех

људски. Јер кроз њега човек стално собом замењује Бога, потискује Бога, отстрањује Бога, убија Бога.

А то је најцрње и најпроклетије незнабоштво.

Глава десета

ХРИСТОС ДОБРИ ПАСТИР

"**Заиста, заиста вам кажем: Ко не улази на врата у тровчији него прелази на другом мјесту; он је лопов и разбојник. А који улази на врата пастир је овцама. Њему вратар отвара, и овце глас Његов слушају, и Своје овце зове по имену, и изводи их. И када овце Своје истјера, иде пред њима, и овце иду за Њим, јер познају глас Његов**."

(10:1-4)

Идолопоклонство краде душе људске од Бога, и поробљава их не-богу, анти-богу. Нико не зна *пут* у душе људске до Богочовек. Јер је Творац боголиког бића људског и свих тајни његових. Сваки који хоће да уђе у тајну бића људског мимо Бога и без Бога *"лупеж је и разбојник".* Род људски = тор *овчиј;* у тај *тор* воде само једиа *врата:* Бог Логос, Богочовек. Који год хоће да уђе у *тор* овај *"на другом месту" - лупеж је и разбојник.* А тако хоће да уђу у тор овај сви нехришћани, сви антихришћани, сви незнабошци=хуманисти и хоминисти. Човеку се може приступити само Богом; тако и роду људском, као целини. Исто тако: Човек, и род људски, могу се познати само Богом: *"Који улази на врата јесте пастир овцама".*

Ово има ужи и шири смисао. Шири, односи се на род људски; ужи, на човека и његову душу: сва осећања, мисли, жеље = тор овчиј; у њих се улази Богом Логосом, у њихову тајну, у оно што их везује и чини једним стадом. Вратар и једног и другог тора је Логос, или боголика д-ша. *"Пастир овцама"* и једних и других јесте Богочовек, и сви христоносци. Све што је у људима логосно, боголико зна *"глас Његов",* и *слуша глас Његов,* и послушно му је. Он до у суштину *зна "своје овце",* зна ове што је логосно и богочежњиво у људима, и то зове себи, и то сачињава Његово божанско стадо. Он иде испред оваца: и мислима, и осећањима, и делима; *"и овце иду за Њим, јер познају глас Његов".* Која то добра мисао људска не иде за Христом? Које то добро осећање људско, и добра жеља, и добра реч - не иде за Њим послушно, као за својим божанским Пастирем, који ће је одвести на пашу божанске бесмртности и вечности? Шта је то у човеку што не

познаје у Христу Богочовеку Творца свог, и Бога свог, и Спаситеља овог?

"**А за туђином неће поћи, него ће побјећи од њега, јер не познају глас туђинаца. Ову причу каза им Исус, али они не разумјеше шта бијаше то што им говораше**."
(10:5-6)

"А за туђином неће да иду, него беже од њега, јер не познају гласа туђега". Туђин, ко? Најпре, ђаво, затим: зло, грех, смрт = све ђаволово, све што отуђује од Бога; и још: све што је туђе боголикој и богозданој природи људској. За тим *"туђином",* за тим туђим, неће да вде ништа што је божанско, боголико, богочежњиво у човеку, и у људима. - Али, због грехољубља овог човек, људи су изгубили правилан појам о своме и туђем: не знају чији су, коме су своји и ко је њима свој. Гледајући себе поробљеним гресима, они често сматрају да им Бот није свој; већ туђ; свој им је онај с ким су се ородили и сродили помоћу греховних сласти.

Толико се људска природа посувратила: Бог који је по боголикој души њима свој и "њихов род", постао им је туђин; а ђаво, који им ни по чему у њиховој богозданој природи није свој, нити род, већ им је сав по свему туђ, постао им је кроз сластољубље свој, толико свој, да им је често и - духовни отац.

"**Тада им рече Исус опет: Заиста, заиста вам кажем: Ја сам врата овцама. Сви који год дођоше прије Мене лопови су и разбојници; али их овце не послушаше**."
(10:7-8)

Еванђеље је Богочовек објавио људима са намером: да им каже сву истину о Богу и њима: шта је Бог за њих, и шта они за Бога. И Он је ево сада казује: *"Ја сам врата овцама":* Ја=Богочовек Исус Христос; све што је у Мени и од Мене води људе, те залутале Божје *овце,* Богу, на пашу Божју. Ко кроза Мене приступа људима, не зна пут у душе људске, нити га може знати ни наћи. Штавише, ево друге половине истине о такозваним "вођама" и ,пастирима" рода људског: *"Сви колико их год дође пре мене - лупежи су и разбојници; али их овце не примише".* Не само *"пре мене",* него без мене, ма кад, ма где. Само христоносци не спадају у лупеже и разбојнике рода људског.

Обратите пажњу: Спас назива *лупежима* и *разбојницима* само самозване вође рода људског, оне који људима хоће да замене

Бога и Његово руководство судбином рода људског. Али ту спадају све самозване вође, велике и мале, све вође који хоће да кроз живот и историју воде род људски без Христа: Бога Логоса и Богочовека. - Никада човек није говорио тако смело о вођама рода људског. На чему се заснива та Исусова смелост? На Истини. На томе што је Он као вођ, као *"Пастир добри"* донео роду људском, и на томе што оу роду људском донели и причинили *"лупежи и разбојници".* Он је донео спасење, а они - уништење; Он је донео живот вечни, а они - смрт вечну; Он је донео сва божанска савршенства, а они сва демонска зла. Ево смелих и јединствених по отварности речи Богочовекових.

"**Ја сам врата; ако ко уђе кроза Ме спашће се, и ући ће и изићи ће, и пашу ће наћи**."
(10:9)

Ја сам врата, ко уђе кроза ме, спашће се, *и ући ће и изићи ће, и пашу ће наћи".* Значи: Богочовек је за људско биће: врата у бесмртност, и сама бесмртност, и храна бесмртности. Јер Он је Спаситељ: спасава од греха, смрти и ђавола; и то спасава својом Богочовечанском личношћу, зато и на челу свих његових речи стоји: *"Ја - сам врата".* Све што људско не *уђе* у Њега, остаје у смрти и греху, умире стално кроз грехе и сурвава се у вечно царство зла и греха: пакао. Ван Богочовека нема *врата* бесмртности за људско биће; само Њиме човек се спасава. Да, Њиме: свиме што је Он и што је Његово = Свето Еванђеље, Црква. У њима су све силе и сва средства којима људи савлађују грех, смрт и ђавола. А Он - увек у свему томе целокупном својом Богочовечанском личношћу. До појаве Богочовека на земљи, овај наш свет земаљски био је без врата тамница смрти; Он је прва *врата* из ње у бесмртност. Али је целокупно спасење условљено и ограђено Њиме, Његовом Богочовечанском Личношћу: *"Ко уђе кроза ме = мноме - спашће се".* Свуда и свему: Богочовек, Богочовек, Богочовек. Спасење = *мноме.* Спаситељем - спасење.

У подвигу спасења је и права, безгранична слобода човекова: *"и ући ће и изићи ће, и пашу ће наћи";* кроз спасење од греха и ђавола и смрти расте слобода, бесмртна и безгранична. Јер грех и јесте оков који поробљава људско биће злу, смрти и ђаволу. При томе свему човекова личност остаје нетакнута и "*расте растом Божјим*" - "*у човека савршена, у меру раста висине Христове*" (Еф. 4,13; Кол. 2,19): јер нема ни греха ни смрти да је спутава, ограничава, сужава. *"Пашу ће наћи":* све чиме се храни боголика душа човекова и богочежњиво биће његово; све што служи као

бесмртна храна за бесмртно биће човеково. А та *"паша"?* - вечна божанска Истина, и Правда, и Љубав, и Доброта, и Мудрост, и Милост, и сва остала божанкжа савршенства; на земљи: Еванђеље = Црква: свете тајне, свете божанске силе и свете врлине. То је *"паша"* које увек има у непотрошивом изобиљу у Богочовеку=Цркви=Еванђељу.

Због свега тога - Богочовек једини истински вођ рода људског. Вођ који изводи људе из смрти и уводи у бесмртност. Отуда, само Спаситељ - Вођа. И остали христоносци. Сви они воде људе у бесмртност и живот вечни.

"**Лопов не долази за друго него да украде и закоље и упропасти.**

Ја дођох да живот имају и да га имају у изобиљу."

(10:10)

У чему разлика између Спаситеља као *Вођа* и осталих "вођа" рода људског. Они: "*лупежи и разбојници*"; *"а лупеж не долази ни за шта друго него да украде и убије и погуби",* док Спас дошао: *"да имају живот, и то у изобиљу имају"*. *"Лупежи"* убијају својим учењима, лажима, наукама, културама све што је бесмртно у људима, краду све шгго је божанско и вечно у њима ("*краде посејано у срцу*", Мт. 13,19), и уништава све што је трајније од смрти, - чиме све то чини? Грехом и учењима који им одобравају грех, и не признају грех.

А грех је главни убица човеков: убија душу у човеку, и баца је у пакао; а са душом - убија и тело; и обоје осуђује иа вечне муке у паклу (Мт. 10,28). Само Богочовек даје људима *"живот у изобиљу"* = вечни *живот,* који никаква смрт, никакав грех, никакав лупеж и разбојник, не може ни украсти, ни убити, ни уништити.

"**Ја сам пастир добри. Пастир добри живот Свој полаже за овце**."

(10:11=

Ко је онда у правом смислу добротвор рода људског; ко истински добар? Само Богочовек, јер спасава човка од свих смрти и даје му живот вечни; то - вечно добро, које никакав лупеж украсти не може. Зато је Спаситељ једини и имао право да изјави смело: *"Ја сам пастир добри; пастир добри душу своју полаже за овце": пастир добри* води на пашу бесмртносга људе, те *овце* бесмртности, које вуци смрти (а то: греси и страсти) растржу, грабе

и кољу. *Добар је пастир* рода људског уистини само онај који спасава људе од смрти и даје им и осигурава им једино истинско добро: живот вечни. А са Њим и у Њему - бесмртност душе и личности. *"Душу своју полаже за овце". Пастир добри; и положио је,* жртвовао на крсту, ишао у чељусти и утробу смрти, да би својом богочовечанском смрћу, тј. својом божанском ипостасном силом, сатро смрт. А кроза све то и из свега тога струји и зрачи једно: бескрајно човекољубље Христово, бескрајна љубав божанска. То је оно чиме Богочовек води људе: љубављу их придобија за живот вечни, и води из смрти у живот. У томе се и састоји истинска доброта *Доброг Пастира:* све љубављу и за љубав; ништа ни силом, ни грехом, ни смрћу.

"**А најамник, који није пастир, коме овце нису своје, види вука гдје долази, и оставља овце, и бјежи; и вук разграби овце и распуди их. А најамник бјеши, јер је најамник и не мари за овце**."
(10:12-13)

Најамник ко? Прво: њему *овце нису своје* - јер није ни њихов Творац, ни њихов Промислитељ, ни њихов Спаситељ; због свега тога он и није пастир овцама, тј. људима, не води их на пашу бесмртности, нити има такву пашу; друго: најамник у опасностима напушта овце и бежи: *"види вука где иде, и оставља овце, и бежи":* а *вук* је сваки грех, свака смрт, свако лажно учење, сваки маскирани или разголићени порок, свака страст; вук је све што није христовско, еванђелско, све што не води и не приводи Христу, већ одводи од Њега или води против Њега; све то разбија род људски, распућује, и у смрти пакао уваљује: *"и вук разграби овце и распуди их".* Најамник пак тиме је најамник што *"не мари за овце".* А за кога мари? Само за себе. Вук = сваки саможивац, сваки самољубац.

Јер нико и ништа тако не подивља и не покурјачи човека као самољубље, као саможивост. Знаш ли ко претвара људско биће у пустош и пустињу? Самољубље, саможивост. Ако ниси видео вука, ето то је најкрволочнији и најсвирепији вук. А саможивци, самољупци су сви који не воде ни себе ни друге Еванђељу Христоовом. Али једно је сигурно: увек одводе и себе, и оне које воде, у - смрт, у робовање греху, неправди, лажи. А кроза њих у - робовање смрти.

"**Ја сам пастир добри и познајем Своје, и моје Мене познају.**

Као што Отац познаје Мене и Ја Оца; и живот Свој полажем за овце."

(10:14-15)

"Пастир добри" је свим Својим бићем, свом Својом Истином, Правдом, Љубављу, Божанством отворен Својима, познат Својима; кроз све то они Њега знају и познају; Он нити мистифицира, нити скрива себе од њих; пуноћом Божанства свог, Он живи јавно међу њима и са њима; претворивши у своје Његово Еванђеље они су Му постали своји; ородивши се са Њим духовно помоћу светих врлина. Он их зна као Своје, јер живе оним шго је Његово и од Њега. Помоћу Његовог они знају Њега: живећи Његовом Добротом, Истином, Љубављу, Правдом, они су познали Њега, познали да је Бог и Спаситељ, јер само Бог може имати и људима давати такву божанску Истину, такву божанску Правду, и Љубав и Доброту. Свака од њих, доживљује ли је човек, претвара се у једно духовно чуло, којим христољубац упознаје Христа као Бога и Спаситеља. *"Пастир добри"* је тиме добар што увек, у свима опасностима свих времена: *"душу своју полаже за овце":* ту сам место оваца и из оваца бори се са свима вуцима који насрћу на овце Његове.

У томе је и Његова победа што се Он - Свепобедни Спаситељ и Бог бори из њих и за њих са свима непријатељима њиховим, са свима вуцима: смрћу, грехом, ђаволом, оваким злом. И они "*помоћу Њега који нас љуби*" (Рм. 8,37). *"Пастир добри"* је вечан, и доброта Његова вечна, и љубав - вечна, зато је и победа Његова вечна. Само се вечном божанском Добротом истински пастирује, истински постаје вођ људи, и истински воде људи. Свако друго средство претвара "вођу" у најамника, коме људи заиста нису своји, нити је он свој људима. Такви пастири добри, такви истински вођи рода људског су Светитељи: они сами живе вечном божанском Добротом Христовом, и њиме владају над људима, њиме их и воде из смрти у бесмртност и Живот вечни. Зато је ово Еванђеље - Њихово Еванђеље по преимућству; стога се и чита о Њиховим празницима.

"**И друге овце имам које нису из овога тора, и те ми ваља привести, и чуће глас Мој,**

и биће једно стадо и један пастир."

(10:16)

Сви су људи, по своме логосном пореклу, овце Богочовека Христа. Истина, многе су од њих залутале: у греху, лажи, смрти, незнабоштву, безбоштву, богоборству. Бсхг Логос је и постао

човек, да би као човек, пронашао све залутале овце, вратио их из греха и смрти у свој тор бесмртности и еванђелског живота. И тако повратио првобитно предгреховно и досмртно стање: једно стадо и Један Пастир. Овако: многа стада и многи најамници; а каткад по нека сама овца чини стадо за себе. Чланови ту, на земљи: да их све Еванђељем сабере у једно стадо, Његово стадо, где ће Он бити Једини Пастир. То већ донекле остварено у Цркви: ту сви чланови повезани и срасли у једно Тело - Богочовеково Тело, под једном Главом: Богочовековом.

Шта је то што људе раздваја, разбија, разједињује? Грех. Он разбио људску природу, која је до грехопада била једна, у свима људима једна. До тог јединства она долази понова у Богочовечанском Телу Христовом: Цркви. Ту сваки члан осећа себе једним са свима осталим члановима, и осећа то јединство излечене од греха, исцељене природе људске. Сваки је присутан у свима, и сви у свакоме, по једној свеживотворној богочовечанској сили која и држи у свејединству живом цео организам Цркве. У Цркви се уствари врши реинтеграција људске природе, људског самоосећања и самоса знања, те сваки искрени члан осећа себе као све и све као себе, и сматра све као себе и себе као све.

"**Зато Ме Отац љуби, јер Ја живот Свој полажем да га опет узмем**."

(10:17)

Целокупни подвиг Богочовеков заснован је на бескрајном човекољубљу. Зато све што је Његово - бескрајно је блиско и присно и мило људском бићу. Зато се све то и може љубављу једино и сазнати. Уистини, Он је Једини Човекољубац. Зашто? Зато што је Он једини из љубави постао човек, и Собом уништио у човеку грех и смрт и ђавола, и тако спасао род људски од тих најљућих и непобедивих непријатеља. Све је то Богочовек учинио и извршио чавекољубљем, да би у људима пробудио и изазвао богољубље. То и само то. На љубав одговорити љубављу. Ту нема ничег принудног, ничег насилног, ничег механичког, аутоматског. Богочовеково човекољубље је толико самопожртвовано, толико јединствено, толико огромно, да Бог Отац Њиме нормира свој однос према Сину. Син - душу своју полаже до у амрт за сав род људски скупа, и за сваког човека посебно. Полаже у смрт, да, разоривши њоме смрт, опет је врати себи.

То јест: Он се толико изједначи са сваким људским бићем, толико спусти на дно његовог бића, уђе сав у смрт његову, у пакао његов, да би га тако извукао из пакла, и спасао од греха, смрти и

ђавола. Он улази у сваку нашу смрт, у сваки наш пакао, да би нас отуда извукао: "Ти си Бог који је сишао у ад" ... - извукао заједно са душом својом богочовечном, коју никаква смрт не може ни издржати, ни заробити, нити икакав пакао саблазнити или у ђавола претворити: "душу Своју полажем да је опет узмем".

"**Нико га не узима од Мене, него га Ја сам од себе полажем. Власт имам положити га и власт имам опет узети га. Ову заповијест примих од Оца Својега**."

(10:18)

"Нико је не отима од мене", ни смрт, која је свима људима отела душе, *"него је ја сам од себе полажем",* чак до у пакао полажем ("У гробу с телом, а у аду с душом као Бог" ...) да је опет из пакла изведем, али не саму, већ са безброј душа богочежњивих које су ме тамо очекивале. Смрт нема власти над Богочовеком, ни грех, ни пакао. Он Сам, из човекољубља неуморног силази до у дно смрти, до у дно греха, до у дно пакла, да из свију њих изведе људска бића и спасе их. Мада човек, Он све то ипак чини активизирајући човечанску природу Своју до максимума, божанском силом Својом. Он као Богочовек има ту *"власт"* - Он душу овоју полаже кроз Крсну смрт за све људе, а узима је опет васкрсењем.

И тако спасава род људски. Све је то учинио из бескрајног човекољубља. Зато је баш Бог Отац то и претворио у заповест спасења, те Спас и вели: *"Ову сам заповест примио од Оца свога".*

"**Тада опет настаде раздор међу Јудејцима због ових ријечи. А многи од њих говораху: У њему је демон, и махнита. Што Га слушате? Други говораху: Ово нису ријечи бесомучника. Зар може демон слијепима очи отварати**?"

(10:19-21)

Све речено - основа и темељ Еванђеља спасења, Еванђеља истинског вођства у роду људском. А Јевреји, а многи јеврејствујући савременици наши говоре: *"у њему је ђаво, и полудео је; што га слушате?"* Значи: нормално је, паметно је, мудро је: да човек остане роб греха, смрти и ђавола; да га воде најамници; да у човеку нема ничег бесмртног, вечног, божанског; да је Богочовек не само непотребан, већ и штетан по човечанство, јер је "ђаво у њему", јер је *"полудео".* Заиста, суд о Богочовеку страшнији и наказнији и од оног у паклу, јер је Он и у пакао

оншао, али су Га и тамо, и овде на земљи, ђаволи признавали за Бога, и Сина Божјег, и Свеца Божјег. Зар нису људи гаднији од ђавола, од свих ђавола, према Богочовеку гаднији. А кад су такви према Њему, зар могу не бити људождери саможиви један према другоме, или један чопор према другом чопору? Такав суд о Исусу? Да, ено га, он се провлачи кроз многе савремене теорије о Христу и Његовом Еванђељу.

По њима: То је и "наивно", и "сентиментално", "болесни и болећиви идеализам", то је "нездрава наука", "болесна наука", "опијум за народ", "лаж", "губа", "варалица", "сањарење", "неостварљиво маштање"; све, све, све друго - само не блага вест, не нови живот, не спасење, не просвећење, не решење главних животних проблема. А ако Богочовек није све то, и несравњено више од тога, онда - ни човек, ни земља, ни небо, немају никаквог разумног смисла, већ све то треба спалити и потпуно уништити. Људима преостаје само један напор за њихов демонски чин: да измисле динамит којим ће у парампарче разнети и небо и земљу, и што је главно: људе, људе, људе ...

ХРИСТОС У ХРАМУ ГОВОРИ О ОЦУ И СЕБИ

"**И ходаше Исус у храму по тријему Соломонову. И Јудејци Га опколише и говораху Му: Докле ћеш мучити душе наше? Ако си Ти Христос, кажи нам отворено.**"
(10:23-24)

Као Богочовек, први и једини, Господ Христос је најзагонетнија појава у роду људском. Као савршени Бог и савршени човек, Он је необјаш њив, јер људима, као несавршеним бићима, недостаје адекватно средство којим би га потпуно познали. Само помоћу Њега човек Га може разумети, или тачније: разумевати. Ко Њиме и у Њему живи, он и расте у постепеном разумевању и схватању Њега. Само се тако човек може приближити Њему: урастајући у Њега, срастајући с Њим, као лоза са чокотом; и само се изнутра може видети и сагледати све Његове богочовечанске тајне и све богочовечанске силе. Све док људи посматрају Њега споља, све док су "напољу", Он за њих претставља и загонетку и муку. И то привлачну загонетку и привлачну муку. Они, као и Његови христоборни савременици, стављају му питање: *"докле ћеш мучити душе наше? Ако си ти Христос, кажи нам слободно".* Проблем Христа обухвата све главне проблеме људскога сазнања: проблем добра и зла, проблем греха

и врлине, проблем живота и смрти, проблем Бога и човека, проблем света и ђавола.

Јер Христос и јесте тиме Спаситељ и Месија што решава све те проблеме, или бар треба да их реши. Разуме се Исус је посведочио да је заиста Христос, јер је све те проблеме решио практичво, животно доживљајно, опитно. Тако: проблем живота и смрти решио је Својим васкрсењем; проблем добра и зла - остварујући непрекидно у свом животу савршено божанско добро, и тиме побеђујући грех и зло; проблем Бога и човека - показавши у себи и Бога и човека у њиховом идеалном савршенству и ипостасном јединству; проблем света и ђавола - осветливши божанском светлошћу и свет и ђавола, и показавши ко су и шта су они у суштини. Разуме се, месијански проблемски стандард људи упрошћавају, спуштају на ниже, и врло ниске нивое, висоравни: они траже своје и на економском и на научном, и на културном пољу, и на уметничком и на техничком. Само су та проблемски стандарди ниски, и устаари нису месијански.

"**Исус им одговори: Рекох вам па не вјерујете. Дјела која творим Ја у Име Оца Својега, она свједоче о Мени**."
(10:25)

Да ли је Исус - Месија = Христос? Он то доказује и речима и делима: једно и исто Еванђеље је у њима; дела Његова су остварено Еванђеље Његово, тј. речи Његове преведене у дела, у праксу, у земаљску стварност. У све то може човек логички и свесно веровати, ако хоће да буде доследан очигледној стварности; али он то може и оцрицати, ако хоће да не верује очигледним чињеиицама. То је у власти човекове воље и схватања. У томе је страшна и величанствена слобода човекова: може и признати и одбацити Бога и све стварности. У томе и суптилност његовог сазнања и духа, али у томе и суптилност његових страдања и мука.

У човечанском свету дела су објективација мисли, осећања, жеља = духа; Исусова дела су објективација Његовог духа. Шта она показују и сведоче? Да је Он заиста Месија, заиста Богочовек: *"дела која творим ја у име Оца свога она сведоче за мене": сведоче* да су сва од Бога, и сва Богом; да их нико од људи чинити не би могао; свако од њих одводи Богу. Значи: у свету човечанском дела Божија *су* стварност, чињенице, земаљско искуство.

Све је ту експериментално, опитно, емпирично. Нема границе између Бога и човека, између оног и овог света: сав је Бог

присутан у овоме свету, присутан лично и у делима Својим. Раније, Он је био присутан као промислитељска логосна оила; сада је присутан као овештаствљени, учовечени Бог Логос, као божанска Ипостас, која и твори божанска дела, помоћу Свог човечанског тела. И све је њено - човечанско, људско, овострано, земаљско.

Бог нам више није ни далеки туђинац, ни апстракција, ни идеја ни мисао: већ сав - наша земаљска стварност и чињеничност и људскост.

"**Али ви не вјерујете; јер нисте од оваца Мојих, као што вам рекох**"

(10:26)

"Али ви не верујете, јер нисте од мојих оваца, као што вам казах". Чиме су то људи престали бити Христове, Божије овце? Тиме што су одбацили бесмртност и пригрлили смрт; а то су учинили заволевши грех, подивљавши од њега, поставши вукови зла.

Грехољубље неда им да верују у Безгрешног; сластољубље неда им да воле Бестрасног. Јер је Христос - смрт за свако грехољубље и сластољубље, а живот за све што је божанско, вечно, бесмртно. Грехољубље поквари човеку вид и слух, те ни у Богу не види Бога, ни у речима Божијим чује Бога: сав је човек и слеп и глув за све што је Божије, Христово, спасоносно.

"**Овце Моје слушају глас Мој, и Ја њих познајем, и за Мном иду. И Ја им дајем живот вјечни, и никад неће изгинути, и нико их неће отети из руке Моје**."

(10:27-28)

Мрзи ли грех, а воли Христа Бога и његово Еванђеље, он је већ прогледао и у Христу Бога утледао, и прочуо - и у речима Христовим Бога чуо. Такав човек испуњује себе од врха до дна, и открива да све што је у њему вредносио - припада Богу Логосу, Христу, "своје" је Богочовеку, и природно је што иде за Њим. И још: помоћу еванђелских врлина и светих сила он се све више орођује са Хрисгом, све више постаје Његов, све Га више познаје и упознаје.

И идући за Христом Богочовеком, он уствари иде својом несавршеном истином за савршеном истином, својом несавршеном правдом за савршеном правдом, својом несавршеном љубављу за савршеном љубављу, својим несавршеним бићем за савршеним

бићем, својим несавршеним животом за савршеним вечним животам. Стога Спас и вели: *"И ја ћу им дати живот вечни, и никада неће изгинути, и нико их неће отети из руке моје".* И Спас га даје кроз све еванђелске врлине: кроз љубав, веру, молитву, пост, смиреност и др. Кроз сваку од њих, Он разлива по души човековој живот вечни. Зато се сваки који практикује еванђелску свету љубав осећа вечним још овде на земљи; тако и онај који практикује еванђелску молитву; или пост, или ма коју другу врлину. Све су то свете божанске силе које духовно сједињују човека са Богочовеком и овај га испуњује кроз њих вечним животом. *"И никад неће изгинути":* никаква смрт нема власти над њим: све своје биће, сву душу, сво срце, сву снагу пренели су у бесмртност и вечност, у Богочовека. *"И нико их неће отети из руке моје":* нико од ђавола, нико од христобораца, нико од људождера.

Смрти, ти хоћеш да ме отмеш, - али ја сам у *рукама* Његовим, Богочовековим, како ћеш ме *отети* из руке Бесмртнога и Свепобеднога? И сви пороци редом - камо ћете отети христоносца из Христових руку? Јер у свему томе ви имате посла са Богочовеком, не са трошним човеком. А кроз Богочовека имате посла са Самим Богом Оцем. Јер ако се и саблазните о Богочовека, да је слаб и немоћан зато што је у телу, али - и кроз тело и из тела он је нераздељиво сједињен са Оцем.

"**Отац Мој који ми их је дао већи је од свију;**
и нико их не може отети из руке Оца Мојега. Ја и Отац једно смо."
(10:29-30)

Зато је и сва моћ и сила његова од Оца и у Оцу: *"Отац Мој који ми их даде већи је од свију; и нико их не може отети из руке Оца Мога":* нико, јер су све руке свих створених бића исувише кратке исувише немоћне да би се могле пружити до Бога Оца и отети хриотољуице из руку Његових свемоћних. *"Нико":* ни смрт, ни ђаво, ни грех. А све остало у свету - вуче Богу, привлачи Боту, упућује Богу. Утолико пре, што је Богочовек - једносуштан са Богом Оцем. У томе је Његова изузетна свемоћ и сила божанство:

"Ја и Отац једно смо. Ја - Богочовек, ја Бог Логос са телом; и тело сам учинио Својим, учинио га Својим моме божанству, и кроз Моје божанство сјединио га и учинио својим и Оцу. Иако је лично Моје, оно је преко Мога божанства у нарочитом јединству са Оцем мојим. Преко тела и по телу ја сам једносуштан са људима; преко Божанства и у божанству Ја сам једносуштан са Богом Оцем. Зато људима на чисто човечански природан начин могу пружити и дати

оно што је Божије, а и Богу на чисто божански природан начин могу принети оио што је људско. Тако: Богочовек је спона и веза Бога и људи, оног и овог света. Савршена богочовечанска синтеза. То је природно и логично када се са вишег, и највишег, човечанског гледишта пооматра Богочовек и Његово место и значај у свету.

"**А Јудејци опет подигоше камење да Га каменују. Исус им одговори: Многа добра дјела показах вам од Оца Својега, за које од тих дјела Ме каменујете? Одговорише Му Јудејци: Не каменујемо Те за добро дјело, него за хулу, што се ти човјек будући, правиш Бог.**"

(10:31-33)

Али то није ни природно ни логично када се Богочовек посматра из жабље, грехољубиве, гмизавачке перопективе. Јер се тада посматра искваренim умом и посувраћеном логиком: наопачке се посматра, наопаки су и закључци. Грех прво разори ум у човеку, затим упрља срце, те човек не види ни себе, ни Бога; ни правог себе, ни правог Бога. То је разлог што многи савременици Христови не виде у њему Богочовека, већ хоће да га каменују што тврди да је једно са Оцем. Спас их онда упозорава на овоја *"добра дела",* учињена на очиглед свију.

Шта су она? За које од њих Он заслужује да буде каменован? И за дивно чудо, ни један од њих не рече: дела твоја нису добра или: ово дело твоје није добро, и заслужујеш да будеш каменован због њега као и када их је питао: *"који ме од вас кори за грех?"* Али налазе софистички, лукав изговор: *"за добро дело не бацамо камење на те, него за хулу на Бога, што ти, човек будући, градиш се Бог"* А то баш што називају богохулством - највећа је и најглавнија истина Богочовекова: Он на њој стоји сав, и целокупно Његово богочовечанско дело спасења света. Јер само као Бог и човек Он може обавити, и обавља, спасење света од греха, смрти и ђавола. Не од чега мањег и слабијег, већ од трију најстрашнијих и најљудождерскијих сила. Да је заиста једнак Богу, и Бог, Господ Христос упорно брани и кад хоће да га због тога камеиују. Јер то је нешто чега се Он никада и ни по коју цену не може одрећи. Јер би се одрекао себе и целокупног дела Свог. То Спас и образлаже Светим Писмом.

"**Одговори им Исус: Није ли написано у Закону вашем: Ја рекох: богови сте?**"

(10:34)

Тако Бог говори људима: *"богови сте"*. По чему? По боголикости душе. *"Богови сте",* апи закржљали богови, недовршени, јер сте гресима закржљали боголика бића своја, која су и створена да би се израдила и усаоршила у "богове по благодати". *"Богови сте"* и по циљу стварања, и по средствима која су вам у рају била дата да то постанете. Али - ви сте узели грех, да тиме себе претворите у богове: "бићете као богови", и гле помоћу греха, постали сте као ђаволи. Јер греси и јесу сила која човека уподобљава ђаволу. То што су људи упропастили грехом, и уместо да постану као Бог постали су као ђаво: уместо да буду богови по благодати они су постали ђаволи по гресима, - то је у потпуности први пут у историји рода људског остварено у Богочовеку Христу. Он је заиста човек који је Бог. Као човек показује свима да је Бог. Када су у Св. Писму названи боговима они *"којима реч Божија би",* како да није Бог - Син Божији, Христос?

"**Кад оне назва боговима, којима ријеч Божија би дата, а Писмо се не може укинути. Како ви говорите Ономе кога Отац посвети и посла на свијет: хулиш, зато што рекох: Ја сам Син Божији? Ако не творим дјела Оца Својега, не вјерујте Ми. Ако ли творим, иако Мени не вјерујете, дјелима вјерујте, да познате и вјерујете да је Отац у Мени и Ја у Њему. Тада опет тражаху да Га ухвате; али им се измаче из руку**."

(10:35-39)

"А Писмо се не може покварити", тј. не може не испунити, одбацити као нешто непотребно или лажно или сувишно. А Христос? Зар свом појавом својом не потврђује све што је речено о Месији у Св. Писму? Сам би Христос *"покварио"* васцело Писмо Божије када би порекао да је Бог и Син Божији. Да је Он заиста Бог и Син Божији сведоче божанска дела Његова на земљи. Разгрните ма које од њих, у свакоме ћете пронаћи Бога Оца, Његову свестваралачку божанску силу. Штавише, Спас јасно и отворено поставља дилему: *"ако не творим дела Оца свога не верујте ми. Ако ли творим, ако мени и не верујете, делима мојим верујте, да познате и верујете да је Отац у мени и ја у њему". "Ако мени и не верујете",* зато што ме видите у трошном људском телу, зато што сам *"дрводеља",* зато што сам по свему човек, онда - ево дела мојих: *"делима мојим верујте":* јер сами сведочите да међу њима нема ни једног рђавог (ст. 33), већ су сва *"добра",* а то значи: сва су божанска.

Идите за њима - коме ће вас одвести ако не Оцу моме који је у мени? и мени који сам у Оцу? Иако човечанска по свој земаљској стварности и очигледности, сва су дела моја - божанска по сили и узроку. Сва она воде кроз Мене Оцу, и кроз Оца Мени. Са једним циљем: да покажу да ја "човек будући", јесам у исто време Син Божији и Бог. И као такав, само као такав, Месија и Спаситељ.

"**И отиде опет преко Јордана на мјесто гдје Јован најприје крштаваше; и остаде ондје. И многи дођоше к Њему и говораху: Јован не учини ниједно знамење, али све што каза Јован за овога истина бјерше. И многи вјероваше у Њега ондје**."

(10:40-42)

Најубедљивије сведочанство о томе пружа Претеча. Уствари, сва се његова сведочанства о Исусу као Месији своде на једно сведочанство: да је Исус - Син Божији, Бог. Такав - Исус је највеће чудо у историји рода људског. А Претеча, први сведок и апостол и анђео те јединствене благе вести, јесте велики Пророк и провидац Божији.

Многи од Јевреја су то осећали и сазнавали, зато су после свега што је Исус рекао о себи као Сину Божијем и Богу, говорили: *"Јован не учини ниједнога чуда, али све што каза Јован за овога истина беше". "Не учини ни једнога чуда",* али указа на највеће чудо света: Богочовека Христа.

У томе се и састоји Претечино чудотворство. И испуни богоназначену дужност: *"И многи вероваше у Њега",* тј. у Исуса као Сина Божјег и Бога

Глава једанаеста

ВАСКРСАВАЊЕ ЛАЗАРА

"**Бијаше пак неки болесник, Лазар из Витаније, из села Марије и Марте, сестре њезине. А Марија, чији брат Лазар боловаше, бјеше она која помаза Господа мирисом и обриса ноге Његове својом косом. Онда сестре послаше к Њему говорећи: Господе, ево болује онај кога Ти љубиш. А када чу Исус, рече: Ова болест није на смрт, него на славу Божију, да се Син Божији прослави кроза њу. А Исус љубљаше Марту и сестру њезину и Лазара**."

(11:1-5)

Еванђеље божанског пријатељства: све саткано од светости и нежности. У њему је све ново, и на нов, еванђелски, богочовечански начин природно. Колико дирљиве нежноспи у самом сестрином извештају: *"Господе, онај који ти је мио болестан је".* И колико нежне божанске свемоћи у Спасовом одговору: *"ова болест није на смрт него на славу Божију, да се прослави Син Божији с ње".* - Све ново, богочовечански и еванђелски ново: *"болест није на смрт".* Кад је Син Божији ту, међу људима, међу нама. Штавише: она је "на славу Божију", - то је заиста блага вест, сва нова. Она је основ новозаветне благовести, Еванђеља.

Када Богочовек хоће, Он и болест претвара у славу Божију. А Он то хоће увек у средини оних који сами то хоће, и то иражавају изузетном љубављу према Њему, и Он према њима. Не само болест, него и смрт претвара Богочовек *"у славу Божију".* То је оно што нико од људи учинити не може. V томе врхуни Његова благовест: Он Први и Једини у роду људском претвара смрт у сан; и проглашава смрт људску спавањем. Јер ои, Свемоћни и Свемилостиви Бог и Господ, буди људе из смрти као из сна:

"**Ово каза, и потом им рече: Лазар, пријатељ наш, заспао је, но идем да га пробудим. Онда рекоше ученици Његови: Господе, ако је заспао, устаће. А Исус им бјеше рекао за смрт његову, они пак мишљаху да говори о починку сна. Тада им Исус рече отворено: Лазар умрије**."

(11:11-14)

"Лазар, наш пријатељ, заспа; него идем да га пробудим". Ученици не разумеју такав однос према смрти; а ко од људи то разуме, када људоко свеопште искуство сведочи да је смрт - уништење тела, а не спавање? *"Тада им Исус каза управо: Лазар умре".* Зиачи: Благавест Богочовекова: умрети је што и заспати; тело заспи сном из кога га може пробудити Богочовек. Смрт више није страшна, није плашило рода људског. Али само када је Богочовек у нашем човечанском свету, и када Његовим очима, његовим Еванђељем, гледамо смрт и оцењујемо њену природу и њену појаву.

Шта је смрт? - Смрт је спавање тела до? - докле Господ хоће, тј. до свеопштег васкрсења. Доказ? Лазарево васкрсење. Јер оно показало да је за Господа Исуса смрт заиста уснуће, заспалост тела. И то, привремена заспалост, па макар се протегла и до Страшног Суда.

Онда, смрт није ни у ком случају страшна за Христове следбенике. Јер они осећају и знају да је она пред Господом немоћна као сан и сен.

"**И мило ми је због вас што нисам био ондје, да вјерујете; него хајдемо њему. Онда Тома, звани Близанац, рече осталим ученицима: Хајдемо и ми да помремо с Њим. Када пак дође Исус нађе га, а он већ четири дана у гробу. А Витанија бјеше близу Јерусалима око петнаест стадија. И многи од Јудејаца бијаху дошли Марти Марији да их тјеше за братом њиховим. Када пак марта чу да Исус долази, изиђе пред Њега, а Марта сјеђаше дома**."
(11:15-20)

На то и Сам Спас указује, јер одмах иза Својих речи: *"Лазар умре",* Он дода̂де: *"и мило ми је вас ради што нисам био онамо да верујете".* - ,,*Мило ми је"* пгго је амрт ту да бисте могли видети како је немоћна, како је заиста - сан и спавање тела, из кога могу пробудити човека кад год хоћу. - Нико никада није од људи гаворио тако о смрти, и поступао тако са смрћу, и имао власт такву над смрћу.

"**Онда рече Марта Исусу: Господе, да си Ти био овдје, не би умро брат мој. Али и сада знам, да што год заиштеш у Бога, даће Ти Бог.**"
(11:21-22)

То знају само Његови најближи, који су се божанским осећањем љубави везали за Њега, ушли у Његов свет, проникли у Његове тајне и постали пријатељи Његови. Ето, то знају Марта и Марија и исповедају јавно: *"Господе! да си ти био овде не би мој брат умро. А и сад знам да што заиштеш у Бога даће ти Бог"..* Проширите ово на све људе свих времена. Али, онда: Богочовек заиста није био овде; Отерали смо га из овоје средине, са звмље - гресима; јер смо кроз све грехе своје упорно и христоборачки довикивали Њему: нећемо да ти царујеш над нама! а хоћемо - смрт; нека она царује! - то уствари значи наше људско грехољубље. То је и непосредна наша љубав према смрти, наша заљубљеност у смрт, наша воља за смрт. Уствари, то је наша воља за немоћ, за трулежност, за пролазност, док Христово Еванђеље јесте воља за бесмртност, за непролазност, за вечност, а то: воља за моћ, за истинску моћ, јер је само она моћ истинска, која смрт претвара у немоћ, у сан, у спавање, у сан.

"**Исус јој рече: Ја сам васкрсење и живот; који вјерује у Мене ако и умре, живјеће. И сваки који живи и вјерује у Мене неће умријети вавијек. Вјерујеш ли ово**?"

(11:25-26)

Да то осети и сазна, човеку је потребиа вера у Богочовека: *"знам да што заиштеш у Бога, даће ти Бог".* То је права вера: верује у апослутну свемоћ Христову. Таквој вери Спас и открива сву тајиу Личности Своје, и дела Свог: *"Ја сам васкрсење и живот: који верује у мене, ако и умре живеће. И ниједан који живи и верује у мене, неће умрети никад. Верујеш ли ово?"*

Ето Богочовековог скраћеног Еванђеља, ето Свееванђеља: Он је васкрсење и живот, тј. победа над смрћу и бесмртност и живот вечни; а човек=вера у Багочовека, јер том вером он побеђује смрт и стиче бесмртност и живот вечни. *"Ја сам васкрсење и живот":* ко је у Мени, и у коме Ја живим: он је и сам васкрсење и живот; то он осећа свим бићем својим још овде на земљи; за њега је смрт тела - успављење тела привремено, а душа се осећа бесмртном и живом сва у Христу; и у њој сва личност човекова, и продужава свој свеживот у Христу с оне стране гроба. То није неки крњи живот, већ напротив сав испуњен Христом, а то: сав испуњен свеживотом, у коме нема трунке смрти, и који смрт тела осећа као спавање тела, из кога ће се оно пробудити на дан суда ради вечнога живота са душом својом.

То значе речи: *"Који верује у мене ако и умре живеће".* Који у овом свету живи вером Христовом: Еванђељем Христовим и Његовим божанским силама, он сву душу своју толико оживи Христовим свеживотом, толико је сву обесмрти, да она и све што је њено никада умрети неће. То осећање свеживота, свебесмртности је главно осећање Христових људи у овом свету. Пример: свети Мученици, и сви Светитељи уопште. То је њихово свеосећање и свесазнање: из њега изводе оии ове своје мисли, сва осећања, сва расположења, сва дела. Једном речју: сав свој живот. Смрт се у души шири кроз грехе, кроз грехољубље.

А бесмртност и живот вечни кроз христољубље: кроз остваривање Христовог Еванђеља. Греси одвајају душу од Бога, а тиме - од извора живота и бесмрћа, и потапају је у глад и смрт: јер душа живи божанским силама; одвајање од њих - то је смрт за њу, она и даље постоји, али постоји, не хранећи се Богом, а то значи: не живи, мртва је Богу и за Бога. Остваривање Еванђеља испуњује душу божанским бесмртним силама, у којима и јесте живот вечни и бесмртни ("*то чини и бићеш жив*"). У томе је сав Богочовек; у тој

стварности: Његова личност је и васкрсење и живот; а човек је сав у овоме: у вери у Богочовека. Зато Спас и завршава сво Своје Свеванђеље пигањем: *"Верујеш ли ово?"*

Јер у томе је сва мудрост, сва истина, сва правда, сав смисао људског бића и људског живота. То све и открива једино христољубљу - Марте, и сваког човека, и сваки са њом и кроз њу проповеда веру своју у Исуса као Багочовека и Спаси-теља: *"Да, Господе! ја веровах да си ти Христос Син Божји који је требало да дође на свет".* Јер без Тебе свет је смрт и ужас и пакао; а са Тобом - бесмртност, радост и рај.

"**Онда Исус, кад је видје гдје плаче, и гдје плачу Јудејци који дођоше с њом, потресе се у духу и сам се узбуди. И рече: Гдје сте га метнули? Рекоше Му: Господе, дођи да видиш. Исусу ударише сузе. Онда Јудејци говораху: Гле, како га љубљаше.а неки од њих рекоше: Не могаше ли овај који отвори очи слијепоме учинити да и овај не умре? А Исус се опет потресе у себи и дође на гроб. А то бијаше пећина, и камен лежаше на њој**."

(11:33-38)

Нема потресније чињенице од присуства смрти у човечанском свету који је од Бога створен за бесмртност и живот вечни. Нема потресније ни за Богочовека акамоли за човека. Над том чињеницом никада човеку није довољно плакати и јадиковати. Ево, над том страшном чињеницом плаче и Једини Победитељ смрти - Богочовек Христос. Толико је она страшна, и дирљива, и тајанствена.

Како човек лакомислемо уведе у свој свет овог највећег непријатеља и предаде му царство своје душе? и све престоле свога бића? и отвори му све одаје свога срца? и све скривнице своје свести и савести, те се сав усмрти и осмрти? те му смрт постаде и логична и природна, иако од ње ништа нелогичније ништа неприродније у свима Божјим световима? Од присуства смрти у телу - тело се усмрди. А од присуства смрти у душа, душа се исто тако усмрди. У души смрт је присутна гресима, помоћу грехова. Заиста је само Богочовек - миомир Божји; и људи само Христом постају "*Христов мирис Богу*" (2 К. 2,15). Он је "мирис живота", а све што није Он - смрад је живота; јер усмрћује живот и све живо, растаче га и усмрћује. Богочовек је безгрешан, и као такав - сав миомир Божји у нашем свету. Када се Он вером усели у срца људска, овда људи потискују из себе грехе, и њихов смрад, и постају "*Христов мирис Богу*". У томе је и благовест бесмртности

Христове што Он омиомирује васцело биће људско. А горковест смрти - што усмрди биће људско. Лазар је већ *четири дана* у гробу, и *"већ смрди",* - смрт је свом одвратношћу својом присутна у Лазаревом телу.

Има ли спаса од ње? Та она је претворила човека у стид и срам! А Спаситељ о смрти вели: *"Не рекох ли ти да ако верујеш, видећеш славу Божију?".* Да, из тога се види: права вера је - веровати у најневероватније, веровати у оно шго се противи целокупном искуству рода људског, и разуму и уму, и сазнању. Да, права вера - у одбацивању свега људског, и у потпуном предавању себе Богочовеку. Ако се не одречете себе и све што имате, не можете бити Моји ученици и ићи за Мном. То је еванђелска дилема вере. Не усвоји ли је човек, значи: нема еванђелске вере. Значи још: није доживео своје лично васкрсење Христом, васкрсење душе, савести, срца, јер није сишао у све скривене катакомбе смрти, расејане по његовом бићу, и није васкрсном и свеживотном силом Христовом протерао из себе све смрти.

Јер права вера верује да Христос може васкрснути из мртвих и оне најмртвије мртваце моје, оне који *"већ смрде".* А то су све силе душе моје, које су раслабљене и умртвљене гресима и страстима. Воља моја - сва је мртва пред Богом, ако је подложна гресима; душа моја и срце моје - мртви су пред Богом, ако у њима влада грехољубље и сластољубље; мисли моје - мртве су пред Богом, ако су рђаве, нечисте, прљаве; осећања моја - мртва су пред Богом, ако је кроз њих разливено самољубље. Уствари, безброј је мртваца у мени, и они одавно *"већ смрде".* Само их Богочовек може васкрснути из мртвих, као што је само он могао васкрснути и четвородневног Лазара.

"**Тада склонише камен гдје лежаше мртвац. А Исус подиже очи горе, и рече: Оче, благодарим Ти што си Ме услишио! А Ја знадох да Ме свагда слушаш: него рекох народа ради који овдје стоји, да вјерују да си Ме Ти послао**."
(11:41-42)

Јер васкрсење мртвих - васцело је од Бога. То показује и сам начин обраћања Богочовека Богу Оцу пред васкрсење Лазара. Ту сам човек без Бога не може урадити ништа. Али може дати од себе оно на основу чега Бог може урадити све за њега. А то је: вера у немогуће; вера безусловна у Богочовека и Његову свемоћ и свељубав. Таква вера и јесте потпуна послушност и покориост Богу: потпуна свесност о својој немоћи и Христовој свемоћи.

По Апостолу: "*када сам слаб, онда сам силан*"; и још "*све могу у Христу Исусу који ми моћи даје*". Смернима Господ даје благодат, а гордима се противи. То је основно начело еванђелског живота, вечног живота и победе над смрћу, и једном и другом.

"**И ово рекавши, викну громким гласом: Лазаре, изиђи напоље! И изиђе умрли увијен по рукама и ногама погребним повојима, и лице му убрусом повезано. Исус им рече: Раздријешите га и пустите нека иде**."
(11:43-44)

"Лазаре, изиђи напоље!" - И *изиђе* мртвац обавит платном по рукама и по ногама, и лице његово убрусом повезано. "*Исус им рече: раздрешите га и пустите нек иде".* Ово је чињеница; она нам је дата као очигледиа, али не и начин на који је она постала чињеницом. У маломе: то је поновљеио стварање. Нама је васиона дата као готова чињеница, готова стварност, али нам није показан сам начин стварања васионе, њена унутрашња архитектоника. Ми видимо траву да расте, али не видимо начин на који расте.

Тако и васкрсење Лазарево, и уопште васкрсење мртвих: то је чињеница, стварност коју остварује сила Божија, али како - то не видимо и не знамо. Чак и ово: ми осећамо, осећања имамо, али на који се начин она формирају у нама, и какве све наше унутрашње силе учествују у њиховом формирању, ми не знамо. То исто важи и за наше мисли.

"**Онда многи од Јудејаца који бијаху дошли Марији, видјевши шта учини Исус, повјкераваше у Њега. Неки пак од њих отидоше фарисејима и казаше им шта учини Исус**."
(11:45-46)

Циљ је и овог чуда - спасење душа људских вером: *"Да верују да си ме ти послао"* (ст. 42). И заиста многи од Јудејаца који видеше шта учини Исус, *вераваше у Њега:* тј. примише Га за све и сва у своме животу.

"**Онда првосвештеници и фарисеји сабраше Синедрион, и говораху: Шта да радимо? Овај човјек чини многа знамења? Ако Га оставимо тако, сви ће повјеровати у Њега, па ће доћи Римљани и узети нам и земљу и народ**."
(11:47-48)

А фарисеји и главари свештенички *"сабраше скупштину, и говораху: шта ћемо чшшти? човек овај чини многа чудеса, Ако га оставимо тако, сви ће га веровати: па ће доћи Римљани и узети нам земљу и народ".* - Каква сатанска логика: изврћу у политичке закључке чисто духовне чињенице! васкрсење мртвог Лазара - какве везе има са римском политиком. Никада, ни једном речју, акамоли делом, чудом, Спас није узео у обзир политички положај Јевреја. Он их је спасавао од греха, и доносио им слободу од греха, смрти и ђавола.

Не само њима, већ свима људима он је објављивао једно исто небеско и божанско Еванђеље: како се савлађује смрт и грех, и помоћу светих божанских сила и врлина стиче бесмртнност и живот вечни. А све остало што припада људском животу има се нормирати према томе, и регулисати тиме и у светлости тога. А они подмећу Спасу политичке циљеве. Па и то подметање Божији промисао искоришћује у пророштво о спасоносности смртне жртве Христове за јеврејски народ и за све људе опште: јер ће смрћу својом Богочовек *"расејану децу Божију* (грехом и смрћу) *скупити у једно".* И тиме пореметити све политичке планове јеврејске, и - *скупити* све људе *у једну* истину Божију, у једно Еванђеље, у "један свети народ", "народ Божији".

"**Од тога, дакле, дана договорише се да Га убију**."
(11:53)

Заиста је савремени јеврејски интелектуализам неизвинљиво покварен и рђав: васкрсење Лазарево узима као најјачи разлог због кога треба убити Богочовека: *"од тога дана договорише се да га убију". Да га убију* зато што је васкрсењем Лазаревим показао да је човек - бесмртно биће, и да силу бесмртности има и даје људима само Богочовек.

Као да веле: нећемо бесмртност! нећемо бесмртнога! хоћемо да останемо робље смрти; да нам све буде смртно, све, све, све...

Глава дванаеста

ХРИСТОС У ВИТАНИЈИ И ЈЕРУСАЛИМУ

"**А Исус на шест дана прије Пасхе дође у Витанију, гдје бјеше Лазар који умрије, кога Он подиже из мртвих. Ондје Му пак зготовише вечеру, и Марта служаше, а Лазар бјеше**

један од оних што сједђаху са Њим за трпезом. А Марија, узјевши литру правога нардова скупоцјенога мириса, помаза ноге Исусове, и обриса косом својом ноге Његове; а кућа се напуни мириса од мира."

(12:1-3)

Ево човека из онога света: човека из мртвих; он живи међу осталим људама; сав је - сведочанство о овом свету, о бесмртности душе, о васкрсењу мртвих. Ето, посредно је испуњена жеља богаташева из пакла: Бог је послао Лазара из мртвих за сведочанство свима људима о оном свету, о бесмртности и васкрсењу. И ено где седи са Иоусом за трпезом. А сестре васкрслога Лазара? Њихов дом - то је мали рај, обновљени рај, а за трпезом њиховом: Бог и Господ Христос. Није, ваљда, било у свету срећније породице. Две сестре: Марија - сва небо, сва - небеско Еванђеље Христово; а Марта - сва Еванђеље небеско на земљи, сви - служба Исусу, и око Исуса. Као и обимно "Марта служаше", као анђео око Господа. А Марија? мироносица вечна: сва јој душа од небеских миомира: она многоценим миром помаза ноге Исусове, и отре косом својом ноге његове; и кућа се напуни мириса од мира". Магдалина - сва је у томе: сву је душу сабрала у Христољубљу нарочито сада, после васкрсења милог јој брата, она - "из које је некад седам духова истерао". За сведочанство свима: шта може Исус да начини од људског бића: да га васцело преобрази у вечни "мирис Божији". Он: једини и прави "мирис Божији", "мирис живота", у коме вама ни трага од смртнога, од трулежнога, ни трага од злосмрадија. Сав - благоуханије.

Он је сишао у наш земаљски свет, и "кућа" света - васиона - "напуни се мириса од мира". Тако је свет постао са Христом и у Христу: "мирис Божији". Да, тако је постао рај: Сигурно је и рај некада, пре смрти и греха, мирисао Богом, мирисом Божијим: сав је свет кроз сва бића и све твари био мироточив, сав логосан логоточив. Нико као Магдалина није знао и осетио шта је пријаноо Богу у телу: миомир од људи. Најдирљивија захвалност за све што нам је донео: за божанско Еванђеље и спасење. Све миомирне мисли душе своје, сва миомирна христочежњива осећања своја Магдалина је измешала са миром, прала њиме ноге Исусове.

"**Онда рече један од ученика Његових, Јуда Симонов Искариотски, који Га намераваше издати: Зашто се ово миро не продаде за триста динара и не даде сиромасима? А ово не рече што му бјеше стало до сиромаха, него што бјеше лопов, и имаше кесу, и узимаше што се меташе у њу. А Исус рече:**

Остави је! Она је то сачувала за дан Мојега погреба; Јер сиромахе свагда имате са собом, а Мене немате свагда."
(12:4-8)

Зато је Господ овај њен дар и подвиг оценио бескрајно високом ценом. Магдалина је показала: да је Богочовек највећа вредност, и за сиромахе највећа; кад је Он у нашем свету, и сиромасима је лакше, и њима се проповеда Еванђеље и њихов живот постаје благовест, а они - благовесници. - Доласком Бога Логоса у свет учовечењем његавим: биће људско постаје сасуд мириса Божијет, вечног и непролазног, и човек постаје - мироточац; јер постаје бесмртан; а где нема греха, зла и смрти, ту нама ни злосмрадија; у Богочовеку тога нема, зато је - сав мироточац. То је нова вредност, која се ничим земаљским ни људским не може довољно, ни достојно оценити. А Јуда хоће да је - новцем оцени, да је обесцени. А Спас смерни? Нешто, нешто казује о тој свевредности коју Он Собом претставља за наш земаљски свет: "сиромахе свагда имате са ообом, а мене немате свагда". Немате нарочито онда када мене и моје Еванђеље хоћете да оцените вашом пијачном, новчаном ценом. Немате Ме ни онда, када грехе и сласти волите. А сиромахе имате, нарочито онда, јер их својим сластољубљем умножавате. Матдалинин подвиг - мио је Спасу, нарочито као символ његовог погреба. Људи помазују мртве мирисима да би отклонили злосмрадије смрти. Христово тело не виде труљење, зато у њему не би смртнота задаха, јер је сво без греха и зла, зато и у гробу миомирно. Али, као људско тело, требало је да и оно буде миропомазано. Магдалина је то учинила: и миром помазала "мирис Божији", "мирие живота" вечнога. То спада у свете, еванђелске обичаје. - Учинити то у присуству Лазара васкрслог, који је само за четири дана у гробу "већ" почео да смрди. А сада - седи сав с "мирисом живота" и смирењем поред Богочовека.

"**Дознаде пак многи народ из Јудеје да је ондје и дођоше не само ради Исуса, него и да виде Лазара кога Он подиже из мртвих. А првосвештеници се договорише да и Лазара убију; Јер многи од Јудејаца долажаху због њега и вјеровхау у Исуса**."
(12:9-11)

Није чудо што је он привлачио свет, јер су многи дошли "не само Исуса ради него и да виде Лазара кога подиже из мртвих". А главари свештенички договорише се да и Лазара убију; јер многи

њега ради иђаху из Јудеје и вероваху у Исуса". Колико лудила у бићима људским! Да, јер је то врховно лудило: хтети убити васскрслог човека, живог и очигледног сведока човекове победе над смрћу, човекове бесмртности и вечности. Али тиме је овај грех нарочито и грешан, раван христоубиству. Као да веле: нећемо бесмртност! остави нас у смрти, у гресима! само нећемо с тобом, Боже и Богочовече! нећемо, нећемо, нећемо!

"**Сутрадан многи народ који бјеше дошао на Празник, чувши да Исус долази у Јерусалим, узеше гране од палми и изиђоше Му у сретање и клицаху: Осана! Благословен који долази у Име Господње, цар Израиљев! А Исус нашавши магаре усједе на њега, као што је писано: Не бој се, кћери Сионова, ево цар твој долази сједећи на магарету. Али ово не разумјеше испрва ученици Његови; него када се прослави Исус, онда се сјетише да ово бјеше за Њега писано, и да Му ово учинише. А свједочае народ који јбеше с Њим када Лазара позва из гроба и подиже га из мртвих. Због тога му и изиђе народ у сретање, јер чу да је Он учинио ово знамење. А фарисеји рекоше међу собом: Видите како ништа не помаже. Ето, свијет оде за Њим**."

(12:12-19)

Испуњују се пророштва о кротком Цару, о Цару мира и смерности: Исус, Господ васионе, јаше на магарету онда када свет прославља Њега као Цара и световног чудотворца: "осана! благослоден ... цар Израиљев!" и овим хоће да нам покаже да царство Његово "није од овога света"; да његова делатност нема ничег политичког (ср. Јн. 11,48): да је царство његово: Истина, Бесмртност, Живот вечни. Али ово нико не разумеваше, па ни ученици Његови, док Исус не васкрсе из мртвих. Само, народ је осећао у Лазаревом васкрсењу грациозност чуда: "зато га и срете народ, јер чуше да Он учини ово чудо".

Сведоче очевици: "народ сведочаше који беше пре с Њим кад Лазара изазва из гроба и подиже га из мртвих". А сам Лазар? као живи споменик бесмртносги и васкрсења ту је, међу њима. Убедљивијег сведочанства и свестранијег не може ни бити. Људска природа, људска скептичиоа логика мора положити оружје? Да, она га и полаже. Али га не полаже људска злоба, људска пакост, људска завист.

Ево доказа: "*а фарисеји говораху међу собом: видите да ништа не помаже? гле, свет иде за њим*", "свет, сав свет, не само народ, или људи. Али ипак, зато они остају при одлуци: да убију

Исуса. То је још један доказ колика је сила богоборног зла у човеку. Заиста је душа људска у бунилу и лудилу од греха. Неисцељиво болесна: никакви људски лекови ту не помажу; само један лњк: Богочовек и његов надумни подвиг спасења људи од греха, смрти и ђавола. Зато се Бог Логос и оваплотио, јер је само Бог могао спасти човека, и нико други, нико ни од анђела ни од људи.

"А бијаху и неки Јелини међу онима који дођоше да се поклоне о Празнику. Они, дакле, приступише Филипу, који бјеше из Витсаиде Галилејске, и мољаху га говорећи: Господине, хоћемо да видимо Исуса, дође Филип и каза Андрејy, а опет Андреј и Филип казаше Исусу. А Исус им одговори говорећи: Дошао је час да се прослави Син Човјечији. Заиста, заиста вам кажем: ако зрно пшенице паднувши на земљу не умре, онда једно остане; ако ли умре, род многи доноси. Који воли живот свој изгубиће га, а ко мрзи живот свој на овоме свијету самочуваће га за живот вјечни."

(12:20-25)

Али шта о Исусу чудотворцу мисли грчка мисао, грчки дух, грчка философија? И шта опет мисли Исус о грчкој мисли? Грци изјављују апостолу Филипу: "Господине, ми бисмо хтели да видимо Исуса". Зашто? Ето, ту су о Празнику у гомили света који слави Исуса чудотворца. Све је за њих то ново, нарочито - васкрсли Лазар. То грчка мисао не зна, нити може да схвати. То се противи јасним принципима аристотеловске "логике". Али, шта ћемо са чињеницом; куда ћемо са живим фактом: васкрслим Лазаром? На њихову жељу Спас одговара тако, да заиста одговором решава главни проблем грчке мисли, грчког духа, грчке философије (стих 23 - 25).

Грчка мисао је сва антропоцентрична и антрополатричка, хуманистичка и хоминистичка; сва се аксиологија и критериологија може свести на софистичко руководно начело: "човек је мера и мерило свега", човек је мера свију бића и свију ствари. Али, ето, грчка мисао нека примени то мерило на Исуса, на васкрслог Лазара. Е, то је нешто што грчка мисао не обухвата својом проблематиком; то је животни сектор који није ушао у њене логичке схеме и дијалектичке проблеме. Живот је несравњено и шири и дубљи и безграничнији но што то грчка мисао замишља и зна. Главно је да је њено основно начело: уско, сувише људско, и стога - егоистично, самољубиво, саможиво; потпуно затворено

човеком, његовом природом и том рационалном Рационалистичком; а онај главни део људске природе, који је небеског, божанског порекла није ни узет у обзир. А мора се узети, јер - ето Лазара васкрслог ту, па ето и Исуса, васкрситеља мртвих и чудотворца.

А Исус одговара Грцима и ако га они не питаше, на главну муку њиховог духа, и то им одговара "Син Човечији", тј. као прави човек, који зна и осећа све муке духа људског, бића људског, коме ништа људско није непознато, већ који зна човека и све његово из свог личног, непосредног искуства. Одговор Исусов поставља и тачну дијагнозу грчког ума и духа и даје једини, прави лек за његово исцељење: "*заиста, заиста вам кажем: ако зрно пшенично паднувши у земљу не умре, онда једно остане, ако ли умре, много рода роди*".

Дух људски, мисао људска, првенствено мисао грчка је затворена као *зрно пшенично*, затворена човеком, његовим егоцентризмом, антропоцентризмом који долази од антрополатрије: његовом аутаркичношћу, самодовољношћу, по начелу најубитачнијем за свако биће, од зрна пшеничног па до човека и анђела: Бити довољан самом себи. Које се убрзо претвори у неминовног близанца свог: бити задовољан собом.

То је начело смрти, сваке смрти; јер чим се једно биће затвори у себе, и собом, оно умире: тако *зрно пшенично*, тако сваки цветић ако није отворен према осталој природи и не храни се њоме, онда вене и умире и умре; тако свака птичица, сваки инсект, ако се затвори у себе и остане при својој природи - гине, пропада, нестаје; тако и човек: ако се затвори у себе, у своју природу, у свој дух, у своју логику, у своју мисао; ако остане у својој природи и при својој природи, онда - суши се, вене, умире, сам остане; отвори ли пак тело према природи и узима од ње светлост, влагу, топлоту, ваздух, храну, пиће, онда - живи; тако и дух, отвори ли се према светлости духовној, и топлоти духовној, и храни духовној - Богу, и узима ли све то, онда живи широким и бесмртним животом, животом божанским. *Зрно пшенично* све дотле остаје једно, тј. бескорисно и за себе и за друге, док остаје у свом уском егоизму, у границама свога бића; чим се реши да изађе из те смрти, оно отвара себе, жртвује себе, "*умире*", рашчиња се и кроз њега прострује и устружје живи сокови земље, с топлотом и влаге и светлост, и све остале животворне силе, и оно се оплоди, поново роди, улази у нови, шири, дубљи живот, и класа и рађа многи род. Значи: жртвујући себе, саму природу своју, оно је оплодило, обесмртило себе, јер је унело у себе безброј других сила које су га спасле саможиве и самољубиве умртвљености и увеле у нови, шири, бесмртни живот. Само када се убије самољубље, омогућено

је развијање, оплођење "мртве природе". Тај нам принцип живота важи и за људско биће у његовој целости.

Све док је човек самољубив, тј. саможив, затворен у себе и хоће да живи само од себе, у себи, за себе, он је уствари бесплодан. А чим пробије то буре самољубља и саможивости љубављу према другом, ближњем, Богу, он излази на нови живот, шири и дубљи: нове животне силе устружје у њега из спољњег света: и цело биће његово почиње да ради, узаври. Само кад човек душу своју подвигом вере посеје у Богу, онда се њено "*зрно пшенично*" рашчиња,"*умире*", и кроз то умирање проклија у нови, шири, божански, бесмртни живот, јер из Бога устружје у њу бесмртне божанске силе, и душа "*много рода роди*", тј. рађа бесмртне мисли, бесмртна осећања, бесмртна дела. Речју: она сва постаје бесмртна Богом, и зато способна да рађа из себе оно што је бесмртно, божанско, вечно, богочовечно.

Али први услов за то је: изгубити душу своју, омрзнути саможивост, самољубље, самодовољност, и заволети Бога, Богочовека и бити убеђен: само у Богу и само Богом човек је у истини човек, постаје бесмртан и вечан, тј. богочовечан; живот човеков је прави живот када се претвори у богоживот; и мисао - када се претвори у богомисао, и осећање - у богоосећање; једном речју: када се васцело биће човеково претвори у богочовечанско биће. Онда постаје јасна свеспасоносна еванђелска благовест и мерило: човек је само човек Богочовеком; и Богочовек је мерило свих бића и свих ствари у свим световима. Онда, човек: Богочовеком и ради Богочовека воли људе као бесмртна боголика бића; а и себе воли само као боголико биће, а не себе - грехољупца и сластољупца.

Душа моја - сама за себе мртвац је, ако не оживи и не обесмрти себе помоћу богочовечанских врлина; без Бога њу не треба волети, јер је она без Бога - само велика мука човекова; а Богочовека Христа треба претпоставити души својој као љубав мржњи, и онда ће тек човек правилно оценити себе, и почети живети правим еванђелским животом, који није ништа друго до вечни живот човеков у Богу, овде на земљи и горе на небу. То значе Спасове необичне речи: "*који љуби душу своју изгубиће је; а ко мрзи душу своју на овом свету, сачуваће је за живот вечни*".Као што тело, зато што је од земље, мора да се храни земљом; тако и душа, зато што је боголика, зато што је од Бога мора да се храни Богом, ако хоће да живи. Уобрази ли душа, и ако боголика, да је самостална, и довољна себи, тј. љуби ли само себе, она уствари губи себе, убија себе, а чим осети да је она без Бога ништа, и да ће умрети вечном смрћу ако се Њиме не храни и не

одржава, она омрзне себе, не сматра себе низашто, већ сву вредност своју види у Богу и сву бесмртност, и сву вечност и сав рај.

Грех, самоубиствени грех хуманизма и хоминизма је баш у томе: што боголику вредност човекову проглашава за самовредност, за свевредаост; а уствари је она само клица вредности, и свевредности, каја постаје правом вредношћу и свевредношћу када се човек усаврши и доврши Богом, Бопочовеком. Човек је само почетак, само клица, која брзо угине, ако се не засеје у Богу, у Богочовеку, у његовом Еванђељу; он је све дотле саинго *"зрно пшенично",* које увек *"једно остане".* А многи род роди само ако подвигом вере посеје себе у Богочовеку, и осталим саможртвеним подвизима укорени себе у Богочовеку, те тако стекне бесмртност и живот вечни.

"**Ко Мени служи, за Мном нека иде, и гдје сам Ја, ондје ће и слуга Мој бити;**
и ко Мени служи томе ће дати почаст Отац Мој."
(12:26)

Отуда само следовање Богочовеку, спасава човека од смрти и преводи у бесмртност и живот. Богочовеку се следује кроз богочовечаиоке врлине; оне су пут ка њему и кроз њепа; помоћу њих се човек усељује у њега, утврђује у њему, и он у човеку; а ове оне значе живот у Христу и Христом, стално борављење у Њему и Њиме. То казују речи Спасове: *"ко Мени служи, за Мном нек иде, и где сам Ја онде и слуга Мој нека буде; и ко Мени служи онога ће прославити Отац мој".*

Где је то Господ Христос? У свему што је божанско, бесмртно, вечно: у вечној Божанској Истини и Правди, и Љубави и Доброти и Милости и Мудрости у свима божанским савршенствима, у Бесмртностима, у Вечности, у Рају = у свему томе треба да буде и сваки слуга Христов. Следбеник Христов продужава живот Христов на земљи, и то продужава га самим Христом, који је увек у свима Својим следбеницима "у све дане до свршетка овета" То је један недељив живот: богочовечански живот, који је почео са Христом и наставља се Њиме у Богочовечанском телу Његовом - Цркви; то један недељив богочавечански подвиг, који је почео Христом и наставља се кроз све сутелеснике Богочовечанског тела Његовог - Цркве. У томе је сва тајна свих светова, у којима Богочовек живи и влада. Зато и тако велика част, изузетна част, припада следбеницима Христовим: њих поштује сам Бог Отац! Да, човека поштује Бог! каква необична част!

"**Сад је душа Моја узбуђена, и шта да речем? Оче, спаси Ме од часа овога;**

али зато дођох за час овај."

(12:27)

Најраскошнији пример свега реченога: Богочовек Христос. Посејавши кроз добровољну Крсну омрт пшенично зрно Своје Личности, Он је родио толики род, да је довољан да увек храни и довољно нахрани све људе свих врвмена и свих вечности који су гладни Божије Истине, Бњсмртности, Вечности: свега Божијег, Богочовечански свеистинито гожазано: да на самопожртвовању стоји свет, сав Божији свет: Бог се жртвује за свет, за сав свет, на челу са родом људским. И тако Богочовек открива као Спаситељ ано што је као Творац ставио као циљ у души своје тваревине: самопожртвовање као средство себеобесмрћења, себеумножења, себепродужења кроз сву вечност. То самопожртвовање, та саможртва је и божански и човечански најсавршенија у Богочовеку Христу, те је на првом месту то хришћанско схватање света и живота; и још: основно начело и основна сила еванђелског живота људског у свету. Богочовеково је начело, свеначело: жртвуј себе за друге: ђаволово је начело, свеначело: жртвуј друге себи.

Самопожртвовање је израз свељубави еванђелске, богочовечанске; самоодржање себично и егоцентрично је израз мржње ђаволске. Самопожртвавање је божански метод живота у свима световима; самоодржање - ђаволски метод. Као творевина, и то чиста творевина, ђаволов грех је саможив од врха до дна, и увек друге жртвује себи. Усвојивши грех као метод живоха, људи су одбацили божанско свеначело живота: самопожртвовање, жртвовање себе за друге, и пригрлили демонско свеначело живота: самоодржање, жртвовање других себи и за себе. На том путу људи су се толико обезбожилии, оћаволили, да су просто изгубили лик Божији у себи; једва је нешто остало у њима што личи на Бота, и подсећа на некадашњу допадну боголикост. Спаситељ види све људе, онакажене, избезумљене, залуђене гресима, види их све својим бестелесним свевидећим оком, и потресно доживљује то, нарочито предголготском страдању Свом. Гледајући све ужасе људског грехољубља, све лешеве духовне, Спас збори: *"сад је душа моја жалосна", жалосна.* на догледу свега што су људи учинили од себе пригрливши грех, и кроза њ смрт и ђавола, а напустивши Бога, а са Њим бесмртност и живот вечни.

"Жалосна је душа моја" што су људи толико ослепили себе, грехољубљем, да не виде, ни мало не виде да је пут њихове

бесмртности у самопожртвовању, а не себичном и саможивом самоодржавању. Ево све смрти људске су предамном, и сви ужаси које су оне починиле са родом људским; о како је због свега тога, и у сред свега тога, тешко и мучно и страшно бипи човек; са свих страна насрћу на мене све смрти људске, урлају, прождиру, све што је људско, о: *"сад је душа моја жалосна".* Толике страхоте вихорима и олујама смрти ударају на мене: ено, сваки човек је читава смрт, и сви они, сви људи свих векова, избезумљени смрћу урлају, вапију, грче се, превијају од неуђутних болова: *"и шта да кажем? Оче, сачувај ме од овога часа!"* али - ако Ја не узмем на себе све те смрти, ко ће спасти људе од њих, ко? Нико. Јер они сами сви до једног, робље су, кукавно и беспомоћно робље смрти.

То свим бићем осећам Ја: моја човечанска природа, сва је у грозници од страха пред смрћу, пред толиким смртима, јер их за све људе и уместо свих људи ја доживљујем као своје смрти. Све је то исувише страшно: *"али зато дођох на час овај":* да све то осетим, проживим, и својом божанском силом спасем људе од смрти, од свих смрти, и кроз свељубеће самопожртвовање покажем им једини сигурни пут који их води у бесмртност и живот вечвни.

"**Оче, прослави Име Своје! Тада глас дође с неба: И прославих, и опет ћу прославити! А народ који стајаше, када то чу, говораше да је гром загрмио; а други говораху: Анђео ми је говорио. Исус одговори и рече: Овај глас није био Мене ради но вас ради**."

(12:28-30)

Да, тиме ћу прославити Оца Свог, који ме и посла на ово дело: *"Оче, прослави Име Своје!" - "Тада дође глас с неба: и прославио сам и опет ћу прославити".* Отац прослављује себе Сином, Богочовеком Христом: његовим неизмерним човекољубљем, Његовом свежртвом за људе, којом Он осигурава и даје људима бесмртност и живот вечни. А то дати несрећним људима: спасти их од смрти, греха и ђавола, - у томе је прослављање, једино право прослављање Бога.

А сваки грех, и свака смрт људска, то је срамоћење Бога, који је саздао људе за бесмртност и живот вечни. Да ће то заиста учинити Исус сведочи глас с неба. Народ је чуо то сведочанство својим ушима, и говори: *"гром загрме" а други: "анђео му говори".* Спас и објашњава да овај глас не би Њега ради, *"него народа ради".* И сигурно, Грка ради. Да се и њима покаже: да је већ направљњн пут између неба и земље; да је небо отворено над земљом, и није туђе земљи; да је Бог ие нека далека надсветска

идеја, мисао, већ благи Промислитељ света, који непрестано брине о нашем земаљском свету.

"**Сад је суд овоме свијету; сад ће кнез овога свијета бити избачен напоље. И када Ја будем подигнут са земље, све ћу привући Себи. А ово говораше, указујући каквом ће смрћу умријети**."
(12:31-33)

Присуство Богочовека у нашем земаљском свету, нарочито време Његовог крсног страдања, јесте време одлуке и судбоносне борбе Његове са смрћу, грехом и ђаволом. Бог Логос је владар овога света био све док људи нису толико огрезли у гресима, да су помоћу њих ђавола учинили и прогласили владарем овога света (ср. Јн. 16,11); и он заиста влада у овоме свету гресима и смрћу. Богочовек је сишао у овај свет, да опет путем Еванђеља, путем Крсне Жртве и Васкрсења, узме опет сву власт над овим светом. Због чега и изјављује после Свог васкрсења: "*даде ми се свака власт на небу и на земљи*" (Мт. 28,18). А док борба траје, а траје од рођења Богочовека у наш свет, нарочито се појачава и врхуни у голготском страдању, над овим светом врши се *суд:* овај свет доживљује свој *суд*: одлучује се, доноси *пресуду* за ким ће и са ким ће: да ли са ђаволом или са Богом, са ђаволом који влада помоћу греха и смрти, или са Богочовеком који влада помоћу Еванђеља и бесмртности; да ли је за бесмртност помоћу богочовечанског самопожртвовања или за смртност помоћу демонског самоодржања.

"Сад је суд овога света" - сад свет решава своју судбину, сад се одређује вечна судбина човечанског света: *"сад ће бити истеран кнез овога света напоље":* крај *овога света* који је грехом и смрћу - најгором тиранијом - владао над светом. Он који је кроз људско грехољуље и страстољубље истерао из овог света његовог божанског владара: Бога Логоса. А и сада хоће да преко христобораца истера из овог света оваплоћеног, учовеченог Бога Логоса. Али, Богочовек осигурава Себи победу баш *тиме* што ће Крсном смрћу победити свет, и тако привући к себи људе: извући их из греха и смрти, тј. испод власти *"кнеза овога света",* и учинити их својима и то својима из љубави и Христољубља: *"И кад будем подшнут од земље, све ћу привући себи"*. *Подигнут* ћу бити на Крст; а себе ћу још више *подигнути* васкрсењем до у врх небеса, и узнети тело човечије у вечну и бесмртну славу Божију, - и тиме ћу *"све привући к себи".* Људи ће се отрезнити од грехољубља, одрећи се греха и смрти, и поверовати у своју

бесмртност кроз Мене васкрслог. И заиста, васкрсењем и вазнесењем Својим славним, Богочовек постаје истински кнез, владар овога света, и влада у њему својим Еванђељем у Цркви Својој. А у то је ушао кроз Своју славну, по човекољубивом пожртвовању, смрт, коју је убио својом богочовечанском смрћу: "смрћу смрт уништи". Зато свети Воанергес благовести: *"а ово говораше да покаже каком ће смрти умрети".*

"**Народ Му одговори: Ми чусмо из Закона да Христос остаје вавијек; и како Ти говориш да се Сину Човјечијему ваља подигнути? Ко је тај Син Човјечији? А Исус им рече: Још је мало времена свјетлост са вама; идите док свјетлост имате да вас тама не обузме; а ко иде по тами не зна куда иде**. **Док свјетлост имате вјерујте у свјетлост да будете синови свјетлости. Рекавши ово, Исус отиде и сакри се од њих**."

(12:34-36)

Иако је народу дао све доказе и пружио сва сведочанства, који би требало да их као разумна бића убеде да је Исус - Син Човечји, Богочоаек, они ипак стављају му питање: *"Ко је тај Син Човечји?".* Спас им одговара посредно: Онај који је *Светлост,* у телу човечјем Светлост. А шта је у вашим телима, завирите: мрак и тама. Сада је *"Светлост с вама", Светлост* која обасјава све поноре смрти, али и живота; све поноре греха али и врлине; ако се послужите њоме, изаћи ћете из таме, нећете *ходити по тами* греха и смрти; јер ко живи грехом у овом свету, он живи у тами, *"ходи по тами", - "не зна куда иде".* Заиста, човек греха *"не зна куда иде";* а сигурно аде у понор смрти. Само идући за Светлошћу света - Богочовеком, човек иде светлим и осветљеним путем врлине, Еванђеља, у бесмртност и живот вечни. Чим грехољубљем човек напусти Христа, кренуо је кроз таму греха у таму смрти, у вечну таму вечне смрти. Само кроз грехе тама обузима човека. Чим човек поверује у Боточовека, одмах му сву душу испуни Светлост божанска, и аве његове путеве залије Светлост.

Вера у Христа, уводи сунце у душу, и оно осветли све светове човечје и све путеве: и он јасно види и зна шта је добро, а шта зло, шта грех а шта врлина, шта смрт, а шта живот, шта лаж, а шта истина, шта Бог, а шта ђаво, шта човек, а шта свет. Види све то, и зато зна куда иде. Зато Спас и вели: *"Док свеглости имате, верујте у светлост, да будете синови светлости".*

Богочовекова светлост толико проникне све биће човеково, толико се сроди с њим, да она постаје просто родитељка и његове

душе, и његовог срца, и његовог ума, васцелог бића његовог, а он сам постаје *"син светлости":* јер се све у њему: и мисли, и осећања, и расположење, и дела - рађа из светлости. И он и живи и дела и мисли и осећа као *"син светлости".* Он - једина истинска *Светлост* наша у свету.

"**Јер иако је учинио толика знамења пред њима не вјероваху у Њега; Да се испуни ријеч Исаије пророка који рече: Господе, ко вјерова проповеди нашој? И рука Господња коме се откри? Зато не могаху вјеровати, јер опет рече Исаија: Заслијепио је очи њихове и окаменио срца њихова, да не виде очима ни срцем разумију, и не обрате се да их исцијелим. Ово рече Исаија када видје славу Његову и говораше о Њему**."

(12:37-41)

"Рекавши ово Исус отиде и сакри се од њих", не из страха, него из жеље да их остави саме, да још једном промисле о Њему шта је и ко је: дали само човек, или и Бог у човеку? Јер, шта је то што би људи желели чути и видети од Бога, а да нису чули и видели од Исуса? Зато су многа од народа с правом говорили: "*Кад дође Христоос еда ли ће више чудеса чинити него овај шго чини?*" (Јн. 7,31). Али, *"ако је и чинио толика чудеса пред њима, опет Га не вероваху".* Зашто? Одговор на то даје пророк Исаија на кога се св. Еванђелист позива: "*неверјем су заслепили очи своје и окаменили срца своја, те нити очима виде, нити срцем разумеју".*

А *вера* у Богочовека: отвара очи душе, те оне виде у Исусу Бога и Спаситеља; омекшава срце, чини га осетљивим за оно што је Божје, те оно осећа у Исусу Бога, и разуме кроз дела Његова да је Он заиста Спаситељ света и Месија. Неверје је обичио од грехољубља, јер сваки грех као нова тама све више заклања Бога од очију човекових. А кад се греси намноже у души, они навуку у њу и на њу безбројне таме, те она нити види Бога, нити Га осећа, а често - нити га признаје. Бог нити је узрок, нити саузрок људског неверја, људског слепила и окамењености срца: Он само допушта људима да се слободно опредељују или за грех или за Њега; и када људи изаберу грех, и живе у греху, Он их не спречава насилно, јер то не доликује Богу Љубави, да своме створењу насилно намеће своју вољу, своју Истину, своју Љубав, своје Евађеље.

Тако треба и разумети речи пророка Исаије: *"Заслепио је очи њихове и окаменио срца њихова, да не виде очима ни срцем разумеју, и не. обрате се да их исцелим":* допустио је да они по

слободи својој гресима ослепе очи душе своје, и окамене срце своје, те постану толико неосетљиви за оно што је Божје и добро, да и не осећају колико су болесни и колико им је потребан Бог да их исцели од страшних болести њихових.

"**А и од старјешина многи вјероваше у Њега; но због фарисеја не признаваху, да не буду искључени из синагоге. Јер завољеше више славу људску него славу Божију. А Исус повика и рече: Ко вјерује у Мене, не вјерује у Мене, него у Онога који Ме је послао. И ко види Мене, види Онога који Ме је послао. И ко види Мене, види Онога који Ме је послао**."
(12:42-45)

Сав је Бог у свету, са свима својим добрима, и сав је ђаво у свету са свима својим залима, - а људима је остављено да се слободно определе за једног или за другог. Често људска слава спречава људе да се определе за Бога и његова савршенства. Све што је Христово, од Бога је, и води право Богу. И човечанска природа његова толико је испуњена Богом да право води Богу. Стога вера у Христа Богочовека уствари је вера у небеског Бога Оца. Која то његова мисао, или реч, или осећање, или дело - не показује то, и не доказује то? Заиста је Он човвк "*у коме обитава сва пуноћа Божанства на телесан начин*" (Кол. 2,9). Стога је Он у праву када тврди: *"Ко види мене види Онога који Ме посла".* Богочовек је огледало Оца; какав је Бог на небу, такав је и на земљи. Међу њима нема разлике, сем што је Богочовек у телу, а Бог Отац изван свих телесних обличја. Једна иста Светлост су и Бог Отац и Бог Син: "Светлост од Светлости". Само Син је своју Светлост обукао у тело човечје; она из њега и кроз њега зрачи, не спаљујући га, јер је то "тиха Светлост" (Свјете тихиј .. .). Бог Логос је донео Себе свету, Себе = Светлост; унео Себе = Светлост у таму овога света, таму која је од греха.

Који год поверује у Њега = узаживи Њиме, Његовим Еванђељем, не остаје у тами, већ излази на Светлост Божју, и живи у њој и њоме. Када је Богочовек у свету, онда је са Њиме и сва Светлост Божја неугаЈоива, бесмртна, животворна и животодавна, а насупрот њој - језива и пуна смрти тајна греха. Човек је стављен пред избор, сваки човек, нарочито од како је Бог Логос сишао у наш свет, и постао човек, и остао у Цркви својој као Богочовек.

Изабере ли њега, човек одмах ступа у друштво Светлоносца - Светитеља, који га и воде свима путевима еванђелске светлости, а сви они воде у бесмртност и живот вечни. Зато Спас и благавести: *"Ја Светлост дођох на свет да ниједан који верује у Мене не остане*

у тами". Вера у Христа је идење за Христом; ко пође за Њим, чим пође - излази из греха, напушта грех и његову таму, и улази у незалазну и неугасиву светлост. Нема греха који може човека задржати у својој тами, ако човек узажели да пође за Христом. Узажели ли само, Господ му одмах даје божанске силе, којим савлађује сваки грех и свим бићем излази на широку стазу Светлости Богочовекове.

"**Ја у свијет дођох као свјетлост, да свако ко вјерује у Мене не остане у тами. И ко чује Моје ријечи и не вјерује, Ја му не судим; јер не дођох да судим свијету, него да спасем свијет. Ко одбацује Мене, и не прима ријечи Моје, има себи судију; ријеч коју Ја говорих, она ће Му судити у посљедњи Дан. Јер Ја не говорих сам од Себе, него Отац Мој који Ме посла, Он Ми даде заповести шта да кажем и шта да говорим. И знам да је заповијест Његова живот вјечни. Што год, дакле, Ја говорим, онако говорим како Ми је рекао Отац**."

(12:46-50)

Свака реч Христова - пуна је Божанске Светлости; свака је - читаво сунце Божје. Унеси је у душу, и она ће се распалити у сунце, само ако је будеш распиривао својом вером и љубављу и молитвом и постом. Свака Реч Његова је благовест о спасењу човека од греха, смрти и ђавола. Благовест и сила, сила која побеђује ово мрачно тројединство, и изводи људско биће у светлост спасења. Спас је дошао да спасава, не да суди нити уништава. Јер да је дошао да суди, - ко би то од људи остао неосуђен? Јер је сваки - роб греха, и таме греховне. Богочовек је зато и дошао као Исус = Спаситељ: да љубављу својом излечи људе од греха, и спасе од смрти и ђавола.

У томе је љубав Божја неизмерна: што је дошао да спасе грешнике, не да суди и осуди. Зато је и донео и дао људима све што им је потребно за спасење. Тако да ниједан човек, ни сада, па ни на дан Страшнога Суда неће имати право да каже Богочовеку: нисам знао, нити сам имао средства да се спасем од греха и ђавола. - Рекне ли то, судиће му свака реч Христова, свака реч Еванђелска, и показати му да није у праву. Судиће му божански свеираведно, јер је свака - Божја и божанска, јер је у свакој присутан и Бог Логос и Бог Отац. Судиће човеку неверја оне речи које су му биле дате за спасење. И онда ће сваки осетити да је истина сва у томе: да је послушао Богочовекове речи, и силе се њихове испунио, спасао би себе од греха, смрти и ђавола. И ушао

као спасен, у живот вечни, у живот божански, где непрестано живи Тросунчани Господ кроз сва своја безбројна и неизбројива савршенства.

Јер све речи Спасове, све речи Еванђеља спасења сливају се у једну заповест Божју, а та је заповест - живот вечни. То значи: циљ је, једини циљ Богочовековог Еванђеља спасења: спасти људе од греха, смрти и ђавола, и дати им живот вечни. То је смисао, то циљ, свих речи Божјих, свих заповести Божјих, свих савета Божјих, изречених људима преко чудесног Спаситеља н Његовог божанског Еванђеља спасења.

Тринаеста глава

ХРИСТОВА ТАЈНА ВЕЧЕРА СА УЧЕНИЦИМА

"**А пред празник Пасхе, знајући Исус да је дошао Његов час да пређе из овога свијета Оцу, љубивши Своје који су у свијету, љубио их је до краја. И кад би вечера, пошто ђаво већ бјеше метнуо у срце Јуди Симоновом Искариотском да Га изда, знајући Исус да Му је Отац све дао у руке, и да од Бога изиђе, и Богу иде**."

(12:1-3)

Силаском Бога Логоса у земаљски свет, направљен је пут између овог и оног света. Богочовек сасвим природно спаја ова два света: Као Бог постао је човек, да би човека уздигао до Бога. Нема провале непремостиве више између два света, нита између човека и Бога. Из љубави је сишао из дивног божанског свегга у наш смрдљиви земаљски зверињак; љубављу је живео за све време Свога боравка на земљи, и остао до краја у тој љубави, иако су многи људи на Његову све-љубав одговарали мржњом, пакошћу, злобом, читавим паклом. Ето, и један од дванаесторице је такав: На свељубав Учитељеву он одговара тиме што пушта Сатану у срце своје, те га овај претвара у радиоиицу богоиздајничког и богоубилачког греха.

Шта то значи? - Да Богочовек Христос сав однос Свој са људима заснива на слободи и љубави. Никад и нигде насиље, нити захтев да му ма ко служи механички, аутоматски, принудно. Све по закону божанске љубави и слободе. На томе стоји и цело Еванђеље. Нико се насилно не спасава. Спасење Спаситељ нуди, али не намеће. Сав је домострој спасења Богочовек израдио на

љубави и од љубави; А човек то спасење може усвојити једино љубављу за то и такво спасење. Богочовек је сав љубав: такав је дошао у свет, такав се и враћа у онај свет - Оцу. Враћа се, из бескрајног човекољубља, са обесмрћеним и прослављеним телом људским. Због те љубави према људима *"Отац му све даде у руке".*

Иако сав у греху, смрти, злу и ђаволу, овај наш земаљски свет није ии у чему, ни по чему могао умањити, или окрњити, или оштетити Богочовекову Личност, Његово Божанство, нити пак његово безгрешно човечанство. Грех, смрт, зло и ђаво, нису могли нити да омету нити да онемогуће Његово дело спасења света. Толико је Он свет и свемоћан у свему, а пре свега у љубави према људима. Сав његов живот и под виг на земљи сведочи једмо: *"Он од Бога изиђе, и к Богу иде".* Пут је Његов прав и оигуран. *Он од Бога изиђе* и у наш свет сиђе, да би из нашег света изишао и Боту отишао са телом човечјим, спасеиим од греха, смрти и ђавола, и тако прослављеним вечном божанском славом.

"**Устаде од вечере и скиде горње хаљине, па узе убрус и опаса се њиме. Потом усу воду у умиваоницу, и поче прати ноге ученицима и отирати убрусом којим бјеше опасан. Онда дође Симону Петру, а овај Му рече: Господе, зар Ти моје ноге да опереш? Одговори Исус и рече Му: Што Ја чиним, ти сад не знаш, али ћеш послије разумјети. Рече Му Петар: Никада Ти нећеш опрати моје ноге. Исус му одговори: Ако те не оперем, немаш удјела са Мном. Рече Му Симон Петар: Господе, не само ноге моје, него и руке и главу. Рече му Исус: Окупани нема потребе шта да пере осим ногу, јер је сав чист; и ви сте чисти, али не сви. Јер знађаше издајника Својега, зато рече: Нисте сви чисти**."

(13:4-11)

Ако божанска љубав има душу, онда је то - смерност. Ево ње увек у љубави Христовој, па и на Тајној Вечери. Да, она и сачињава почетак те Овете и свеспасоносне Вечере: Богочовек пере ноге ученицима својим и брише их сам убрусом. То спада у Еванђеље спасења, у силу спасења, и у символ спасења. Ове то значи: људе је могуће спасти од греха, смрти и ђавола само служећи им из богочовечанске љубави, богочовечански смерно. Само се тако може имати "удела" са Спаситељем: "*удела са Мном*"

Јер само смерна љубав и љубећа смерност очишћава људе од сваке прљавштине. На њу спасавани може одговорити само истоветном љубављу и смерношћу, и онда му је спасење осигурано. У противном: Спаситељева омерна љубав је учинила

све, али човек није на њу одговорио љубављу, и остаје - неспасен, нечист. Случај Јуде Искариотског. Ни њега Спаситељ благи не приморава на спасење, не спасава га насилно. Остављена је и њему, као и свакоме људоком бићу, бескрајна слобода: да изабере и воли Бога или ђавола, живот или смрт, рај или пакао, добро или зло. И Јуда се у пуној мери користи том слободом, као и сваки човек, па изабрао једно или друго. Главно је: пред сваким стоји Христос, Бог савршени и очигледни, и ђаво ружан и одвратан.

"**А кад им опра ноге, узе хаљине Своје па опет сједе за трпезу у рече им: Знате ли шта сам вам учинио? Ви Ме зовете Учитељем и Господом, и право велите, јер јесам. Кад вам, дакле, опрах ноге, Ја Господ и Учитељ, и ви сте дужни једни другим прати ноге. Јер сам вам дао пример да, као што Ја учиних вама, и ви чините. Заиста, заиста вам кажем: Није слуга већи од господара Својега, нити је посланик већи од онога који га је послао. Кад ово знате, блажени сте ако то творите.**"

(13:12-17)

Спаситељево прање ногу ученицима саставии је део велике богочовечанске тајне спасења света. На почетку те пресвете тајне стоји бескрајна смерност: рођење од Дјеве у пећини; ево бескрајне смерности где и завршава ту велику тајну. Колико је ове то божански важно, показује то што сам Спаситељ објашња ва одмах ученицима шта значи ово прање ногу. Он *"Го-под и учитељ пере ноге учшицима".* Ради чега? Да би им примером пкжазао да је смерна љубав - пут спасења, једини пут спасења. То сачињава обавезну дужност, уцраво еванђелску оведужност, за свакога који жели спасења себи и другима.

"Кад дакле ја опраг вама ноге Господ и Учитељ, и ви сте дужни - један другоме прати ноге": ма ко, и ма колико грешан и нечист био тај други, макар био Јуда, - оперите му ноге за сведочанство њему да сте учинили све за спасење његово: смерно и с љубављу служили њему нечисгом и прљавом. Иако је Спаситељ, и све шгго је чинио - чинио да би дао пример вама; иако је живео, и тиме давао пример како треба да ми живимо; иако је мислио, осећао, делао, творио, да би тиме нама дао пример живи како треба да и ми мислимо, осећамо, деламо, творимо; никад није то тако истакао и за таку свеобавезну дужност прогласио, као што је то учинио приликом прања ногу својим ученицима. Толико је смерна љубав свеважна, свевредносна и свеспасоносна. Зато и благовести: *"Јер вам дадох углед (пример) да и ви тако чините као*

што ја вама учиних. Заиста, заиста вам кажем: није слуга већи од господара свога, нити је посланик већи об онога који га је послао. Кад ово знате, благо вама ако га извршујете".

"Блажени сте ако то извршујете": блаженство је истовремено пракси, делу, делању, творењу, доживљавању смерне љубави Христове. У самом чињењу еванђелских подвига је почетак блаженства од тога: у трајању пак - свеблаженство. "Творац дела" је "*блажен у делу свом*" (Јак. 1,25). Не знање о смерној љубави, о смерном служењу другима, већ само доживљавање те љубави и смерно служење друшима из љубави, то рађа неисказано христолико блаженство у души чинитеља. Ма колико се Христов човек у смерној љубави смиравао пред другима, никад се ни приближно не може то упоредити са смерном љубављу, са бескрајним смирењем безгрешног и Свемоћног Господа Исуса пред грешним и прљавим људима.

Ваистину је Он у том погледу увек *"пример"* за нас, пример који треба свакако постизавати, и са радошћу признавати: да га никада у потпуности не можемо постићи. Просто би се могла, иза оваког Христовог дела и мисли и осећања и речи и доживљаја, као рефрен ставити ова Христова реч: *"Ја вам дадох пример да и ви тако чините". Пример,* то је еваиђелски буквар, еванђелски требник, еванђелски служебник. Спас нам је оставио *пример* као богочовечанско средство и уџбеник спасења. Еванђеље је, на првом месту, *пример,* Богочовеков *пример* како се људи спасавају од греха, смрти и ђавола. А за Њим су нам, и по угледу на Њега, пример еванђелски сви свети апостоли, и сви светитељи, и сви праведници, јер су спасавали и себе и друге, ушледајући се иа Њега, на Његов пример, и добијајући од Њета силе и надахнућа да му следују као у огледу и примеру. Само се угледањем на Спаситеља човек спасава. Све што је Сам чинио, Спаситељ даје силе да то чине и следбеници Његови, само даје то за - смерну љубав. А она је увек добровољна, сва саткана од велике, безграничне слободе човекове, слободе боголике и богочежњиве. Уколико боголикије, утолико безграничније и богочежњивије. А када своју боголику слободу човек потчини злу и греху, овда је безгранично и зло његово и грех његов, зато га и одводе у пакао, у то царство где је свако зло - безгранично и вечно. Јер безгранична заљубљеност у зло, води човека у пакао.

У томе је страшна слобода човекова: јер му ни Бог не може силом наметнути љубав према добру, ни ђаво - љубав према злу. Јер љубав и јесте сила, и сплет осећања који се не може наметнути; наметне ли се - љубав престаје бити љубав, љубав већ није љубав. Јер љубав и ниче из слободе, и расте у слободи, и

стоји и постоји само у слободи. Где слободе нема, ту љубави нема. Човек без слободе је робот. Роботи су неспособни за љубав, јер им недостаје слободе, која и чини човека човеком, тј. бићем каквим га ми људи знамо из свеколиког искуства рода људског, и због чега га и човеком називамо.

"**Не говорим о свима вама; Ја знам које изабрах; него да се испуни Писмо: Који са Мном хљеб једе, подиже пету своју на Мене. Од сада вам говорим прије него се збуде, да. Када се збуде, вјерујете да Ја јесам**."

(13:18-19)

Заиста, све што Спас чини на Тајној Вечери казује нам његову главну тајну: да је Он - Бог, Богочовек. Ево божанског свезнања: Он унапред говори о Јуди и шта он смера да учини. Он само жели од својих ученика да они запамте ове речи Његове *"да, кад се збуде верујете да сам ја"* - Бог и човек, Богочовек. Све је устремљено једном циљу: вери у Богочовека.

Па и издајство Јудино Спаситељ претсказује својим боанским свезнањем; да би и та страшна чињеница послужила ученицима као доказ да је он заиста свезнајући Бог, и да треба веровати у Њега као Богочовека и Спаситеља. Па и у овом случају смерна љубав Спаситељева прећуткује име издајниково, и показује како их заиста "*до краја љуби*" (ст. 1).

"**Заиста, заиста вам кажем: Који прима Онога кога пошаљем, Мене прима; а ко прима Мене, прима Онога који Ме је послао**."

(13:20)

Ко Христа не признаје за Бога, онда је ваистину прави безбожник. Онда заиста нема Бога за њега, не постоји Бог. Јер кад Христос, са свима својим тако очигледним савршенствима, није Бог, онда - нема другог Бога ни на небу, ни на земљи, ни под земљом.

Јер ни Бога човек не може замислити бољим, савршенијим, мудријим, свемоћнијим, милостивијим, праведнијим, свезнајућим, светијим од Христа. Да, историја ове планете незна за милије и савршеније биће од Христа. Ако би се бирао, онда би сваки нормалан чо"ек, изабрао себи њега за Бога. Не признаје ли човек њега, онда је ваистину - атеист, јер одбацује јединог истинитог Бога и неба и земље. Ту истину открио нам је Спас на Тајној

вечери: *"заиста, заиста вам кажем: који прима онога кога пошаљем, Мене прима; а ко прима Мене, прима онога који Ме посла".*

Заиста је страхотно величанствена слобода човекова: он, сићушан и мајушан, може признати или одбацитм Бога, може веровати у Њега или не; може сместити у себи целога Бога, или га потпуно избацити. *"Који прима Мене, прима онога који Ме посла"* - тј. прима Бога, све Његове силе, све Његове моћи, сва његова савршенства. Шта више треба човеку од тога?

"**Рекавши ово Исус се узбуди духом, и посвједочи и рече: Заиста, заиста вам кажем, један од вас издаће Ме**."
(13:21)

А не примити то, зар је човек и даље човвк, није ли се преметнуо у ђавола. Заиста жалити треба, бескрајно и безгранично, човвка који не прима Христа, који не верује у њега. А шта тек рећи за човека који издаје Христа Бога Њега тек треба жалити, жалити бескрајније од бескрајног и безграничније од безлраничног. То Спас и чини: *"рекавши ово Исус поста жалостан у духу, и посведочи и рече: заиста, заиста вам кажем: један између вас издаће ме": запрепасти се, узбуди се;* ко се не би запрепастио над човеком који Бога издаје, Бога продаје? запрепастио до суза, самилосних и дирљивих, као што је случај Спасов.

Страшна је чињеница да је човек дошао дотле у злу и грехољубљу: да и очигледног Бога неће у свом зњмаљском свету, Бога са свима дирљивим силама његовим, са свом божанском Истином, и Правдом, и Љубављу, и Добротом и Свезнањем, и Светлошћу.

Чињеница толико страшна, да би над њом требало да и камење заплаче и закука, акамоли бића, која располажу сазнањем и осећањем, макар мајушним и нај мајушнијим, или савршенијим и најсавршенијим: јер то је најстрашнија чињеница у свима световима. Нема страшније ни у паклу, јер ниједан ђаво није са Богочовеком учинио оно кад је сишао у пакао, што је Јуда учинио са њим у нашем земаљском свету. Ту смо ми људи испред пакла и испред свих демона. Ту нам нема такмаца. Нема - на стид и срам наш.

"**Онда се ученици згледаху међу собом, и бијаху у недоумици о коме говори. А један од ученика Његових, кога Исус љубљаше, бјеше наслоњен на наручје Исусово. Њему, дакле, Симон Петар даде знак да упита ко би то био о коме**

говори. А овај, наслонивши се на прса Исусова, рече Му: Господе, ко је то? Исус одговори: Онај је коме Ја умочивши залогај дам. И умочивши залогај даде Јуди Симоновом Искариотском. И по залогају тада уђеу њега сатана. Онда му рече Исус: Што чиниш, чини брже. А ово не разумједе нико од оних што бијаху за трпезом зашто му рече. А неки мишљаху, будући да у Јуде бјеше кеса, да му Исус рече: Купи што нам треба за празник; или да даде штогод сиромасима. А он узевши залогај одамх изиђе; а бјеше ноћ."
(12:22-30)

Запрепашћење ученика је природно. Зар један од њих да изда Господа и Учитаља, чијим су именом мртве васкрсавали, болесне исцељивали, ђаволе изгонили, и друга многа чудеса чинили? Пада у очи: да нико од ученика није то приметио код Јуде, тако се и он вешто скривао; и још: да кротки Господ није то казао ни најприснијем ученику Свом: *"кога Исус љубљаше".* Јер љубав је љубав и тиме што казује тајне.

Овом тужном догађају дугујемо једно духовно сазнање: како и жолико је Господ љубио светог Воанергеса, апостола љубави. Он је ваљда зато и постао апостоп љубави, и осетио да је Богочоввк = Љубав, Бог Љубав, што је доживео најбожанскију и најсавршенију љубав у свима световима. Зато му Спас њему јединоm, открива и ову тајну о богоиздајнику. Али открива тако неприметно, да нико од осталих ученика није сазнао да је то Јуда. Спаситељ је до последњег тренутка Својом смерном љубављу пакушавао да спасе Јуду од зле намере. И тек када је сав Сатана ушао у Јуду, Спас му са болом и тугом рекао: *"што чиниш чини брже",* и то тако рекао да нико није разумео нашта се те речи односе. Сатана уђе у Јуду кад? *"по залогају тада уђе у њега Сатана",* сав Сатана. И то по залогају који му Спас даде.

Значи: Јуда је сву душу отворио Сатани и пустио га да уђе у њу, када је Спаситељ љубави последњи пут покушао да га спасе. Заиста, страшан грех, и понорно грехољубље човекове природе. У присуству оваплоћеног Бога свога учитеља и добротвора, Јуда прима у себе Сатану. Заиста се Сатана својим најмилијим злом оваплотио у Јуди. Својим грехом Јуда се потпуно изједначио са Сатаном; јер за такав грех потребно је да сав Сатана буде у човеку, дела у њему, претвори цело његово биће у радионицу греха и зла. Колика слобода у човековој љубави за зло! Присутан је Бог, и не спречава је насилно; присутан је и Сатана; а човек слободно и смело изабра ђавола, и целог га прима у себе. Сигурно се никад ниједан човак није осећао тако слободан у греху и злу

као Јуда када је у њега ушао Сатана. Еванђелист, сам ученик *"кога љубљаше Исус",* који је једини сазнао ову страшну тајну Јуднну, бележи то ничим не грдећи Јуду: *"А он узевши залогај одмах изиђе; а беше ноћ".*

У Јуди сигурно страшнија ноћ него напољу, у природи.

"**Кад он изиђе, Исус рече: Сада се прослави Син Човјечији, и Бог се прослави у Њему. Ако се Бог прослави у Њему, и Бог ће Њега прославити у Себи, и одмах ће Га прославити**."

(12:31-32)

Са Јудом је изашло све зло, сав Сатана: остао је сам Спаситељ, сав Бог, са својим божанским ученицима. То је славље божанског добра: клица оног божанског сведобра, оног божанског еванђеља, оне спасоносне Цркве: којом је прослављен Богочовек Христос, и сам Отац, и спасен свет. Јер је Богочовек са овим светим ученициома спасао свет од греха, смрти и ђавола, и тако прославио човека у Богу и Бога у човеку. Спасен човек - то је слава Божија, слава Богочовекова; а Богочовек је слава спасеног човека. Бог Логос је као Син Човечији, као човек извршио спасење света; у томе је слава његава; али Син Човечији је као човек Богом, оваплоћеним у Њаму, извршио то спасење; у томе је слава човекова. Једном речју: слава и Бога и човека је Богочовек: само Богочовеком и у Богочовеку, Бог је заиста постао славан у човеку, и међу људима; и још: само Богочовеком и у Богочовеку и човек је заиста постао славан у Богу и пред Богом: јер је стао пред Бага без греха, без смрти, без ђавола: сав безгрешан, сав бесмртан, сав вечан. То нам казују ове еванђелске речи: кад Јуда изиђе, Исус рече: сад се прослави Син Човечији, и Бог се прослави у њему. *Ако се Бог прослави у њему, и Бог ће Њега прославити у себи, и одмах ће га прославити" .*

"**Дјечице, још сам мало с вама; тражићете Ме, и као што рекох Јудејцима да куда Ја идем ви не можете доћи, то и вама сада говорим**."

(13:33)

За грандиозну тајну спасења света Крсном смрћу и васкрсењем Богочовековим заиста су и Једанаесторица пре Педесетнице *"дечица"*, *мала деца.* Они још од ње мало разумеју, или скоро нимало. На путу кроз смрт и васкрсење они не могу да

прате Спаситеља, и нису могли све до Педесетнице. А све дотле, они ће том страшном тајном бити као дечица и збуњени и преплашени и ожалошћени. Зато их Господ нежно теши: *"дечице, још сам мало с вама; тражићете ме, и као што рекох Јудејцима: куда ја идем ви не можете доћи, и вама говорим сад".*

"**Заповијест нову дајем вам: да љубите једни друге, као што Ја вас љубих, да и ви љубите једни друге. По томе ће сви познати да сте Моји ученици ако будете имали љубав међу собом**."
(13:34-35)

У Богочовеку све је ново: и Бог и човек, све Божије и све човечије. Бог је нов, зато што се јавио у потпуности својој, са свима божанским савршенствима; човек је нов, јер се појавио без греха и зла, у безгрешној бесмртности и валичанствености својој. Отуда је сав живот Богочовеков нешто ново и сва дела Његова, и Еванђеље Његово, Истина Његова, и Правда, и Милост, и Мудрост, и Доброта, а сврх свега љубав. Јер све што је Богочовеково слива се кроз све божанске врлине у једну свеврлину, и све заповести у једну свезаповест. А та свезаповест, те свеврлине, та богочовекова свесила јесте: Његова Богочовечанска љубав. Она је безгрешна, света, безгранична, увек божанствена, вечна, и тиме увек млада, увек нова. Јер вечност не стари, не зна за промене које све што стари гоне из прошлости кроз садашњост у будућност, која је обично гроб авега временског.

Оно што Богочовекову љубав чини изузетно новом и по чему она и заслужује да се назива новом, увек новом, јесте то што она воли људе и у гресима њиховим, воли их и у смртима њиховим, воли их и у манама њиховим, јер никад не изједначује грек са грешником и смрт са смртником, и злочин са злочинцем; она разиучује грех од грешника, не убија грешника због греха, него га ослобађа од греха; не убија смртника због смрти, него га спасава од смрти; она осуђује грех а милује грешника, и спасава га од греха; она никада не воли грех због грешника, него мрзи грех, а воли грешника; исто тако она никада не воли грешника због греха, него жали грешника а осуђује грех; она увек и безгранично воли све шгго је божанско, свето, бесмртно и вечно, а мрзи безгранично само грех и ђавола.

У томе је величина Богчовекове, еванђелске љубави. По томе се Он познаје и распознаје у земаљском свету; по томе се познају и распознају и ученици његови. Знак: богочовечанска *љубав,* јер љубе *"као што он љуби":* не додајући ништа људско Његовој

бошчовечанској љубави, нити јој одузимајући ишта божанско. То нам све казују речи ове Спасаве: *"нову вам заповест дајем: да љубите један другога као што вас ја љубих да се и ви љубите међу собом. По томе ће сви познати да сте моји ученици ако узимате љубав међу собом".*

Сва је суштина ове истине у речима: *"као што вас Ја љубих".* Таква љубав никада не стари; увек је нова за онога који је упражњава и за онога иа кога се односи. Увек нова, јер увек свега и непорочна. Само се од греха стари, само се од греха састарује свако људско осећање: и милост и љубав и доброта. Толико се од греха стари, да се најзад од старости и умре.

"**Рече Му Симон Петар: Господе, куда идеш? Исус му одговори: Куда Ја идем не можеш сада ићи за Мном, али ћеш послије поћи за Мном. Петар Му рече: Господе, зашто сад не могу ићи за Тобом? Живот свој положићу за Тебе. Одговори му Исус: Живот ли ћеш свој положити за Мене? Заиста, заиста ти кажем: неће пијетао запјевати док Ме се трипут не одрекнеш.**"

(13:36-38)

Петар - тип пламене вере, која када се Духом Светим устали, Постје чудо и за анђеле на небу и за људе на звмљи. Такву веру обичмо сустопице прати пламена љубав, која такође док се Духом Светим не освети и не устали има своја драматична дизања и спуштања, успоне и падове. Ап. Петар је типичан пример правог човека: не зна себе до краја, верује у своје силе и моћи, а и не слути колике су то и како подмукле издајице. И заиста, човек сам собом никад не може познати све; потребно је да прође кроз миога искушења, да би донекле сазнао, сагледао и познао себе. Само кад Бог Логос - "Светлост света" и "Светлост живота" осветли све поноре људског бића и све скривнице, човек може истииски познати себе.

Уствари, самопознање се добија кроз христопознање, коме претходи христољубље. Али ту "светлост света" и "светлост живота" човеку даје Дух Свети за веру у Христа и љубав према Христу. Њу је ап. Петар и добио, на дан Свете Педесетнице, и тек онда потпуно познао себе, и учврстио и веру своју и љубав своју. А сада, ено на Тајној Вечерн се куне у своју верност Господу Христу, а Спас му са тугом претсказује пад те исте ноћи: *"неће петао запевати док ме се трипут не одречеш".*

Крте су и ломљиве све људске силе док се не обогате Богом, док не ојачају Богом. За навек је истинита псалмопевчева истина

који је као ретко ко познавао човека и његове слабости: "Богом смо јаки".

Да, само Богом.

Глава четрнаеста

ОПРОШТАЈНА БЕСЕДА СА УЧЕНИЦИМА

"**Нека се не збуњује срце ваше, вјерујте у Бога, и у Мене вјерујте**."
(14:1)

Од чега се *плаши срце људско?* или боље: Од чега се *не плаши?* Плаши се света, плаши зла у свету; плаши се људи, плаши богова; плаши се смрти, плаши греха, плаши се многих појава, плаши демона; плаши се мржње, плаши љубави, плаши се мисли, плаши осећања; а сврх свега плаши се себе. Све је то зато игпо је слабо, а сувише миого осећа, много види, много зна. Лек је од страха, шта? Бог, *вера* у Бога, *вера* у Богочовека. Јер га она испуњује Богом, Његовом мудрошћу и силом: и оно и осећа и зна да промисао Божји у свету влада, да ништа не бива без *воље Божје,* да ни длака с главе не пада без *воље Божје.* Оно онда осећа и зна: Бог Логос води све светове од њиховог почетка њиховом крају, њиховом циљу; води логосно, мудро, логично; води и свако срце људско, али - увек у споразуму са његовом вољом.

Јер је оно обдарено највећом слободом, боголиком а то - бескрајно. Поверује ли у Богочовека, срце се онда не плаши ни смрти, јер зна и осећа да је побеђена Христовим васкрсењем; не плапш се ни зла ии ђавола, јер осећа и зна да је несравњено јаче од зла - добро, и од ђавола - Бог. Верује ли у Богочовека, срце се не плаши ни себе, ни својих осећања, ни својих мисли: јер од старог вером постаје ново, и све мисли његове постају нове, постају - богомисли; и сва осећања његова постају - богоосећања; срце које је дотле било радионица сваког зла, постаје радионица сваког божанског добра. "*Добар човек из добре клијети срца свог износи добро, а зао човек из зле клијелта срца свог износи зло*" (Лк. 6,45).

Док не поверује у Богочовека, и не испуни себе Његовим божанским силама, срце је извор свакога зла. "*Јер изнутра из срца људскога излазе мисли зле, прељубе, блуд, убиства, крађе, лакомства, пакости, злоће, лукавство, срамоте, зло око, хуљење на Бота, понос, безумље*" (Мк. 7,21-22; Мт. 15,19). Вером се обнавља

срце у човаку: и све ново твори. Испуњује се Божје обећање: ‚Дађу им ново срце и нов дух" И заиста даје - Христом.

Вера у Бога и вера у Богочовека, вера у једног истинитог Бога Тројичног. Зато су по светој речи Спасовој оне изједначене. Јер Син увек одводи Оцу, као што и Отац увек приводи Сину. Тако смо у Бошчовеку видели како стварно изгледа Бог, и Његова Истина, и Његова Правда, и Његова Доброта, и Његова Љубав. И кроз Њега истински поверовали у Бога. Без Богочовека и мимо Богочовека немогућа је права вера у једног истинитог Бога. Јер без Њега Бог увек остаје за људе неко далеко, наднебеско, недостижно, недокучиво биће, неки апкстрактни појам, или логичка и етичка неопходност, или логички појам, логичка схема и теорема.

Са Богочовеком Христом све се мења: Бог постаје у нашем земаљском свету најнепосреднија и прочињеница људока стварност; тако и Божја Истина, и Божји Живот, и Божја Љубав, и Божја Правда, и сва Божја својства и савршенства постају најнепосредније и трочињенице људске стварности, људске емпирије, људско искуство и живот.

"**У кући Оца Мојега станови су многи. А да није тако, зар бих вам рекао: Идем да вам припремим мјесто. И ако отидем и припремим вам мјесто, опет ћу доћи, и узећу вас к Себи да гдје сам Ја, будете и ви. И куда Ја идем знате, и пут знате**."
(14:2-4)

Небо је несравњено богатије од земље. Бог је несравњено богатији од човека. То нам је конкретно показао Богочовек. О, колико је места, колико бескрајних простора у Христу и Његовом Еванђељу за сваког човека: у Његовом добру колико вечиости и колико живота за сваког доброљубивог човека; тако и у Његовој љубави, и правди, и мудрости - толико вечности, и толико живота, и толико бескрајности, да и кад би сви људи ушли у њих, то би - неколико капи ушло у безобални океан. Свака од њих је - обиталиште Божје; а тиме и сваког Божјег слуге и следбеника. Како раскошан и величанствен стан за душу људску је Христова Истина, или Правда, или Љубав. А тек горе на небу - какве ли су и колике ли су, са колико вечности и бесмртности и бескрајности свака од њих. А све тек скупа. Зато Спас и говори о *многим становима "у кући Оца Свог",* у небескоj кући. Да, небеса, и небеса над небесима, то је све једна кућа Божја, и у њој многи станови: и за Анђеле и за људе. Али те станове за људе припрема по своме бескрајном човекољубљу Господ Христос. А људе припрема за њих Својим Еванђељем.

То значи: спасава их од греха, смрти и ђавола, - тј. од свега онога чему нема места у Богу и на небу, а испуњује свим *што* је божанско, бесмртно и вечно, тј. оним чему је вечни живот у Богу, у становима Божјим на небу. Јер је Богочовек и дошао међу људе, и извршио богочовечански подвиг спасења света, да би људе привео к себи, *"узео" их к себи,* да и они буду где је Он сам: *"да и ви будете где сам ја".* То је крајњи циљ Богочовека, Његове Цркве у свету. А Црква, са свима Светим Тајнама, и свима својим безбројним светињама, није ли *кућа Божја* на земљи са *многима становима* небеским? Сигурно јесте, јер је у њој вечноживи Богочовек, а где је Он - ту је већ небо, ту Његова небеска кућа са безбројним становима за Његове следбенике.

Ето, светог Причешћа! Зар у Њему није сав Богочовек Христос са свима својим божанским силама и светињама. Причешћује се човек, гле, он је већ онде где и Господ Христос; сав у Христу и Христос сав у њему. Па свето Крштење, па јелеосвећење, па свака молитва, па свако "Господи помилуј" низводе у душу благодат, и са њом и у њу Господа Христа; зар то није већ стварно Христов човек онде где и Господ његов? Јеси ли у Цркви, та ти си већ онде где и Господ Исус. А земаљска Црква је једно са небеском; из ње се улази у ону; сва ова улази у ону, јер су двоје - једно, зато што оу обе - једно тело Богочовека Христа. Богочовек Христос води и уводи у њих свим својим бићем, свим својим Еванђељем. Он је сам пут - у небеске станове, пут увек један, иако води кроз многе свете тајне и врлнне, пут Богу и свему Божјем, пут бесмртности и вечности Божјој.

"**Рече Му Тома: Господе, не знамо куда идеш; и како можемо знати пут?**"
(14:5)

Али све то ипак није било јасно апостолима док Дух Свети није сишао иа њих, и увео их у сваку Христову истину, зато апостол Тома и пита на Тајиој вечери Спаситеља: *"Господе! не знамо куда идеш! и како можемо пут знати?"* Сви су наши људски путеви зашли у прашуму треха и смрти, и тамо се претворили у беспућа и распућа. Нема *пута* из овог у онај свет; нема *пута* из смрти у бесмртност, из смрти у *живот* вечни.

"**Исус му рече: Ја сам Пут, Истина и Живот;**
нико не долази Оцу осим кроз Мене."
(14:6)

На то Спас одговара: *"Ја сам пут и истина и живот"*. Испред *пута* и *истине* и *живота* стоји Богочовеково Ја, Богочовекова Личност. У Њему је то троје једно, И у исто врвме бескрајно и вечно. Све то и споља и изнутра носи печат Његове Личности. И *пут* је Личност, и то Богочовечанска Личност; и *Истина* је Личност; и *Живот* је Личност, и то опет све Богочовечанска Личност.

Не, Истина није дискурсиван, логички појам; истина није ни сав ум људски, ни сва душа, ни сви умови људски ни све душе; истина није ни шта људско, па било то култура, цивилизација, техника, наука, философија, религија; Истина није ни Анђео, ни сви Анђели скупа; Истина није ни сав свет, ни све васионе; Истина је нешто несравњено више и веће од тога; Истина је Личност, и то Личност Христа Бога. Тиме се потпуио исцрпљује и биће Истине, и појам Истине, и дефиниција Истине. То што је речено о Истини важи и за Живот: *Живот* је - Личност Богочовека Христа. Тако исто и *Пут* у *Истину,* и *Пут* у *Живот* је опет - Личност Богочовека Христа. **Он као *Пут* води кроз *Истину* у *Живот* вечни**. То троје у Њему је једносушно.

Нема Истине ван живота у Христу; нема живота ван истине Христове; нема пута у живот и истину ван Христа Бога. Таква благовест о Истини и Животу, такво сазнање Истине дошло је човечанском свету од појаве Богочовека. Стога је Еванђелист свети у праву када тврди да "*Истина постаде од Исуса Христа*" (Јн. 1,17). А та Истина, која је Богочовек, разливена је по свему што је Богочовеково: по Његовим еванђелским речима, и делима, и догађајима. Сва је пристуна само у Њему, а Он сав присутан у Цркви, стога је "*Црква - стуб и тврђава Истине*" (1 Тм. 3,15).

А то значи: Она је и пут и истина и живот, јер су ово троје увек једно у Христу. Тако само Црква има пут који кроз истину води у живот вечни. Јер где је Богочовек, онде је и Истина вечна и Живот вечни и Пут вечни. А Он је све то зато што је Друго Лице Пресвете Тројице. Поставши човек, Он је на човечански реалан и очигледан и приступачан начин показао да је Он, зато што је Друго Лице Пресвете Тројице, Истина и Живот, и Пут у Истину и у Живот. Зато је Он - најкраћи и најсигурнији пут за род људски, за људе - у Истину и Живот: Тросунчано Божанство: *"нико неће доћи к Оцу до кроза ме"*. *"Нико",* значи нико од људи не може познати Истину ни на који други начин сем Богочовеком, ни стећи живот вечни. И још: нико не може осим Богочовеком познати јединог и истинитог Бога. Сви други путеви воде лажним боговима. Иде ли човек до краја Христовом Истином, Правдом, Љубављу, морају га одвести Богу Оцу, Троједином Божанству, као свом Праизвору. Све што је

Богочовеково: свака реч Његова, свако дело, свака мисао - одводе Богу Оцу, одводе Пресветој Тројици, као Свеизвору Исгиие, Живота, Правде, Љубави, Мудрости...

"**Кад бисте Мене знали и Оца Мојега бисте знали; и од сада познајете Га, и видјели сте Га. Рече Му Филип: Господе, покажи нам Оца, и биће нам доста**."
(14:7-8)

На Тајној Вечери Спас потпуно открива тајну Свога Божанства, и у исто време тајну Пресвете Тројице: *"Кад бисте мене знали, онда бисте знали и Оца Мога; и отсада познајете га - (= знате га), и видесте га".* Сином се познаје Отац; христопознање је у исто време и најсавршеније богопознање. Богопознање засновано на реалном боговиђењу. То збуњује апостола Филипа и он изражава исконску жељу људскога духа: *"Господе, покажи нам Оца, и биће нам доста".*

"**Исус му рече: Толико сам времена с вама и ниси Ме познао, Филипе? Ко је видио Мене, видио је Оца; па како ти говориш: Покажи нам Оца? Зар не вјерујеш да сам Ја у Оцу и Отац у Мени? Ријечи које вам Ја говорим не говорим од самога Себе, него Отац који пребива у Мени Он твори дјела**."
(14:9-10)

А *"Исус му рече: толико сам време с вама и ниси ме познао. Филипе? Који виде Мене, виде Оца; па како говориш: покажи нам Оца? Зар не верујеш да сам ја у Оцу и Отац у мени?"* Видети Исуса Богочовека, то је видети - истинитаг Бага, Сина Божјег, и у Њему Самога Оца. Исус је "обличје Бога невидљивога", видљиво обличје неивдљивога Бога. Уколико Невидљиви Бог може постати видљив за људске очи, Он је то постао у оваплоћеном Богу Логооу, Господу нашем Исусу Христу. Зато Господ Исус и одлучно тврди: *"Који виде Мене, виде Оца".* А не види ли чоеек Бога у Христу, значи стоји нечистота некаква у његовом срцу која му не да да види Бога ни у оваплоћеном Богу, јер само чисти срцем виде Бога. Али ако човек непристрасно и озбиљно загледа у Христа, у дела Његова, у речи његове, мора на крају угледати у Њаму Бога живог и истинитог. Јер она дела, зар може чинити човек ако није у исто време и Бог? И оне речи еванђелске говорити, и онако говорити "како никада човек није говорио", зар може човек који није у исто време и Бог? Зато Спас и указује на речи своје и на дела Своја: *"Речи које еам ја говорим не говорим од себе; него Отац који обитава у Мени, Он*

твори дела". Једна је творачка и стваралачка сила у сва Три Лица Свете Тројице:

једна сила, једна воља, јер једна природа, једно биће, једна суштина. Зато је логично веровати да је Отац у Сину и Син у Оцу, ни један више у другоме ни други мање, већ подједнако присутни један у другоме истоветношћу Божанства, природе, суштине.

"**Вјерујте Ми да сам Ја у Оцу и Отац у Мени;**
ако ли не, због самих дјела вјерујте Ми."
(14:11)

Зато Спас благовести: *"Верујте мени да сам Ја у Оцу и Отац у Мени"* Али ако би некоме сметало тело Исусово, - тело људско које је од свих људи толико осрамоћено кроз историју, толико огрешовљено и осмрћено, да у Исусу не види, и неће да види, не признаје и неће да признаје - Бога, онда, ено дела Исусових. Зар су то чисто људска, и само људска дела? Лазарево васкрсење, васкрсење Јаирове кћери, васкрсење сина Наинске удовице, па изгоњење ђавола, па исцељивање од свих болести, па преображење, - зар све то нису дела Божја, дела која сам Бог чини из тела људског и помоћу тела људског? Зато Спас и вели: *"Ако ли Мени не верујете, верујте Ми због самих тих дела."*

"**Заиста, заиста вам кажем: Ко вјерује у Мене, дјела која Ја творим и он ће творити, и већа од ових ће творити; јер Ја идем Оцу Своме. И што год заиштете (од Оца) у Име Моје, то ћу учинити, да се прослави Отац у Сину. И ако шта заиштете у Име Моје, Ја ћу учинити**."
(14:12-14)

Да ли су то божанска или људска *дела,* може сваки човек проверити. Проверити делима оних који су силом Христовом чинили таква иста *дела.* А то су *дела* светих Апостола и Мученика, и осталих Светитеља све до данас, и од данас до Страшнога суда. Сва дела они су чинили и чине само вером у Христа као Бога и Господа, који им због те вере и кроз ту веру даје божанске силе, те они, иако људи, чине еванђелска дела, еванђелока чудеса. Зато Спас и благовести: *"Заиста, заиста вам кажем: који верује у Мене, дела која Ја творити и он ће творити, и већа ће од ових творити, јер ја идем к Оцу своме".*

Значи: вера усељује васцелога Богочовека у душу верујућег, усељује кроз свете врлине све божанске силе Његове у срце

верујућег, што га и оспособљава да чини дела христовска. А и већа од ових.

Веће је од њих ово: сенка апостола Петра исцељује болеснике. Све то омогућио је Богочовек што је тело људско прославио, узнео га Оцу и посадио с десне стране Оца, те као човек заузима се за људе, и Отац им Небески даје ради Сина свог да могу чинити дела Његова, и већа од њих. Зато Спас и објављује чудесну по човекољубљу благовест: *"И што год заиштете у Оца у Име Моје, оно ћу вам учинити, да се прослави Отац у Сину"".* Али да се не би помислило да је Син мањи од Оца, Спаситељ као да објашњава и допуњује претходну благовест: *"И ако што заиштете у Име Моје, Ја ћу учинити".*

"**Ако Ме љубите, заповести Моје држите**."
(14:15)

Послушност је пут којим стално путује љубећи ка љубљеном. Нарочито када је предмет љубави Сладчајши Господ Исус. Јер је циљ богочовечанске љубави: да се љубећи изједначи са љубљеним; да се сједини са љубљеним; да се оваплоти у љубљеном, и тако вечно живи са њим и у њему. Образац вечни и најсавршенији те љубави имамо у Богочовеку: Он је толико заволео човека: да се оваплотио занавек у њега. То саоваплоћавање у љубљеном, то оваплоћавање у љубљеном бива практиковањем еванђелских врлина, држањем *"запо Вести"* Христових.

Свака пак реч Његова у Еванђељу и јесте заповест Његова. А речи Његове "*дух су и живот су*", и дају божанске силе ономе ко их држи у срцу, те их остварује и у животу. Свака од Христових заповести има мало од Христа у себи; и када је човек држи, он оваплоћује у себи Све то Христово. И све тако: "док обличје Христово не постане у нама". Лако је проверити себе, и другога, да ли љуби Христа. Провера је божански непогрешиво дата у овим Спасовим речима: *"Ако имате љубав к Мени - (= ако Ме љубите), заповести Моје држите".* По држању заповести Христових познаје се христољубље човеково.

"**И Ја ћу умолити Оца, и даће вам другог Утјешитеља да пребива с вама вавијек**."
(14:16)

Разуме се, држати заповести Христове је труд и напор, и то непрекидан труд и напор, али увек радостан напор, радостан труд.

Јер у свима напорима Сладчајши даје трудбенику љубави Утешитеља Светог: Он све муке претвара у радост; Он даје благодатне силе трудбенику, те држање заповести постаје лак и радостан подвиг. И тада се осети сва истинитост ове речи апостола љубави: "*Ово је љубав Божја: да заповести Његове држимо; а заповести Његове нису тешке*" (1 Јн. 5,3).

Љубав је највећа стваралачка сила: боговаплотитељска, боготворна, теургична. А када оваплоти у човеку Христа Бога, онда Он сам твори у њему Своје заповести. Јер Он кроз *Утешитеља* Саветот *борави "вавек"* у следбеницима својим. Тако живот хришћанинов је један нњпрекидан блатодатни подвиг охристовљења, одуховљења, отројичења држањем заповести еванђелских. Држањем заповести Богочовекових човек низводи у душу своју не само благодат Светога Духа, него и самог Светог Духа. Отуда је прави хришћанин увек духоносац и христоносац. То је тестамент Спасов: "*да држе све што сам вам заповедио; и ево ја сам с вама у све дане до свршетка века*". (Мт. 28,20). Да, и христоносац и духоносац је хришћанин.

"**Духа Истине, кога свијет не може примити, јер га не види, нити га познаје;**

а ви Га познајете, јер са вама пребива, и у вама ће бити."

(14:17)

Ко је Утешитељ? Дух истине. Богочовек је Истина, пут који кроз Истину води Духу Истине. Богочовек је Божанска Истина, која се оваплотила, и постала конкретно остварена, и видљива, у човечанском свету. Али та видљива, и остварена, у нашем човечанском свету Божанска Истина, води тој истој Истини која је и у Духу Светом сва, ваоцела, да га Спас назива "Духом Истине."

И Дух Свети је сав Истина, зато што је сав Бог. Држањем заповести Христових човек прима у себе Духа Истине, који божанску Истину разлива по целом бићу његовом. Ко прими Христа као видљивог Бога и Господа, удостојава се те због тога прима и невидљивог Бога - Духа Истине, *"кога свет не може примити, јер га не види нити ш познаје".* Он постаје видљив и познат само онима који заповести Богочовекове држе: *"а ви га познајете, јер у вама борави, и у вама ће бити".* И заиста је Дух Свети сав у Цркви од дана Свете Педеоетнице. Он је од тада испунио богочовечанско тело Цркве, и није друго у њој до душа њена.

Да, Дух Свети је душа Цркве. Што је душа у телу, то је Дух Свети у Цркви. Црква је Њиме Црква; Њиме живи стално, Њиме се

оживотворава. Зато се Дух Свети и назива по преимућству: Господ животворни ("Господа животворјашчаго; усто - Пресвет и благ (безброј возгласа: "са пресветим, и благим, и животворним твојим Духом").

Дух Свети се познаје и даје Христом. Богочовек Христос уводи у васцело Тројично Божанстшо. Познавање Њега у исто време је познавање Свете Тројице. Усели ли се Он вером у човека, са Њим се усељује и Дух Свети, и Бог Отац. Дух Свети се познаје по присуству Истине Божје у човеку; а присуство се те Истине пројављује у држању заповести Христових. Све је ту засновано на личном искуству и доживљавању. Зато Спас и вели својим ученицима: *"ви га познајете, јер у вама борави"* када свете врлине, кроз света расположења која и творе заповести Божје.

"**Нећу вас оставити сиротне; доћи ћу к вама. Још мало и свијет Ме више неће видјети, а ви ћете Ме видјети, јер Ја живим и ви ћете живети**."

(14:18-19)

Шта је то што сачињава истинско богатство света? Несумњиво Богочовек Христос, који је сво небо скинуо на земљу, сву Истину Божју, и Правду Божју, и Љубав Божју, и Вечност Божју, једном речју: самога Бога. То су осетили најпре апостоли Христови. И то већ изразили једном: "*Господе, коме ћемо ићи? Ти имаш речи вечнога живота*" (Јн. 6,68). Уствари, сиромах је у овом свету једино човек који или не зна за Христа, или не верује у Њега, или Га не признаје за Бога и Спаситеља; а пуки је сиромах који хули на Њега. Без Њега - страшно и пагубно сиромаштво пустоши свет: душе безбројне умиру од глади и жеђи за Истином Божјом, и Правдом = за Богом; умиру од голотиње и босотиње од зиме греха и циче порока. Од тога спасава само присуство Богочовека Христа, који Своја божанска богатства дарежљиво раздаје људима, те их спасава од греха, порока и смрти. Стога Спас и теши Своје ученике због свог привременог одласка - до васкрсења Свог. Јер ће за време Своје смрти, све до васкрсења, бити отсутан од њих: *"Нећу вас оставити сиротне: доћи ћу к вама. Још мало и свет ме више нећете видети; а ви ћете ме видети; јер ја живим, и ви ћете живети". "Доћи ћу к вама"* чим победим смрт васкрсењем. Од тада постаћу невидљив за свет који у злу лежи, и он ме *"више неће видети".* "А *ви ћете ме видети"* у васкрслом телу; и то видети освећеним и просвећеним очима од Духа Светог. *"Јер ја живим, и ви ћете живети":* живети истим животом, истом бесмртношћу, истом истином. И стога и видети Мене који вечно живим. Један исти

живот је и у Мени и у вама; отуда смрт неће имати власти над вама. Уствари, један је живот, и извор живота: Света Тројица.

"**У онај дан знаћете ви да сам Ја у Оцу Своме, и ви у Мени, и Ја у вама**."
(14:20)

Васкрсење Христово то је показало, јер је обелоданило да само живећи тим животом човек може победити смрт и ући у живот вечни. Зато Спас и благовести: "У *онај ћете ви дан дознати да сам Ја у Оцу свом, и ви у Мени, и Ја у вама".* Преко Сина Божјег апостоли су у Оцу, као што је и Отац преко Сина Свг у њима. Они су у Сину Духом Истине.

Истинујући, човек сву душу своју пресељује у Христа. А то чини када држи заповести Његове. А држи их из љубави. Тако: љубав оваплоћује Христа у ученицима, и ученици се љубављу саоваплоћују Христу. При томе личности се нимало не губе: *"ви у Мени, и Ја у вама":* ви остајете ви, само обожени; Ја остајем ја, само очовечен.

"**Ко има заповијести Моје и држи их, то је онај који Ме љуби; а који Мене љуби, тога ће љубити Отац Мој; и Ја ћу га љубити и јавићу му се сам**."
(14:21)

Што више држи заповести Христове, човек све више воли Господа Христа, јер држањем заповести опитом саанаје и открива његове свете тајне и свете силе. Еванђелско правило: Ко заповести Христове твори, тај једино Христа и воли. За такво христољубље*,* Господ награђује изузетном наградом: лично се јавља сам христољупцу: *"и Ја ћу имати љубав к њему, и јавићу му се сам".* То је најмилије богојављење. Христољубље практично низводи самог Господа Христа у душу христољупчеву. На човеково христољубље Господ одгавара својом бажанском свељвубављу. За искрено христољубље даје се савршено божанско човекољубље. Да, јер њега има само Једини Човекољубац. Љубав је боговидац, Христотвидац. Без ње, човек остаје слеп, те не види Бога у Христу. А не види ли Бога у Њему, не може Га видети ни у ком другом бићу или твари, јер је у свему другом Бог присутан на начин бескрајно мање очигледан и видљив. *"Јавићу му се сам":* и јављао се многобројним Светитељима и Праведницима.

"**Рече Му Јуда, не Искариотски: Господе, шта је то да ћеш се јавити нама, а не свијету? Одговори му Исус и рече: Ако Ме неко љуби, ријеч Моју држаће, и Отац Мој љубиће њега; и њему ћемо доћи и у њему ћемо се настанити**."

(14:22-23)

Човекољубиви Господ никад никоме не намеће Себе и своје Еванђеље. Не намеће спасење. Јер хоће да човек сам добровољно и с љубављу учествује у ономе што је Божје, бесмртно, вечно. А љубав је израз, најпотпунији свеизраз слободе. Само у подвигу љубави човек стварно доживљује своју боголику слободу. Нарочито у подвигу љубави према Христу Богу. Јер је та љубав извор и животодавац сваке непролазне, бесмртне љубави. Љубав је најјача богочежњива и богоцентрична сила у човеку и у свету. Она свега човека вуче Богу, преноси у Бога, сједињује са Богом. А као одговор на тај изузетни иодвиг богољубља, Тројично Божанство одговара својом свељубављу: васцело се усељује у богољупца, и обитава у њаму: *"к њему ћемо доћи, и у њега ћемо се стинити".*

Хоћеш да постанеш стан Свете Тројице? Ево начина: држи Христове заповести. Многи је Светитељ тако постао "тајник Свјатија Троици", и "жилиште Свјатија Троици". Значи: држањем Христових заповести човек се утројичује и отројичује: постиже иајвећи и најузвишенији циљ живота. У њему све бива од Оца, кроз Сина у Духу Светом. Ради тога је Бог Логос и дошао у наш свет, и постао човек, и извршио богочовечаноки подвиг спасења, да би људима открио тај циљ и дао им ова средства за остварење тог циља. Човек је и био саздан да би светим, безгрешним животом, постао вечно обиталиигге Пресвете Тројице. А то је циљ и спасења, извршеиог Богочовеком. Спасавајући се богочовечанским средствима од греха, смрти и ђавогаа, човек се постепено утројичује и отројичује, док најзад не постане вечно обиталиште Свете Тројице, и онда он сав живи у Оцу и Сину и Светоме Духу.

"**Ко Мене не љуби, ријечи Моје не држи; а ријеч коју чујете није Моја него Оца који Ме је послао. Ово сам вам говорио док сам боравио с вама**."

(14:24-25)

Ко не љуби Христа, не држи речи Његове. Јер христољубље је извор стваралачких еванђелкжих сила. Лаж је очигледна да индиферентан пре ма Личности Христовој човек може испуњавати

еванђелске заповести и држати начела еванђелског морала. Поготову то не може чинити христоборац и христомрзац.

Осећање љубави је оно што потстиче човека и даје му силе и истрајиости да држи речи Христове. Сваки чисто хуманистички и хоминистички извор је сувише плитак да би могао давати човеку потстрека и силе за вршење узвишених еванђелских заповести. Заиста ту важи она Спасова реч: "*Без мене не можете чинити ништа*" (Јн. 15,5); и она апостолова: "*Све могу у Христу Иоусу који ми моћ даје*" (Флб. 4,13).

"**А Утјешитељ Дух Свети, кога ће Отац послати у Име Моје, Он ће вас научити свему и подсјетиће вас на све што вам рекох**."

(14:26)

Заиста све што је Христово, човек може остваривати једино ако га у томе потпомаже својим божанским силама Тројично Божанство. Човек сам по себи није у стању ни да научи науку Христову, нити да је оствари. За њу - богочовечанску, човеку су потребне богочовечанске силе; а пре свега: сам Дух Свети - Утешитељ, и Учитељ. Јер само Дух Свети у потпуности зна све учење Боточовеково, и Он га једини и може саопштити духу човековом, сједињујући се са њим духовно помоћу благодати. И потсетити на све што је Богочовек рекао и учио.

Зато су и Свете Књиге написане по надахнућу Духа Светога. Човек је при томе добровољно и свесно оруђе, и радосни сарадник. Тако, Еванђеље Христово је колико Христово, толико и Духа Светога, толико и васцеле Пресвете Тројице. Стога Спас и не престаје понављати како *реч што нују од њега није његова него Оца који га је послао* (ст. 24), и дела која виде ои њега *нису његова него Оца који борави у Њему и "Он твори дела"* (ст. 10). Тако, вера еванђелска није само вера у Христа, већ истовремено вара у Оца и у Духа Светог, тј. у Тројично Божанство. Трагичан је, у свима световима трагичан, човек који мисли да верује у Христа, ако не верује у Пресвету Тројицу. Зато је Сладчајши изговорио и ову благовест: *"А Утешитељ Дух Свети, кога ће Отац послати у име моје, Он ће вас научити свему - и потсетити вас на све што вам рекох."*

Зашто баш Дух Свети? Зато што "*Дух све испитује, и дубине Божје*" (1 К. 2,10); јер "*нама је Бог открио Духом својим*" све оно "*што око не виде, и ухо не чу, и у срце човеку не дође*", то "*уготови Бог онима који га љубе*" (1 К. 2,10,9).

"**Мир вам остављам, мир Свој дајем вам; не дајем вам га као што свијет даје.**

Нека се не збуњује срце ваше и нека се не боји."

(14:27)

Својим животом међу људима Богочовек је донео све ново: и Истину, и Правду, и Љубав, и Живот, и Мир, и Доброту, и Савршенство.

Нарочито *Мир. Мир* од чега? *Мир* од смрти, јер се Христов човек не боји убијене звери - смрти; мир од греха, јер се и њега не боји пошто га Христос савлађује; мир од ђавола, јер је и он потучен до ногу. То је *Мир* који долази од духовне сједињености са Господом Христом, тим Јединим Победитељем греха, смрти и ђавола у свима световима. Испуњен Богочовеком, Његовим божанским свепобедним силама (Кол. 2,9), човек се ничега и никога не плаши у овом свету; срце је његово заиста испуњено Божјим миром, "*који превазилази сваки ум*" (Флб. 4,7), и "*мир Божји влада у срцима*" њиховим (Кол. 3,15), те се срце њихово не плаши и не боји никога до Бога.

Тај мир богочовечански, тј. ту слободу од греха, смрти и ђавола, даје само Богочовек, и нико други; зато је та слобода, и мир у тој слободи, нешто изузетно Христово, нешто шго само Христос може дати, а никада свет или ма ко од овога света. То и подвлаче Спасове речи: *"Мир вам осгав-љам, мир свој дајем вам; не дајем вам као што свет даје: да се не плаши срце ваше и да се не боји".* - Како *свет даје мир?* Увек са примесом греха или у самом *миру* или у средствима којима се долази до мира или спроводи мир. Само је у слободи од греха - прави *мир* (ср. Јн.8,32,34,36): *мир* у савести људској, у срцу људском, у души људској, у уму људском, у друшгву људском, у роду људском. Сваки друга мир је псевдомир, и родитељ разноврсних немира и зала.

"**Чусте да вам Ја казах: Идем, и доћи ћу вама. Кад бисте Ме љубили, обрадовали бисте се што рекох: идем Оцу; јер Отац Мој већи је од Мене**. **А сада сам вам рекао, прије него се збуде, да вјерујете када се збуде**."

(14:28-29)

Богочовек је собом повезао људски род са Богом; васпоставио везе које је грех покидао. Он је то учинио, смањивши себе, понизивши себе до човека - учовечивши се. Тај акт божанске свељубави људи не могу да схвате, нарочито пре но што се Господ

узнео са телом, послао с неба Светог Утешитеља. Људима је непојмљиво: како то да "Бог постане тело", да живи у трошном и осрамоћеном телу људском. Па чак ни онима који љубе Спаситеља, као ученици на Тајној Вечери. Њима још није био јасан богочавечански домострој спасења. А слава је његова у томе: да се као људско прослави вечно божанском славом на тај начин што ће га Богочовек узнети као своје и посадити с десне страие Бога Оца, изнад свих Херувима и Серафима. У томе је радост људска. Али ту радост још немају ученици на Тајној Вечери, јер још нису видели прослављеног Исуса. Зато што је носилац тела људског, Исус је мањи од Оца. Зато говори учемицима: *"Чусте да вам казах: идем, и доћи ћу к вама. Кад бисте имали љубав к мени, онда бисте се обрадовали што рекох: идем к Оцу; јер је Отац мој већи од мене":* већи од моје човечанске лрироде, не од Божанске. Али све то Спас предсказује да би, када се то оствари, било разлог за његову веру у Њега као Богочоввка и Спаситеља: свезнајућег и свемоћног.

"**Нећу више много говорити с вама, јер долази кнез овога свијета, и у Мени нема ништа. Него да зна свијет да љубим Оца, и као што Ми заповједи Отац, онако творим. Устаните, хајдемо одавде!**"

(14:30-31)

"Кнез овога света" влада у овом свету грехом и смрћу. Богочовек је као човек, и прави човек у овоме свету, и на њега насрће *"кнез овога света"* - ђаво, тражећи и у њему своје, тј. грех, и у греху смртност и трулежност. Свега тога у Богочовеку нема. Иако човек, Он је једини човек без греха и греховне смртности и трулежности. Зато Спас и објављује: *"Иде кнез овога света*, *и у мени нема ништа". Нема ништа* у Христу греховног, ђаволјег; ништа своје ђаво не може пронаћи у њему, зато и не може да влада над њим. То и јесте доказ Христове безгрешности, Христове божанске светости, Христовог божанства.

Зато су Његова љубав и Његов рад потпуно божански. Сва дела Његова говоре о Његовој божанској свемоћи и о Његовој љубави према небеском Оцу, коју Он непрестано изражава творећи заповести Очеве. Због свега тога ђаво и *"нема ништа"* свога у Њему.

Да, први човек у коме ђаво нема ничег свог.

Глава петнаеста

ХРИСТОС ПРАВИ ЧОКОТ - О ДУХУ СВЕТОМ

"На Тајној Вечери казана је сва тајна Христоиих следбеника: откуда у њима оне божански моћне и свемоћне стваралачке силе; откуда им познање и поседовање божанске Истине, божанског Живота, божанске Љубави, божанске Мудрости, божанске Доброте, божанске чудотворне силе, и осталих божанских савршенстава; откуда силе да држе заповести еванђелске; откуда Христос у њима и они у Христу; откуда они - боравиште Свете Тројице; откуда им Дух Свети. Све је то отуда што је Господ Христос чокот а они лозе на том богочавечанском чокоту.

Као што лозе на виновом чокоту живе и род доносе само ако су на њему, и ако их он храни својим животворним и плодоносним соковима; тако и људи, само ако су накалемљени на Христу вером и осталим врлинама, органски се сједињују са Њим, и живе Његовим божанским животворним и плодотворнима силама. И као што је Он вечан, тако и они постају вечни Њиме, јер их Он храни оним што је вечно, божанско, бесмртно. Људска природа, ако се органски не сједини са Богом кроз Богочовека, она се сасуши, увене, и без рода остане. Само органско сједињење са Богом и органско живљење Богом, даје људској природи оно што је бесмртно, божанско, вечно, свевредносно.

"**Ја сам истински чокот, и Отац Мој је виноградар**." (15:1)

Ја сам прави чокот тј. чокот који нико и ништа не може нагристи, оштешити, уништити, усмртити. Сав је бесмртан и вечан, јер је Он сам сва бесмртност божанска и сва вечност божанска. А Он, Богочовек, је то Својим божанством. Иако човек, он је Својим божанством сав у Оцу, сав у Светој Тројици. Зато и вели за Оца свог: *"и Отац је Мој виноградар"* . Значи: богочовечанско дело спасења света је дело не само Сина Божијег, Богочовека Исуса, него и Бога Оца. Сва Света Тројица ради на томе, а Син је најнепосредиији посредник тога међу људима, јер је човек, јер је Син Човечији. Богочовек је чокот спасења, истинити чокот целокупном Личношћу Својом, не нечим парцијалним, фрагментарним, делимичним. А то значи и Својим учењем, и Својим животом, и свим Својим од најмањег до највећег, од најопипљивијег до најневидљивијег: једна органска целина, и то богочовечанска целина, и још: богочовечанска Личност као органска целина.

"**Сваку лозу на Мени која не рађа рода одсијеца је; а сваку која род рађа чисти је да више рода роди**." (15:2)

Бог *Отац је земљорадник;* обрађује Сином сву земаљску њиву: све људе. А пошто је род људски - рукосад Божји, виноград Божји, то је и Отац - *виноградар.* Само тај је виноград сав заражен духовном филоксером: грехом и смрћу, те не доноси прави божански род. Људска природа је обесплођена грехом и смрћу. Зато Бог Логос постаје човек, да обнови људооку природу и оплоди је за божански род, ослободивши је собом од греха и смрти. Као стварно безгрешан Човек, Богочовек је заиста *"прави чокот".* И дао је људима сва средства којима се они могу накалемити на њему - правом чокоту, и живети њиме, и доносити богочовечанкзки род: бесмртне мисли, бесмртна осећања, бесмртна дела; а то значи: еванђелске мисли, еванђелска осећања, еванђелска дела. Та средства јесу: свете тајне и свете врлине, и у њима све богочовечанске силе.

Светом Тајном Крштења човек се накалемљује на Христу - Чокоту. Али се учвршћује на Њему и органски сједињује све јаче и јаче са Њим помоћу осталих светих тајни и светих еванђелских врлина. Без ових, иако крштен, он се полако отпађује од Чокота, намерно се не храни Његовим животворним скоковима, и тако без рода остаје. Отац - *"виноградар"* Својим свевидећим оком прати сваку лозу на Чокоту свом, и лење лозе - одсеца и баца. То је тако дивно изражено примером смокве која три године не доноси рода, и домаћин (тј. Бог) хоће да је посече, а слуга (тј. Син) моли да је остави још за једну годину, па ако и онда не роди, исећиће је (Лк. 13,7-9).

А лоза која род доноси, тј. човек који умножава у себи еванђелске мисли, осећања, дела, - добија од Оца још више благодатне силе, помоћу којих још радикалније побеђује и уништава у себи грехе и искушења. И уколико се више чисти од греха, утолико се у њему више разливају благодатне силе Божије, које чине да душа његава постаје све плоднија и све више рађа еванђелског рода. У спасењу човека запослена је сва Света Тројица - толика је љубав њена огромна за човека, и толико је човњк важно и вредносно биће за Њу.

"**Ви сте већ чисти због ријечи коју сам вам говорио**." (15:3)

Огњена сила која спаљује коров и трње греха у човеку, те га тако чисти од свега што смета да људска природа буде плодародна, и да рађа божански род, јесте реч Христова, еванђеље Христово. Јер у *речи* Христовој присутна је божанска сила која очишћује од оваке прљавштине и душу и тело.

Речи Христове "дух су и живот су", и прогоне из човека све што је телесно и смртно. "*Јер се свако створење Божије освећује речју Божијом и молитвом*" (1 Тм. 4,5). Пусти ли човек да жива реч Божије Речи проструји кроз његово биће, и помолили је својим подвизима на том путу кроз његово биће, она га заиста очишћава од сваке прљавштине. Зато Спас и вели ученицима својим: *"Ви сте већ очишћени речју коју вам говорих".*

"**Останите у Мени и Ја ћу у вама. Као што лоза не може рода родити сама од себе**

ако не остане на чокоту, тако ни ви ако у Мени не останете."

(15:4)

Органско сједињење Богочовека и Његових следбеника није друго до богочовечанска симбиоза: он, Бог, живи у њима и са њима; и они, људи, живе у Њему и са Њим. То је међусобно духовно саоваплоћавање, ниуком случају никакво поробљавање: Он се саоваплоћује њима; они се саоваплоћују Њему. Све по основном еванђелском, богочовечанском начелу боговаплоћења: Бог Логос се оваплоћује у човека, да би се човек оваплотио у Бога. Јер је у Богочовековом Еванђељу стожер - истина ово: Бот Логос је постао човек, да би човек постао Бог по благодати. Ту стожер - истину ево Спас открива на Тајној Вечери као свету истину: *"Будите у Мени и Ја у вама" (= боравите у Мени и Ја у вама).* Живећи Богом и у Богу човек се и сам обожује и сам постаје "бог по благодати", - по омиљеној речи светих тријy православних богослова, јединих правих богослова, а нарочито светог Симеона Новог Богослова. Ништа еванђелско човек *не може учинити* без благодатне помоћи Спаситељеве; ништа еванђелско *"родити"* сам од себе; зато је увек потребна помоћ Богочовекова, јер је све еванђелско увек богочовечански синергично: увек на њему заједнички раде, један другоме сарађују, Бог и човек. То нам казују речи Спасове: *"као што лоза не може рода родити сама од себе ако не буде на чокоту, тако и ви ако у мени не будете".*

"**Ја сам чокот, а ви лозе. Ко остаје у Мени и Ја у њему, тај доноси многи плод,**
јер без Мене не можете чинити ништа."
(15:5)

Без Бога човек је неродна биљка. Човек, сам по себи, не располаже силама које би му осигурале бесмртност и живот вечни. А то значи човек је плен смрти, и домен смрти. Ма колико човек изживљавао себе аутаркично, из тога ма колико себе идололатризирао (будизам, евроиски хуманизам), ипак није у стању да себе претвори у неко трајније биће, акамоли у биће бесмртно и вечно. Увек и за увек човек остаје - смртан, пролазан, злосмрадан. Али то што не може дати ни један човек, ма који човек, ни сви људа скупа, - даје само Богочовек. Њиме и у њему једино човек постаје бесмртно и вечно биће. Јер Он узима човека у себе, и Собом га прерађује у биће вечно, богочавечно. И истовремено преноси Себе у човека, и човек осећа Њиме, мисли Њиме, дела Њиме, живи Њиме, бесмртује Њиме. Ту је посреди потпуна и савршена симбиоза Бога и човека: Бог остаје Богом, и ако свега Себе даје човеку; и човек остаје човеком, иако свега себе даје Богу. Даје, и постаје савршен човек (ср. Еф. 4,13), "*за свако добро дело приправљен*" (2 Тм. 3,17). А сваки је човек саздан са циљем да постане савршени човек. Зато је Бог Логос и постао човек, да би дао силе сваком човеку да испуни своје божаиско назначење: да постане савршен човек. Христа проповедамо, изјављује Апостол: "*да покажемо свакога човека савршеног у Христу Исусу*" (Кол. 1,28).

Све док човек не осети да је Богочовек - *Чокот* а он *лоза,* ради тог *чокота,* и родна само њиме и од органског јединства са Њим, он се гуши у безваздушној епрувети свога хуманизма, свога хоминизма, па био он религијски, философски, научни, културни, уметнички, - свеједно, заувек свеједно. А што Богочовек говори, свима људима говори: *"Ја сам чокот а ви лозе: који борави у Мени и Ја у њему, он рађа многи род: јер без Мене не можете чинити ништа",* - ништа трајно, ништа бесмртно, ништа свето, ништа праведно, ништа вечно, ништа уствари вредносно. *"Без Мене не можете чинити ништа",* - овим је сваки хуманизам, сваки хоминизам свака људска аутаркичност и аутархичност, свако човекопоклонство, осуђено на смрт. И још тиме проглашена ова благовест: А самном можете чинити све, - све што човека диже и до божанских висина уздиже, све што је божанско, бесмртно, вечно, свевредносно. Јер се човек једино богочовечанским, помоћу оветих еванђелских врлина и сила, продужује, проширује,

узвишује, у све божанске бескрајности и бесмртности. И постаје биће коме се и анђели диве.

"**Ко у Мени не остане, избациће се напоље као лоза, и осушиће се,**
и скупиће је, и у огањ бацити, и спалити."
(15:6)

Без Богочовека, без органског јединства са Њим, људско биће постепено вене, пресахњују његове силе, ма како изгледале велике и неисцрпне, док најзад сасвим не пресахну, не изумру. И тиме саме себе на смрт, на уништење, на ишчезнуће осуде. И збиља, шта је то људско, макар било ничеански "људско - сувише људско", што на крају крајева смрт не спаруши, не сасуши, и у огањ не баци, и не спали?

Да, све и сва, и у томе је неминовна трагедија сваког хуманизма. Бесмртна је, и за сва времена очигледна истина у овим Богочовековим речима: *"Ко у мени не борави, избацује се напоље као лоза, и суши се, и скупљају је, и у огањ бацају, и спаљује се".*

"**Ако останете у Мени и ријечи Моје у вама остану,**
што год хоћете иштите и биће вам."
(15:7)

Органско сједињење човека са Богочовеком чини човека свемоћним, али и свемудрим. Он постаје свемоћан њиме, и свемудар њиме. И онда иште у Богочовека и за себе и за ближње само оно што им служи спасењу од греха, смрти и ђавола, само оно што је свето, узвишено, честито, божанско, бесмртно, вечно. Тада заиста човек сасвим природно "рађа многи род" богочовечански: еванђелска дела, мисли, расположења.

Главно је: бити у Богочовеку, боравити, живети у Њему, онда Он сам и твори дела своја кроз слугу Свога: чокот рађа лозом; лоза се види и род, више него чокот, који је једним делом у земљи, невидљив. Зато Спас благовести: *"ако боравите у Мени и речи Моје у вама бораве, што год хоћете шитите и биће вам", "што год хоћете - иштите",* а ви ћете, зато што живите Богочовеком, у Њему и ради Њега, искаћете само оно што је еванђелско, богочовечанско, спасоносно. *"И биће вам",* јер је ваша воља, сјединивши се са Његовом помоћу држања Његових заповести, и сама постала богочовечански свемоћна. Пример: безбројна чудеса Светитеља који су ова чинили ради спасења људи.

"**Овим се прослави Отац Мој да род многи доносите, и бићете Моји ученици. Као што Отац љуби Мене, и Ја љубим вас; останите у љубави Мојој**."

(15:8-9)

Смерни Син Божији, Господ Христос све приписује Оцу, па и славу Својих богочовечанских дела која Он чини силом Својом преко Својих ученика. Сваки род има свој корен; корен свих хришћанских дела је Отац Небески. Ко се држи тог корена преко чокота - Богочовека - да као лоза рађа *"многи род".* То рађање многог богочовечанског рода благодатном силом Божијом која од Оца стално струји кроз Сина у Његове следбенике и чини људе ученицима Христовим. Провера апостолства? - Дела богочовечанска, и то многа. Та благодатна сила је неисцрпна, јер долази из непресушног божанског извора, зато су и дела неизбројна. Преносилац те силе је човекољубље Богочовеково, по свему изузетно и јединствено, јер: свето, безгрешно, божанско, свемило стиво, сведарежљиво.

Уствари, ми људи, раслабљени злом и гресима, нисмо ни знали шта је то истинска, права, савршена љубав, јер у нашим човечанским љубавима увек има, више или мање, самољубља. Христова љубав је прва стварна и потпуна љубав: оригинал љубави; божански света, божански савршена, божански бесмртна, божански смерна. Зато Спас на Тајној Вечери и казује свету тајну свете богочовечанске љубави као "нову заповест" о новој љубави. То је заиста нова света сила која долази од Оца и даје нам се Сином у Духу Светом. Стога нас и утројичује и отројичује, као обожујућа благодатна сила. Та божанска љубав је врховни закон у животу свете божанске Тројице: она одржава свесавршено јединство Тројичног божанства при чему Света Три Лица увек остају свако за себе бескрајно божански савршена и божански самостална. Зато је та божанска љубав, преиесена и преношена Богочовеком у нас људе, стваралачка и синтетичка сила личности: уколико је човек више има, утолико његова личност постаје савршенија, и у исто време разливенија по људима као објектима овоје делатности. То је једина савршена хипостасирајућа сила, и у исто време саборнизирајућа. Она сједињује човека најпре са Богочовеком, и кроза њ са људима, за све време водећи његову личност из савршенства у савршенство. Живећи у тој љубави, човек живи главном животном силом Тројичног Божанства. Тада се доживљује божанско јединство, божанско свејединство живота: богочовечански монизам живота.

"**Ако заповијести Моје одржите, остаћете у љубави Мојој,**

као што сам Ја одржао заповијести Оца Мојега и остајем у љубави Његовој."

(15:10)

И кроз то осећање божанске љубави човек стварно прелази из смрти у живот, и не умире. А та се љубав стиче држањем заповести Христових, испуњавањем Еванђеља Његовог. И не само стиче, него и увек притиче, те човек с радошћу остаје у њој свим бићем својим. Уствари та љубав је један непрекидни подвиг који почиње са вером у Христа а продужава се бескрајно и бесконачно. Што човек усрдније држи заповести, све се јаче укорењује у љубави и утемељује у њој, (ср. Еф. 3,17), и њоме расте "са свима светима" у све дубине и ширине и висине и дужине Христове (Еф. 3,19), - и тако се помоћу ње испуњује "сваком пуноћом Божијом" (Еф. 3,19). Боравећи у њој, човек борави у светој Божанској Тројици: у Оцу кроз Сина у Духу Свегом. Све нам то казују речи Спасове: *"као што Отац има љубав к Мени и Ја имам љубав к вама; будите у љубави Мојој, ако заповести Моје држите ви ћете остати у љубави Мојој, као што Ја одржах заповести Оца Свога и остајем у љубави Његовој".*

"**Ово сам вам казао да радост Моја у вама остане и радост ваша да се испуни**."

(15:11)

Од божанске љубави разлива се по души нека бескрајна радост, и она - сва божанска, сва света, сва бесмртна, сва богочовечанска. Радост у којој нема ни смрти ни страха од смрти; она васкрсна радост коју је род људоки познао тек у васкрсењу Богочовековом. Она се христољубљем усељује у душу човекову, и христољубљем чува у њој. Нестане ли у души христољубља, нестаје и те божанске радости, и туга и мука поплаве душу, и све њене поноре, врхове и равнине. Спас и вели: *"ово вам казах, да радост моја у вама остане и радост ваша се испуни". "Радост моја" = "Љубав моја*" : св. Серафим: "радосте моја", то из њега љубав Христова.

"**Ово је заповијест Моја: да љубите једни друге као што Ја вас љубим**."

(15:12)

Држање еванђелских заповести испуњује душу богочовечанском љубављу. И све те заповести увиру у љубав, и на увору своје име губе, јер се све сливају у једну свеобимну заповест, свезаповест Богочовекову о љубави. И то - богочовечанској љубави. Све њено: и суштина, и метод, и радост, и бесмртност, и вечност, - условљена је Богочовеком, јер долази од Богочовека. Зато Он и благовести: *"ово је заповест Моја, да имате љубав међу собом као што Ја имадох љубав к вама" (= да љубите један другог као што вас Ја љубих).* Своју *љубав* увек проверавајте Мојом.

Јер ништа теже него стећи свеобилну еванђелску, христовску љубав, и стекавши је: чувати је стално светом, божанском, радосном и увек растућом. Тако само Христовом благодатном силом заповест о *љубави* постаје "највећа и прва", постаје свезаповест, о којој виси сав закон, сви пророци, па и сав Богочовек и Његов богочавечански подвиг спасења света. Сам је Спаситељ целокупно Своје Еванђеље сабрао у једну заповест: заповест о богочовечанској љубави. Да, богочовечанска љубав и јесте - скраћено Еванђеље. Љубав према Христу у исто време је и радост према свему Христовом. Зато је Еванђеље: - блага вест, радосна вест: "велика радост" (Лк. 2,10). И то радост у свему што је Христово: и у творењу заповести и у страдању, и у само пожртвовању; у састрадању Христу, у саваскрсавању са Христом, у савазнесењу са Христом.

"**Од ове љубави нико нема веће, да ко живот свој положи за пријатеље своје**."

(15:13)

Шта је најдрагоценије у свету? - Душа. Шта - највеће? - Душа. Јер боголика вредност њена више вреди него сав видљиви свет од истока до запада, од севера до југа и од врха до дна. А највећа *љубав* шта је? Жртвовати *душу своју за пријатеље своје.* Не живот, не тело, не имање, не свет, већ душу, јер је то све, скупа од бескрајно мање вредности него душа. А то на чему стоји, и ради чега постоји, човек може жртвовати само ако има љубави Христове, љубави свежртвене. Она је увек готова да се жртвује за све што је свето, узвишено, божанско, еванђелско, за све што долриноси спасењу човека, и људи, од смрти, греха и ђавола. Јер је она пријатељ свему томе. И то је полуга њеног пријатељства са људима. Она је пријатељ свему бесмртном, божанском, светом,

богочежњивом у сваком човеку. Ко то има, већ је њен пријатељ. И она је увек готова, с радошћу готова, да себе жртвује за пријатеље своје. Таква је благовест у овим речима Спасовим: *"од ове љубави нико нема веће, да ко душу своју положи за пријатеље своје".*

"**Ви сте пријатељи Моји ако творите што вам Ја заповедам**."
(15:14)

Богочовек је Својим Новим Заветом донео свету и ново пријатељство, нову садржину пријатељства. По њему, право пријатељство се састоји у светој и божанској љубави човека према човеку. Човек је пријатељ свему светом и божанском у човеку; то му је пријатно у пријатељу. На томе он и заснива све своје односе према пријатељу. То пак значи: садржину правом пријатељству даје Бог и оно што је Божје. Такво пријатељсто је уствари пријатељевање са Богом и божанским у пријатељу. У томе је и сила, и јачина, и бесмртност, и саможртвеност правог пријатељства. Такво пријатељство, у правом смислу, омогућио је Богочовек Својом појавом у свету. Он је Бога учинио темељом и суштином и садржином истинског, светог и бесмртног пријатељства људског. Да би човек могао бити прави пријатељ човеку, мора претходно постати пријатељ Богу, тј. пријатан Богу својим светим, божанским, еванђелским животом. Постане ли пријатељ Божји, он лако постаје пријатељ људима, а понајлакше - пријатељ пријатељима Божијим. Како се пак постаје пријатељ Божји, Спаситељ нам показује Својим Еванђељњм. Испуњавањем заповести Божијих постаје се пријатељ Божији, пријатељ Христов. А од тога нема веће славе и части за човека ни у овом ни у оном свеггу. Држање заповести Христових, а сврх свега заповести над заповестима: заповест о божанској љубави, постаје се пријатељ Христов. Таква благовест брује из ових Христових речи: *"ви сте пријатељи Моји ако творите што вам Ја заповедам"". Ви сте пријатељи Моји* ако сте *пријатељи* Мојој божансжој истини, Мојој божанској правди, Мојој божанској љубави, Мојој божанској мудрости, свему бажанском што Еванђеље проповеда. А ви сте то, ако све то творите и по томе живите.

"**Више вас не називам слугама, јер слуга не зна шта ради господар његов; него сам вас назвао пријатељима, јер све што чух од Оца Својега, објавих вам**."
(15:15)

Пријатељима Божијим откривају се тајне Божије, јер их они неће ни злоупотребити ни издати. Искреној љубави према Богу Бог одговара искреном љубављу. Усрдно творећи заповести Божије, човек све више стиче божамске љубави, а са њом и у њој - истинско знање о Богу и Божијим тајнама. Такав човек, већ није слуга него пријатељ Божији. А пријатељима се поверавају тајне. Богочовек је и постао човек и остао међу људима, да би људе начинио пријатељима Божијим: тј. свесним и пуним љубави творцима заповести Божијих. И све што им је за то било потребно, Он им је и *казао и* дао. Тако је робовски однос према Богу претворен у пријатељски, сав заснован на узајамној љубави. То је благовест ових Христових речи: *"више вас не називам слугама јер слуга не зна шта ради господар његов; него вас назвах пријатељима: јер вам све казах што чух од Оца Свога".*

"**Не изабрасте ви Мене, него Ја вас изабрах и поставих вас да ви идете и род доносите;**

и род ваш да остане, да што год заиштете од Оца у Име Моје да вам да."

(15:16)

Све што човек од себе унесе у творење еванђелских дела, то остаје вечито, остаје као његова непролазност и бесмртност; то нити рђа времена квари, нити мољац смрти нагриза. Оплођен божанским силама кроз свете врлине човек заиста и рађа многи род. Такви су нарочито свети Апостоли, ти неуморни ревнитељи и творци речи Божијих. Творећи заповести Божије, и на тај начин поставши пријатељи Божији, пријатељи Христови, они се удостојавају тога да им Господ даје све што заишту од Њега у Име Христово. "**У Име Христово**", тј. све што је свето, спасоносно, божанско, све што одводи Христу и спасава од греха, смрти и ђавола. Јер апостоли свети не ишту од Бога ништа што није усагласности са светом вољом Божијом. А "тајну воље Своје" Бог нам је открио у Христу (Еф. 1,9). Такву благовест казују ове речи Спасове: *"ви мене не избрасте него Ја вас избрах, и поставх вас да ви идете и род родите; и да Ваш род остане, да што год заиштете у Оца у Име Моје да вам да".*

"**Ово вам заповиједам: да љубите једни друге**."

(15:17)

Све ово има један божански свециљ: богочовечанску *љубав.* Кроз све Своје речи и дела Спаситељ само њој води као кроз зраке сунцу. Као да то сачињава тајну свих светих тајни откривених на Тајној вечери, Он непрестано понавља и наглашава Своју заповест о љубави. Ево где је опет истиче: *"ово вам заповедам да имате љубав међу собом" (= да љубите један другог)".*

"**Ако вас мрзи свијет, знајте да је Мене омрзнуо прије вас. Кад бисте били од свијета, свјет би своје љубио, а како нисте од свијета него вас Ја изабрах од свијета, зато вас мрзи свијет**."

(15:18-19)

Богочовек са Својим савршенствима стоји насупрот свету који "*у злу лежи*" (1 Јн. 5,19). Захваћен грехом, прожет логиком греха и зла, *свет* не трпи Бога. Шта више: мрзи Га. Јер је грех тиме грех што мрзи Безгрешног, и смрт тиме смрт што мрзи Бесмртног. *Свет,* некадања творевина Божија, толико се грехољубљем удаљио од Бога и иступио против Бога, да собом претставља врло сложено и врло снажно непријатељство према Богу. Тако, да све што је од света, самим тим је делимично и од греха. И као такво, мрзи Бога и све што је Божје.

Заљубљен у зло, свет мрзи Христово добро; заљубљен у лаж, он мрзи Христову истину; заљубљен у таму, он мрзи Христову светлост; а кроз све те заљубљености он је уствари заљубљен у творца свих зала - ђавола, те стога и мрзи Христа Бога. Христов човек, живећи његовом божанском иотином, и правдом, и љубављу, одваја се од света, срођује се са божанским светом, и сав духовно рађа из Бога свим срцем својим, свом душом својом, свом мишљу својом и свом снагом својом. Тако, Христови људи нису од овога света, већ од Христовог, Божијег, оног. Зато их и мрзи овај свет, као што мрзи и Бога њиховог - Господа Хрисга.

Доласком Богочовека у овај свет извршена је по први пут јасна и одређена диференцијација између овог и оног света: шта је овај а шта онај свет; чему тежи један, а чему други, чиме живи један, а чиме друга; шта воли један, а шта други. Иако у овом свету, Христови људи су свим бићем својим од онога света; а живе у овом свету да би га помоћу Христа и Његових светих божанских сила и врлина спасавали од греха, зла и ђавола. Нико није уништио толико греха, толико зла, толико смрти, толико ђавола, као они, зато их безмерно мрзе и греси и зла, и смрти и ђаволи. Спаситељ благовешти: *"ако свет мрзи вас, знајте да Мене омрзну пре вас. Кад би сте били од света, онда би свет љубио своје, а*

пошто нисте од света, него вас ја избрах од света зато вас мрзи свет".

"**Опомињите се ријечи коју вам Ја рекох: није слуга већи од господара својега. Ако Мене гонише, и вас ће гонити; ако Моју ријеч одржаше, и вашу ће одржати. Али све ће вам ово чинити због Имена Мојега, јер не познају Онога који Ме посла**."

(15:20-21)

Богочовечанска је благовест: Господ Христос је и по истини и по доброти и по љубави и по милости и по страдању и по пожртвовању и по животу несравњено већи од свих својих следбеника. У свему томе Он је увек божански господар, а они - слуге. Њихова судбина у свету предодређена је, и претсказана, Његовом судбином. Све што их снађе Њега ради, за њих је благовест. И страдања Њега ради, за њих су радост и благовест. Они су увек само апостоли (=посланици), следбеници, слуге, сведоци: себе никад не проповедају већ Њега - јединог Господа и Спаситеља; Њему следују, Њему служе, о Њему сведоче. А свет не прима Њега, не прима ни њих, јер богоборни греси задржавају срце света у тами незнабоштва и Христоборства. Помрачени грехољубљем ум света не зна, нити хоће да зна, правог и истинитог Бога, и стално служи лажним боговима: било стварима, или страстима, или лажним идејама, лажним теоријама, лажним мислима.

"**Да нисам дошао и говорио им, не би гријеха имали; а сад изговора немају за гријех свој**."

(15:22)

Од како је Бог Логос постао човек, и казао и показао у себи Бога на најочигледнији и најнесумњивији начин, људи више немају *изговора* за неверовање у Бога, за непознавање истинитог Бога. Никаква логика људска, ни индивидуална ни колективна; никаква машта људска, никакав ум људски, не може замислити ни измислити савршенијег, истинитијег, љупкијег, праведнијег Бога него што је Богочовек Христос.

Исто тако људи не могу имати *изговора* ни за какав грех откако је Господ Христос живео у свету међу људима и на најсавршенији начин показао им живот без греха, живот сав изаткан од истине Божије од правде Божије, од Љубави Божије, од

вечности Божије, и од свега Божијег. Отуда је сва нада Христовмх следбеника у милост и човекољубље Христово. И још: људи немају *"сада",* тј. од Христа и после Христа, *изговоре* за грехе своје нарочито стога што Господ Христос кроз свете тајне и свете врлине даје свакоме човеку божанске, благодатне силе, које му дају моћи да потпуно живи животом Христовим на земљи, да живи Христовом истином, Христовом правдом, Христовом љубављу, једном речју - Христовим Еванђељем. Сетити се треба апостолових речи: "*ја више не живим него у мени живи Христос*" (Гл. 2,20). Немају људи више изговор за грехе, јер Господ Христос и данас и сутра и ваовек је ааасти (Јевр. 13,8), и живи међ нама у богочовечанском телу Свом - Цркви, и Црквом нам даје све што нам је потребно за еванђелски живот.

"**Који мрзи Мене и Оца Мојега мрзи**."
(15:23)

Не може се веровати у истинитог Бога, ако се не верује у Христа, јер Он и јесте једини истинити Бог. Ко Христа не признаје за Бога, а сматра и тврди да верује у Бога, говори бесмислицу. Да, он може веровати у Бога лажног, у идола, у нешто што је сам прогласио за Бога. То може бити и духовне природе: нека идеја, нека теорија, иоти нека страст, неки порок; или нека врлина, неко добро без Бога; хуманизам, и хоминизам; или - култура или цивилизација, или техника, или мода, - све то људи проглашавају за свог бога, за своје богове.

Али све те богове лако је проверити и видети да не располажу никаквим уистини божанским особинама, својствима, савршенствима. У њих нема апсолутне истине, стога је и не могу дати људима; Нема апсолутне правде, апсолутне мудрости, нема бесмртности, нема вечности, нема силе која савлађује грех, смрт, зло, ђавола, стога ништа од свега тога не могу лружити људима. А без тога, без истинитог Бога, мука је, очајање, ужас је, проклетство је бити човек. Ко мрзи Христа, уствари мрзи Бога и све што је божанско, свето, узвишено.

Стога Господ Христос и благовести: *"који мрзи Мене, и Оца мог мрзи".*

"**Да не творих међу њима дјела која нико други није творио, не би гријеха имали; а сада су и видјели, и омрзнули и Мене и Оца Мојега. Али да се испуни ријеч написана у Закону њихову: Омрзнуше ме ни за што**."
(15:24-25)

Шта је највећи, најочигледнији, и најубедљивији доказ да је Христос - истинити Бог и Господ? - Дела Његова. То је нешто најизузетније у роду људском. Јер нико други није чинио таква дела. Пође ли се од њих као чињеница у сфери људских стварности, она се могу објаснити једино божанском силом Христовом. Само Богу телу могао је чинити онаква дела. Ако није тако, покажите ми чињеницама, делима. Јер се дела могу објаснити, и замислити само делима. Не признати дела Христова за дела оваплоћенога Бога - чист је инат људски. Јер она су очигледна за свако људско биће. Гледати та дела, и мрзети Христа, врхунац је људског сатанизма. Јер сатана гледа Бога, види Бога, и мрзи га зато што је Бог. *"А сад и видеше и омрзнуше и Мене и Оца Мога".* Ако су људи икада омрзнули низашта неко биће онда су то учинили са Христом. И стварно, који год мрзи Христа, несумњиво га мрзи низашта. Јер до сада ниједан од христобораца и христомрзаца није могао изнети оправдан, иоле оправдан разлог за своју мржњу према Христу.

Са тугом човекољубиви Господ каже: *"да нисам био дела творио међу њима која нико други не твори, не би греха имали: а сада и видеше, и омрзнуше и мене и Оца мога. Али да се збуде реч написана у закону њиховом: омрзнуше ме низашта".*

"**А када дође Утјешитељ, кога ћу вам Ја послати од Оца, Дух Истине, који од Оца исходи, Он ће свједочити за Мене**."

(15:26)

Богочовек делима својим показује да је Бог и Спаситељ. И многи га ипак мрзе. Ко ће тешити христољупце у тугама њиховим што многи Господа њиховог мрзе низашта? - *Утешитељ = Дух Истине".* Он ће на божански свеубедљив начин сведочити о Исусу да је Бог и Спаситељ. Дух Свети нема тело да би га христомрсци могли распети. Његово сведочанство биће најсилније сведачанство Бога о Багочовеку, Бога о Богу. Он долази у овет ради Богочовека и Његовог домостроја спасења. Богочоввк Га *шаље од Оца* да као *Дух Истине* продужи дело спасења људи извршено Богочовеком. *"Он ће сведочити",* за Христа, дајући људима благодатне силе, помоћу којих ће они Христово дело опасења претварати у своје.

Он ће сићи на Цркву, и остати занавек у Богочовечанском телу Цркве као душа Цркве. Сваки сутелесник Цркве то ће осетити, и осећа: да је Дух Свети у Цркви све и сва, као што је душа у телу све и сва. У Духу Светом и кроз Духа Светог делаће и Бог Отац и

Бог Син, јер је дело спасења сваког човека, у крајњој линији, дело целе Свете Тројице. *Духа Истине, "који од Оца излази",* шаље у свет Господ Христос. И док сва Три Лица Пресвете Тројице заједнички обављају у Цркви спасење света, ипак овамо од њих остаје потпуно самостална и савршена Личност. Све им је заједничко, осим личних својстава.

Лично својство Оца је нерођеност, Сина - рођеност, Духа Светог - исхођење.

Отац је тиме Отац што рађа Сина и исходи Духа; Син је тиме Син што се рађа од Оца; Дух је тиме Дух што исходи од Оца. Отац је корен и извор Божанства: једно је Божанство свих Лица, једна природа, једна воља, једна делатност. Али, иако је Отац "корен" и "извор", ипак Он ни по чему није пре Сина и Духа, јер су и Син и Дух савечни Оцу по Божанству, и у свему равни. Дело спасења света, изнршено Богочовеком, открило нам је јасно истину: да је Бог један по бићу, Тројичан по Лицима. То им Спас и казује овом благовешћу: *"А кад дође Утешитељ, кога ћу вам послати од Оца, Дух Истине, Који од Оца излази*, *Он ће сведочити за мене".*

"**А и ви ћете свједочити, јер сте од почетка са Мно**м." (15:27)

Сведочанство Духа Истине о Истини бива на безброј начина, а за људе - најчешће преко људи. Апостоли су постали прави и савршени сведоци Господа Христа тек онда када је *Дух Свети* сишао иа њих. Он им је објаснио и осветлио оно искуство које су они стекли живећи заједно са Господом Исусом три и по године. Он их је *"потсетио на све", увео их у сваку* Његову богочовечанску *истину,* и тек им је онда постало сасвим јасно ко је Исус и шта Он значи.

Њихово *сведочанство* сво је засновано на искуству личном; све је ту емпирично, опитно, лично: "*Не можемо не говорити што видесмо и чусмо*". "*Што чусмо, што видесмо очима својим, што расмотрисмо и руке наше опипаше*", то - "*сведочимо*" (1 Јн. 1.1,2).

Зато Спас и вели ученицима Својим: *"А и ви ћете сведочити, јер сте од почетка са Мном".*

Глава шеснаеста

ОПРОШТАЈНА БЕСЕДА, ОБЕЋАЊЕ СВЕТОГА ДУХА

"**Ово сам вам казао да се не саблазните. Изгониће вас из синагога; Али долази час када ће сваки ко вас убије мислити да Богу службу приноси**."
(16:1-2)

Опроштајна беседа, обећање Светога Духа Све што је Спас досад рекао, рекао је да Његове ученике не би изненадила мржња света на Христа и на њих; и још: да их не би изненадила гоњења, мучења, која ће подносити због Христа. *"Ово вам казах да се не саблазните":* да не помислите: какав је то Бог када ми оволико страдамо сведочећи за Њега?

Какав је то Спаситељ, када се не појављује да нас спасе од мука, од невоља, од многих смрти? - А Он то чини, Он своје следбенике није претворио у телесне бесмртнике, да људи не би, видевши то, сви пошли за Христом, не из љубави према Њему, и из убеђења да је Он Бог и Спаситељ, него просто запрепашћени чудесима, просто механички пошли за Њим, без учешћа слободне воље, него заробљени неодољившрћу чудеса. Госпсод Христос неће роботе, хоће слободне људе. А свет ће се толико механизирати, аутоматизирати, роботизирати, да ће одбацивати и гонити и убијати христоносце и христопроповеднике, зато што све препуштају слободној вољи људској; што никога не приморавају ни на добро, ни на љубав, ни на милосрће, ни на праведност. Јер какво ми је то добро, и та љубав, кад су изнуђени?

Чим су изнуђени, они су престали бити добро и љубав, и постали механички процес механичког човека - робота. Постали то, и тим самим престали бити и добро и љубав. Дијалектика зла ће бити толико разрађена од људи, логика зла ће толико постати логика људи, да ће они убијати Христоносце - Богоносце, сматрати да *истински* служе човечанству, том свом божанству. На то указују Спасове речи, упућене Његовим следбеницима: *"Изгониће вас из зборница; а дођи ће време кад ће сваки који вас убије мислити да Богу службу чини".*

"**И то ће чинити, јер не познаше Оца ни Мене**."
(16:3)

А прави узрок тога биће у томе што људи нису хтели да познаду и прианаду истинитог Бога. А нико им није више доказа дао о себи као таквом истинитом Богу од Господа Христа. Па кад и у њему не виде; не познају и не признају Бога, онда - су збиља незнабошци и богоборци. Јер у свему Христовом присутна је Пресвета Тројица, једини истинити Бог и Господ, присутна свим

својим божанским савршенотвима и силама. То не видети, значи заиста бити добровољни и свесни роб и робот логике зла, демонске дијалектике зла. То незнабошгво се обично пројављује у животу људском као непознавање истинског добра; онда људи зло проглашују за добро, лаж за истину, неправду за правду, мрак за светлост, смрт за живот. Јер не-зна-божац, не знајући Бога - не зна ни шта је истинско добро, ни шта истинска правда, ни шта права истина.

У њега је све преврнуто тумбе, све изопачено, јер има *"изопачен ум"* - *"људи разореног ума ,* иструлелог у злу и греху ума, који своје умовање обавља увек посредовањем логике зла, која се у њему угнездила и потпуно потисла логику добра (1 Тм. 6,5).

Незнабожац је обично најпре умни неваљалац, интелектуални неваљалац, а затим и практични и емпирични неваљалац. У њега постоји интелектуално, логичко, дијалектичко оправдање зла, које се згодном приликом транссубјективизира, и постаје емпириском чињеницом у спољњем свету. А све су то разне трансформације једне, и само једне стварности душевне: незнабоштва, непризнавања Христа за Бога и Господа. То Господ и наглашава говорећи: *"И ово ће чинити, јер не познаше Оца ни Мене".*

"**Али ово сам вам казао да се, када дође час, сјећате овога да вам Ја казах; а испочетка не казах вам ово, јер бијах с вама. А сада идем Ономе који Ме посла, и нико Ме од вас не пита: куда идеш? Али зато што сам вам ово казао, жалост је испунила срце ваше. Но Ја вам истину говорим; боље је за вас да Ја одем, јер ако Ја не одем, Утјешитељ неће доћи к вама; ако ли одем, послаћу Га к вама.**"

(16:4-7)

Свим овим Спаситељ показује какво место у богочовечанском домостројy сласења заузима страдање. Истовремено Он даје и оправдање страдања, и смисао и циљ. Оно је неопходно, јер је саставни део оне органске богочовечанаке целине коју називамо спасење. Само оно је пролаз и прелаз у радост, кроз тугу у радост, кроз смрт у васкрсење. На њњему стоји божански печат оних речи које је Спас изговорио за себе и своје страдање: *"треба много пострадати"* (Мт. 16,21; Лк. 17,25; 9,22**).** Ту је много надумног, несхватљивог, али је све - божанско, богочовечанско, испуњено божанском логиком спасења. Али, тај божански смисао страдања човек не може да схвати без благодати: треба најпре да се испуни Духом Светим, да се Њиме освети и просвети, и тек онда осети и

схвати смисао страдања. Пример најбољи: свети апостоли. На Тајној Вечери, а и пре тога, они никако не могу да схвате зашто је потребно да страда тако диван човек, као што је њихов учитељ. *Зато се срце њихово испуњује тугом.* А Спаситељ их теши. Киме? - Опет Утешитељем. Јер Утешитељ има доћи у свет тек када Богочовек заврши свој богочовечански подвиг спасења света: *"боље је за вас да ја одем".* И заиста се показало *"боље",* јер чим се узнео на небо, Спас је послао с неба Божанског Утешитеља.

"**И кад Он дође, покараће свет за гријех, и за правду, и за суд. За гријех, дакле, што не вјерују у Мене; За правду пак, што идем Оцу Својему, и више Ме нећете видјети; А за суд, што је кнез овога свијета осуђен**."
(16:8-11)

Утешитељ долази у наш свет због Господа Христа. И то долази да нам каже божанско мишљење о поступању света прњма Спаситељу света. И кротки Утешитељ, иако долази да теши и продужи спасење света, *Он ће најпре покарати, изобличити - свет* за три ствари: *за грех, за правду, за суд.* За какав грех? - *За неверовање* у Христа. То је највећи грех; сви се остали греси, посредно и непосредно, изводе из њега, извиру из њега. А тај грех су људи разрадили до генијалности: јер су мучили Спаситеља, били и убили Њега који је дошао да их спасе, и спасао их је од греха, смрти и ђавола, тј. од пакла и свега пакленога. Не веровати у Христа, то је: одбацити Бога, Божју Истину, Божју Правду, Божју Љубав, Божју Вечност, небо, рај, сва божанска савршенства, и свесно и с љубаовљу остати у греху, у смрти, у злу, у паклу, у свему ђаволском. Зар има већи грех од тога?

Покараће свет још? - *"За правду, што идем к Оцу Своме, и више Ме нећете видети". "За правду?"* - А *"правда Божја*" је Христос, Бог Логос оваплоћени. Он је у свету човечанском оличавао телом сву правду Божју: сву је учовечио и оваплотио.

А људи? - хтели су да се ослободе те правде, да је отерају из свога земаљскога света, да је не буде више у свету, да постане невидљива за свет. Зато су и распели, и у гроб отерали *"правду Божју*" - Господа Христа. И Он је заиста узнео се са телом к Оцу, и постао невидљив за свет: *"нећете ме више видети",* ма да су Га апостоли виђали после васкрсења 40 дана, и касније се много пута јављао њима и својим следбеницима, као што се и сада јавља. Рекао им је: *"и више ме нећете видети",* као претставницима христоборних људи, грехољубивих и богоборних. И заиста, за њих је Спас невидљив. Но иако се телом узнео к Оцу, Он је сав својим

божанством, свим божанским силама својим остао у Црксви, и Духом Светим дела из ње непрекидно, све до Страшнога Суда.

Дух Свети *покарaће свет* још *"за суд, што је кнез овога света осуђен".* Да, људи, су извршили *суд* над Богом: најсрамнији и најодвратнији, какав ни демони нису извршили кад је у пакао сишао. Људи су осудили на смрт Кнеза, Владара овога света, Творца и Сведржитеља и Спаситеља. Има ли безумнијег суда од тога: осудити Бога, и то на смрт? Само за тај грех, колико ли паклова заслужују људи! Али, у бескрајном човекољубљу свом, Господ Христос опрашта *"хулу на Сина човечјег".* Јер Га та љубав чини једним и јединственим Спаситељем света. Да ље није имао, већ да је само по правди овојој судио, од света не би остало ништа, прошао би горе од Содома и Гомора, јер је грех христоубиства несравњено већи од свих грехова учињених у овоме свету, од Адама па све до Страшнога Суда. Као Творац, и Сведржитељ, и Спаситељ, Господ Христос је заиста Владар овога света. Али људи су сеојим грехољубљем изабрали за свога владара - ђавола, и он је постао кнез овога света који у злу лежи, у злу, у које су га људи свалили својим гресима.

"**Још вам имам много говорити, али сада не можете носити**."

(16:12)

"Још вам много имам казати", - јер Бога - ко ће исказати, нарочито Бога у телу? Ма колико било о Њему казано, несравњено више остаће неказано. Јер су у Њему сабране и оваплоћене све тајне Бога и ове тајне човека, сав живот Бога и сав живот човека. Зато исто Свети Еванђелист и вели на крају овог Еванђеља да *"ни у сав свет не би могле стати књиге написане"* о Исусу, када би се написало *"оно што учини Исус"* (Јн. 21,25), а камоли када би се написало све што је Исус - Богочовек. Но Господ Христос је говорио Својим ученицима оно што је најважније за спасење света; то је продужио да им говори и преко свог Духа Светог, Утешитеља. Ено, Духом Светим својим Он говори Своје Еванђеље и преко Павла, и преко Петра, и преко Јакова, и преко Јуде, - јер све то што су они написали у својим Посланицама, и што сачињава Нови Завет - сачињава једно и исто, недељиво и божанско Еванђеље Богочовека Господа Христа. Све то Он им је казао касније, када их је благодаћу Духа Светога оспособио, осветио, обожио, те су могли С радошћу носити сав терет проповеди светог Еванђеља. А сада не на Тајној Вечери? - *"Сада не можете носити".* А моћи ће од дана Свете Педесетнице, када Дух буде сишао на њих.

"**А када дође Он, Дух Истине, увешће вас у сву истину; јер неће говорити од Себе, него ће говорити оно што чује, и јавиће вам оно што долази. Он ће Мене прославити, јер од Мојега ће узети, и јавити вам. Још мало, и нећете Ме видјети, и опет мало и угледаћете Ме, јер Ја идем Оцу**."
(16:13-15)

"А кад дође Он, Дух истине, упутиће вас на сваку истину , јер неће говорити од себе, него ће говорити што чује, и јавиће вам што ће бити убудуће. - Он ће ме прославити, јер ће од мога узети - и јавиће вам. Све што има Отац Моје је: зато рекох да ће од мога узети, и јавити вам". - "Дух истине" уводи у сваку истину богочовечанску, у *сваку истину* Бога Логоса. Сама Истина води Истини и уводи у Истину. Бескрајну и свесавршену Божанску Истину Тројичног Божанства Богочовек је кроз своје Еванђеље рашчланио у безброј истина, да би их свет могао лакше примити. Као што рашчлањује и расипа једно сунце у безброј зракова, који су пријемчиви за људе и остале твари, а не убацује цело сунце у сваког човека, ни твар, Јер би их спржило; тако поступа и са божанском Истином. Једна је Истина, она је просто Свеистина. И та Истина, која је увек и по свему Свеистина, јесте Тројично Божанство. Ту нам је Свеистину донео собом и објавио Својим Еванђељем Господ Христос; ту исту Свеистину доноси и Дух Свети, и објављује на овој ипостасни начин; а ту Свеистину има и Бог Отац. Нема ту ни супротности, ни противречности. Дух Свети, кад говори Свеистину, не *говори "од себе",* већ од Тројичног Божанства; тако и Син, тако и Отац. Свеистина је њихово биће; она је у свему што је њихово. Свако Лице Свете Тројице говори ту Свеистину и *"од себе",* јер је свака од њих као Ипостас носилац и ималац те Свеистине. Од како је Богочоввк са Духом Истине у овету, ми знамо Истину, јер нас Дух Истине *упућује у сваку истину.* Знајући Истину, ми знамо и шта је лаж. Лаж је ове што није од Христа, од Духа Истине, од Тројичног Божаиства; и што не води Тројичном Божанству. За наш човечански свет, сва Истина, Свеистина оваплоћена је у Богочовека Христа, и са Њим и кроз Њега присутна у нашем свегу.

Он је тело Свеистине. А то тело Свеистине јесте Црква, која је богочовечанско Тело Његово. Зато је *"Црква - стуб и тврђава Истине"* (1 Тм. 3,15), Свеистина, која је њоме постала наша емпирија, наше искуство, наша стварност. Тако, Истина више није појам, или теорема, или схема, већ - тело, стварност, искуство. - Хришћани знају Духом Светим сву Истину о Богу, о свету, о човеку,

о судбини света. И почетне и заоршне циљеве свега они знају. И то: Духом Светим знају. Ето Дух Свети је кроз свете књиге Новога Завета казао *будуће* - шта ће се збити и са родом људским и са оветом. Узети само апостола Павла: он само оно ради што му Дух Свети налаже; и унапред провиди много од тога. Па апостол Петар, па Јован Богослов, и остали свети видиоци и прозорљивци, сви духоносци и духоношени.

"**Још мало, и нећете Ме видјети, и опет мало и угледаћете Ме, јер Ја идем Оцу. Тада неки од ученика Његових рекоше међу собом: Шта је то што нам каже: Још мало, и нећете Ме видјети, и опет мало и угледаћете Ме, и: идем Оцу? Говораху, дакле: Шта је то што каже: мало? Не знамо шта говори. А Исус разумије да хтједоше да Га ипитају, па им рече: Зато ли се запиткујете међу собом, што рекох: Још мало, и нећете Ме видјети, и опет ммало, и угледаћете Ме. Заиста, заиста вам кажем да ћете ви заплакати и заридати, а свијет ће се радовати; и ви ћете жалосни бити, али ће се ваша жалост окренути на радост. Жена кад рађа трпи муку, јер дође час њезин; а када роди дијете, више се не опомиње жалости, због радости што се роди човјек на свијет. И ви, дакле, имате сада жалост; али ћу вас опет видјети, и радоваће се срце ваше, и радост вашу нико неће узети од вас. И у онај дан нећете Ме питати ништа. Заиста, заиста вам кажем да што год заиштете од Оца у Име Моје, даће вам. До сада не искасте ништа у Име Моје; иштите и добићете, да радост ваша буде испуњена.**"
(16:16-24)

Да се Спасове речи: *"више ме нећете видети"* (16,10), односе на апостоле као на претставнике рода људског, а не на њих као и на ученике, показују нам ове речи Спаситељеве: *"Још мало, и нећете ме видети, и опет мало, па ћете ме видети: јер идем к Оцу".* И заиста, док је Спас био у гробу, од погреба до васкрсења, апостоли Га нису виђали; кад је васкрсао, они су Га опет виђали, - и Он је у слави узишао к Оцу. Али, на Тајној Вечери неки од ученика нису могли разумети ове речи Спасове. Зато им Он предано и објашњава, да се оне односе на његову смрт и васкрсење. Његова смрт биће за њих тешка туга, али ће Његово васкрсење из мртвих ту тугу *претворити у радост.* Туга је велика то, јер је мука велика: као у жене породиље; али је и радост велика када се туга велика заврши - рађања детета, и смрт - васкрсењем.

Туга ученика биће краткотрајна, а радост од васкрсења - вековечна и неисказана: *"и радоваће се срце ваше, и радост вашу нико неће узети од вас". - "Нико неће узети од вас",* нико од људи, нико од демона, нико од осталих бића, јер ће она постати душа душе ваше, и биће бића вашег, постати саставни део вашег вечног Еванђеља, Богочовековог Еванђеља. "Нико": ни смрт, ни мучитељи, ни гонитељи, ни убице. Јер ће радост васкрсења постати ваша бесмртност, ваша вечност, недосежна ни за какву смрт или пролазност.

"И у онај дан нећете ме питати ни за шта": и заиста, кад су Га видели васкрсла, они су од радости занемели: јер су све муке биле скинуте с душе њихове, и сва питања решена. Христос је васкрсао, - шта нам више треба? Шта је то на шта нам Он Својим васкрсењем није одговорио? Као васкрсли Богочовек, и притом неисказани човекољубац, Он - бесмртни и вечни добротвор рода људског - нуди људима сва блага бесмртности и вечног живота. Васкрснувши из мртвих, и узневши се са телом на небо, Господ Христос је дао свеубедљив доказ да је заиста Бог и Спаситељ, Бог који располаже свим божанским богатствима. Зато и одлучно благовесга: *"Заиста, заиста вам кажем да што год узшитете - у Оца у Име Моје, даће вам". "Даће вам што год узиштете":* тиме ће се радост ваша употпуњавати, дак не буде потпуно испуњена. Јер сте ученици васкрслог и вечноживог човекољупца Бога: Господа Исуса Христа. *"Иштите и примићете, да радост ваша буде испуњена".* А они, освећени и просвећени Духом Светим искаће само оно што служи спасењу и њих и света.

"**Ово сам вам говорио у причама; али долази час кад вам више нећу говорити у причама, него ћу вам отворено јавити о Оцу. У онај дан ћете у Име Моје заискати, и не кажем да ћу Ја умолити Оца за вас; Јер сам Отац љуби вас, зато што сте ви љубили Мене, и вјеровали да Ја од Бога изиђох. Изиђох од Оца, и дошао сам на свијет; опет остављам свијет, и идем Оцу**."

(16:25-28)

Када васкрсењем Својим и вазнесењем Својим буде унео у душе својих ученика нова искустаа, која ће душе њихове продубити и узвисити безгранично, тада ће им Он Духом Светим отворено казивати тајне Божје, *отворено (слободно),* а не завијено *"у причама"*. Тада ће им *"отворити ум"* да разумеју Пиомо (Мт. 24,45): и Оца помоћу оваплоћеног Сина. Све дотле, Отац Бог за њих је далека апстракција, или наднебеска, недокучива стварност.

Седећи с десне стране Оца са својим Богочовечанским телом после неисказано велике жртве за род људски, Господ Христос ће своје беагранично човекољубље пренети и на Оца, и умилостављавати Њега према несрећном роду људоком, увек грехољубивом, и стога - слабом. Оно што Бог Отац највише цени код људи, то је христољубље. Стога их и највише *воли.*

Јер ко има љубави према Христу, одбацио је грех, и нема љубави према злу. Љубав према Христу, љубав је према Богу и вера у Бога. Јер љубећи Христа, човек уствари љуби Бога, јер све што је Христаво толико је свето, узвишено, божанско, да је Он - несумњиво Бог. Отуда се из те љубави према Христу рађа и вера у Њега као Бога. Вера која је сва заснована на љубави према свему божанском у Њему, и на поверењу у Њога као човекољубивог Бога. Да вера у Христа као Бога заснива се на личном искуству доживљене љубави према његовој Божанској Личности и божанским делима. Показујући неизмерним човекољубљем себе као Бога, Господ Христос изазива у људима љубав према себи као према Богу. А из те љубави се и рађа вера у Њега као Бога. Вера, чија је основа - поверење у човекољубивог и благог Бога и Господа. А на том васцелом божанском путу, којим се креће чудесна Личност Богочовека Христа биће људско га и може пратити само љубављу и вером. Јер само тако види да је Он, Бог Логос, од Оца изишао, и дошао на свет; и опет оставља свет и кроз вазнесење иде к Оцу.

"**Рекоше Му ученици Његови: Ето сад отворено говориш, и причу никакву не говориш. Сада знамо да све знаш, и не треба да Те ко пита. По томе вјерујемо да Ти од Бога изиђе. Исус им одговори: Сада ли вјерујете? Ево долази час, и већ је дошао, да се разбјегнете сваки на своју страну, а Мене сама оставите; али нисам сам, јер је Отац са Мном**."

(16:29-32)

На Тајној Вечери ученици и не слуте кроз каква ће ове искушења проћи њихова вера у Христа. Готово ће је нестати. А права вера није друго до непрвкздно доживљавање Христа и његовог Еванђеља као суштине овога свакодневног живота. Тако се вера и проба и прекаљује. Чврста вера у Христа је код многих мучних христочежњивих подвига, који одводе Христу и утврђују човека у Њему. Ти су подвизи: еванђелска љубав, и молитва, и пост, и кротост, и трпљење, и смерност, и све остале еванђелске врлине. Свака је од њих жива сила као подвиг. Доживљује ли их човек, кроз њих расте вера његова у све већу и већу. Да, врлине

еванђелске уопште расту једна кроз другу и помоћу друге. Свака је другој и помоћница и сила. Вера слаби без осталих врлина, па је најзад и нестане.

"**Ово сам вам казао, да у Мени мир имате. У свијету ћете имати жалост;**
али не бојте се, Ја сам побиједио свијет."
(16:33)

А са осталим врлинама она јача, док не постане свемоћна и свесилна. Тада она изгони из себе сваки страх, и усељује у душу човекову ненарушив *мир:* мир од осећања и сазнања: да је Христос свепобедна сила која побеђује сва зла овога света, а на првом месту: грех, смрт и ђавола. Иако су ово троје свим бићем полегли по овом свету, и поробили га, ипак су немоћни и беспомоћни у борби против Христових следбеника. Јер је Богочовек зато и дошао у овај свет, да победи у њему све зле силе.

Истина, оне нарочито нападају и муче христоносце, али им не могу ништа, јер они Христом који је у њима савлађују свет и сва зла која су у њему. Зато их васкрсна радост никад не напушта, ни у највећим мукама и невољама не напушта.

То све благовести Сладчајши Гошод говорећи: *"Ово вам казах, да у Мени мир имате. У свету ћете имати невољу; али не бојте се*, *Ја надвладах свет".*

Глава седамнаеста

ХРИСТОВА ПРВОСВЕШТЕНИЧКА МОЛИТВА

"**Ово изговори Исус и рече: Оче, дошао је час, прослави Сина Својега, да и Син Твој прослави Тебе; Као што си Му дао власт над сваким тијелом, да свему што си Му дао, дарује им живот вјечни**."
(17:1-2)

Чиме то Отац прославља Сина а земљи, и Син Оца? Отац тиме што својим човекољубивим благоволеањвм учествује у богочовечанском домострој спасења, у коме Син побеђује грех, смрт и ђавола, ослобађа род људски од тога, и васкрсењем му даје бесмртност и живот вечни. А Син тим што је добровољно, из

бескрајног човекољубља, изиршио подвиг спасења света. Грех је срамота и пораз људске природе; то нам је дао Адам; бесмртност и живот вечни је слава људске природе, - то нам даје очовечени Бог Логос. Спасеи човек, - то је слава и Оца и Сина, и радост њихова. Грехољубив човек, то је туга и Оца и Сина. Грехом човек претвара себе из бесмртног у смртно биће. А то значи: у ружно, трулежно, смрдљиво, пролазно. Кроз грех пак ђаво задобија власт над човеком, и влада смрћу над родом људским, и сва бића људска претвара у смртна. Богочовек пак, као победилац греха, смрти и ђавола, има власт и моћ *"да свему да живот вечни".* Јер је човек, сва природа људска, створена за бесмртност и живот вечни. Помоћу греха ђаво одузима свакоме човеку живот вечни; помоћу Еванђеља Господ Христос даје свакоме човеку живот вечни.

У томе је васцела тајна рода људског бића. Кроз грех ђаво је повео човека путем смрти који води у пакао; кроз Еванђеље Богочовек води човека путем вечнога живота који води у рај. Ту силу и власт дао је Христу као човеку Бог Отац, зато Спас и вели Оцу за себе, Сина: *"Као што си му дао власт над сваким телом, да свему што си му дао да живот вечни".* Тиме је казан сав циљ, и уткана тајна Спаситељевог Боговаплоћења.

"**А ово је вјечни живот да познају Тебе једнога истинитога Бога**
и кога си послао Исуса Христа."
(17:3)

Шта је живот вечни? *"Ово је живот вечни: да знају Тебе јединог и истинитог Бога, и Исуса Христа кога си послао" Живот вечни* је *познавање* Свете Тројице, тог јединог истинитог Божанства; *познавање* = признавање = исповедање. А то бива помоћу Богочовека, који је ради тота и постао човек: да нам да истинско познање о Богу, и благодатне силе за живот у Богу. То се богопознање стиче држањем заиовести Божјих, творењем воље Божје, која је сва изражена у Христу и његовом Еванђељу (Јн. 7,17; Еф.1,9). Све је то практично и прагматично; све засновано на искуству, опиту, емпирији. За све то даје нам силе Богочовек: оваплотивши се у човека, Он је показао да је Бог оваплотљив у човеку, да су божанске силе оваплотљиве, остварљиве у човеку и нашем човечанском свету. Он је стога и проповедао спасење, тј. живот вечни, и у исто време дао људима "све божанске силе своје које су потребне за живот (вечни) и побожност" (2 Птр. 1,3). Живећи помоћу тих божанских сила човек се саоваплоћује

Богочовеку, и на тај начин постаје "*заједничар у Божјој природи*" (2 Птр. 1,4), а тиме и стиче истинско богопознање.

Уствари, постиже обожење, постаје "бог по благодати", добија живот вечни. Те божанске силе унедрене су у светим тајнама и светим врлинама; живећи у њима, човек зна прави смисао, вечни смисао људскога бића, и иде путем који кроз Истину води у живот вечни (2 Птр. 1,5-9). Све пак то значи: живети Богочовеком помоћу еванђелске вере, љубави, наде, молитве, поста, кротости, смерности и осталих саветих еванђелских врлина. - Људи ван Богочовека, и без Богочовека, даве се у смрти и у смртном; гуше се у отровној магли и тами грехова, у мраку незнабоштва. Јер све то што ми називамо културом, науком, цивилизацијом, а нема у себи ни Христа ни Његовог Еванђеља, није друго до човекоубилачко незнабоштво, људождерско безбоштво. Јер не знати јединог истинитог Бога значи бити безбожник. Незнабоштво је безбоштво; незнабожац је безбожник. - И Отац и Син познају се стварно и истински једино Духом Светим. То је Спас најочигледније показао на Тајној Вечери. Тако: познање јединог истинитог Бога је познање које се добија од Оца кроз Сина у Духу Светом. А то: Црквом. Јер Дух Свети је душа у телу Цркве: и Њиме се даје све. Доказ? Света Педесетница. А у Цркви - никад не престаје Педесетница, Духовдан. Она и јесте Духовдан, продужен кроза све векове.

"**Ја Те прославих на земљи; дјело сврших које си Ми дао да извршим. И сада прослави Ти Мене, Оче, у Тебе самога, славом коју имадох у Тебе прије него свијет постаде**."
(17:4-5)

Уочи своје спасоносне крсне смрти и васкрсења са вазнесењем, Спас се налази пред свршеним делом Својим искупљења и спасења света. Све је урадио што је требао да уради, све казао, све свршио. Тиме је осигурао живот вечни човеку, људима. А кроз то прославио Свога Оца, који и створио човека за живот вечни. У томе је и слава Сина као Сатворца. А у тој слави Богочовека и слава човека, људске природе. Поставши човек, Бог Логос је замрачио своје Божанство завесом тела (ср. Јевр. 10,20). Али победивши телом својим смрт тела, и тело Бога Логоса заблистаће вечном славом вечног живота, те ће тако и оно учествовати у вечној и неисказаној слави Тросунчаног Божанства. На све то указују ове речи Христове: *"Ја Тебе прославих на земљи: посао свриших - који си ми дао да радим. И сад прослави Ти мене,*

Оче, у Тебе самога славом коју имадох у тебе пре него свет постаде".

"**Објавих Име Твоје људима које си Ми дао од свијета; Твоји бијаху па си их Мени дао, и Твоју су ријеч одржали**."
(17:6)

Име јединог истинитог Бога било је до појаве Богочовека скоро непознато. Од многих имена лажних богова оно се није ни осећало ни чуло. Тако у човеку као посебном бићу, тако и у роду људском као целини. Иако је у боголикој души човековој *Име* Божје написано словима неугасиве светлјости, човек га је претрпао толиким тамама греха, толиким тамама лажних идеја, осећања, лажних богова, да се оно и не види. Тако исто урадио је и род људски. Бог Логос је и дошао у свет, да те таме многе уклони са боголиких душа људских, да их потсети да они носе у себи име и сјај јединог истинитог Бога. Који соу га примили и послушали, заиста су познали јединог истинитог Бога. А који нису, ти су га распели. Како тада, тако и увек отада, тако и сада.

Људи који еванђелски озбиљно завире у душу своју, увек у суштини њеној пронађу да су Божји, да су божанског, тројичног порекла. А који не узимају озбиљно душу своју, они лакомислено тврде како човњк, људи, нису створења Божја, већ дело "природе", "воде", риба, мајмуна. И увек остају незнабошци = безбожници. Само истинито богопознање даје нам истинито човекопознање. И обратно. На то нам указује ова благовест Спасова: *"Ја јавих Име Твоје људима које си ми дао од света; Твоји бејаху па си их Мени дао, и Твоју реч одржаше".*

Људи који се осећају Божјим створењима, а не пролазним и трошним производом пролазног и трошног света, држе реч Божју као нешто своје, блиско, рођено. Они у Еванђељу Божјем и осећају и виде нешто, по природи своје, зато баш што је потпуно божанско, тројично свето. То не осећају људи који су се зарили у свет као нешто безбожно, нешто не-божје; који све своје биће своде на свет, и изводе из света, изједначују га са светом и његовим стихијама; који сматрају да је њихово порекло потпуно од овога света; да у њима нема ничег божанског, небеског, да су од овога света.

Све то претвара људе у беспомоћне глисте, у духовне глисте. А од глисте може ли се очекивати да подигне очи к Богу, к небу, и да држи реч Божју, Еванђеље Божје? Та све је то за њу лудост, беомислица, утопија. Она има своје сићушне лавиринте, и увек је

задовољна њима, задовољна својим љигама, она - самозадовољна и самодовољна, увек аутаркична - глиста љигава.

"**Сад разумјеше да је све што си Ми дао од Тебе. Јер ријечи које си Ми дао, дао сам њима; и они примише, и познаше заиста да од Тебе изиђох, и вјероваше да Ме Ти посла**."
(17:7-8)

Држећи заповести Божје човек истински прогледа и јединог истинитог Бога угледа у Христу, и кроза Њу Његовом Оцу. Он постепено долази до потпуног Богопознања, сазнања и убеђања: Да све што је Богочовеково уствари је Тројичног Божанства. То бива кад човек свим срцем и свом душом прими речи Еванђеља Христовог, и живи у њима и по њима. Тада се све то пројављује кроз разне еванђелске врлине и подвиге: веру, љубав, молитву, пост... А све врлине једнодушно и сложно израђују у души човековој истинско познање о Богу. Етичка тријада: вера, љубав и нада, и остале врлине са њима, одводе Божанској тријади.

Познање о Богу даје се само за живот у Богу. Истинско богопознање је плод живљења у једном истинитом Богу. У истинитој побожности је истинско богопознање. Побожност, живот по Богу казује нам аву тајну о Богу. Спас зато и благовести: *"Сад дознадоше да је све што си ми дао од Тебе. Јер речи које си дао Мени дадох им; и они примише и истински познадоше - да од Тебе изиђох, и вероваше да си Ме Ти послао". "Примише и - познадоше"* - то је гносеолошки императив христопознања. *Прими* Христа вером, и - познаћеш Га. Та вера у почетку није друго до поверење у Христа: да Он, овакав никад, не може и неће обманути човека. Тада, та вера, почевши од поверења, расте кроз дела еванђелска, и доживљује, у ове већу и јачу веру, док се потпуно не облагодати, и постане дар Духа Светога (1 К. 12,9).

"**Ја се за њих молим, не молим се за свијет, него за оне који си Ми дао, јер су Твоји. И све Моје Твоје је, и Твоје Моје; и прославио сам се у њима.**"
(17:9-10)

Свет је пут саблазни; а свима је саблазнима заједнички циљ: спречавати и онемогућавати људима веру у Христа Бога. Јер чинећи тако, оне осигуравају своју владавину над светом. Од грехољубља људског свет је проврео саблазнима, као некада

земља мисирска жабама. Зато је следбеинцима Христовим тежак и тегобан пут кроз овај свет ка оном свету. Да их намаме и заведу, идеал је свих саблазни. И они, ма колико се борили, не могу изборити слободу од саблазни овога свега, ако их Господ не помаже својом благодаћу, а сврх овега својом молитвом свемоћном за њих. Зато се Спас и обраћа Оцу овом: *"Ја се за њих молим: не молим се за свет, него за оне које си ми дао, јер су твоји".* Ко је Божји ако не онај који је Христов? Јер ко душом припада Богу, у исто време припада и Сину Божјем. Јер су обоје једно Божанство: што припада једноме, припада и другоме.

У њих је: једна природа, једна воља, једна истина, једна љубав, један живот, једно еванђеље. Све једно, и заједничко, осим личних својстава: Очинства и Синовства. Такви су њих Двоје и у онима који верују у њих. Њихове божанске силе зраче из следбаника њихових, на славу њихову. Зато Спас и вели Оцу свом: *"И моје све је твоје, и твоје Моје; и Ја се прославих у њима".* Ко не види да све што је Христово припада Тројичном Божанству, тај уствари ништа не види. Као Богочовек Он има права да за све Божје каже: *"Моје је";* као што Бог Отац има права да за све Његово каже: *"Моје је",* и: *све је Твоје - Моје.*

"**И више нисам у свијету, а они су у свијету, и Ја долазим Теби. Оче свети, сачувај их у Име Твоје, оне које си Ми дао, да буду једно као ми. Док бијах с њима у свијету, Ја их чувах у Име Твоје; и нико од њих не погибе осим сина погибли, да се испуни Писмо. А сада долазим Теби, и ово говорим на свијету, да имају радост Моју испуњену у себи**."
(17:11-13)

Шта је циљ Спасове молитве Оцу за Његове следбенике? - *"Да буду једно као и ми".* А то? Као што су једносушни Отац и Син, тако да буду и они једносушни међу собом: да буду једног живота, једне Истине, једне Правде, једне Љубави, једне природе, једне воље. У том јединству све је по угледу на јединство Тројичног Божанства; за такво јединство не знају људи, и када много говоре о јединству. Овде је мерило једанства - Божанско јединство, Спасово - *као ми.* Само *сједињени* у такво *јединство,* следбеници се Христови могу *сачувати* од саблазни овога света, и друге спасавати од њих.

Само држећи се један другога таквим јединством, они се могу одржати као Христови и када најдивљији урагани зла пустоше овај свет. То ће им једино давати божанске *радости* у свима искушењима, радости какву је свету донео само Богочовек, и за коју свет пре њега није знао, нити је без њега и сада познаје. Из

тог јединства, из тог "једног тела" - Цркве - они савлађују све грехове и све смрти овога света, и људска бића испуњују вечним животом. У томе је и изузетна радост њихова, радост за коју се Господ на Тајној Вечери моли Оцу: *"да имају радост Моју испуњену у себи".*

"**Ја сам им дао ријеч Твоју; и свијет их мрзну, јер нису од свијета,**
као ни Ја што нисам од свијета."
(17:14)

Никад није Спаситељ тако јасно нагласио супротност између људског греховног света и оног, свог света, као на Тајној Вечери. Овај свет - сав добровољно потчињен греху, смрти, и ђаволу, остао је у најунутрашњијем језгру свом логосан и логочежњив; али сва његова делатност тка се између тог тројединства: греха, смрти и ђавола. А Христов свет - сав од Оца кроз Сина у Духу Светом: сав од Божанске истине, Правде, Љубави, Мудрости, и осталих баожанских савршенстава, те стога сав од бесмртности и вечнога живота, и оних светих врлина које уводе у божанску бесмртност и живот вечни.

Отуда толике супротности између та два света, и борбе. Богочовек Христос и његови следбеници, *"нису од овога света",* зато их и мрзи овај свет, мрзи их као носиоце и доносиоце једног другог света, по свему новог, по свему Божјег; светог, безгрешног, бесмртног. Христовим светим далама тај нови свет савлађује грех и сву силу његову. Хрисгговим бесмртним силама - савлађује смрт и сву силу њену; Христовим божанским силама - савлађује ђавола и сву силу његову.

У томе је сва благовест Христова сво Еванђеље Његово. У томе нова свеспасоносна реч Божја свету. Нарочиго је новина то што следбеници Христови благодатним врлинама духовно се сједињују са Христом, и Његовим светом, и припадају томе свету. Они тиме показују да грех, смрт и ђаво нису могли уништити у њима оно божанско, оно боголико што их је привело Богочовеку и оном свету, коме припадају свим бићем. Спас и вели за њих: *"Ја им дадох реч твоју; и свет омрзну на њих, јер нису од света, као ни ја што нисам од света".* Нису од света ни својом Истином, ни Правдом, ни Животом, ни бесмртношћу, ни светлошћу. И још: *"нису од света",* тј. нису ни пореклом ни животом од греха, смрти и ђавола. Сушта су супротност томе чиме живи овај свет, и у чему ужива. Но свет, иако служи греху, омрти и ђаволу, није по бићу свом, у суштини својој, ни од греха, ни од смрти, ни од ђавола.

"**Не молим да их узмеш са свијета, него да их сачуваш од злога.**

Од свијета нису, као ни Ја што нисам од свијета."
(17:15-16)

По пореклу свом он је од Бога; суштина му занавек остаје логосна, иако по њему и на њему пирују сва зла и све смрти. Спас је и дошао да спасе свет од греха, смрти и ђавола, а не да га уништи са грехом, смрћу и ђаволом. Овај свет и зло у свету су разнога и потпуно супротнога порекла: свет је од Бога; а зло у свету - од ђавола. Спас је дошао у овај свет, живео у њему без икаквог греха, без зла, побеђујући зло свуда у свету, и тиме показао да свет и зло нису једно, напротив нешто саовим супротно. И сав Богочовеков подвиг спасења света и има за циљ: спасти овај свет од зла, и тако га вратити Богу који га је и створио. Са тим циљем, и ради остварења тог циља, Богочовек је и основао Цркву у овом свету: да постојећи у овом свету, спасава свет од зла које је у њему. Иако по овему припада оном свеггу, Црква живи у овом свету, да би га спасавала од зла. Такво је назначење и свих Христових следбеника: они живе у оовоме свету, иако нису од овога света, да би га светим еванђелским силама спасавати од зла.

О томе благовести Спас: *"Не молим те да их узмеш са овета, него да их сачуваш од зла. Од света нжу, као ни ја што нисам од света",* Богочовек је дошао у свет, да све што је багочежњиво у њему спасе од зла дајући му живот вечни. Јединствена је Он личност баш по томе: што је себе проширио, преобразио, претворио у Цркву, тј. у огроман скуп људских бића, духовно сједињеиих богочовечанским светим силама, који сачињавају једно Тело, један организам. Он није основао неку ,школу", нити неко ,друштво", нити "удружење", већ је оставио Себе цела у своме Телу - Цркви, у вечно-живом организму, и Његови следбеници су само они који постају сутелесници његови, живи чланови живог Богочовечанског Тела Његовог, живе, вечио живе, ћелијице у вечноживом организму Цркве. И зато што је Он увек ту у свету, са свим својим божанским савршенствима и силама, Он увек може и спасавати свакога који жели од греха, смрти и ђавола. Стага Он непрестано наглашава да следбеници Његови нису од овога света *"као"* ни Он што није, да треба да буду једно *"као"* што је Он један са Оцем; речју: да у свему буду *"као"* Он.

"**Посвети их истином Твојом: ријеч Твоја јесте истина**."
(17:17)

Како се следбеници Христови, живећи у свету, могу сачувати од зла? Ако се *освете Истином:* ако Истина проникне васцњело биће њихово. Јер Истина, која је Богочовек (Јн. 14,6); јер Истина, која је Дух Свети (Јн. 15,26; 16,13), уђе ли у човека, она разлива по њему све божанске свете силе, које изгоне из њета и уништавају у њему сва зла, све грехе, све смрти, све ђаволе. Ова Тројична, ова Богочовечанска, ова еванђелска Истина постаје човековом својином помоћу вере и осталих еванђелских благодатних врлина.

Помоћу њих Истина расте кроз цело биће човеково, и освећује човека. Нема сумње, Истина у свесавршенству своме није друго до Пресвета Тројица. А уколико се та Истина могла превести у људске речи, Господ Христос ју је превео својим Еванђељем. Еванђеље и јесте Истина Тројичног Божанства, преведена на људски језик, изражена људским речима. Зато у нашем човечанском свету: Еванђеље Христово је *реч Истине* Божје, реч = Истина. Стога се Спас и моли Оцу за своје следбенике: *"Освети их истином својм: реч је твоја истина".*

"**Као што Ти Мене посла у свијет, и Ја њих послах у свијет. Ја посвећујем Себе за њих, да и они буду посвећени истином. Не молим пак само за њих, него и за оне који због ријечи њихове повјерују у Мене**."

(17:18-20)

Ученици Христови су *"апостоли" = послани.* Послани *"као"* и сам Богочовек: Он од Бога Оца, а они - од Њега, Богочовека. Послани, са чим? - Са самим Богочовеком, Његовим светим еванђељем. Ради чега? Ради спасења света помоћу Богочовека. Као "послани" они имају једну дужност: да изврше поверени им посао; томе немају права ништа ни одузети ни додавати. Сав њихов посао одређен је Богочовеком и његовим Еванђељем. Они су само "сведоци", само сарадници Христови. Христос је за њих и у њима све и сва: "*Ко вас слуша, мене слуша*" (Лк. 10,16); "*Ко вас прима, мене прима; а који прима Мене, прима Онога који Ме је послао*" (Мт. 10,40). Апостол изјављује: "*Ми смо сарадници Божји*" (1 К. 3,9).

Једна Истина, једно Еванђеље протеже се од Тројичног Божанства кроз Богочовека до у наш човечански свет, и борави у Богочовечанском телу - Цркви. Она је сва у свету, иако није од овога света. Спас говори Оцу за своје ученике: *"Као што си ти мене послао у свет, и ја њих послах у свет". - "Ја освећујем себе за њих да и они буду освећени истином"*. *Ја освећујем* тело људско

које сам узео на себе, а кроза њ освећујем Богочовечанско тело Цркве: све оне који буду постали сутелесници тог тела, живи чланови његови.

Сва Божанска Истина оваплоћена у Христу, ено је у телу Његовом - Цркви. Њоме се освећују сви чланови Цркве, и тако ослобађају греха, смрти и ђавола (Јн. 8,32,34,36). Само Божанска Истина поседује неисцрпну *освећујућу* божанску силу, те може кроза све векове освећивати хиљаде и хиљаде следбеника Христових, чланова цркве. *"Ја... и они ... освећени Истином"":* ове и сва је личност Богочовека; само са Њим, и у Њему, и Њиме људи се освећују: и то као пуне, свесне личности. Гошод Христос освећује себе као човек ради људи, јер је Он "нови Адам", нови родоначалник рода људског. У Адаму људска природа се обесветила грехом, у коме је сва ђаволова лаж (ср. Јн. 8,44), лаж без и трунке истине; у Христу се људска природа освећује вечном Истином Божанском, и сваки постаје заједничар те Истине и те освећености чим се духовно сједини са Христом у Његовом богочовечанском телу - Цркви.

Прваци Цркве су свети апостоли; у томе је њихова изузетна и непоновљива величина. А од њих почиње ширење и напредовање Цркве: сви који су касније поверовати, и непрестано кроза све векове умножавају се верујући људи, - сви они уствари иду путем еванђелске вере који су апостоли пропутили. Хрис-ова вера је сва од њих, и кроз њих; "*по свој земљи изиђе проповед њихова, и до краја васељене речи њихове*". Зато се у Својој првосвештеничкој молитви Спаситељ моли не само за њих него и за све који буду поверовали преко њих: *"Не молим пак само за њих, него и за оне који узверују у Мене њихове речи ради".*И заиста *"помоћу њихове речи",* и свете божанске силе која је у њој, - бива вера сваког хришћанина. Јер једна је сила вере, сила *"свише";* апостоли су се најпре обукли "силоју свише", па та вишња стигла вере иде из њих кроз све верне свих векова.

"**Да сви једно буду, као Ти, Оче, што си у Мени и Ја у Теби, да и они у нама једно буду да свијет вјерује да си Ме Ти послао**."

(17:21)

То је уједињујућа сила, она и држи тело Цркве у јединству неразоривом. Сва је од Духа Светога, зато је свепобедна, свеосвећујућа, свеуједињујућа. Да, сва је од Духа Светога кроз свете апостоле у Цркви. А главни је циљ те свете вишње силе, те вере: да помоћу светих врлина и тајни потпуно уједини све верне,

да их ојединосуши, да их учини једносушнима међу собом као што су једносушни Син и Отац, Тројично Божанство. До те међусобне једиосушности верни долазе само живећи у Цркви, живећи у Светој Тројици и Светом Тројицом. Спас и благовести за све њих: *"Да сви једно буду, као Ти, Оче, што си у Мени и Ја у Теби, да и они у нама једно буду*, *да и свет верује да си Ме Ти послао".* - О оваквом *јединству* нико никада није говорио. Јер такво *јединство* постоји у Тројичном Божанству! Њега нам је открио Један од Свете Тројице, и дао нам силе која га остварује у нашем човечанском свету. То није нешто наметнуто ни туђе људској природи, јер она је боголика, и стога је богочежњива, способна за оно што би је уподобило Тројичном Богу, што би учинило да људи буду *"као"* што је у Богу. Ова једносушност људи, о којој Спас говори, боголика је, и треба да буде.

Грех је разбио јединство боголике природе људске, и зато се људи осећају тако удаљени један од другога. Од те разбијености лечи Господ Христос својом благодаћу, својим светим божанским силама. Он васпоставља јединство боголике душе најпре у човеку, а затим и у заједници међу људима који сачињавају Цркву. То идеално јединство људи *"као"* што је у Тројичном Божансгоу нарочито осећају Светитаљи, јер су они у најпунијој мери очистили себе од греха, и тиме излечили боголику душу своју од разбијености, од разједињености, и тако оспособили *себе* за боголико јединство са другим људима. Суштина овог јединства је живот људски у Тројичном Божанству, у утројичењу и отројичењу. То нам казују јасно Спасове речи: *"да и они у нама једно буду".* А људи живе у Светој Тројици помоћу вере и осталих светих еванђелских врлина, као што су: љубав, молитва, пост, кротост...

Свакоме је неопходан лични подвиг еванђелски. Јер само он уводи у свето богочовечанско јединство, Остварено у Цркви "*са свима светима*" (Еф. 3,18). Главна је карактеристика тог "једносушног" јединства: потпуно очување личности сваког појединца у тој заједници бопочовечанској. Јер то нам показује сам божански оригинал једносушног јединства трију Лица Свете Тројице. Три Пресвета Лица су не само вечно једносушна по него и вечно ипостасна по Лицима: свако је Лице - вечно и самостално као Личност.

Нешто слично је и у Цркви: тамо се оваки члан сједињује са осталим члановима до једносушности, ојединосуштинује, ипак сваки остаје у пуној мери самостална личност, развијена и усавршена до крајњих граница. Тако се остварује идеално савршенство и личности и друштва. Не обезличује се човек на рачун друштва, нити се друштво обездруштвује на рачун личности; нити се

друштво обешчовечује на рачун човека, тј. не развија се на рачун личности човека као друштвене јединке. Јер је готово у свим ваневанђелским друштвима и заједницама правило: или се човек, као личиост, потцењује и обезличује ради друштва, па чак уништава и убија ради друштва; или се друштво потцењује, онемогућава, па и уништава ради личности, и њених саможивих прохтева. Једни уништавају човека ради човечанства; а други уништавају човечанотво ради човека. Разуме се, то у крајњој линији.

"**И славу коју си Ми дао Ја сам дао њима, да буду једно као што смо ми једно. Ја у њима и Ти у Мени, да буду усавршени у једно, и да позна свијет да си Ме Ти послао и да љубиш њих као што Мене љубиш**."
(17:22-23)

Све што је Богочовеково сачињава и славу људску. Јер је Он прославио Бога пред људима, и човека пред Богом. Прославио је Бога својим богочовечанским подвигом, а човека - спасивши га од смрти и увевши га у вечну славу Божју. Та двострука слава нарочито се испољава у боголиком јединству људи који верују у Тројично Божанство. То јединство је изузетни дар Богочовека роду људском. Изузетна *слава* људи састоји се у томе: *"да буду једно као ми што смо једно".* То јединство се постиже само боголиким животом, животом у Христу.

Јер тек од Њега ми смо сазнали како човек може живети Богом, и шта то значи када човек живи у Богу. Зато, имајући Богочовека као пример тога, и као извор силе за живљење таквим животом у Богу и по Богу, свети апостол саветује: "*Живите достојно Бога који вас је призвао у своје царство и славу*" (1 Сол. 2,12; ср. Кл. 1,10). А то опет значи: "*Живите достојно Еванђеља Христова*" (Флб. 1,27). Живљењем по Еванђељу Христовом човек "*расте растом Божјим*", развија своју личност божански **бескрајно**: "*у меру раста висине Христове*", али не сам него увек у заједници "*са свима светима*" (Еф. 4,11-13; Кл. 2,19). И тако постиже у исто време два циља: лично боголико савршенство, које га и чини чланом друштва боголиког једимства. И једно и друго Спас изражава овом благовешћу: *"Ја у њима и ти у Мени, да буду сасвим уједно*, *и да позна свет да си Ми Ти послао и да си имао љубав к њима као и к Мени што си љубав имао".*

И боголико *савршенство* личности, и боголико *савршенство* друштва, дар је неизмерне љубави Божје према човеку. Љубави, савршено остварене и показане у Богочовеку, а кроз Њега и у

следбеницима Његовим. Љубав Бога Оца према следбеницима Христовим слична је љубави Његовој према самом Христу, јединородном Сину Божјем. А та љубав божанска и јесте свестваралачка сила којом се обавља и боголико усавршавање личности и боголико усавршавање богочовечанског друштва.

"**Оче, хоћу да и они које си Ми дао буду са Мном гдје сам Ја, да гледају славу Моју коју си Ми дао, јер си Ме љубио прије постања свијета. Оче праведни, свијет Тебе не позна, а Ја Те познах, и ови познаше да си Ме Ти послао. И Ја им објавих Име Твоје и објавићу: да љубав којом Ме љубиш у њима буде, и Ја у њима**."

(17:24-26)

Заиста се само божанска љубав Христова према људима може звати човекољубљем, а Он - Једини Човекољупцем. Јер, сав од ње и у њој, Он људима и даје божанско савршенство. И тиме их оспособљава да могу *бити где и Он.* У тој љубави су дате човеку све божанске силе: оне га оспособљавају за истинско познање Бога, и за истинско живљење у Богу. У тој љубави је истинско богопознање и истинско богоживљење. Та је љубав сила ради које се и којом се Бог Логос оваплотио, постао човек; та љубав је сила којом се и човек обожује, Постаје "бог по благодати". Богочовек уствари љубављу борави у човеку; али и човек љубављу борави у Богу. Свети Богослов благовести: "*Бог је љубав, и који у љубави борави, у Богу борави, и Бог у њему борави*" - (1 Јн. 4,16). Значи: љубав је та божанска сила којом се остварује духовно јединство људи са Богом и Бога са људима; и још: љубав је та сила која душе Христових следбеника сједињује до једносушности, те сваки од њих живи у свима и за све; и сви - у свакоме и за свакога. А све то пак чини Он, чудесни Господ Христос, Бог те љубави и свих њених остварења у свима световима.

Зато Он и завршава своју првосвештеничку молитву - молитвом за такву љубав: *"Оче, хоћу да и они које си ми дао буду са мном где сам ја; да виде славу коју си ми дао, јер си имао љубав к Мени пре постања света. Оче праведни, свет Тебе не позна, а Ја Те познах, и ови познаше да си Ме ти послао. И показах им Име Твоје, и показаћу: да љубав којом си Мене љубио у њима буде, и Ја у њима".*

Глава осамнаеста

ГЕТСИМАНСКА МОЛИТВА, ИЗДАЈА И СУЂЕЊЕ ХРИСТУ

"**Рекавши ово Исус изиђе са ученицима Својим преко потока Кедрона, гдје бјеше врт, у који уђе Он и ученици Његови. А и Јуда издајник Његов, знађаше то мјесто; јер се Исус често окупљаше ондје са ученицима Својим**."
(18:1-2)

Јуда је виртуозном дијалектиком разрадио свој план о издајству Господа Христа. И изводи га доследно. Он користи овој положај бившег ученика Исусовог: зна место где се Исус често скупљаше с ученицима својим: Маслинска гора. Запрепашћује хладноћа Јудина у томе. Зар га то место не потсећа на бесане ноћи Исусове које је проводио или у молитви или у разговору са њима. О, колико је у свему томе било божансжог, дирљивог, чудесног! Сигурно су у тим бесаним ноћима они сазнали оио "што око људско не виде, и ухо не чу, и у срце човеку не дође". Сигурно је Господ у тим чудесним ноћима говорио ученицима својим о оним божанским стварима, о којима кад би се све написало, по мишљењу Христољубљеног, књиге не би могле стати ни у цео свет. Али, Јуда је све то под ноге збацио и згазио, јер је у њему већ делао сав Сатана, кога је он пустио у себе, а претходно му сам припремио место. Заборавио је, или злурадо газио, Јуда она места где је сам чудеса именом Исусовим чинио: болесне исцељивао, ђаволе изгонио, мртве васкрсавао. Исус? Какав ли је Исус изгледао у Јуудиним очима сада? Шта ли је онај Свезли и Свелукави око светлог лика Исусовог изградио и исплео? Какве ли таме, и какве ноћи, и какве мреже! Зашто он Бог, а не ја? Сигурно је то луциферско питање вихорило по мрачној души Јудиној, као некада у Сатаниној када је био Прво-арханђел - Светлоноша: Луцифер. Нећу Бога, ни Његова савршенства, - промицала је и ова богохулна мућа, кроз помрчину Јудине душе. Нека не буде Бога, нека будем само ја - славни Јуда! - тутњала је кар хука многах громова ова сатанска свежеља по свима урвинама Јудиног осатањеног сазнања.

"**Онда узе Јуда чету, и од првосвештеника и фарисеја слуге,**
и дође онамо са буктињама и свјетиљкама и оружјем."
(18:3)

На подвиг Јуда: треба убити Бога! урлао је Сатана кроз сва осећања његова. И *"Јуда узе чету и од главара свештеничких и фарисеја момке, и дође онамо с фењерима и са свећама и оружјем".* - То је доста, Јуда, зар не? Та ти идеш против кроткога

Исуса; ти знаш - Он се неће бранити. А ти баш то и мрзиш у Њему, зашто да се не брани. Та Он има моћи и власти; о, какве моћи и силе! Да, само моћ, само сила, - то ми дај, и ја сам Бог. И овда, све то исплети у једаи бич насиља. Нека се зна кад богује Јуда!

"**А Исус знајући све шта има да Му се догоди, изиђе и рече им: Кога тражите? Одговорише Му: Исуса Назарећанина. Исус им рече: Ја сам. А с њима стајаше и Јуда, издајник Његов. А када им рече: Ја сам, одступише назад и попадаше на земљу**."

(18:4-6)

А Исус? *"А Исус знајући све што ће бити од Њега изиђе и рече им: кога тражите?"* - Кротост, смиреност, спокојство. То баш Јуда и презире у Боту Исусу. Волео би он, да је Исус сунуо међу њих олујама и громовима. Нек се запали земља, нек се запали васиона од гнева изданог Бога! Али, Исус? Не, Он није за Бога; Он не уме да богује! Такав Бог није потребан људима; нека умре! Ако је на земљи, ми ћемо га протерати. Да, *ми тражимо Исуса Назарећанина.* - А свезнајући и свепредвиђајући кротки Господ *Исус* кратко *рече: "Ја сам".* - Еванђелист одмах додаје: *"А с њима стајаше и Јуда који га издаваше".* Јуда, ти си тако нешто и очекивао, зар не? Кротки Исус зар може да се понаша као Бог? Боље га уклонити, да не омета смелом људском духу на његовим херојским путевима ка...?

То ће знати онај у теби, Јуда. Онај главни режисер свеколиког богоиздајства, богоборства и богоубиства на земљи. Јуда, шта се то зби са четом твојом? *"Кад им Исус рече: Ја сам; измакоше се натраг и попадаше на земљу".* Где вам је оружје, људи? Где ти је присебност, Јуда? Зашто попадасте на земљу од Његове две речи: "Ја сам". Каква је то сила у њима? Та ви, можда, и не знате, али Јуда зна. Зна да те две Исусове речи увек стоје испред треће речи, коју Исус по кротости Својој није хтео изговорити. Та трећа реч јесте: Бог. Да: "Ја сам - Бог". Ако вам то не казују и не доказују прве две речи: "Ја сам", онда вам то каже и докаже божанска сила која бије из тих речи. - Јуда, све иде по твоме плану и очекивању, зар не? Ето, *Исус их опет* кротко *запита: "Кога тражите?"*

"**Онда их опет запита: Кога тражите? А они рекоше: Исуса Назарећанина. Одговори Исус: рекох вам да сам Ја. Ако, дакле, Мене тражите, пустите ове нека иду. Да се испуни ријеч коју рече: Не изгубих ни једнога од оних које си Ми дао**."

(18:7-9)

Јуда, како небоговско понашање! Уместо да их прикује за земљу, да никад више не устану, већ се у прашину распу, Он их кротко и смирено поново пита. Не, иако је Бог, такав Бог не треба Јуди и јудејцима. Зато, са таквим Богом - напоље из света, боље. - да земљи не смета! Јудинском жељом прибрани, *они рекоше: Исуса Назарећанина.* - И опет небоговски одговор: *"казах вам да сам Ја. Ако дакле Мене тражите, оставите ове нек иду".* Зар их тако браиниш, њих - ученике своје? Да, Јуда је у праву: ти ниси онакав Бог какав је потребан овом кукавичном, па ипак бунтовном, роду људском. Њима је потребан Бот по слици и прилици неустрашивог Луцифера. Сила, сила је једино еванђеље које ове кукавице бунтовне примају и признају. Сила која се неминовно преображава у хиљаде саблажњивих и неопходних насиља. Јуда, то је твоја философија живота. Аљихова? Ено је у пророцима, опет кротким Божјим посланицима; сигурно кротким, када их скоро све побише, а они се и не бранише. *"Да се изврши реч што рече: не изгубих ни једнога од оних које си ми дао".*

"**А Симон Петар имаше нож, па га потеже и удари слугу првосвештениковог и одсијече му десно ухо. А слуги бјеше име Малхо. Тада рече Исус Петру: Стави нож у корице! Чашу коју Ми је дао Отац зар да је не пијем? Онда чета и заповједник и слуге јудејске ухватише Исуса и свезаше Га. И одведоше Га најприје Ани, јер бјеше таст Кајафи, који бјеше првосвештеник оне године**."

(18:10-13)

Колико је тешко схватити кротост и смиреност Богочовека Христа у овим страшним тренуцима, показује и сам првоврховни апостол: Петар. Он *"имаше нож, па га извади и удари слугу поглавара свештеничкога, и отсече му десно ухо. А слузи беше име Малхо.* - Богочовеков пут опасења света од греха, смрти и ђавола, води кроз кротост, смерност, страдање, љубав, трпљење, смрт, па кроз васкрсење и вазнесење у живот вечни, у славу вечну, у блаженство вечно. То је дух Христов, дух Богочовеков.

Али ученици Христови нису знали каквога је духа Христос, каквота су духа они, док Свети Дух није сишао на њих и открио им сву тајну Христовог домостроја опасвња света. А срж те тајне је пуна парадокса божанског: смрћу сатрти смрт и тако васкрснути са телом, са вечним телом. Томе свечуду води сва кротост кроткога Господа Исуса. О томе говоре и ове речи Његове упућене Петру: *"Задени нож у ножнице. Чашу коју ми даде Отац зар да је не*

пијем?" Чашу кротког страдаења, чашу кротке смрти Јагњета Божјег, *"које узима на себе грех свепга",* и тако спасава свет од греха, а са њим и од омрти и од ђавола. Јуда? Сав је на оној другој обали, сав у другом свету, где људи хоће бога по слици и прилици анттибога, Сатане, са свима његовим атрибутима, које предводи гордост. Али су баш зато против кроткога и смернога Бога - Исуса. Зато *"чета и војвода и момци Јеврејски ухватише Исуса и овезаше га".*

Јуда, зар се не сећаш како су те руке, које сада свезаше, додиром својим вид слепима враћале, слух глувима, говор немима, живот мртвима, здравље болеснима, исцељење губавима? Како су дечицу благосиљале, и теби благословено парче хлеба давале, и ти им једним толике стотине људи нахрањивао, па чак и котарицу од отпадака напунио? Али - сада је власт таме; сада су у мраку твоје душе погашене и све свеће и сва светила - тама крајња, тама најкрајња, и у њој шкргут зуба на све што је Божје, што је Исусово.

"**А Кајафа бјеше онај што даде савјет Јудејцима да је боље да један човјек умре за народ. За Исусом пак иђаше Симон Петар и други ученик; а тај ученик бјеше познат првосвештенику, па уђе са Исусом у двориште првосвештеника. А Петар стајаше напољу код врата. Онда изиђе тај други ученик, који бјеше познат првосвештенику, и рече вратарки те уведе Петра. Тада слушкиња вратарка рече петру: Да ниси и ти од ученика овога човјека? Он рече: Нисам. А слуге и момци бјеху наложили ватру и стајаху те се грijаху, јер бјеше хладно; а и Петар бјеше с њима, и стајаше и грijаше се**."

(18:14-18)

Ено, те таме је пун *првосвештеник Ана,* и *двор* његов. Ено, од те таме се препао и пламене вере и љубави Петар - три пута кроткога Господа Исуса одрекао. И то пред ким? Пред служавком. На једној страни кротки Господ Исус, на другој - лакомислена служавка. И Петар се, уплашен од самог питања њеног: *"да ниси и ти ученик овога човека?"* Одриче тога *"човека",* коме се колико ноћас клео и преклињао као Богу и Господу да Га се никад неће одрећи и да ће душу своју положити за Њега. Од тога почиње драма Петрова.

Ено, наставља се у двору Анином. Док се слухе и момци крај ватре грејy: *"и Петар стајаше с њима и грејаше се".* Да ли је то спокојство или неосетљивосг и несаосетљивост? Или размишља о

овоме ножу и о оттсеченом уву слуге Малха, које Исус чудесно опет постави на своје место? Можда је и Малхо ту негде, у неком двору: или Анином или Кајафином? Шта се то догађало у Петру? Човек бурне душе, коју су захватили и вихори одушевљења и тмурне дубине очајања, ковао је у себи нешто ново, ковао у хаосу неочекиваних мисли и осећања.

"**Првосвештеник пак упита Исуса за ученике Његове и за науку Његову. Исус му одговори: Ја говорих јавно свијету; Ја свагда учих у синагоги и у храму, гдје се увијек скупљају Јудејци, и ништа у тајности не говорих. Што питаш Мене? Питај оне који су слушали шта им говорих; ето, они знају шта Ја говорих. А кад Он ово рече, један од слугу који стајаху ондје удари Исусу шамар и рече: Зар тако одговараш првосвештенику? Исус Му одговори: Ако зло рекох, докажи да је зло; ако ли добро, зашто Ме бијеш? Ана Га посла свезанога првосвештенику.**"

(18:19-24)

Кротки и свезани Господ Исус је пред првосвештеником Аном. Да ли Ана ишта од свега тога разуме? Свемоћни Чудотворац стоји пред њим кротак и свезан? Где му је она необична, надчовечанска сила? Како је сада немоћан и, можда, беспомоћан? А он - Ана: да ли сав у фарисејској гордости и лицемерној свеправедности? или се у њему нешто крши, пуца и ломи? Од чега да почне? Од дела Исусових, или од науке?

Дела су чудеса, све сама чуда; наука је учење, проповед, реч. Боље од науке. И он *"запита Исуса за његову науку" - Исус му одговори: Ја говорих јавно свету, Ја свагда учих у збарници и у храму, где се свагда скупљају Јудејци, и ништа тајно не говорих. Што питаш Мене? Питај оне који су слушали шта сам им говорио; ево ови знају шта сам Ја говорио".* Нити његова наука - заводи, нити Он - заводник: све јавно и отворено. Сведоци - сви Јудејци, па и ови овде што стоје а ти ме судиш. Ако има погрешке и греха у мојој науци, покажите и докажите. Ако нема, зашто ме везујете и судите? *"А кад он ово рече, један од момака који стајаху онде удари Исуса по образу, и рече: зар тако одговараш поглавару свештеничкоме?".*

Почиње страшни суд над Богом. Да, почео је од Јуде. И ево се наставља. Страхота и ужас је у томе што тај суд не врше ђаволи у паклу већ људи на земљи. Заиста, ако игде има пакла за Бога, онда је то земља; а људи на њој - безумни ђаволи који муче Бога. Али, чиме би пакао земљин показао да је пакао, ако не би мучио

кроткога Бога и Господа Исуса? И чиме би људи показали да су гори од самих ђавола, ако не својим држањем према Богочовеку Христу? Тиме су они и показали да их нико не може спасти њиховог пакла и зла осим оваплоћвног Бога, Бога који би сишао у њихово тело, живео у њиховом змијарнику, и својом свемоћном и свељубећом силом божанском извео их из пакла и зла.

Сва непобедљива сила Исусова је баш у Његовој смиреној, но свемоћној кротости. Насиље савладати, обезоружати кротошћу, то је еванђелски пут победе добра над злом: *"Исус му одговори: ако зло рекох, докажи да је зло; ако ли добро, зашто ме бијеш?".* - На све то лицемерни Ана има један демонски одговор: *"посла га свезана Кајафи".*

"**А Симон Петар стајаше и гријаше се. Онда му рекоше: Да ниси и ти од ученика Његових? А он се одрече и каза: Нисам. Рече један од слугу првосвештеникових, који бијаше рођак ономе што му Петар одсијече ухо: Не видјех ли ја тебе у врту са њим? Онда се Петар опет одрече; и одмах пијетао запјева. Исуса пак поведоше од Кајафе у судницу. А бјеше јутро, и они не уђоше у судницу да се не би оскврнили, него да би могли јести Пасху**."

(18:25-28)

А драма Петрова се несметано развија. За све то време *"Петар стајаше и грејаше се".* И душа тоне из тужног у трагично. Око ватре су слуге. И пред њима, пред слугама он се понова одриче Господа. На њихово питање: *"да ниси и ти од ученика његових?" "он се одрече и рече: нисам".* Прво одрицање: из страха од служавке; друго: из страха од слугу; треће одрицање: из страха од слуге, рођака Малховог, коме Петар отсече уво. Треће одрицање - *"и одмах петао запева".*

Испуни се Спасово пророштво. Петао је будњији за Христово мучеништво на суду од Једанаесторице. И свеснији шта се дешава с Богом. Толико је грех, свеопшти грех, помрачио сазнање и савест људску, свеопште сазнање и свеопшту савест. И то помрачење лако захвата сазнање и савест сваког човека, па и апостола Петра, све док Дух Свети не буде сишао на њега.

"**Онда Пилат изиђе к њима нпоље и рече: Какву оптужбу износите против овога човјека? Одговорише му и рекоше: Кад он не би био злочинац, не бисмо Га предали теби. А Пилат им рече: Узите Га ви и по закону вашему судите Му. А Јудејци Му рекоше: Ми не смијемо никога погубити. Да се**

испуни ријеч Исусова коју рече, указујући каквом ће смрћу умријети. Онда уђе Пилат опет у судницу, па дозва Исуса и рече Му: Ти ли си цар јудејски? Одговори му Исус: Говориш ли ти то сам од себе, или ти други казаше о Мени? Пилат одговори: Зар сам ја Јудејац? Народ Твој и првосвештеници предаше Те мени. Шта си учинио? Исус одговори: Царство Моје није од овога свијета; кад би било од овога свијета царство Моје, слуге Моје би се бориле да не будем предан Јудејцима; али царство Моје није одавде. Тада Му рече Пилат: Дакле, ти си цар? Исус одговори: Ти кажеш да сам Ја цар. Ја сам за то рођен и за то сам дошао на свијет да свједочим истину. И сваки који је од истине слуша глас Мој. Рече Му Пилат: Шта је истина? И ово рекавши, изиђе опет Јудејцима, и рече им: Ја ниједне кривице не налазим на Њему. А у вас је обичај да једнога пустима на Пасху. Хоћете ли, дакле, да вам пустим цара јудејскога? Тада сви опет повикаше говорећи: Не овога, него Вараву! А Варава бјеше разбојник."

(18:29-40)

Исус пред Пилатом: два опречна света: богопоклонички и човекопоклонички. Јер римски дух - сав у обожавању човека, и то трулежног, прљавог, развратног човека, максимално израженог у Августу - "цару и богу". Иако такав, Пилат ипак има више сазнања, па чак и осећања, за праведност и ревност Исусову него сви архијереји јеврејски и главари скупа. Пилатова је изјава искрена и јасна: *"ја никакве кривице не налазим на Њему".* А истину, Пилате, да ли налазиш у њему? Ти питаш Истину: *"шта је то истина?"* И Она ти не одговори. Знаш ли зашто? Зато што, ако је не видиш очима, како је можеш чути ушима? Јер једна иста душа гледа и кроз твоје очи, и чује кроз твоје уши. Римски скептицизам прожео је сва ткива твоје душе, и она није способна да осети истину, зато је не види и не чује ни у оваплоћеној Истини: Богочовеку Исусу, Богу Логосу.

Истина бескрајна, божанска, свеобухватна, то је царство Господа Христа.

Он је зато рођен, и зато дошао *"у свет да сведочи истину. И сваки који је од истине слуша глас"* Његов. Сваки који је једним живим осећањем везан за *Истину,* за Бога живог и истинитог. То осећање се зачиње вером, а развија осталим светим врлинама и њиховим светим силама: љубављу, правдом, добротом, кротошћу, смиреношћу, трпљењем, молитвом, постом. И онда човек свим бићем осети да је Богочовек заиста и дошао у овај наш земаљски свет да сведочи Истину о Богу, о свету, о човеку, о животу, о

смрти, и о свему што мучи људски дух и сазнање. Ничије сведочанство о истини иије тако очно и свемоћно, тако убедљиво и свеубедљиво као Исусово. Јер је Он сав из онога света, из Божјег света, у нашем свету. И Собом је донео соу Истину Тросунчаног Божаиства, зато је смело и објавио себе као Истину, рвкавши: *"Ја сам Истина".* Зато *царство* Његово *није од овога света,* који "у злу лежи" и у коме царује лаж, и отац њен - ђаво. Царство Његово је царство Тројичног Божанства; оно је у оном свету са свима својим божанским бескрајностима и савршенствима. А дошло је у овај свет са Исусом. Само га треба примити од Исуса. Како?

Вером у Њега као у Бога и Спаситеља, и држањем заповести Његових, јер су Божје. *„Да дође царство твоје; да буде воља твоја и на земљи као на небу*". Царство Божје долази и улази у сваку душу човека који испуњује вољу Божју. То значи: који испуњује Еванђеље, јер је Бог сву вољу своју изразио преко Христа и његовог Еванђеља (ср. Еф. 1,9). Царство Божје је "*правда и мир и радост у Духу Светом*" (Рм. 14,17). Само када Дух Свети благодаћу испуни душу човекову, онда у њему завлада царство Божје, царство Вечне Истине Божје. И тек онда човек осети и сазна да *царство* Христово *"није одавде", "није од овога света",* већ од онога света, и у онаме свету, где су све његове бескрајне светиње и радости. Истина, оно се у овом свету зачиње и распростире у души човековој, да се у ономе свету продужи у Тросунчаном Божанству кроза све векове и кроза све вечности.

Колико је људско сазнање пало, и у гресима пропало, види се и из ове страшне чињенице: ослобађају тамнице разбојника Вараву, а не Богочовека Исуса. Заиста је у душама људским издан и убијен Бог пре но што га је Јуда издао. Он је завршитељ греха.

Деветнаеста глава

СУЂЕЊЕ ХРИСТУ, РАСПЕЋЕ И ПОГРЕБ

"**Тада, дакле, Пилат узе Исуса и ишиба Га. А војници оплетоше вијенац од трња и метнуше Му на главу и обукоше Му пурпурну хаљину, и говораху: Здраво, царе јудејски! И удараху Га по образима**."

(19:1-3)

Суђење Христу, распеће и погреб Пилат - човек разбијене душе и разорене савести. Типичан просечни Римљанин, сграђен од философке скепсе и распусничке религије. Ту нема чврстог

стожера савести ни карактера. Душа сва као живи песак, у коме се она сама стално дави, гуши и умире: непрекидни процес самоубиства. Пилат три пута изјављује да никакве кривице не налази на Исусу, па то тоне у живи песак његове душе, и он наређује да се Исус шиба. Онда "римско право" долази до свог уметничког израза: војници плету венац од трња, мећу га на главу Исусу, и облаче му скерлетну хаљину; бију га по образима, и исмевају: *Здраво, царе Јудејски!*

"**Пилат пак опет изиђе напоље и рече им: Ево вам Га изводим напоље, да знате да на Њему не налазим ниједне кривице. А Исус изађе напоље носећи трнови вијенац и пурпурни огртач. И рече им Пилат: Ево човјека!**"
(19:4-5)

Пилат је човекоугодник, као сваки типичан Римљанин, јер је навикао да служи многим боговима, са најопречнијим особинама. Да би угодио Јеврејима, он шиба Исуса, али да би донекле задовољио и своју савест која се дави у живом песку скептицизма, он понова изјављује Јеврејима да на Исусу не налази никакве кривице. Изводи Исуса напоље под венцем од трња и у скерлетној хаљини. Призор какав не виде свет, нити ће икада видети. Показује га Јеврејима са речима: *"Ево човека!"* - И не слути Пилат какву је божанску и вечну истину изрекао.

Сигурно по промислу Божјем. Пророк као Кајафа. Да би се показало, да људска природа понекад и невољно и несвесно служи Богу; и тиме казује праву себе, иако је искварена и покварена многим гресима и страстима. *"Ево човека"* - да, ево јединог уствари човека на земљи, правог, савршеног, безгрешног. Ни пре ни после Њега није било, нити ће бити таквог. Све што је најбоље, најлепше, најузвишеније, најбожанскије, најбесмртније, највеселије, најправедније у људској природи сабрало се и дало човека Исуса. Оваплоћење свега најузвишенијег: оваплоћење Бога. Пророчка је реч Пилатова. На Исусу - човеку стоји сва божанска истина о свету, стоји сав домастрој спасења света. Човеком, за човека и у име човека - Богочовек је извршио спасење рода људског.

Богочовек са трновим венцем на глави, зар то није сав пут хришћанске Цркве кроз историју? Увек са трновим венцем, али спокојна и мирна, јер зна да као таква даје спасење свету. *"Ево човека"* - без кривице и пред људима и пред Богом; другим речима: ево човека без греха. Зато Он и спасава од греха. Јер кад Он има силе да не пусти у себе, и да не допусти у себи грех, онда

том истом силом може сатрти грех у сваком другом човеку, и у свима људима. *"Ево човека",* и то не само без кривице пред Богом и људима, већ без икакве кривице. Сведочанстао незнабошца - многобошца Пилата; а друго је сведочанство изабраног народа: нико га није могао не само ухватити у греху него ни прекорети за грех (Јн. 8,46). Тако се добило сведочанство о безгрешности човека Исуса од целокупног рода људског.

"**Када Га, дакле, видјеше првосвештеници и слуге, повикаше говорећи: Распни га, распни! Пилат им рече: Узмите Га и и распните, јер ја на налазим на Њему кривице. Одговорише му Јудејци: Ми имамо закон и по закону нашему мора да умре, јер начини себе Сином Божијим. Када, дакле, Пилат чу ову ријеч, побоја се већма. И опет уђе у судницу, и рече Исусу: Одакле си ти? А Исус му не даде одговора.**"
(19:6-9)

Како је, са вишег гледишта, беспомоћна римска одбрана човека пред људима, а камо ли спасење човека од греха, смрти и ђавола, показује Пилатова немоћ у одбрани Исуса од богоборних Јевреја. На његове речи: *"Ево човека", - "главари свештенички и момци повикаше говорећи: распни га, распни".* А Пилат, а претставник римске правне овести, шта ради, како брани и одбрањује човека на коме *"никакве кривице"* не налази? Ево како: *"Рече им Пилат: узмите га ви и распните, јер ја не налазим на њему кривице".* - Претставник римске савести не може да одбрани човека на коме нема никакве кривице; а претставници, самозвани претставници јеврејског закона хоће да убију човека на коме нема никакве кривице: *"јер начини себе сином Божјим".*

По закону Божјем, израженим преко Мојсија и пророка, хвали се и подржава синовство човечје према Богу. Али они који оставивши Закон Божји "ради предања стараца", оставили су и изоставили су, потрли су и погазили су, све што је Божје у Закону, а остали при прању чаше споља. Они и тврде да Исус на коме нема никакве кривице: *"ваља по нашем закону да умре, јер начини себе сином Божјим". "Кад Пилат чу ову реч, уплаши се веома".* Заишто се Пилат *"веома уплаши"?* Њега није везивао јеврејски религиозни закон. Имао је да суди по прописима римског права, и то само политичке кривице. Вероватно да је овом тврђењу Пилат дао чисто многобожачко значење: Августи су били код њих богови, и синови божји. Ако је Исус - Син Божји - да не буде ту неке политичке толеранције? И Пилат улази у судницу, и испитује Исуса: *"одакле си ти?"* А Исус? - *"А Исус му не даде одговора".* Зашто одговарати

човеку који све зида на живом песку? На живом песку личне користи и многобожачког непознавања истине. Поготову, када је Својим божаиским погледом Спаситељ до дна сагледао и видео Пилатову душу и све шта ће он као римски судија учинити са њим.

"**Пилат Му тада рече: Зар мени не одговараш? Не знаш ли да имам власт да Те распнем и власт имам да Те пустим? Исус одговори: не би имао власти никакве нада Мном када ти не би било дано одозго; зато онај који Ме предаде теби има већи гријех. Од тада гледаше Пилат да Га пусти. Али Јудејци викаху говорећи: Ако овога пустиш, нисси пријатељ ћесару. Сваки који себе царем гради противи се ћесару**."
(19:10-12)

Уврећен Исусовим ћутањем*, "Пилат му рече: зар мени ни одговараш? не знаш ли да имам власт распети те, и власт имам пустити те?"* - Опет плитко, стојичко, римско гледање на ствари. Пилат и не слути ко је све умешан у Исусову ствар. Када би дубље загледао у змијски сплет јеврејске зависти према Исусу, сагледао би делатност онога што сав уђе у Јуду - Сатане. А изнад те, и око те сатанске игре, Божји промисао који кроз Исусово страдање врши спасење света од греха, смрти и Сатане. Зато Господ Исус и одговара Пилату: *"Не би имао власти никакве нада мном кад ти не би било дано одозго зато онај има већи грех који ме предаде теби".* План о спасењу овета Богочовеком Исусом *"одозго"* је, Божји је.

Ометати остварење тог плана - грех је, и то: највећи грех. Омета га Сатана кроз људе: кроз Јуду, кроз свештеничке главаре и фарисеје и остале христомрсце. То је све један и исти грех, само неки људи учествују у њему јаче, неки слабије. Пилатов грех у овом случају је мањи од Јудиног, који кроз главаре свештеничке предаде Исуса Пилату. Кротки и неочекивано за Пилата мудри одговор Исусов потстаче Пилата да се озбиљно замисли над целом овом ствари, уколико то може душа - живи песак. *"Од тада, вели Еванђелист, гледаше Пилат да га пусти".* То није дуго трајало: вика Јевреја је брзо покренула живи песак душе Пилатове, и у Пилата се све изменило. *"Јевреји викаху говорећи: ако овога пустиш нисси пријатељ ћесару. Сваки који себе царем гради противи се ћесару".* - Јевреји су нашли пут за остварење своје намере. Потегли су питање ћесара, и изјавили да немају цара осим ћесара, када им је Пилат указао на Исуса и рекао: *"ево цар ваш".* На то *"они викаху: узми, узми, распни га. Пилат им рече: зар цара вашега да*

распнем? Одговорише главари свештенички: ми немамо цара осим ћесара. Тада им га предаде да се разапне".

"**Пилат, дакле, чувши ову ријеч изведе Исуса напоље, и сједе на судијску столицу, на мјесту званом Литостротон, а јеврејски Гавата. А бјеше ппетак уочи Пасхе, око шестога часа; и он рече Јудејцима: Ево цар ваш! А они повикаше: Узми, узми, распни Га! Пилат им рече: Зар цара вашега да разапнем? Одговорише првосвештеници: Немамо цара осим ћесара. Тада, дакле, предаде Га њима да се разапне. А они узеше Исуса и одведоше.**"

Пилате, зашто? Ти предаде Исуса да се разапне, а не рече зашто, не објави викакву кривицу Његову. Смртна пресуда, изречена римским правом, заснована ни на чему. Шта се може онда очекивати од таквог права, када у њему нема нимало правде. Право без правде је увек насиље. У овом случају - врховно насиље, јер осуђује на смрт човека - без икакве кривице, човека - без икаквог греха, осуђује Богочовека. Тако се на Исусовом случају показало најочигледније колико је све људско заиста грешно сувише, и колико је сам људски грех, и сав људски грех - заиста "и сувише грешан". Тешко човеку који се узда у човека.

А кроз свету душу пророка, то се извеја у оправдано проклетство: **"*Проклет човек који се узда у човека*".**

РАСПЕЋЕ ХРИСТОВО - БРИГА О БОГОМАЈЦИ

"**И носећи крст свој изиђе на мјесто звано Лобања, а јеврејски Голгота. Ондје Га разапеше, и са Њим другу двојицу, с једне и са друге стране, а Исуса у средини.**"
(19:17-18)

Богочовека распињу на Голготи. *Голгота = лобања:* снмвол васцеле земље, јер смрт опустошила тело земље, скинула све са ње, и остала од ње сама лобања, сама кост: костурница. То и символика човека уопште: смрт скинула с његоог тела све, остала само лобања; и изнутра однела све: тако од човека остала сама костурница. У црквеном иконопису обично: крст забоден у звмљу, право над лобању. По предању: Адамова лобања. Свеистинито цредање: лобања човечанства, из које је смрт истерала све живо, а крст јој ваокрсењем повраћа живот, и то живот вечни. Коштурница

постаје васкрсница. Смрћу је Господ сатро смрт васкрснувши из мртвих.

"**Пилат пак написа и натпис, па постави на крст; а бјеше написано: Исус Назарећанин цар јудејски. И овај натпис читаше многи Јудејци, јер близу града бјеше мјесто гдје разапеше Исуса; и бјеше написано јеверејски, јелински и римски. А првосвештеници јудејски говораху Пилату: Не пиши: цар јудејски, него да Он рече: Ја сам цар јудејски. Пилат одговори: Што писах, писах**."
(19:19-22)

Пилат је открио разлог због кога је Господа невиног осудио на распеће: *"Пилат написа и натпис и метну на крст: Исус Назарећанин цар Јудејски"",* и то на три јеаика: *јеврејски, грчки, латински,* да би свима у васељени било знано зашто је то учињено. Само, Пилат је од Самог Господа Исуса добио објашњење: да царство Његово није од овога свега. Јасно: Пилат је очигледну, и за њега самог клевету примио као разлог да Исуса осуди на смрт. Утолико је грех његов већи. А и од овог греха већи је грех оних који хоће да подметну Исусу као да је Он сам за себе рекао: ја сам цар Јудејски.

"**Војници пак када разапеше Исуса, узеше хаљине Његове и начинише четири дијела, свакоме војнику по дио, и доламу; а долама не бјеше шивена него изаткана изједна. Онда рекоше међу собом: Да је не деремо, него да бацимо коцку за њу коме ће допасти. Да се испуни Писмо које говори: Раздијелише хаљине Моје међу собом, и за доламу Моју бацише коцку. Војници, дакле, тако учинише**."
(19:23-24)

Војници деле хаљине Исусове, а за доламу бацају коцке. Тако, и несвесно за њих, преко њих се извршује пророштво о томе. Божји човекољубиви промисао све окреће на спасење, и када то људи или упорно неће или се несвесно противе томе и раде против тога.

"**А стајаху код Исусова крста Мати Његова, и сестре Матере Његове, Марија Клеопова, и Марија Магдалина. А Исус видјевши Матер и ученика кога љубљаше гдје стоји поред Ње, рече Матери Својој: Жено, ето ти сина! Потом**

рече ученику: Ево ти мајке! И од онога часа узе је ученик к себи."

(19:25-27)

У овом свеопштем мраку, у коме из греха у грех посрћу и стропоштавају се људске свести и савести, јединy светлост сачињавају жене. То је и једина радост за несрећно биће људско. Јер ниједна жена није учествовала у издавању и мучењу и распињању Исуса. Штавише, ево их и крај крста, иако то претставља очигледну опасност по њих. И, о срећног изузетка за несрећне људе! са њима је и *"ученик кога Исус љубљаше".* Тако се и људи имају за неког заклонити.

И онда се збио божански дирљив призор: Најсавршенији Син препоручује на чување Своју нежну Мајку, Најсавршенију Мајку на земљи, Своме љубљеном ученику. Њему вели: *"ето ти матере!"* а Њој: *"ето ти сина!"* Како ли је божански савршен био *"ученик кога љубљаше Исус"* када се удостојио да постане други син Богомајке, као рођени брат Јединородног. Морало је у њему бити нешто изузетно мило, љупко, божанствено због чега га је Господ свељубећи волео изузетном љубављу. Њему је Господ и поверио Богомајку, као да му је са Њом поверио Цркву. Ова дирљива брига Господа Христа о Богомајци, када Он виси у мукама на крсту, чини саставни део богочовечанског домостроја спасења.

Света брига о Мајци: ни у највећим мукама не заборављати иа Њу, па макар та мука била свекосмичка као што је мука спасења света. Јер је еванђелски саставни део те муке: нежна брига о Мајци.

"**Послије тога, знајући Исус да се већ све извршило, да се сасвим испуни Писмо рече: Жедан сам! Стајаше пак суд пун оцта; а они напунише сунђер оцта, и натакнувши на трску, принесоше устима Његовим. А када Исус окуси оцат рече: Сврши се! И преклонивши главу, предаде дух**."

(19:28-30)

До последњег часа, до издахнућа Исус остаје прави човек, истинити човек. Ево, Он на крсту жедни. Његова природа људска изјављује: *"жедан сам".* Тако се испуњују сва света пророштва не само о Његовој божанској природи већ и о Његовој човечанској природи. Њему дају оцат. *"А кад прими Исус оцат рече: свриш се. И приклонивши главу предаде дух свој". "Сврши се"* - тајна спасења света: Богочовек силази у царство смрти, да смрћу сатре смрт, и васкрсењем изведе род људски из царства смрти, греха и

ђавола. *"Сврши се"* пут Његовог човечанског живота на земљи; сврши се богочовечански подвиг, који је почео рођењем од Свете Дјеве у пећнни, а завршава се на Крсту, опет пред Светом Дјевом и Мајком свенежном.

ПОГРЕБЕЊЕ ХРИСТОВО

"**А будући да бјеше петак, па да не би тијела остала на крсту у суботу, јер бијаше велики дан она субота, Јудејци замолише Пилата да им се пребију голијени, па да их скину. Онда дођоше војници, и првоме пребише голијени и другоме распетоме с њим; А дошавши до Исуса, кад видјеше да је већ умро, не пребише Му голијени, него један од војника прободе Му ребра копљем; и одмах изиђе крв и вода. И онај који је видио, посвједочио је, и истинито је свједочанство његово, и он зна да истину говори, да и ви вјерујете. Јер се ово догоди да се испуни Писмо: кост Његова неће се преломити. И опет друго Писмо говори: Погледаће на онога кога прободоше.**"

(19:31-37)

Гоњени христоборством, сагоревани христомржњом, Јевреји опет чине нешто што изазива остварење месијанских пророштава. Да би се утврдила смрт, да би се они уверили да је Исус стварно мртав, а не привидно или непотпуно, они захтевају да Му војници пребију колееа. А они, *пошто се уверише да је већ умро, не пребише му колена, него један од војника прободе Му ребра копљем и одмах изиђе крв и вода".* - Све ово виде "ученик кога љубљаше Исус", и *посведочи,* и зато је *"сведочанство његово истинито".* Истинито и као остварено пророштво, истинито и као стварност коју је он очима својим видео.

Тако: остварена су сва света месијанска пророштва о Спаситељу, завршен је богочовечаиски подвиг Његов на земљи.

"**А потом Јосиф из Ариматеје, који бјеше ученик Исусов, али кришом због страха од Јудејаца, замоли Пилата да узме тијело Исусово. И допусти Пилат. Онда дође и узе тијело Исусово. А дође и Никодим, који је први пут долазио ноћу Исусу, и донесе помијешане смирне и алоја око сто литара. Тада узеше тијело Исусово, и обавише Га платном с мирисима, као што је обичај у Јудејаца да сахрањују. А на ономе мјесту, гдје бјеше распет био је врт, и у врту гроб нов,**

у који још нико не бијаше положен. Ондје, дакле, због петка јудејскога, пошто бјеше близу гроб, положише Исуса."
(19:38-42)

Подвиг тајних ученика Христових: Јосифа и Никодима, потресан је. Они су, иако тајни, чак и до овог страшног тренутка остали верни и истрајни. Штавише, њихова храброст баш у овим часовима поражава. Разбегли се јавни ученици, а састали се тајни, да доврше велико дело. Они сахрањују Господа Христа: помазују га мирисима, обавијају платном, плаштаницом, и мећу у нов гроб.

Како је било у душама ове дивне двојице када су сахрањивали - Бога и Господа Христа? Сигурно се над тајном том запрепастило све у њима. Нема сумње они су овај свети укоп обавили као неку свету тајну. Несумњиво свету, јер је она саставни део оне грандиозне и свесвете тајне, која се назива: Богочовечански подвиг спасења света.

Глава двадесета

ВАСКРСЕЊЕ ХРИСТОВО И ЈАВЉАЊЕ УЧЕНИЦИМА

"**А у први дан седмице дође Марија Магдалина на гроб рано, док још бјеше мрак, и видје да је камен дигнут са гроба. Онда отрча и дође Симону Петру и другом ученику кога љубљаше Исус, и рече им: Узеше Господа из гроба, и не знамо гдје Га положише. Тада изиђе Петар и други ученик, и пођоше ка гробу. Трчаху пак оба заједно, и други ученик трчаше брже од Петра и стиже први на гроб. И надвиривши се, видје покрове гдје леже; али не уђе. Тада стиже Симон Петар за њим и уђе у гроб и видје покрове гдје леже. И убрус који бјеше на глави Његовој, да не лежи са покровима, него посебно савијен на једном мјесту. Тада, дакле, уђе и други ученик, који први дође на гроб, и видје и верова; Јер још не знађаху Писмо да Он треба да васкрсне из мртвих. Онда се ученици опет вратише дома."**

У Марије Магдалине осећање вере је остало најчитавије, најненачетије, најсачуваније. Само је било тужно од свих преживљених болова и туга за време Спасовог страдања. То здраво осећање вере води и непрестано руководи Магдалину, увек захвалну Исусу за огромна добра, учињена најпре њој (истерао 7 нечистих духоеа), за Еванђеље које је слушала седећи крај ногу

Исусових (Лк. 10,39-42), за васкрсење њеног брата Лазара. И још много, много божанскога и незаборавнога. То је осећање живе вере изводи и на Исусов гроб рано, *док је још био мрак* - пред зору. Она прва сазнаје и види да тела Спасовог нема у гробу. За њу је Исус - увек Господ, иако у гробу. Она узбуђено сапшиава ту вест прво апостолима, Петру и Јовану: *"Узеше Господа из гроба, и не знамо где га метнуше".*

Онда темпераментни Петар и мућевити Син грома трче на гроб. Син грома стиже први; али не уђе у гроб; Симон - *"уђе у гроб и виде хаљине саме где леже"... Тада уђе и други ученик... и виде и верова*. Први *поверова* - Син грома: тајновидац и христољубљени христољубац, тајник велике љубави Христове. Тешко је дефинисати ту веру њихову у васкрсење. То је било, можда, више радосна сумња него убеђење. У сваком случају, и као мала, ипак је то прва вера у васкрсење Господа Христа, вера "као зрно горушично". Нема сумње: у свет њихове душе ушло је нешто ново, налик на земљотрес, и немир је захватио све мисли, сва осећања, која су наслућивала нешто неисказано важно, прекретничко, свевредносно. *"Онда отидоше опет ученици дома":* да смире мисли и осећања, и поделе их са осталим ученицима. За све важи: *"Још не знађаху Писма да Њему ваља устати из мртвих".* Недостајало им је живо осећање тога, које и најмање сазнање претвара у чврсто убеђење. Још поветарац благодати Педесетничке није био залахорио кроз њихове душе.

"**А Марија стајаше напољу код гроба и плакаше. И када плакаше надвири се над гроб и видје два анђела у бијелим хаљинама гдје сједе, један чело главе, а други чело ногу, гдје бјеше тијело Исусово. А они јој рекоше: Жено, што плачеш? Рече им: зато што узеше Господа Мојега, и не знам гдје Га положише. И ово рекавши, обазре се натраг и угледа Исуса гдје стоји, и не знађаше да је Исус.**"

А Марија? *"А Марија стајаше напољу код гроба и плакаше"* Каква су осећања вихорила по тој христочежњивој души? Какве мисли као муње севале по тами њене бескрајне туте? Мисао на Господа - претворила се у сузарник, у коме су се топила од туге сва њена осећања; а тамо далеко, у мајској ноћи њене вере, појављивао се својом песмом славуј наде. *"И кад плакаше надвири се над гроб, и виде два анђела у белим хаљинама где седе један чело главе а један чело ногу где беше лежало тело Исусово".* Чудесна благовест почиње: два Анђела место Исуса. Анђели ту, а где је Господ Анђела, и мој Господ? Да не почиње одавде небо?

Или се овде земља почела претварати у небо? Можда су то халуцинације расплакане и узбуђене душе? Али "халуцинације" не говоре, и не онако као ова два Анђела. *"И рекоше јој они: жено, што плачеш? Рече им: узеше Господа мога, и не знам где га метнуше".* Заиста, Исус је остао Господом још за њу; а за ученике, да ли је остао још Учитељем? За ту веру, и тој вери најпре се јавља сам васкрсли Господ. Јер Магдалина *"ово рекавши обазре се натраг, и виде Исуса где стоји, и не знађаше да је Исус".* Зашто? Или од узбуђења, од суза, није могла да га јасно види, или је у самој појави васкрслог Господа било нечег изузетно новог и необичног. Сигурно је морало бити нечег изузетног у појави васкрслог Господа, те Га Магдалина није могла одмах распознати. Та она је бар била навикла да гледа васкрслог човека, јер је живела стално поред свог васкрслог брата Лазара. То је јединствени случај у историји рода људског, и јединствена част, указана ."пријатељу" Христовом Лазару и дому његовом. У васкрслом Господу морало је бити нечег чега није било у васкрслом Лазару.

Нема сумње: Лазар је човек, Исус - Богочовек. Лазар је васкрсао као личност, и то васкрсење није имало онтолошког значаја за целокупну људску природу. Богочовек је васкрсао као Нови Адам, као родоначелник који васкрсну силу божанског вечног живота преноси на сву људску природу, ствара ново чоовечанство: човечанство васкрсења, човечансгао васкрсло,, човечанство које је победило смрт и ђавола.

Он је "*првенац из мртвих*" и - "*новина*" (= првак) (1. Кор. 15,20,23), и - "*по Христу ће сва оживети*" (1Кор. 15,22). Све је то морало зрачити из Личности васкрслог Господа. Изузетан је дар што се могло гледати у њу од блеска славе њене. Али, по бескрајном човекољубљу свом, Он је приступачан и видљив за његове следбенике, јер никоме не намеће себе, да би био видљив за све, и за непријатеље своје.

"**Рече јој Исус: Жено, што плачеш? Кога тражиш? Она, мислећи да је градинар, рече Му: Господине, ако си га ти однио кажи ми гдје си Га положио, и ја ћу га узети. Исус јој рече: Марија! Она, окренувши се, рече Му: Равуни, што ће рећи: Учитељу! Рече јој Исус: не дотичи Ме се, јер још нисам узишао Оцу Својему, него иди браћи Мојој и кажи им: Узлазим Оцу Мојему и Оцу вашему, и Богу Мојему и Богу вашему.**"

(20:15-17)

Ено, и прве речи као васкрсли Богочовек упућује њој која је "многу љубав имала": *"Жено, што плачеш? Кога тражиш? А она мислећи да је вртар рече му: господине, ако си га ти узео, кажи ми где си га метнуо, и ја ћу га узети".* - Ако хоћете еванђелску љубав, ето ње. Ето њеног оригинала. Заиста: "*љубав све верује*" (1. Кор. 13,7). Исус је мртав, али за еванђелску љубав, Он и као такав претставља бескајну божанску вредност. *"Исус јој рече: Марија! А она обазревши се рече му: Равуни! што значи: учитељу".* Највећа еванђелска тајна открива се најпре еванђелској љубави. Васкрслог Господа Христа може раопознати и видети само та љубав. Јер је сама од Бога, и одводи васкрслом Богу. Ако у нашем човечанском свету има радости, која се не може никаквим речима описати и изразима изразити, онда је то - радост Магдалине при виђењу васкрслог Господа Исуса. Уоиште, у ускршњој радости има увек од те божанске неизразивости, увек миле и незаменљиве. Јер васкрсом Богочовековим, човек се вратио у божанску бесмртност и вечни живот. Богочовек је вратио човека Богу; Бог је поново примио човека као сина Божјег, примио га као Отац небески.

Својим безгранично човекољубивим подвигом Богочовек је одвео људску природу Богу, вратио је Богу, оправдао човека пред Богом, и учинио те је Бог Његов постао Ботом људи, и Отац Његов - Оцем људи. Богочовек је умилостивио Бога, те је постао Богом и Оцем следбеника Његових. Стога Спас и благовести Магдалини: *"Не дохватај се до мене, јер се још не вратих к Оцу своме; него иди к браћи мојој, и кажи им: враћам се к Оцу свом и Оцу вашем, и Богу свом и Богу вашем". "Још се не вратих к Оцу"* - као Богочовек, као човек, јер је **за то време телом био у гробу, душом у аду, а Божанством свуда**. *"Иди к браћи мојој",* - колико човекољубља! Васкрсли Господ назива браћом Своје ученике, који су се разбежали од Њега, који су се пред служавкама и слугама одрицали Њега... Али, тиме је баш Спаситељ - Спаситељ. Јер се само из љубави и љубављу спасава свако створење људско.

"**А Марија Магдалина отиде и јави ученицима да је видјела Господа и да јој ово рече**."

(20:18)

Први апостол васкрсења - Марија Магдалина. Уствари, први апостол спасења. Јер је васкрсењем довршио опасење. Обратити пажњу: та част је указана Магдалини, јер је у васкрсење Господа Исуса поверовала одмах, никаква је сумња није колебала, а још мање неверје. Док то није случај са апостолима. Огромна је вера Магдалинина, огромна и љубав. Здружене, оне су и начиниле од

Магдалине прву благовесницу васкрсења Христовог, светитељку изванредне величине. Она *"отиде, и јави ученицима да виде Господа и каза јој ово".* - Може се рећи: Еванђеље васкрсења је на првом месту Еванђеље Марије Магдалине, првог анђела и апостола васкрсења.

ЈАВЉАЊЕ АПОСТОЛУ ТОМИ

"**А кад би увече онога првога дана седмице, и док су врата била затворена, гдје се бијаху ученици Његови сакупили због страха од Јудејаца, дође Исус, и стаде на средину и рече им: Мир вам!**"
(20:19)

Васкрсли Господ улази и кроз затворена врата. Његово тело је нема сумње, стварно, опипљиво, видљиво, јер ученицима *"показа руке и ребра своја".* Али је при свој тој својој видљивости и опипљивости, оно ипак на неки нови начин духовно, небеско, свуда - проходљиво. **Налазимо се пред новом тајном: шта је то васкрсло тело; од какве је грађе?** Несумњиво од оне, од које је и било пре васкрсења, за време Спаовог живота на земљи, страдања, смрти и погреба. Јер учеиици виде свог истог Учитеља и Господа Христа. Континуитет и кондивуалитет Његове Личности су сачувани. **Материја телесног тела Христовог добила је васкрсењем нека нова својства, не изгубивши стара.** Ново својство је: проходљивост. За њега материја више није непробојна, непроходљива. Друго својство је: невидљивост. Јер васкрсли Спас није увек видљив, већ само када то захтевају разлози богочовечамоког домостроја спасења. Уствари, пред нама је у свој својој јачини проблем материје. Од чега је она? Од какве грађе?

Васкрсење Христово на свој начин потврђује научну хемиску и физичку истину: да је материја у сштини од неких невидљивих, неопипљивих честица, зоните их: атомини, електроника, фотоника, праелектрони. У сржи - она је нешто духовно, невидљиво. То је изненађење, нема сумње. Али и стварност, мада стварност која изненађује и плаши. Зато су и прве речи Спаситељеве ученицима: *"Мир вам".* Као да вели: *мир* духу вашем који је запршашћен Мојом појавом! мир збуњеним и узбуђеним мислима вашим које не могу да схвате Моју појаву! мир преплашеним срцима вашим која виде нешто необично - необјашњиво! мир разуму вашем који се устумарао пред новом стварношћу! И још: мир вам! јер је решено најмучније питање духа и бића људског: смрт! решено не мање мучно питање добра и зла. *Мир вам!* јер старо прође, и гле, све

ново постаде! То је онај мир, о коме сам вам говорио: *"Мир свој остављам вам, мир свој дајем вам: не дајем вам га као што свет даје",* већ као Богочовек - васкрсењем *"да се не плаши срце ваше, и да се не боји"* (Јн. 14,27).

"**И ово рекавши, показа им руке и ребра Своја. Тада се ученици обрадоваше видјевши Господа. А Исус им опет рече: Мир вам! Као што је Отац послао Мене, и Ја шаљем вас. И ово рекавши, дуну и рече им: Примите Духа Светога!**"
(20:20-22)

"И ово рекавши показа им руке и ребра своја", и тиме потврди и посведочи стварност ваокрсења свог и идентитет Личности своје. Шта више треба? *"Онда се ученици обрадоваше видевши Господа".* Тако се зби Спасово пророштво да ће се њихова жалост претворити у радост (Јн. 16,20). И ето, претворила се. За тренутак: ушетајте макар једном мишљу у душе ученика који први пут виде васкрслог Господа. Сви су светови њихових душа кренули кроз ко зна какве радости и усхићења, и закорачили у безбројне бескрајности и бесконачности. *"А Исус им рече опет: мир вам! као тто Отац посла мене, и ја шаљем вас":* за исти посао, за исти циљ: спасавати свет од греха, смрти и ђавола и давати људима живот вечни.

Зар ми слаби и немоћни? Како ћемо чинити то ми, кукавни и плашљиви? - то не рекоше, то с радошћу и смерношћу примише речи и дар Христав: *"И ово рекавши дуну, и рече им: примите Дух Свети":* тиме примате божанску моћ и свемоћ, божанску силу и свесилу, божанску љубав и свељубав, божанску истину и свеистину, божански живот и свеживот. Примате оно што вам даје и власт и право да уклањате грехе из душа људских, да их уништавате, а са њима и у њима све смрти и све ђаволе. *"Којима опростите грехе, опростиће им се; и којима задржите, задржаће се".* - И нико од њих не посумња у то, нико не приговори нишга, тако је била убедљива реч васкрслог Господа. И још: они одмах *примише Духа Божјег* "на меру", а на дан Педесетнице - Ипостас Духа. Али, испуни их неком божанском свесилом, радошћу и миром.

"**А Тома, звани Близанац, један од Дванаесторице, не бјеше са њима када дође Исус**."
(20:24)

Еванђеље апостола *Томе* је првенствено еванђеље Спаситељевог ваокрсења. Нико као он није тако радикално проверио стварност васкрсења. Ако је до сумње, ето највеће; ако је до провере, ето најекспериментлније; ако је до сведочанства, ево најубедљивијег. Огреховљени духовии инструменторијум природе људске није могао а да се сав не узбуди и сав не успротиви факту васкрсења Христовог.

Да, факту васкрсења, а не схеми или теорији васкрсења, јер је схему и теорију лако априори оспорити и одбацити или силогистиком исмејати. Али, успротивити се очигледном факту, не примити га, не прихватити га, па и одбацити га зато што необјашњив у ланцу природних збивања и узрока, што не може да уђе у епрувету "чистога разума", да се смести, - то и јесте неверје. Неверје, увек засновано на **рационалистичком предубеђењу**: да факта, која не могу бити објашњена људским разумом, просто - нису факта. Зато их треба одбацити. А факт ваокрсења је потпуно нов факт у сфери људског живота. Живот је уопште шири и дубљи од логике. Поготову када је то живот Богочовека Христа. Ту логика никако не може да иде ускорак са фактима; факта увек иду далеко испред ње. Ново вино треба левати у нове мехове. Богочовечанска факта траже богочовечанску логику. Стара логика људска, логика греха ту не помаже ништа, а много одмаже. Ту треба имати "*Христов ум*" (1 К. 2,16), да би се могло разумети и "рационално" усвојити оно шго је Христово; ва првом месту: факт васкрсења Христовог. Значи треба имати Христову логику. А то је логика вере. Шта је логика вере? - Светост: светост душе, светост ума = чистота срца. Јер се само тако може видети Бог и Божје, и разумети Бог и Божје. **Као што је грех - "логика Сатане", тако је светост - логика Бога.** Бог Логос је постао човек, да би тим фактом, или јединством са човеком показао човеку: да је Бог - ум човеков, логика човекова, живот човеков, истина човекова, правда човекова, љубав човекова, мудрост човекова, све и сва човеку. И када свети апостол тврди: "*ми ум Христов имамо*" (1 К. 2,16), он уствари то тврди, то потврђује.

"**А други му ученици говораху: Видјели смо Господа. А он им рече: Ако не видим на рукама Његовим ране од клинова, и не метнем прст свој у ране од клинова, и не метнем руку своју у ребра Његова, нећу вјеровати**."
(20:25)

Неверје се и састоји у томе што нова факта богочовечанског живота Христовог хоће да провери чулима: вида, слуха, пипања.

Тј. да камилу провуче кроз иглене уши. И разуме се, не успева. И ако по каткад успе, то бива само по изузетном снисхођењу Свеблагога; као што је у случају апостола Томе. Сви ученици Спасови тврде Томи: *"видесмо Господа".* А он им одвраћа: *"Док не видим и рукама Његовим ране од клинаца, и не метнем прст свој у ране од клинаца, и не метнем руке своје у ребра Његова - нећу веровати".* Зашто апостол жели да баш ране Спасове опипа и ребра? Зато што је са ранама умро, и тако био сахрањен. Има ли ране на рукама, и рану на ребрима, значи - васкрсао је стварно Он сам, а не неко други, или неко који би се наметнуо место њега, или подметнуо место њега, док је Он стварно мртав у гробу. *"Нећу веровати" - "док":* то је томински скептицизам и неверје.

"**И послије осам дана опет бијаху унутра ученици Његови и Тома с њима. Дође Исус кад бијаху врата затворена, и стаде на средину и рече: Мир вам! Затим рече Томи: Пружи прст свој амо и види руке Моје; и пружи руку своју и метни у ребра Моја, и не буду невјеран него вјеран**."
(20:26-27)

Али за такво одлучно неверје човекољубиви Спаситељ има одговор спасоносни. Он, који је, оваплотивши се, понизио себе од Бога до роба, понижава себе и овом приликом са љубављу ради спасења људи, као што је апостол Тома. Он је оставио Тому читавих неколико дана да размишља о ономе што су му остали ученици говорили о васкрсењу Његовом.

Ко зна у каквим је све недоумицама бивао апостол Тома, и кроз какве мисли, и кризе мисли и осећања пролазио. Али је ипак остао сав у жељи: да провери лично сам тврђење својих другова. И после осам дана то се збива. Васкрсли Господ опет улази кроз затворена врата, стаје међу ученике који су на окупу, и говори им: *"Мир вам".* А Тома? - сав је у немиру; запрепашћен и збуњен, а можда и постиђен од своје жеље. А Спас право се обраћа њему, и рече му: *"Пружи прст овој амо и види руке моје; и пружи руку своју и метни у ребра моја, и не буди неверан него веран*". - Извршена је најгрубља, иако најекспериментална провера Христовог васкрсења: најјача сумња отклоњена је самом стварношћу факта у који се сумњало, логички сумњало. А иза апостола Томе стоје хиљаде и хиљаде људи томинске скепсе и томинског неверја. Богочовеков одговор је јасан: опипај и види!

Уствари, све што је Богочовеково располаже неодољивом и неуклонљивом стварношћу. За све скептике има једна апологија, једно средство да се увере у стварност Богочовека и свега

његовог: опипај и види! Спаситељ не избегава и ту грубу експериментацију, него је чак и предлаже, али са благим прекором предлаже: *"не буди неверан, него веран":* тј. имај поверење у Мене. Вера хришћанска је уствари сва заснована на поверењу у Христа. Вера у Христа је поверење у Христа. А Он, зар може обманути, и неистину рећи, и лаж заступати, и у заблуду човека одвести, или у грех и смрт завести? Верујем у Њега, имам поверење у Њега, па макар сав мој разум био против Њега, и моје срце, и мој вид, и мој слух, и цело биће моје. Знам да ме Он неће изневерити никад; само ја могу изневерити Њега. Он остаје увек веран Себи, доследан Себи: јер се не може одрећи Себе. Е баш на томе се и заснива наша вера у Њега.

Све се зида на поверењу у Њега. Поступи ли тако, повери ли се Њему, човек улази у претопљење свога целога бића: претапа у Христу, и сам Христос претапа, и ум човеков, и срце, и душу, и вољу: и човек добија нов ум - "ум Христов", ново срце, нову душу, нову вољу: од старог човека постаје нов човек: "старо прође, гле све ново постаде". И тај нови ум, нова душа, ново срце, тај обновљени, нови, новозаветни човек: и разуме, и схвата, и с радошћу верује свему што је Христово; потпуно се поверава Господу Христу да га Он води и руководи куда хоће и како хоће. Тако је наша вера у Христа уствари наше пооверење у Христа. До те вере може доћи сваки, и то - врло лако.

Главно је: одрећи се себе и поверити се Христу. Разуме мој, срце моје, душо моја, ти се колебаш, ти нећеш за Христом, ти сумњаш, ти се двоумиш, ти се буниш, онда се ја одричем и тебе - разуме мој, и тебе - срце моје, и тебе - душо моја, одричем се вас ради Христа, и поверавам себе Њему потпуно. А ви, идате од мене; без вас могу, али без Њега - никада, никада, никада ни у овом ни у оном свету.

"**И одговори Тома и рече Му: Господ мој и Бог мој!**" (20:28)

"И одговори Тома и рече му: Господ мој и Бог мој". Ништа више не желим, испуњена је моја свежеља: Ти си заиста и *Господ мој и Бог мој!* Ти само Ти, и нико други! - Ти си *Господ мој и Бог мој,* јер је само *Господ и Бог* могао победити смрт и васкрснути из мртвих. Нема смрти више, јер има васкрслог Господа Христа. Ти си *"Господ мој",* да: "мој, мој, мој", макар те нико не признавао за Гоопода; јер сам у Теби нашао све што треба, и то - вечито треба и души мојој, и срцу мом, и уму мом, и телу мом.

Зар може ико други постати Господ човеку, када си Ти ту, мој васкрсли Исусе? *Ти си Бог мој,* јер си за мене победио највећег непријатеља мог, и свачијег, смрт. *Ти си Бог мој,* јер ми једини пружаш бесмртност и живот вечни, и у њима: Истину вечну, Правду вечну, Љубав вечну, Мудрост вечиу, Доброту вечну. А ко то не пружа, не може бити Бог мој. Да, да, силно тврдим: то нико други, ни од богова ни од људи, пружити не може ни мени ни роду људском, зато си Ти - *"Бог мој".* Дуго сам бирао међу боговима, дуго сам тражио, док нисам пронашао, проверио и убедио се да си Ти - Једини Бог, и зато си *"Бог мој".*

Упозна ли човек експериментално, емпириски, опитно, лично Богочовека Христа, мора као Тома узвикнути радосно и усхићено: *Господ мој и Бог мој!* Примените то исто правило, тај исти метод ишитивања на остале "богове", на остале идоле, на остала људска божанства, и ви ћете се уверити да нико од њих ни из далека није ни Бог ни Господ.

"**Рече му Исус: Зато што си Ме видио, повјеровао си; блажени који не видјеше а вјероваше**."
(20:29)

"Исус му рече: пошто ме виде, веровао си; блажени који не видеше и вероваше". Зашто? Зато што је вид човеков тако сиђушан да једва може и од видљивог света захватити један бескрајно мали делић, акамоли од невидљивог света? А шта тек може захватити зеницом својом од Творца светова? Мука је за човека, за дух његов када све своје хоће да заснива на гледању, на виду, или на ма ком чулу свом. Мука је - поверити се виду човечјем као вођу. А живот, а тајна живота, то је нешто безгранично и шире и дубље и веће од људског вида. Зато апостол изјављује: "*Јер вером живимо а не гледањем*" (2 Кор. 5,7). Вером која види и невидљиво (2Кор. 4,18): вером која човека поверава Богочовеку те га Он, свевидећи и свезнајући, води кроз све своје светове и његове тајне.

Блаженство је за људско биће када се повери Господу Христу, вером повери. А мука је, а очајање је, а пакао је за људско биће, ако повери себе оку свом, или ма коме чулу; или разуму свом, или срцу свом; или човеку неком, ма како био "генијалан", и "велики", или ма коме или ма чему мањем од Богочовека Христа. *"Не видеше и вероваше":* не видеше Мене телесним очима, и вероваше у Мене, имаше поверење у Мене. Многи, премногиЈевреји телесним очима гледаше и видеше Спаситеља, и мало их вероваше у Њега; милиони и милини Га не видеше телесним очима, и вероваше Га. Јер телесне очи виде само површину и човека и света, а вид вере -

види Бога у Христу. *"Блажени"* су, јер су нашли сигурног вођа кроз живот и животе, кроз свет и светове.

А са Христом и у Христу они доживљују сва савршенства Божја као своја, а у њима и сва блаженства Божја као своја.

"**А и многа друга знамења учини Исус пред ученицима Својим, која нису записана у књизи овој. А ова су записана да вјерујете да Исус јесте Христос, Син Божији, и да вјерујући имате живот у Име Његово.**"

(20:30-31)

По васкрсењу Свом Спаситељ *"учини и многа друга чудеса пред ученицима својим"* која *нису записана* у светом Еванђељу. Као што је записано ово чудо са апостолом Томом. Зашто је тако урадио, свети Еванђелист нам објашњава: *"А ова се написаше да верујете да Исус јесте Христос Син Божји, и да верујући имате живот у име његово".* Циљ је Спасових чудеса: спасење људи вером. Господ их је чинио само уколико су она била потребна да би људи поверовали у Њега као у Бога и Спаситеља. Претпостављао је веру по слободним убеђењима вери заснованој на чудима. А то значи: веру оних *"који не видеше и вероваше"* вери оних који, пошто видеше, вероваше. Вера пак у Богочовека даје људима живот вечни.

У томе се састоји сва вера оних који, пошто видеше, вероваше. Живот у Њему, живот је вечни. У томе је и блаженство верујућих: стално живе осећањем и сазнањем да је смрт побеђена и људска природа у вечни, блажени живот божански уведена. Да живи у њему бескрајно и бесконачно кроза све векове.

Глава двадесет прва

ЈАВЉАЊЕ ВАСКРСЛОГА ХРИСТА УЧЕНИЦИМА

"**Послије тога опет се јави Исус ученицима Својим на мору Тиверијадском. А јави се овако: Бијаху заједно Симон Петар и Тома, звани Близанац, и Натанаило из Кане Галилејске, и синови зеведејеви, и друга двојица од ученика Његових. Рече им Симон Петар: Идем да ловим рибу. Рекоше му: Идемо и ми с тобом. Изиђоше и уђоше одмах у лађу, и оне ноћи не ухватише ништа. А кад већ настаде јутро, стајаше Исус на обали, али ученици не познаше да је то Исус. А Исус им рече: Дјецо, немате ли што за јело? Одговорише Му: Немамо. А Он им рече: Баците мрежу са**

десне стране лађе, и наћи ћете. Онда бацише, и већ је не могаху извући од мноштва рибе. Онда онај ученик, кога љубљаше Исус, рече Петру: То је Господ! А Симон Петар, када чу да је Господ, опаса се огртачем, јер бјеше наг, и баци се у море. А други ученици стигоше лађицом, јер не бијаху далеко од земље него око двјеста лаката, вукући мрежу са са рибом. Чим пак изиђоше на земљу, видјеше огањ наложен и на њему положену рибу и хљеб."

(21:1-9)

Јављање васкрслог Господа ученицима на мору Тиверијадском показује да је љубав према Христу, христољубље, сила и вид који распознаје васксрслог Господа. Ту *"ученик кога љубљаше Исус"* први распознаде Васкрслога, и рече Петру *"То је Господ".* А Петар, пламена вера и у њој пламена љубав, *"кад чу да је Господ, запреже се кошуљом, и - скочи у море",* да *ба* што пре дошао до Господа, пошто је лађа ишла полако због мноштва риба. Крај чудесног Господа роје се чудеса као нешто природно, онако као што се зраци роје из сунца. Јер изишавши из лађе на обалу, ученици *"видеше огањ наложен, и на њему метнуту рибу, и хлеб".*

"**Исус им рече: Донесите од рибе што сада ухватисте. А Симон Петар уђе и извуче мрежу на земљу пуну великих риба, сто педесет и три; и од толикога мноштва не продрије се мрежа. Рече им Исус: Ходите, обједујте. А ниједан од ученика не смједе да Га упита: Ко си ти? знајући да је Господ. Тада дође Исус, и узе хљеб и даде им, тако и рибу**."

(21:10-13)

А васкрсли Господ с њима општи на један бескрајно природан начин: пеку свеже рибе; заједно сви обедују од благословених хлеба и риба, које им васкрсли даје Својом руком: *"Исус узе хлеб, и даде им, тако и рибу".* - Васкрсли Господ једе, сигурно не зато што му је потребна храна за одржање бесмртног тела, већ да би и на тај иачин показао својим ученицима како је стварно васкрсао, и има стварно тело.

А та храна, по речима Светог Григорија Паламе, сагоревала је у огњу Христовог Божанства. Као да се огањ хранио њоме.

"**Ово се већ трећи пут јави Исус ученицима Својим пошто устаде из мртвих. А кад обједоваше, рече Исус Симону Петру: Симоне Јонин, љубиш ли ме више него ови?**

Рече Му: Да, Господе, Ти знаш да Те волим. Рече Му: Напасај јагањце Моје".

(21:14-15)

Нема сумње, од апостола, Петру је било најнелагодније крај васкрслог Господа. Три пута Га се одрекао, и сам га Господ тужно погледа када је петао запевао, и његово христоиздајсгво свету објавио. Он се истински покајао, али како све то рећи Васкрслом Гошоду? на који начин? Свемилостиви Господ сам спасава Петра тих мука, својим трикратним питањем и Петровим трикратним одговором. *"А кад обедоваше, рече Исус Симону Петру: Симоне Јонин, љубиш ли ме већма него ови?".*

На Вечери си се клео и преклињао, па си ме неколико часова после тога издао, три пута се мене одрекао. Клео си се и преклињао као да ме љубиш *"већма него ови".* Трократним одречењем показао си да ме не љубиш *"већма него ови".* Штавише, то је знак супротнога. Скрхан горким искуством, Петар се више не хвали, не тврди: "*душу ћу своју положити за тебе*" (Јн. 13,37), већ покајнички смерно одговара: *"Ти знаш да те љубим".* А Христа љуби - ко заповести Његове држи, од којих је прва вера. То је основа апостолства.

"**Рече му опет други пут: Симоне Јонин, љубиш ли Ме? Рече Му: Да, Господе, Ти знаш да Те волим. Рече Му: Чувај овце Моје. Рече му тећи пут: Симоне јони, волиш ли Ме? Петар се ожалости што му рече трећи пут: волиш ли Ме? И рече Му: Господе, Ти све знаш, Ти знаш да Те волим. Рече му Исус: Напасај овце Моје. Заиста, заиста ти кажем: Када си био млађи, опасивао си се сам и ходио си куда си хтио; а кад остариш, раширићеш руке своје и други ће те опасати и одвести куда не желиш**."

(21:16-18)

"Рече му Исус: паси јагањце моје". А ти си их се, Петре, био одрекао њих одрекавши се Мене пред служавком. Али, изјављујеш да ме љубиш, једанпут - но ти си Ме се и по други пут одрекао. Можеш ли и по други пут изјавити да Ме љубиш: *"Рече му опет другом: Симоне Јонин, љубиш ли ме?"* Спас изоставља: "*већма него ови?*" јер је својим смерним одговором првим Петар избегао да то тврди. По други пут загледај у себе, да ли Ме љубиш, или Ме се можеш још који пут одрећи. *"Рече му: да, Господе! Ти знаш да те љубим".* Зар ништа не додајеш првом одговору, Петре? Значи, осетио си и научио си са горким искуством, да се не треба

ослањати на себе, на људску природу, нити имати повереље у њу, у себе. Сазнао си да је вера у Христа - повереље у Христа, а не у себе или у људе око себе. *"Рече му Исус: паси овце моје",* које си напустио чим си вука угледао. Али, ти си ме се три пута одрекао; загледај још једном у себе да ли ме љубиш истински и да ли верујеш у Мене истински. *"Рече му трећом: Симоне Јонин! љубиш ли Ме? А Петар поста жалостан што му рене трећом: љубиш ли Ме? и рече Му: Господе, ти све знаш, ти знаш да те љубим".* Зашто Петар *"поста жалостан"?* Зато што је осетио сву оштрину божански благог прекора, спасоносног прекора, у Спаситељевом трикратном питању, због његовог трикратног одречења. И још један разлог: Спаситељ се у сва три питања обраћа Петру не као Петру, камену вере, већ као Симону сину Јонином. Значи: Петар се трократним одречењем био одрекао свога апостолства, себе као Петра, и вратио се себи старом, себи - Симону сину Јонином. - И када је и по трећи пут окајао своје трократно одречење од Христа и апостолства, Спас му вели: *"паси овце моје",* - и тако васпоставља у апостолство.

"**А ово рече указујући каквом ће смрћу прославити Бога. И казавши ово, рече му: Хајде за Мном! А Петар осврнувши се видје гдје за њима иде ученик кога Исус љубљаше, који се и на вечери наслони на прса Његова и рече: Господе, ко је тај који ће Те издати? Видјевши Петар овога, рече Исусу: Господе, а шта ће овај? Исус му рече: Ако хоћу да он остане док не дођем, шта је теби до тога? Ти хајде за Мном.**"
(21:19-22)

Да је ово трократно питање заиста Петрово васпостављање у апостолство, види се одмах из онога пгго одмах долази за тим. Спас вели Петру: *"Хајде за мном".* Тако је обично говорио ученицима када их је позивао на апостолство. Још му је Спас показао да апостолство значи: не само живот ради Христа, већ и жртву ради Христа, и смрт за Христа. И још нешто: Спас је апостолу Петру показао да је апостолсгво: идење за Христом васцелим бићем; ту нема освртања натраг, још мање - ударање уназад; оно је стално идење за Христом свим бићем. Зато Спас и по други пут вели Петру: *"Ти хајде за мном".*

ВЕЧНО ЕВАНЂЕЉЕ

"**Ово је онај ученик који свједочи о овоме, и написа ово, и знамо да је истинито свједочанство његово. А има и много**

друго што учини Исус, које кад би се редом написало, ни у сами свијет, мислим, не би стале написане књиге. Амин."
(21:24-25)

Цело своје Еванђеље свети Еванђелист назива сведочанством, личним сведочанством о свему шго је сам доживео као апостол и лични пратилац Господа Христа, а нарочито као ученик *"кога љубљаше Исус".*

Лично, на личном опиту засновано сведочанство, ето то је Еванђеље. Ту нема ничег измишљеног, ни неемпиричног: све је емпирично, конкретно, доживљено. Богочовек је заиста донео свету ову благовест: Бог је помоћу човека постао најшира и најочигледнија стварност у човечанском свету; Бог је са свима својим савршенствима ушао кроз Богочовека у људски живот, оваплотио их овде, иа земљи; дао људима све што Бог љубави може и хоће да да људима.

Зато што је Еванђеље - живот и дело Богочовека Христа, оно је бескрајно и бесконачно са сваке стране. О томе се увек и кроза све векове могу писати и *писати књиге,* али се никад не може рећи и казати све о Исусу Богочовеку. Његова чудесна Личност остаје занавек: најмилије и најчудесније чудо на земљи, које никакве, речи не могу довољно изразити, нити икакви језици довољно исказати.

Зато је свети Еванђелист у праву када своје свето Еванђеље завршава речима: *"А има и друго много што учини Исус, које када би се редом пописало, ни у сами свет, мислим, не би могле стати написане књиге. Амин".*

На Преподобног Теодора Освећеног
16/29 маја, 1945. године

Град ман. Свете Тројице (Овчар-Каблар)

Поговор

Као и многи други велики Оци Цркве Христове и Отац Јустин је био не само велики богослов и философ, надахнути пастир и духовник, него такође и велики тумач Речи Божије, Еванђеља Богочовека Христа.

Његово тумачење Светога Писма, и нарочито *Еванђеља = Благовести* Христове, било је пре свега свеживотни лични подвиг, у којем је Реч Божију доживљавао као громогласну *благовест*

(крштено му је име било *Благоје)* вечне Истине и вечног Живота, благовест коју Живи и Истинити Бог открива и дарује живом и пробуђеном човеку - као Свој *логос = смисао* за човекову егзистенцију и као свој *хлеб* насушни за живот овде на земљи и у вечном Царству Небеском.

Зато је Отац Јустин приступао светописамској Речи Божијој увек *подвижнички.* Његово основно егзегетско правило било је: *твори да би разумео,* сходно речи Христовој из Еванђеља по Матеју 5,19: ""Ко *изврши и научи,* тај ће се велики назвати у Царству Небеском". Он је свагда Еванђељем најпре живео, а онда га и другима проповедао као пастир и духовник и предавао га као професор теологије.

Као наставник у Богословијама (Сремски Карловци, Призрен, Битољ) између два рата, Отац Јустин је годинама предавао као предмет тумачење Новог Завета. Од тада је остало више бележака, његових и ђачких, са тих егзегетских предавања: на Еванђеље Матејево и Јованово, на Дела Апостолска, на поједине Посланице Св. Апостола Павла. Касније, у ратним и паратним годинама, он је писао и потпуна тумачења: на Еванђеља по Матеју и по Јовану, на три Саборне Посланице Св. Јована Богослова и на скоро све Посланице Апостола Павла. Већину тих тумачења манастир Ћелије је већ објавио. Сада издајемо и ово *Тумачење Светог Еванђеља по Јовану,* из рукописне заоставштине Великог Аве.

У рукописима се налазе три редакције тумачења Оца Јустина на Еванђеље Јованово. Најпре белешке његових ученика богослова, умножаване литографски (негде трвдесетих година), али је од тога сачувано само тумачење првих 8 (осам) глава Јовановог Еванђеља. Друго тумачење је рукопис (писан оловком врло ситно, у 2 нотеса, на лошем ратном папиру) из 1945. године, који обухвата целокупно Јованово Еванђеље. (Писање овог тумачења започео је Ава Јустин 8/21. априла 45. и први блокнотес завршио (гл. 8,40) на Велики Петак 21. ацрила (4. маја) 45, а затим продужио у другом нотесу и завршио до краја Еванђеља (гл. 8,41 - 21 25) на Преп. Теодора Освећеног 16/29. маја 1945. у Дучаловићу, у виноградској колиби манастира Сретења у Овчарско-кабларској клисури*,* где је тада проводио дане у критично послератно време, будући избачен са Универзитета и прогањан и затвараи на правди Бога.

Пред своје блажено *престављење* Отац Јустин је ово своје тумачење почео да прерађује и проширује (почев од 11. децембра 1978, у ман. Ћелије) и стигао је до гл. 5,47, а онда се предсмртно разболео (на 10 дана пред Благовести 1979, на који празник је и

прешао из овога света у онај, спојивши тако свој телесни земаљски рођендан са вечним Рођенданом у Царству Небеском).

Ово опширније тумачење, дакле *главе 1*-5, објављујемо овде у целини, а у наставку (тј. *главе 5, 47* (завршетак стиха) *до 21,25)* објављујемо оно тумачење из рукописа насталог у Овчару. Тако добијамо штампано комплетно тумачење Св. Еванђеља по Јовану (остављајући да се касније објаве и остале варијанте тумачења из напред наведених рукописа). Свугде смо поштовали Ауторов рукопис (осим што смо, због техничких тешкоћа штампарије, из опширнијих грчких цитата наводили само најнужније).

Отац Јустин је иза себе оставио и низ других краћих бележака - *схолија* - на поједина места Еванђеља Јовановог и других књига Новог Завета, који записи представљају прворазредни егзегетски материјал, попут напр. светоотачких одломака у познатима *Катенама.* Навешћемо овде, примера ради, само један такав запис, који се односи на сам назив Апостола Јована дат му од Христа: *"Воанергес" = "син грома"* (Мр. 3,17).

* * * * *

"Син грома" - громовима Истине влада. Сваки да чује: громове Истине. Нема глувога. Вера - то (је) слух, то уво: чути Бога Истинога. Еванђеље - громовске истине. Громобрани: вера, љубав, нада = врлине: помоћу њих се учити громовским истинама вере, Еванђеља. (То су) Громови вечнога Живота, вечне Истине. Он влада громовима Истине, Еванђеља = свеврлина. Истине Еванђеља (су) обучене у громове. (Јован је) Громовник Еванђеља, Цркве, вечног Живота, вечних Истина. - Свака реч = благовест = гром; нема глувог, сви чују - громове. Вера - слух, љубав - гром; све гром до грома; то је Нови Завет - то Господ Христос. Истина васкрсења - гром. Истина Вечног Живота - гром. Истина Вечне Љубави - гром. Истина Вечног Еванђеља - гром. Изнад облака времена и простора су новозаветни Громовници - Свети Јован и Јаков (Мр.3,17). То су уствари и сви Апостоли, за њима и Свети Оци. Ништа јаче од њих: владају смрћу и животом".

* * * * *

"Бог Логос - свегром: постао човек. То (је) најважнији догађај у историји човека, света, земље, човечанства. Тако човек овладао временом и простором. Бог Логос - Живот свега живога, Истина свега истинитог, Смисао и Мисао свега постојећег, срце Еванђеља, Вечност саме вечностни - Бог Логос - тајна, светајна Еванђеља. Бог

Логос - тајна, светајна Боговаплоћења. Бог Логос - тајна, светајна свега живог. Бог Логос - тајна, светајна свега човечијег, и свега постојећег. Бог Логос - тајна, светајна бића, свебића, света и светова, тајна свега постојећег."

* * * * *

"Бог Логос - казао нам Себе кроз Свето Еванђеље. Бог Логос - казао нам Себе кроз Цркву. Бог Логос - казао нам Себе кроз твар, кроз сву твар; кроз свете тајне и кроз свете врлине. Бог Логос - казао нам Себе кроз свако добро, кроз сваку истину. Вечно је у човеку оно што је логосно: оно је мудрост мудрости човекове, бесмртност бесмртности човекове, вечност вечности човекове."

* * * * *

"Еванђелист Јован: у самом почетку Светог Еванђеља казао иам сву тајну Еванђеља, сву тајну Богочовека. А то је? - **Бог Логос = Богочовек = Црква**. Кроз време и простор разрасло се све Христово, све Богочовеково, и узрасло у Цркву: Богочовечанско тело Христово".

Мислимо да ова успутна егзегетска схолија најбоље открива начин и карактер *благовести* блаженог Аве Јустина на *Вечну Благовест* Апостола и Еванђелиста Јована Богослова, Љубљеног Ученика Христовог.

Издавач и уредници